

วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี

“Academic Journal for the Humanities and Social Sciences Dhonburi Rajabhat University”

วัตถุประสงค์	1. เพื่อส่งเสริมให้คณาจารย์ นักวิชาการ นักวิจัย ใช้เป็นช่องทางการเผยแพร่ความรู้และผลงานวิจัย สาขาวิชาสังคมวิทยา ศิลปศาสตร์ และสหวิทยาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ 2. เพื่อพัฒนาศักยภาพทางวิชาการและส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยน เรียนรู้ในด้านวิชาการและงานวิจัยของบุคลากรทั้งภายในและภายนอกของมหาวิทยาลัย
กำหนดเผยแพร่	3 ฉบับ ต่อปี ฉบับที่ 1 มกราคม – เมษายน ฉบับที่ 2 พฤษภาคม – สิงหาคม ฉบับที่ 3 กันยายน – ธันวาคม
การเผยแพร่	มอบให้ห้องสมุดการศึกษาระดับอุดมศึกษาในประเทศและต่างประเทศที่เป็นเครือข่ายของมหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี ห้องสมุดหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ห้องสมุดของสื่อมวลชน และโรงเรียนเครือข่าย
สถานที่ติดต่อ	สำนักงานกองบรรณาธิการ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี ถนนอิสรภาพ เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร 10600 โทรศัพท์ 0 2890 1801 ต่อ 2142 โทรสาร 0 2890 2294 e-mail : journal.human@dru.ac.th http://research.dru.ac.th/h-journal/
จัดพิมพ์โดย	ห้างหุ้นส่วนจำกัด พิมพ์ทันใจ 1053/20 ถนนเอกชัย แขวงบางบอน เขตบางบอน กรุงเทพฯ 10150 โทร. 0 2415 4944-5

- บทความในวารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี เป็นความคิดของผู้เขียน ไม่ใช่ความคิดของกองบรรณาธิการ และไม่ใช่ความรับผิดชอบของกองบรรณาธิการและ/หรือของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี
- กองบรรณาธิการไม่ส่วนสิทธิ์ในการคัดลอก แต่ให้อ้างอิงแสดงที่มา
- บทความที่ได้รับการตีพิมพ์จะมีการตรวจความถูกต้องเหมาะสมจากกองบรรณาธิการและผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer

บทบรรณาธิการ

วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี เกิดขึ้นจากความร่วมมือของ ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้บริหาร นักวิชาการ กองบรรณาธิการ และคณะดำเนินงาน โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อส่งเสริมให้ คณาจารย์ นักวิชาการ นักวิจัย ได้ใช้เป็นช่องทางการเผยแพร่ความรู้และผลงานวิจัย สาขาวิชาสังคมวิทยา ศิลป ศาสตร์ และสหวิทยาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ และเพื่อพัฒนาศักยภาพทางวิชาการและส่งเสริม ให้มีการแลกเปลี่ยน เรียนรู้ในด้านวิชาการและงานวิจัยของบุคลากรทั้งภายในและภายนอกของมหาวิทยาลัย

วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรีฉบับนี้ ตรงกับช่วงเวลาที่สำคัญยิ่งของปวงชนชาวไทยจะได้แสดงความจงรักภักดีต่อ สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร พระมหากษัตริย์ไทย รัชกาลที่ 10 เนื่องในโอกาสมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 66 พรรษา 28 กรกฎาคม 2561 และเนื่องในโอกาสมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ในรัชกาลที่ 9 ทรงเจริญพระชนมพรรษา 86 พรรษา 12 สิงหาคม 2561 ข้าพระพุทธเจ้าในนามคณะผู้บริหาร คณาจารย์ เจ้าหน้าที่ และนักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี ขออำนาจคุณพระศรีรัตนตรัยและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ในสากลโลกโปรดอภิบาลประทานพร ขอทั้งสองพระองค์ มีพลานามัยแข็งแรงตลอดกาลนานเทอญ

บทความภายในวารสารเล่มนี้ประกอบด้วยบทความวิจัย เรื่อง ระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการให้บริการของตลาดน้ำดอนหวาย จังหวัดนครปฐม ของ กัญญารัตน์ แห้วเพชร, สุทธิ ดา ถิตย์ไชย และพิมพ์กา เพ็งนาเรนทร์ และบทความวิชาการที่น่าสนใจ และให้ความรู้ที่หลากหลาย ได้แก่ บทความที่เกี่ยวข้องกับความรู้ด้านกฎหมายประเด็น เรื่อง การรื้อฟื้นคดีอาญาขึ้นพิจารณาใหม่ในประเทศไทย ของ กมล เนตร พูลสุข ทนคง และเรื่อง การละเมิดสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัวและข้อมูลส่วนบุคคล ของผู้กระทำความผิดตามกฎหมาย ถือเป็นภาระกิจทางสังคมของผู้กระทำความผิดกฎหมายตามทฤษฎีการลงโทษหรือไม่ ของ อมลณัฐ สนั่นศิลป์ บทความด้านศิลปกรรม ประเด็น เชิงสร้างสรรค์ เรื่อง ค่ายศิลปะเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ของ ทองเจือ เขียดทอง บทความด้านภาษาเกี่ยวกับทักษะการใช้ภาษาไทย-ภาษาอังกฤษในยุคปัจจุบัน เรื่อง การอุปถัมภ์และการวิบัติของภาษาไทยในสังคมปัจจุบัน ของ วิรัชพัชร ศรีจันทร์ และจอมขวัญ สุทธิ นนท์ และ Euphemisms in English Language ของ Phadet Kakham

นอกจากนี้ ยังมีบทความ ด้านการบริหารจัดการและพัฒนางานองค์กร เรื่อง คุณลักษณะที่โดดเด่นบางประการของผู้บริหารของรัฐชั้นเยี่ยม ของ สติชัย นิยมญาติ และ เรื่อง มหาวิทยาลัยราชภัฏ...ควรอยู่อย่างไร ... จึงจะไปรอด ของ วิเศษ ชินวงศ์ บทความเหล่านี้ ล้วนเป็นบทความที่น่าสนใจและทรงคุณค่าในเชิงวิชาการที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการบริหารและพัฒนางานองค์กร ต่อไป

กองบรรณาธิการขอขอบคุณผู้ร่วมสร้างองค์ความรู้ และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าผู้อ่านวารสารจะได้รับประโยชน์สูงสุดจากองค์ความรู้ต่าง ๆ จากวารสารฉบับนี้ และขอเชิญชวนนิสิต นักศึกษา นักวิจัย คณาจารย์ ตลอดจนผู้ที่สนใจร่วมเสนอบทความเข้ารับการเผยแพร่สู่สาธารณะกับกองบรรณาธิการวารสารในฉบับต่อ ๆ ไป หากท่านมีข้อเสนอแนะประการใดอันที่จะก่อให้เกิดประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพที่ดีขึ้นไปของวารสารนี้ กองบรรณาธิการขออภัยด้วยความยินดีและขอขอบคุณยิ่ง

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จันทนา อินทนิม
บรรณาธิการบริหาร

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
Faculty of Humanities and Social Sciences

วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี

เจ้าของ

สำนักงานกองบรรณาธิการ

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี

ที่ปรึกษากิตติมศักดิ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ยุวลักษณ์ เวชวิทยาคลัง
รองศาสตราจารย์ ดร.วิไล ตั้งจิตสมคิด

ที่ปรึกษากองบรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธัญวรรณ กำคำ
อาจารย์พิมพ์พา เพ็ญนาเรนทร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รสริน ดิษฐบรรจง
อาจารย์ ดร.มลิวลีย์ สุขประเสริฐ
อาจารย์ศรัณย์ สรรพศิริ

บรรณาธิการบริหาร

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จันทนา อินทนิม

กองบรรณาธิการ

ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.อังฉรา วงศ์โสธร
ศาสตราจารย์ ดร.อุดม วโรดมส์ลิกขิตต์
ศาสตราจารย์ ดร.อรุณ รักธรรม
รองศาสตราจารย์ ดร.วิไลวรรณ ขนิษฐนันท์
รองศาสตราจารย์ ดร.จิรศักดิ์ รอดจันทร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นริศ วศินานนท์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชลลดา พงศ์พัฒน์โยธิน

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ผดุง พรหมมูล
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัศวีย์ เรืองรอง

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมบัติ เวชกามา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทองเจือ เขียดทอง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐชยา อุ่นสกุล
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วงศกร เพิ่มผล
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พัฒนา ศรีสุรักษ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุมิตรา ด่านพาณิชย์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
สำนักงานราชบัณฑิตยสภา
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต
มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ
มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
มหาวิทยาลัยสวนดุสิต
มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์
มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี
มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี
มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี
มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี
มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี

คณะดำเนินงาน

อาจารย์ชมพูนุช ถาวรวงศ์
อาจารย์จิรดา เอื้อศิริวัฒนชัย
อาจารย์อมลนัฐ สนั่นศิลป์
อาจารย์จักรพันธ์ พรหมฉลวย
อาจารย์กมลชนก ธรรมมิกะ
อาจารย์ศราวิณ ชินวงศ์
อาจารย์พุกษา ดอกกุหลาบ

ปกและรูปเล่ม

อาจารย์วิเชียร เทียนแพร่นิมิตร

ฝ่ายเผยแพร่ทางอิเล็กทรอนิกส์

นางสาวอลิสา อรุณธนศิริฐ

ฝ่ายประสานงาน

นางจิตติมา อารยะมั่นคง
นายมานิตย์ กุศลคุ้ม
นางสาวกรรณิการ์ แก้วงาม
นางสาวสมสมร ทรัพย์แสงสง

ผู้ทรงคุณวุฒิกลั่นกรองบทความ (Reviewers)

รองศาสตราจารย์ ดร.จิรศักดิ์	รอดจันทร์	มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต
รองศาสตราจารย์ ดร.เพ็ญศรี	ฉิรินัง	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์
รองศาสตราจารย์ประภากร	สุคนธมณี	มหาวิทยาลัยศิลปากร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กฤษณ์	รักษาทิเจริญ	มหาวิทยาลัยมหิดล
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วัชรินทร์	อินทพรหม	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รสริน	ดิษฐ์บรรจง	มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์จันทร์ศรี	นิตยฤกษ์	ข้าราชการบำนาญ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี
ดร.ธนาทร	เจียรกุล	มหาวิทยาลัยศิลปากร
ว่าที่ร้อยตำรวจตรี อาพัทธ์	สุขะนันท์	ผู้ทรงคุณวุฒิด้านกฎหมาย
		สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
ดร.ภูวิช	จิ้วราย	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
ดร.จเร	พันธุ์เป็รื่อง	สำนักนายกรัฐมนตรี
ดร.มลิวัลย์	สุขประเสริฐ	มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี

สารบัญ

บทความวิจัย

ระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการให้บริการของตลาดน้ำดอนหวาย
จังหวัดนครปฐม

The Satisfaction Level of Tourists on the Services at Donwai Floating Market,
Nakhornpathom

กัญญารัตน์ แห้วเพชร, สุทธิดา ถิตย์ไชย และพิมพางา เฟ็งนาเรนทร์ (Kanyarat
Haewpech, Sutthida Thitchai, Pimpanga Phangnaren)9

บทความวิชาการ

การรื้อฟื้นคดีอาญาขึ้นพิจารณาใหม่ในประเทศไทย

Retrial of Criminal in Thailand

กมลเนตร พูลสุข ทนคง (Kamolnate Pulsuk Tonkong)20

การละเมิดสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัวและข้อมูลส่วนบุคคล ของผู้กระทำความผิด
ตามกฎหมาย ถือเป็นการลงโทษทางสังคมของผู้กระทำความผิดกฎหมายตามทฤษฎี
การลงโทษหรือไม่

Is the Infringement of Privacy Right and Personal Data of the Offender Treated
as Social Sanction to the Offender in Accordance with Theories of Punishment?

อมลณัฐ สนั่นศิลป์ (Amolnut Sanunsilp)39

การอุบัติและการวิบัติของภาษาไทยในสังคมปัจจุบัน

Language Evolution and Language Misuse in the Present Thai Society

วิรัชพัชร ศรีจันทร์ และจอมขวัญ สุทธินนท์ (Wiranphat Srichan and Jomkwan
Sudhinont)53

ค่ายศิลปะเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์

Art Camp For Creativity Development”

ทองเจือ เขียดทอง (Thongchue Khiatthong)62

คุณลักษณะที่โดดเด่นบางประการของผู้บริหารของรัฐชั้นเยี่ยม

Some Outstanding Characteristics of Topflight Public Administrators

สถิตย์ นิยมญาติ (Satit Niyomyaht)78

มหาวิทยาลัยราชภัฏ...ควรอยู่อย่างไร...จึงจะไปรอด

Rajabhat University : How to go better

วิเศษ ชินวงศ์ (Wiset Chinnawong)93

Euphemisms in English Language

Phadet Kakham112

บทอาเศียรวาท
เนื่องในโอกาสมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 66 พรรษา
สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณบดินทรเทพยวรางกูร
28 กรกฎาคม 2561

ธ ดุจแสงสุริยันของวันใหม่ ธ ทรงรวมดวงใจทุกแหล่งหล้า
ธ ทรงเป็นมิ่งขวัญชาวประชา ธ ประหนึ่งเทวามาครองไทย
พระกรุณายังฟ้าอาณาเขต พระบารมีปกเฝ้าสว่างไสว
พระคุณแผ่ทั่วทิศดินแดนไกล พระเมตตารินไหลดังธารา
พระปรีชาสามารถองอาจหาญ ธ เชี่ยวชาญการทหารเป็นนักหนา
ธ ส่งเสริมการศึกษาการกีฬา พระราชาผู้ครองใจไทยเปรมปรีดิ์
ยี่สิบแปดกรกฎามาบรรจบ ขอน้อมนบทบังสุพระทรงศรี
ปวงข้าบาทขอแซ่ซ้องสดุดี ปวงข้านี้ขอพระองค์ทรงพระเจริญ

ด้วยเกล้าด้วยกระหม่อมขอเดชะ ข้าพระพุทธเจ้า คณะผู้บริหาร คณาจารย์ เจ้าหน้าที่ และ
นักศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี

ประพันธ์โดย
(อาจารย์กมลชนก ธรรมมิกะ)

บทอาเศียรวาท
เนื่องในโอกาสมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 86 พรรษา
สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ
ในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ 9
12 สิงหาคม 2561

เอกอภินิหารราชินีนาถ ครองใจราษฎร์ผองไทยทุกแห่งหน
ดุจอุปสรจากแดนสรวงเบื้องบน พระเมตตาเปี่ยมล้นทันดวงมาน
พระบารมีส่องสว่างกลางดวงจิต “สิริกิติ์” พระนามนี้ที่กล่าวขาน
พระกรุณาจำเริญดุจสายธาร ดั่งน้ำทิพย์หลังประสานชลาลัย
ธ ส่งเสริมงานทรงค่าศิลปาชีพ ดุจประทีปนำทางสว่างไสว
ธ เสด็จทั่วถิ่นแคว้นดินแดนไทย บำบัดทุกข์โศกภัยไทยเปรมปรีดิ์
สืบสองสิงหาเวียนมาครบบรรจบ ขอน้อมนบบังคมองค์พระทรงศรี
ขอน้อมกายน้อมใจน้อมชีวี สดุดี...ขอพระองค์ทรงพระเจริญ

ด้วยเกล้าด้วยกระหม่อมขอเดชะ ข้าพระพุทธเจ้า คณะผู้บริหาร คณาจารย์ เจ้าหน้าที่ และ
นักศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี

ประพันธ์โดย
(อาจารย์กมลชนก ธรรมมิกะ)

ระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการให้บริการ ของตลาดน้ำดอนหวาย จังหวัดนครปฐม

The Satisfaction Level of Tourists on the Services at Donwai Floating Market, Nakhornpathom

กัญญารัตน์ แห้วเพชร¹

สุทธิดา ถิตย์ไชย²

พิมพางา เพ็งนาเรนทร์³

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการให้บริการของ ตลาดน้ำดอนหวาย 2) ปัญหาการให้บริการนักท่องเที่ยว ของตลาดน้ำดอนหวาย 3) แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการให้บริการนักท่องเที่ยวของตลาดน้ำดอนหวาย ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ตัวแทนนักท่องเที่ยว ผู้ประกอบการร้านค้าในตลาดน้ำดอนหวาย จังหวัดนครปฐม จำนวน 364 คน เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม และใช้การสัมภาษณ์ นักท่องเที่ยวในตลาดน้ำดอนหวาย ผลการวิจัยพบว่านักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจต่อการให้บริการของ ตลาดน้ำดอนหวายอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านสถานที่ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือด้านค่าใช้จ่าย และด้านการให้บริการของผู้จัดจำหน่ายสินค้าและผู้ให้บริการมีค่าเฉลี่ยเป็นลำดับสุดท้าย สภาพปัญหาการให้บริการนักท่องเที่ยวของตลาดน้ำดอนหวาย คือ 1) ทางเดินบริเวณ ภายในตลาดน้ำดอนหวายค่อนข้างแคบถ้าจะขยายหรือต่อเติมจะเป็นเรื่องยากเพราะถ้ามีการเริ่มทำ โครงการผู้ประกอบการร้านค้าจะขาดรายได้ 2) ตลาดน้ำดอนหวายไม่มีศูนย์สำหรับบริการนักท่องเที่ยว ทำให้นักท่องเที่ยวไม่สามารถสอบถามข้อมูลข่าวสาร หรือแจ้งข้อร้องเรียนเกี่ยวกับการให้บริการของผู้ประกอบการร้านค้าได้ ส่วนแนวทางเพิ่มประสิทธิภาพการให้บริการนักท่องเที่ยวของตลาดน้ำดอนหวาย คือ หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง เช่น เทศบาลตำบลบางกระเจก ครัว อำนาจความสะดวกโดย จัดทำป้ายต่าง ๆ เช่น ป้ายบอกทางและระยะทางไปสถานที่ท่องเที่ยว ป้ายเตือนทางโค้ง ทางชัน ที่เป็นภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ควรเพิ่มจำนวนห้องน้ำเพราะยังมีไม่เพียงพอต่อนักท่องเที่ยวและควร ให้ห้องน้ำมีความสะดวกและปลอดภัยสำหรับผู้ใช้บริการ เช่น ผู้สูงอายุ และผู้พิการ คณะกรรมการ

¹ นักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขารัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี

² นักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขารัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี

³ อาจารย์ประจำ สาขารัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี

e-mail : pimpanga_poo@hotmail.com

ตลาดควรมีมาตรการดูแลสุขอนามัยของร้านอาหาร ควรอำนวยความสะดวกด้านที่พักอาศัยให้กับนักท่องเที่ยวที่อยากพักค้างแรม และควรจัดจุดสำหรับบริการ แลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ ให้กับนักท่องเที่ยว

คำสำคัญ : ตลาดน้ำดอนหวาย ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว

The Satisfaction Level of Tourists on the Services at Donwai Floating Market, Nakhornpathom

Kanyarat Haewpech

Sutthida Thitchai

Pimpanga Phangnaren

Abstract

This research aimed to study 1) tourists satisfaction on Donwai floating market services 2) study problems of tourist services at Donwai floating market and 3) how to enhance the efficiency of tourist services at Donwai floating market. The research population was 364 tourist representatives and entrepreneurs at Donwai floating market. The instruments of the study were a questionnaire which was used for collecting quantitative information from tourist representatives and the entrepreneurs and an interview which was used for qualitative information from tourists who visited the market. The results indicated that tourists' satisfaction towards Donwai floating market was at a high level. When considering each aspect, it showed that the satisfaction on location, expenses, and the service of sellers and service providers, were from the highest level to the lowest level respectively. The problems of tourist services at the market were 1) the walkway in the market was rather narrow and difficult to extend since the extension made the entrepreneurs lack of income 2) there was not a tourist information center to provide information or made a complain about the services of the entrepreneurs. In enhancing the efficiency of tourist services at Donwai floating market, the government agency, namely, Bangkratok municipality, should provide direction signs, distances, warning signs of curve or slope, both in Thai and in English, increase the number of convenient and safe toilets for service users such as elderly and disabled people. The market committee should set the measure for hygienic restaurants, facilitate for tourist accommodations and currency exchange.

Keywords: Donwai floating market, tourists' satisfaction

บทนำ

ปัจจุบันการท่องเที่ยวได้กลายมาเป็นอุตสาหกรรมที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อระบบเศรษฐกิจของโลกและเป็นที่ยอมรับกันอย่างมากเกือบจะทุกประเทศ อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวได้เติบโตจนกลายมาเป็นสินค้าหลักในระบบการค้าระหว่างประเทศอย่างรวดเร็ว ปัจจุบันการท่องเที่ยวถือได้ว่าเป็นบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ก่อให้เกิดการขยายตัวทั้งทางด้านเศรษฐกิจ การพัฒนาประเทศ การลงทุน การจ้างงาน การสร้างอาชีพ และการกระจายรายได้สู่ประชาชนในภูมิภาคและท้องถิ่น การท่องเที่ยวยังมีบทบาทใน การพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศชาติ และคุณภาพชีวิตของประชาชนให้ดีขึ้น การท่องเที่ยวเป็นกิจกรรมการพักผ่อนหย่อนใจหรือนันทนาการรูปแบบหนึ่งของมนุษย์ที่เกิดขึ้นระหว่างเวลาว่างมีการเดินทางเข้ามาเกี่ยวข้อง โดยเป็นการเดินทางจากที่หนึ่งไปยังอีกที่ซึ่งถือเป็นแหล่งท่องเที่ยว โดยไม่คำนึงว่าระยะทางนั้นจะใกล้หรือไกลและการเดินทางนั้นจะมีการพักผ่อนค้างคืนหรือไม่ ทั้งนี้เพื่อการเปลี่ยนบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมเพื่อสนองความต้องการในการพักผ่อนคลายเครียดในชีวิตประจำวัน และตอบสนองความอยากรู้อยากเห็น สร้างสมประสบการณ์และวิสัยทัศน์จากการเดินทางท่องเที่ยวได้อีกด้วย การท่องเที่ยวที่ถูกกำหนดว่าเป็นการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่สำคัญแหล่งหนึ่งคือ การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในรูปแบบของตลาดน้ำ ซึ่งมีข้อมูลที่น่าสนใจจากหนังสือเรื่องวิถีคนไทยในสมัยโบราณของ ส.พลายน้อย (2538 :7) ที่ได้เขียนไว้ว่าแต่เดิมในสมัยโบราณ ผู้คนอาศัยอยู่กันอย่างง่าย ๆ รูปแบบการดำรงชีวิตของแต่ละชุมชนเป็นลักษณะของการพึ่งพา ต่อมาเมื่อบ้านเมืองพัฒนามากขึ้น การดำรงชีวิตของมนุษย์ก็เปลี่ยนไปมีการแลกเปลี่ยนซื้อขายสิ่งของซึ่งกันและกันทั้งจากภายในและภายนอกชุมชนจากแหล่งชุมชนหนึ่งกับอีกแหล่งชุมชนหนึ่ง ทำให้เกิดสถานที่ที่เป็นแหล่งซื้อขายของชุมชนขึ้น กลายเป็นย่านเศรษฐกิจที่เราเรียกว่าตลาด ดังนั้นตลาดจึงเป็นสถานที่สำคัญที่จะขาดเสียมิได้โดยเฉพาะในชุมชนที่เป็นสังคมเมืองโดยทั่วไปแล้วตลาดจะประกอบด้วยร้านค้าและบ้านช่องที่อยู่อาศัยค้าขายสิ่งของต่าง ๆ เพื่อการบริโภคในชีวิตประจำวันตลาดที่ใกล้ชิดกับคนมากที่สุดน่าจะเป็นตลาดนัดซึ่งจะเปลี่ยนวัน เวลา สถานที่ในการติดตลาดไปเรื่อย ๆ ตามนัด พ่อค้าแม่ค้าจากหลายถิ่นมีโอกาสนำสินค้ามาหลายไปแลกเปลี่ยนซื้อขายกัน ชุมชนใดใช้การคมนาคมทางบกในการติดต่อไปมาหาสู่ตลาดอันเป็นแหล่งสำคัญในการแลกเปลี่ยนค้าขายก็จะเรียกว่าตลาดบก แต่ถ้าชุมชนไหนใช้การคมนาคมทางน้ำเป็นเส้นทางสัญจรเป็นส่วนใหญ่ก็จะเรียกตลาดที่เกิดขึ้นว่า “ตลาดน้ำ” ดังนั้น ตลาดน้ำ จึงหมายถึง ตลาดที่มีการค้าขายในน้ำ โดยอาศัยแพเป็นพาหนะบรรทุกสินค้า ซึ่งส่วนใหญ่เป็นสินค้าอุปโภคบริโภคที่จำเป็นในชีวิต เช่น เสื้อผ้า อาหารมาขายตามแม่น้ำลำคลองที่มีผู้คนอาศัยอยู่

ตลาดน้ำดอนหวาย ตั้งอยู่ที่ตำบลบางระทึ อำเภอดมพราน จังหวัดนครปฐม ริมน้ำท่าจีนเดิมที่ตลาดแห่งนี้เป็นเพียงตลาดภายในชุมชนที่ไม่ได้ใหญ่โตหรือมีชื่อเสียงโด่งดังอะไร ในยุคที่การสัญจรและการค้าขายทางน้ำยังคับคั่ง ชาวบ้านจะพายเรือแจวมาซื้อหาข้าวปลาอาหารที่ตลาดดอน

หายากันทุกวัน จนมาช่วงเวลาหนึ่ง การค้าขายของชุมชนก็จืดจางลงไป เนื่องจากมีการสร้างถนนวัดไร่ ขึงตัดผ่านหน้าชุมชน เป็นเหตุให้ชาวบ้านหันไปซื้อหาของจากนอกชุมชนแทน จนมาวันหนึ่ง เมื่อ ทีมงาน เทียวไป กินไป ได้เดินทางไปรับประทานเบ็ดพะโล้ที่ร้านนายหนับ และตีพิมพ์เรื่องราวเปิด พะโล้รสอร่อยของร้านนายหนับ และบรรยากาศตลาดดอนหวายสู่สาธารณชน ตั้งแต่นั้นตลาดน้ำ ดอนหวายได้เกิดใหม่อีกครั้ง ตลาดน้ำดอนหวายก็เต็มไปด้วยผู้คนนับร้อย ที่ต้องการมาพิสูจน์ความ เอร็ดอร่อยของอาหารชนิดต่าง ๆ และชื่นชมบรรยากาศเก่า ๆ ชาวบ้านจึงร่วมมือร่วมใจกันในท้องถิ่น ได้ฟื้นฟูตลาดน้ำดอนหวายขึ้นมาอีกครั้ง ต่างก็พร้อมใจกันกลับมาค้าขาย เพื่ออนุรักษ์ความเป็นอยู่ของ ชุมชนชาวตลาดน้ำดอนหวาย ปัจจุบันได้มีนักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยวชมตลาดน้ำดอนหวายกันมากขึ้น ทุกปี ทำให้ตลาดน้ำดอนหวายมีการเปลี่ยนแปลงการค้าไปจากเดิม ในอดีตตลาดน้ำดอนหวายเป็น เพียงตลาดภายในชุมชน ที่ไม่ได้มีชื่อเสียง แต่ในปัจจุบันนี้บริการเข้ามาเพื่อเป็นการรองรับนักท่องเที่ยว ที่เข้ามาเที่ยวชมและยังมีแนวโน้มที่จะเพิ่มจำนวนขึ้นทุกปี ซึ่งสร้างชื่อเสียงให้กับจังหวัดนครปฐม จากที่กล่าวมาข้างต้นนั้นจะเห็นได้ว่า มีนักท่องเที่ยวจำนวนมากที่สนใจและเดินทางเพื่อมา ท่องเที่ยวตลาดน้ำดอนหวาย ดังนั้นผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่จะศึกษา ระดับ ความพึงพอใจของ นักท่องเที่ยวที่มีต่อการให้บริการของตลาดน้ำดอนหวาย เพื่อที่จะทราบถึงปัญหาและข้อเสนอแนะของ นักท่องเที่ยวที่มีต่อตลาดน้ำดอนหวายเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการให้บริการแก่นักท่องเที่ยว

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อ การให้บริการของ ตลาดน้ำดอนหวาย
2. เพื่อศึกษาปัญหาการให้บริการของนักท่องเที่ยวที่มาเยี่ยมชมตลาดน้ำดอนหวาย
3. ศึกษาแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการให้บริการนักท่องเที่ยวของตลาดน้ำดอนหวาย

วิธีดำเนินการ

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากร ได้แก่ นักท่องเที่ยว ผู้ประกอบการร้านค้าในตลาดน้ำดอนหวาย จังหวัด นครปฐม

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

1.2.1 กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยเชิงปริมาณ ได้แก่ สุ่มกลุ่มตัวอย่าง นักท่องเที่ยวใน ตลาดน้ำ ดอนหวาย เนื่องจากผู้วิจัยไม่ทราบ จำนวนประชากรที่แน่นอนในการ กำหนดขนาดของ กลุ่มตัวอย่าง จึงได้ สุ่มตัวอย่างตามสูตรการ คำนวณ แบบไม่ทราบ จำนวน ประชากร (Infinite

Population) โดยกำหนดความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ได้ขนาดตัวอย่างจากการคำนวณ 364 ตัวอย่าง โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบสะดวก (Convenience หรือ Accidental Sampling) เป็นการเลือกแบบไม่มีกฎเกณฑ์อาศัยความสะดวกของ ผู้ศึกษาวิจัยเป็นหลัก กลุ่มตัวอย่างเป็นใครก็ได้ที่ให้ความร่วมมือกับผู้ศึกษาวิจัยในการให้ข้อมูล การเก็บรวบรวมข้อมูลโดย นำแบบสอบถามไปแจกยังกลุ่มตัวอย่างและขอรับคืน

1.2.2 กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยเชิงคุณภาพ ได้แก่ การสัมภาษณ์ นักท่องเที่ยวจำนวน 5 คน และผู้ประกอบการร้านค้าจำนวน 5 คน รวมทั้งหมดจำนวน 10 คน

2. เครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยประกอบด้วย

2.1 การวิจัยเชิงปริมาณใช้แบบสอบถามที่มีโครงสร้างที่เกี่ยวกับระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการให้บริการของตลาดน้ำดอนหวาย

2.2 การวิจัยเชิงคุณภาพใช้การสัมภาษณ์ (Interview) การสัมภาษณ์ นักท่องเที่ยวและผู้ประกอบการร้านค้าเพื่อหาสภาพปัญหาการให้บริการของตลาดน้ำดอนหวาย และแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการให้บริการของตลาดดอนหวาย

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 การวิเคราะห์เชิงปริมาณ ผู้วิจัยใช้เครื่องไมโครคอมพิวเตอร์ ในการจัดทำข้อมูลเชิงปริมาณ เพื่อหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) แล้วนำค่าเฉลี่ยที่ได้ไปแปลความหมายโดยผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์ในการวิเคราะห์ข้อมูลตามแนวคิดของ Best (1981, อ้างถึงใน นภาพร คงคาหลวง. 2548 : 79)

3.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

3.3 การทดสอบเครื่องมือ ผู้วิจัยศึกษาข้อมูลแนวคิดทฤษฎีและการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดเป็นกรอบและตัวแปรที่ต้องการใช้ในการศึกษา รูปแบบการจัดทำแบบสอบถามตามตัวแปรที่ต้องการทราบ และนำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องตามเนื้อหา (Content Validity) นำข้อแนะนำต่าง ๆ มาปรับปรุง และนำแบบสอบถามเชิงปริมาณที่ปรับปรุงตามข้อแนะนำไปทำการทดสอบหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามที่จะนำไปสอบถามประชาชนที่อยู่ในสภาพแวดล้อมที่คล้ายกันจำนวน 30 ชุด นำผลที่ได้ไปหาความเชื่อมั่นโดยใช้วิธี คลอนบาร์ค ส่วนการทดสอบเครื่องมือ เชิงคุณภาพ ผู้วิจัยใช้วิธีตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูลใช้วิธีตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Methodological Triangulation) ของ Denzin (1970) คือ การแสวงหาความน่าเชื่อถือของข้อมูลจากแหล่งที่แตกต่างกัน คือ (สุรางค์ จันทวานิช. 2552 : 129-130)

3.4 สถิติที่ใช้ในการวิจัย ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างนำเสนอโดยใช้สถิติอัตราส่วนร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สรุปผลการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงจำนวน 232 คน คิดเป็นร้อยละ 57.28 เป็นเพศชายจำนวน 175 คน คิดเป็นร้อยละ 42.72 กลุ่มตัวอย่างมีระดับอายุมากที่สุด คือ อายุ 35-40 ปี ส่วนใหญ่มีสถานภาพโสด มีการศึกษาระดับปริญญาตรี ประกอบอาชีพพนักงานบริษัทเป็นส่วนใหญ่ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,001- 15,000 บาท

2. การศึกษาระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อตลาดน้ำดอนหวาย โดยรวมมีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ซึ่งมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.77$) เมื่อพิจารณาระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อตลาดน้ำดอนหวายเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาต่ำสุด คือ ด้านสถานที่มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ซึ่งมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.98$) รองลงมาคือด้านค่าใช้จ่ายมีระดับความพึงพอใจในระดับมาก ซึ่งมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.84$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านการให้บริการของผู้จัดจำหน่ายสินค้าและผู้ให้บริการมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ซึ่งมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.63$) โดยแต่ละด้านสามารถจำแนกระดับความพึงพอใจ ของนักท่องเที่ยวที่มีต่อตลาดน้ำดอนหวายเป็นรายข้อดังนี้

2.1 ด้านสถานที่มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อตลาดน้ำดอนหวายด้านสถานที่เป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับจากข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาต่ำสุด คือ นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ที่มาเที่ยวตลาดน้ำดอนหวายมีความพึงพอใจต่อความสะดวกในการเดินทางอยู่ในระดับมาก รองลงมานักท่องเที่ยวที่มาตลาดน้ำดอนหวายมีความพึงพอใจต่อการจัดวางสินค้ามีความเหมาะสมสะดวกในการเลือกซื้อสินค้าอยู่ในระดับมาก รองลงมานักท่องเที่ยวที่มาตลาดน้ำดอนหวายมีความพึงพอใจต่อการดูแลรักษาความสะอาดของห้องน้ำอยู่ในระดับมาก รองลงมานักท่องเที่ยวที่มาตลาดน้ำดอนหวายมีความพึงพอใจต่อความกว้างขวางของสถานที่ต่อการรับรองนักท่องเที่ยวอยู่ในระดับมาก รองลงมานักท่องเที่ยวที่มาตลาดน้ำดอนหวายมีความพึงพอใจต่อการให้บริการที่จอดรถอยู่ในระดับมาก รองลงมานักท่องเที่ยวที่มาตลาดน้ำดอนหวายมีความพึงพอใจต่อการรักษาความสะอาดพื้นที่โดยรอบตลาดน้ำดอนหวายอยู่ในระดับมาก รองลงมานักท่องเที่ยวที่มาตลาดน้ำดอนหวายมีความพึงพอใจต่อความชัดเจนป้ายบอกเส้นทางมายังตลาดน้ำดอนหวายอยู่ในระดับมาก และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือนักท่องเที่ยวที่มาตลาดน้ำดอนหวายมีความพึงพอใจต่อการจัดสถานที่เพื่อใช้พักผ่อนหย่อนใจบริเวณตลาดน้ำดอนหวายอยู่ในระดับมากตามลำดับ

2.2 ด้านค่าใช้จ่ายมีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อตลาดน้ำดอนหวายด้านค่าใช้จ่ายเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับจากข้อที่มี

ค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาต่ำสุดคือนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ที่มาเที่ยวตลาดน้ำดอนหวายมีความพึงพอใจต่อความคุ้มค่าของเงินที่จ่ายไปกับการใช้บริการห้องน้ำอยู่ในระดับมาก รองลงมานักท่องเที่ยวที่มาตลาดน้ำดอนหวายมีความพึงพอใจต่ออาหารและเครื่องดื่มมีความหลากหลายอยู่ในระดับมาก รองลงมานักท่องเที่ยวที่มาตลาดน้ำดอนหวายมีความพึงพอใจต่อความเหมาะสมของราคาสินค้าของฝากของที่ระลึก อยู่ในระดับมาก รองลงมานักท่องเที่ยวที่มาตลาดน้ำดอนหวายมีความพึงพอใจต่อความเหมาะสมของราคาสถานที่จอดรถอยู่ในระดับมาก รองลงมานักท่องเที่ยวที่มาตลาดน้ำดอนหวายมีความพึงพอใจต่อความคุ้มค่าในการมาเที่ยวตลาดน้ำดอนหวายอยู่ในระดับมาก และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือนักท่องเที่ยวที่มาตลาดน้ำดอนหวายมีความพึงพอใจต่อมีความชัดเจนของป้ายรายการและราคาสินค้าอยู่ในระดับมากตามลำดับ

2.3 ด้านการให้บริการของผู้จัดจำหน่ายสินค้าและผู้ให้บริการมีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อตลาดน้ำดอนหวายด้านการให้บริการของผู้จัดจำหน่ายสินค้าและผู้ให้บริการเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับจากข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาต่ำสุด คือ นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ที่มาเที่ยวตลาดน้ำดอนหวายมีความพึงพอใจต่อพื้นที่ภายในร้าน อื้ออานวยความสะดวกสำหรับลูกค้าที่เข้ามาใช้บริการอยู่ในระดับมาก รองลงมานักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ที่มาเที่ยวตลาดน้ำดอนหวายมีความพึงพอใจต่ออัตราค่าบริการ ไม่ตรี การพูดจาของผู้ขายหรือเจ้าของร้านอยู่ในระดับมาก รองลงมานักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ที่มาเที่ยวตลาดน้ำดอนหวายมีความพึงพอใจต่อความสุภาพ กิริยามารยาทของผู้ขายหรือเจ้าของร้านอยู่ในระดับมาก รองลงมานักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ที่มาเที่ยวตลาดน้ำดอนหวายมีความพึงพอใจต่อการกระจายเสียงประชาสัมพันธ์ภายในตลาดน้ำดอนหวายพื้นที่ภายในร้าน อื้ออานวยความสะดวกสำหรับลูกค้าที่เข้ามาใช้บริการอยู่ในระดับมาก รองลงมานักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ที่มาเที่ยวตลาดน้ำดอนหวายมีความพึงพอใจต่อการอำนวยความสะดวกในด้านต่างๆ อยู่ในระดับมากและข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ที่มาเที่ยวตลาดน้ำดอนหวายมีความพึงพอใจต่อการประชาสัมพันธ์ทางแผ่นพับหรือเอกสารต่างๆ ตามลำดับ

3. ศึกษาปัญหาการให้บริการนักท่องเที่ยวที่มาเยี่ยมชมตลาดน้ำดอนหวาย จังหวัดนครปฐม จากการสัมภาษณ์นักท่องเที่ยวและผู้ประกอบการในตลาดน้ำดอนหวาย พบว่า 1) พื้นที่ในบริเวณตลาดมีหลายเจ้าของทำให้การบริหารจัดการของคณะกรรมการที่ดูแลตลาดทำงานค่อนข้างยาก 2) การที่ตลาดมีหลายเจ้าของจึงทำให้การประสานงาน ของแต่ละส่วนค่อนข้างยากและ ยังไม่มีความชัดเจนจึงเป็นสาเหตุให้ตลาดน้ำดอนหวายขาดการพัฒนาที่ยั่งยืน 3) ทางเดินบริเวณภายในตลาดน้ำดอนหวายค่อนข้างแคบ ถ้าจะขยายหรือต่อเติมจะเป็นเรื่องยากเพราะถ้ามีการเริ่มทำโครงการ ผู้ประกอบการร้านค้าจะขาดรายได้ 4) ไม่มีพิพิธภัณฑ์หรือที่จัดแสดงนิทรรศการที่เกี่ยวกับประวัติและความสำคัญของชุมชน 5) ตลาดน้ำดอนหวายไม่มีศูนย์สำหรับบริการนักท่องเที่ยวทำให้นักท่องเที่ยวไม่สามารถสอบถามข้อมูลข่าวสารหรือแจ้งข้อร้องเรียนเกี่ยวกับการให้บริการของผู้ประกอบการร้านค้าได้

4. แนวทางเพิ่มประสิทธิภาพการให้บริการนักท่องเที่ยวของตลาดน้ำดอนหวาย จังหวัดนครปฐมคือ หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง เช่น เทศบาลตำบลบางกระเจ็ดควร อำนวยความสะดวกจัดให้มีป้ายต่างๆ เช่น ป้ายบอกทางและระยะทางไปสถานที่ท่องเที่ยวที่เป็นภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ควรเพิ่มจำนวนห้องน้ำเพราะยังมีไม่เพียงพอต่อนักท่องเที่ยวและควรให้ห้องน้ำ มีความสะดวกและปลอดภัยสำหรับผู้ใช้บริการเช่น ผู้สูงอายุและผู้พิการ คณะกรรมการควรมีมาตรการดูแลสุขอนามัยของร้านอาหาร ควรมีป้ายเตือนทางโค้ง ทางชัน ควรอำนวยความสะดวกด้านที่พักอาศัยให้กับนักท่องเที่ยวที่อยากพักค้างแรม และควรจัดให้มีบริการ การแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ ให้กับนักท่องเที่ยว

อภิปรายผล

1. ระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการให้บริการของตลาดน้ำดอนหวาย โดยรวมมีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อตลาดน้ำดอนหวายเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาต่ำสุด คือ ด้านสถานที่มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือด้านค่าใช้จ่ายมีระดับความพึงพอใจในระดับมาก ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือด้านการให้บริการของผู้จัดจำหน่ายสินค้าและผู้ให้บริการมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

2. ปัญหาการให้บริการของตลาดน้ำดอนหวาย จังหวัดนครปฐม พบว่าพื้นที่ในบริเวณตลาดมีหลายเจ้าของทำให้การบริหารจัดการของคณะกรรมการที่ดูแลตลาดทำงานค่อนข้างยาก การที่ตลาดมีหลายเจ้าของจึงทำให้การประสานงาน ของแต่ละส่วนค่อนข้างยากและ ยังไม่มีความชัดเจน จึงเป็นสาเหตุให้ตลาดน้ำดอนหวายขาดการพัฒนาที่ยั่งยืน ทางเดินบริเวณภายในตลาดน้ำดอนหวายค่อนข้างแคบถ้าจะขยายหรือต่อเติมจะเป็นเรื่องยากเพราะถ้ามีการเริ่มทำโครงการผู้ประกอบการร้านค้าจะขาดรายได้ ไม่มีพิพิธภัณฑ์หรือที่จัดแสดงนิทรรศการที่เกี่ยวกับประวัติและความสำคัญของชุมชน ตลาดน้ำดอนหวายไม่มีศูนย์สำหรับบริการนักท่องเที่ยวให้นักท่องเที่ยวไม่สามารถสอบถามข้อมูลข่าวสารหรือแจ้งข้อร้องเรียนเกี่ยวกับการให้บริการของผู้ประกอบการร้านค้าได้ 3. แนวทางเพิ่มประสิทธิภาพการให้บริการนักท่องเที่ยวของตลาดน้ำดอนหวาย จังหวัดนครปฐมจากการสัมภาษณ์นักท่องเที่ยวและผู้ประกอบการในตลาดน้ำดอนหวาย พบว่า หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง เช่น เทศบาลตำบลบางกระเจ็ดควรอำนวยความสะดวกจัดให้มีป้ายต่างๆ เช่น ป้ายบอกทาง และระยะทางไปสถานที่ท่องเที่ยว ที่เป็นภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ควรเพิ่มจำนวนห้องน้ำเพราะยังมีไม่เพียงพอต่อนักท่องเที่ยวและควรให้ห้องน้ำมีความสะดวกและปลอดภัยสำหรับผู้ใช้บริการเช่น ผู้สูงอายุ และผู้พิการ คณะกรรมการควรมีมาตรการดูแลสุขอนามัยของร้านอาหาร ควรมีป้ายเตือนทางโค้ง ทางชัน ควรอำนวยความสะดวกด้านที่พักอาศัยให้กับนักท่องเที่ยวที่อยากพักค้างแรม และควรจัดให้มีบริการ การแลกเปลี่ยนเงินตรา

ต่างประเทศให้กับนักท่องเที่ยว ซึ่งสอดคล้องกับ Mowfort (2003:107 อ้างถึงใน พิมพ์ชนก มูลมิตร, 2551:196) ได้กล่าวว่า ก่อนการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกและโครงสร้างสาธารณูปโภคต่าง ๆ ในพื้นที่ท่องเที่ยว ควรศึกษาความสามารถในการรองรับของพื้นที่ (Carrying Capacity: CC) รวมถึงการประเมินระดับของการเปลี่ยนแปลงที่ยอมรับได้ (Limits of Acceptable Change: LAC) ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของเครื่องมือในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่ยั่งยืน เพื่อป้องกันการทำลายคุณค่าของระบบนิเวศในธรรมชาติและให้ทรัพยากรธรรมชาติสามารถอยู่สืบต่อไปได้ในอนาคต แนวทางปรับปรุงคุณภาพที่พัก ร้านอาหาร ร้านของฝากของที่ระลึก ตลอดจนบริการต่าง ๆ เพื่อสร้างความประทับใจแก่นักท่องเที่ยว หากนักท่องเที่ยวพึงพอใจจะส่งผลกระทบต่อการท่องเที่ยว คือ นักท่องเที่ยวจะกลับมาเที่ยวอีกครั้งและมีการบอกต่อและสอดคล้องกับ ศุภรัตน์ รัตนมุขย์ (2541: 51-52) ได้กล่าวว่าการดำเนินกิจกรรม ทางการท่องเที่ยวในพื้นที่จะต้องมีการวางแผนอย่างรอบคอบเพื่อไม่ให้รบกวนสภาพแวดล้อมเดิม สภาพความเป็นอยู่ดั้งเดิมจะต้องได้รับการเคารพรวมทั้งผู้ประกอบการจะต้องมีความรับผิดชอบต่ออย่างเป็นธรรมในการดูแลประชาชนในพื้นที่

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

จากผลการวิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ควรพัฒนาตลาดน้ำดอนหวาย โดยปรับปรุงแนวทางการประชาสัมพันธ์ทางแผ่นพับหรือเอกสารต่าง ๆ ให้มากยิ่งขึ้น ควรปรับปรุง สภาพแวดล้อมระบบสาธารณูปโภคและสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวให้ได้มาตรฐาน ปรับปรุงคุณภาพที่พัก ร้านอาหาร ร้านของฝากของที่ระลึก ตลอดจนบริการต่าง ๆ จัดทำป้ายบอกทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ให้ชัดเจน และดูแลบริการสาธารณสุขในพื้นที่ต่าง ๆ ให้ได้มาตรฐานอยู่เสมอ
2. เผยแพร่ความรู้และประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว โดยเผยแพร่ความรู้และเน้นกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแก่เยาวชนในท้องถิ่น จัดฝึกอบรมมัคคุเทศก์ท้องถิ่นให้มีความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมตลอดจนผลกระทบที่เกิดขึ้นให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดการและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในแหล่งท่องเที่ยวแก่ประชาชนในพื้นที่ จัดทำระบบฐานข้อมูลเพื่อเชื่อมโยงข้อมูลและบุคคลระหว่างหน่วยงานในหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวระดับจังหวัด
3. แบ่งพื้นที่การใช้ประโยชน์ในบริเวณที่จะพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้ชัดเจน และจัดระบบข้อมูลในการเดินทาง เพื่อควบคุมปริมาณนักท่องเที่ยวให้เหมาะสมกับพื้นที่
4. ส่งเสริมการผลิตสินค้าในชุมชนท้องถิ่น เพื่อจำหน่ายแก่นักท่องเที่ยว

บรรณานุกรม

- นภาพร คงคาหลวง.(2548). “การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน : กรณีศึกษา โรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดปทุมธานี ”. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา หลักสูตรและการนิเทศ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- พิมพ์ชนก มลุมิตร. (2551). การศึกษาทรัพยากรท่องเที่ยวเพื่อเป็นแนวทางพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน ของจังหวัดชุมพร. ปริญญาานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ศุภรัตน์ รัตนมุขย์. (2541). อีโคทัวร์: การท่องเที่ยวเพื่อการอนุรักษ์และการศึกษา. จุลสารวิชาการ สำนักบัณฑิตอาสาสมัคร. 6 (พฤศจิกายน 2540-มกราคม 2541): 46-53.
- สุภาวงศ์ จันทวานิช. (2552). การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพ. พิมพ์ครั้งที่ 9 : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ส. พลายน้อย (2538). เกียรติโบราณคดีประเพณีไทย. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: รวมสาส์น.
- Denzin, N. K. (1970). *Sociological Methods: A source Book*. Chicago: Aldine.

การรื้อฟื้นคดีอาญาขึ้นพิจารณาใหม่ในประเทศไทย

Retrial of Criminal in Thailand

กมลเนตร พูลสุข ทนคง¹

บทคัดย่อ

การรื้อฟื้นคดีอาญาขึ้นพิจารณาใหม่เป็นมาตรการเยียวยาความผิดพลาดในกระบวนการยุติธรรมในกรณีที่ ศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำเลยเป็นผู้กระทำความผิด แต่ต่อมาภายหลังพบว่า พยานหลักฐานหลักที่ศาลใช้ในการพิจารณาลงโทษนั้นเป็นพยานเท็จหรือมีหลักฐานใหม่แสดงว่าจำเลยที่ได้รับโทษไปแล้วไม่ได้เป็นผู้กระทำความผิด ทำให้ผู้นั้นตกเป็นผู้กระทำความผิดและรับโทษอยู่ทั้ง ๆ ที่ความจริงแล้วเป็นผู้บริสุทธิ์ ซึ่งผู้บริสุทธิ์จะได้รับความเสียหายมากกว่าเพราะมีคำพิพากษาว่าเป็นผู้กระทำความผิดและเป็นเหตุให้ไม่อาจรับราชการหรือมีประวัติต้องโทษในคดีอาญาด้วย

เงื่อนไขในการรื้อฟื้นคดีอาญาขึ้นมาพิจารณาใหม่ตามพระราชบัญญัติการรื้อฟื้นคดีอาญาขึ้นพิจารณาใหม่ พ.ศ. 2526 คือ พยานหลักฐานที่ศาลใช้ประกอบการพิพากษาคดีถึงที่สุดนั้นเป็นพยานหลักฐานเท็จ หรือมีพยานหลักฐานใหม่อันขัดแย้งและสำคัญซึ่งถ้าได้นำมาสืบในคดีจะแสดงว่าจำเลยไม่ได้กระทำความผิด ซึ่งกระบวนการที่จะ ทำให้ศาล มีคำพิพากษาว่าเป็นผู้บริสุทธิ์ต้องใช้เวลานาน โดยนับตั้งแต่มีการประกาศใช้ในประเทศไทย ยังไม่เคยมีคดีอาญาเรื่องใดได้รับอนุญาตให้รื้อฟื้นคดีขึ้นพิจารณาใหม่ เนื่องจากเงื่อนไขในการที่จะขอรื้อฟื้นคดีจำกัดเป็นเหตุให้การรื้อฟื้นคดีอาญาขึ้นพิจารณาใหม่เป็นไปได้ยาก

คำสำคัญ : การรื้อฟื้น คดีอาญา พระราชบัญญัติ

¹ นิติกร สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
e-mail : sassy_mk@hotmail.com

Retrial of Criminal in Thailand

Kamolnate Pulsuk Tonkong

Abstract

The retrials of criminal cases are considered measures used to correct the falsity of the criminal process. To be more specific, there are cases when the final judgments cause the accused to face criminal liability, but it is later found that the evidence used to make the final judgments is proved fake or untrue. In this regard, such persons are actually not the true wrongdoers. Those who are said to be convicted of crimes and face criminal liability are actually innocent. They suffered from the imperfection in the administration of criminal justice which makes them probably unable to work as government officials and have criminal records even though they have never been convicted of crimes.

As provided in the Retrial of Criminal Case Act, B.E. 2526 (1983), the retrials can be done on the condition that there is the proof of fake or untrue evidence or there is new and compelling evidence to prove that the accused is not the true wrongdoers. The process of proving whether such a person is innocent is lengthy. Since the Retrial of Criminal Case Act was promulgated in Thailand, there has not yet been any criminal case permitted to be retrieved. Due to such restricted conditions, the retrials of criminal cases seem to be almost impossible.

Keywords : retrials, criminal, act

บทนำ

เป้าหมายของการดำเนินคดีอาญามีสองประการ ได้แก่ ประการที่หนึ่ง นำตัวผู้กระทำความผิดมาฟ้องลงโทษ เพื่อให้สังคมปลอดภัยจากการกระทำความผิดในอนาคต และประการที่สอง ต้องดำเนินการโดยคำนึงถึงหลักประกันสิทธิมนุษยชนเพื่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่ผู้ถูกกล่าวหา ผู้เสียหาย และผู้ที่เกี่ยวข้อง ดังนั้น กระบวนพิจารณาคดีอาญาของแต่ละประเทศมุ่งการบริหารงานที่มีประสิทธิภาพเพื่อบรรลุเป้าหมายสองประการดังกล่าว

แม้ว่าในหลาย ๆ ประเทศจะมีกระบวนการตรวจสอบ ควบคุมการดำเนินคดีของเจ้าพนักงาน และมีการทบทวนคำพิพากษาของศาลเป็นลำดับขั้น แต่ก็อาจมีความผิดพลาดในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา เช่น การลงโทษผู้บริสุทธิ์เพราะเหตุที่มีพยานเท็จหรือมีหลักฐานที่ทำให้ผู้พิพากษาดัดสินลงโทษผิดพลาดได้ ซึ่งความผิดพลาดดังกล่าวแยกออกได้เป็นสองขั้นตอน คือ ขั้นตอนในระหว่างการพิจารณาของศาลแต่คดียังไม่ถึงที่สุด ศาลพิพากษาดัดสินลงโทษแต่มีศาลอุทธรณ์หรือศาลฎีกาพิพากษาว่าไม่ได้เป็นผู้กระทำความผิด กรณีนี้จำเลยได้รับการยืนยันว่าเป็นผู้บริสุทธิ์ แต่ก็คงได้รับความเดือดร้อนจากการที่ถูกขังหรือต้องต่อสู้คดี และยังเสียชื่อเสียงว่าต้องตกเป็นจำเลยในคดีอาญาด้วย ส่วนอีกขั้นตอนหนึ่ง คือ ศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำเลยเป็นผู้กระทำความผิด แต่ต่อมาภายหลังพบว่าพยานหลักฐานหลักที่ศาลใช้ในการพิจารณาลงโทษนั้นเป็นพยานเท็จหรือมีหลักฐานใหม่แสดงว่าจำเลยที่ได้รับโทษไปแล้วไม่ได้เป็นผู้กระทำความผิด ซึ่งใน กรณีหลังนี้ ผู้นั้นตกเป็นผู้กระทำความผิดและรับโทษอยู่ทั้ง ๆ ที่ความจริงแล้วเป็นผู้บริสุทธิ์ ซึ่งผู้บริสุทธิ์จะได้รับความเสียหายมากกว่าเพราะมีคำพิพากษาว่าเป็นผู้กระทำความผิดและเป็นเหตุให้ไม่อาจรับราชการได้หรือมีประวัติต้องโทษในคดีอาญาด้วย

มาตรการเยียวยาความผิดพลาดในกระบวนการยุติธรรมทั้งสองกรณีที่ปรากฏในกฎหมายไทย กรณีแรก การเยียวยามุ่งเน้นการจ่ายค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายให้แก่จำเลยในคดีอาญาตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย ค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 ซึ่งจ่ายเป็นเงินทดแทน ตามอัตราที่กฎหมายกำหนดในกรณีกักขังแทนค่าปรับในคดีอาญา ปัจจุบันจำนวน 500 บาทต่อวัน ส่วนค่าใช้จ่ายอื่นๆ ก็เป็นไปตามที่กฎกระทรวงกำหนด ส่วนในกรณีที่สอง การเยียวยา มีขั้นตอนในการดำเนินการซับซ้อนกว่ากรณีแรก เพราะเหตุที่ผู้นั้นต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้ต้องโทษในคดีอาญาและคดียุติไปแล้ว กำลังบังคับโทษอยู่ จึงต้องรื้อฟื้นคดีอาญาขึ้นมาพิจารณาใหม่ก่อน จึงจะเยียวยาให้ครบถ้วนได้

เงื่อนไขในการรื้อฟื้นคดีอาญาขึ้น มาพิจารณาใหม่ตามพระราชบัญญัติ การรื้อฟื้นคดีอาญาขึ้นพิจารณาใหม่ พ.ศ. 2526 ได้แก่ ประการที่หนึ่ง ต้องดำเนินการเพื่อให้มีคำพิพากษาของศาลว่าพยานหลักฐานซึ่งอาจเป็นพยานวัตถุ พยานเอกสาร หรือพยานบุคคลที่ศาลนำมาเป็นหลักในการตัดสินลงโทษจำเลยเป็นพยานเท็จหรือไม่ถูกต้อง เมื่อได้ มีคำพิพากษาแล้ว จึงจะมาขอให้ศาลสั่งให้มี

การพิจารณาใหม่เพื่อพิสูจน์ว่าเป็นผู้ที่ไม่ได้กระทำความผิดตามที่ศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุดไปแล้ว และได้รับค่าทดแทนตามที่กฎหมายกำหนด ซึ่งกระบวนการที่จะบรรลุเป้าประสงค์ดังกล่าว หรือเพื่อจะได้มีคำพิพากษาว่าเป็นผู้บริสุทธิ์ต้องใช้เวลานาน และเมื่อมีคำพิพากษานั้นแล้วจึงมีสิทธิได้รับค่าทดแทน จึงยังไม่มีผู้ได้รับการรื้อฟื้นคดีขึ้นพิจารณาใหม่ อย่างไรก็ตาม มีเงื่อนไขประการที่สอง อีกประการหนึ่งที่สามารถรื้อฟื้นได้ตามกฎหมายดังกล่าวคือ มีพยานหลักฐานใหม่ที่สำคัญและนำไปสู่การพิสูจน์ว่าผู้นั้นไม่ได้กระทำความผิด กรณีนี้สามารถยื่นต่อศาลและเปิดกระบวนการรื้อฟื้นคดีอาญาขึ้นพิจารณาใหม่ได้ และขอค่าทดแทนได้ถ้าศาลเห็นว่าไม่ได้เป็นผู้กระทำความผิด

ปัญหาว่า กรณีใดที่ถือว่าเป็นพยานหลักฐานใหม่ หากจะเทียบเคียงกรณีของการสอบสวนแล้ว พนักงานอัยการมีคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดีแล้ว แต่มีข้อเท็จจริงใหม่ที่จะฟ้องคดีได้ ข้อเท็จจริงใหม่นี้จะต้องเป็นข้อเท็จจริงที่ไม่ปรากฏในสำนวนคดีที่เสนอมาในครั้งแรก หรือไม่ได้พบหรือเรียกมาในชั้นสอบสวน แต่เพิ่งมาพบในภายหลัง ไม่ใช่ว่าเป็นกรณีที่พยานคนเดิมแต่ให้การใหม่ หรือมีหลักฐานดังกล่าวเสนอมาแล้วและมาตรวจพยานหลักฐานกันใหม่ เช่น พยานบุคคลคนนั้นเห็นเหตุการณ์หรือมีพยานวัตถุ เช่น มีผู้ถ่ายคลิปไว้หรือมีพยานทางนิติวิทยาศาสตร์ แสดงว่า DNA ของผู้ต้องโทษ กับ DNA ที่เก็บได้ในที่เกิดเหตุหรือตัวผู้เสียหายไม่ตรงกัน แสดงว่าเป็นคนละคนกัน ดังนี้ หากพยานเหล่านี้ไม่ได้ตรวจพบหรือนำเสนอในการสอบสวนหรือในการพิจารณาสืบพยานของศาลที่พิพากษาว่าได้กระทำความผิดแล้ว ก็สามารถนำเสนอต่อศาลเพื่อให้รื้อฟื้นคดีอาญาขึ้นมา พิพิจารณาใหม่ได้ แต่ถ้าเป็นพยานคนเดิม แต่ให้การใหม่ว่าที่เคยให้การว่าเห็นจำเลยกระทำความผิด แต่ขอให้การว่าไม่แน่ใจหรือจำคนผิดนั้น คงไม่ได้เป็นพยานหลักฐานใหม่ตามเจตนารมณ์ของกฎหมายที่ให้รื้อฟื้นคดีอาญาได้

ความผิดพลาดในกระบวนการยุติธรรมไม่ว่าจะเป็นกรณีก่อนศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุดหรือหลังจากที่ศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุดแล้ว โดยคนที่ตกเป็นจำเลยหรือผู้ต้องโทษถือว่าเป็นผู้ที่ได้รับความเดือดร้อน เสียหาย และถือว่าเป็นเหยื่อในกระบวนการยุติธรรม การเยียวยาความเสียหายเป็นสิ่งที่รัฐมีหน้าที่ที่จะดำเนินการโดยไม่ต้องคำนึงถึงว่าเป็นการกระทำซึ่งรัฐมีส่วนเกี่ยวข้องกับความผิดพลาดหรือไม่ แต่ฝ่ายรัฐการที่เกิดความผิดพลาดในกระบวนการยุติธรรมนี้สามารถป้องกันและแก้ไขได้ หากเจ้าพนักงานและศาลร่วมมือกันในการคัดกรองคดีและมีความเป็นธรรมในการรวบรวมพยานหลักฐาน มิใช่การมุ่งจะเอาผิดแก่ผู้ที่ถูกกล่าวหาแต่เพียงอย่างเดียว ทั้งนี้ ความผิดพลาดดังกล่าวบางครั้งเกิดจากความเลินเล่อของพนักงานสอบสวนที่ไม่ได้ตรวจสอบพยาน หลักฐานให้ดี บางครั้งเป็นเรื่องพนักงานสอบสวนนำพยานหลักฐานเท็จมาปรักปรำ หรือบางครั้งเกิดจากการที่ผู้เสียหายที่เป็นโจทก์สร้างพยานหลักฐานเท็จมาปรักปรำ เป็นต้น ความผิดพลาดอันเกิดจากสาเหตุดังกล่าวจึงควรจะมีการป้องกันและมีความเข้มงวดในการที่จะดำเนินคดีโดยเพิ่มมาตรการในการตรวจสอบกระบวนการสอบสวน ใ้สวนมูลฟ้อง และเพิ่มการซักค้านพยานในชั้นพิจารณาให้มีความเข้มงวดจริงจังกว่าที่

เป็นอยู่ หรือแม้กระทั่งศาลที่พิจารณาอาจต้องเพิ่มบทบาทในลักษณะที่เป็นการไต่สวนหาความจริง และตรวจสอบพยานที่น่าเชื่อถือมากขึ้นกว่าเดิมว่าเป็นพยานที่ให้การเท็จหรือไม่ (ณรงค์ ใจหาญ , 2560 : ออนไลน์)

แนวคิดในการแก้ปัญหาความผิดพลาดที่เกิดขึ้นในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาของประเทศไทยทำให้เกิดการบังคับใช้พระราชบัญญัติการรื้อฟื้นคดีอาญาขึ้นพิจารณาใหม่ พ.ศ. 2526 เพื่อเป็นมาตรการแก้ไขผลของคำพิพากษาในคดีอาญาซึ่งมีคำพิพากษาถึงที่สุดขึ้นมาพิจารณาใหม่ แต่เนื่องจากการรื้อฟื้นคดีอาญาขึ้นพิจารณาใหม่มีผลกระทบต่อหลักความศักดิ์สิทธิ์แห่งคำพิพากษา ทำให้หลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่จะรื้อฟื้นคดีอาญาขึ้นพิจารณาใหม่มีข้อจำกัดและรัดกุม โดยการขอรื้อฟื้นคดีอาญาขึ้นพิจารณาใหม่นั้นจะต้องเกิดจากสาเหตุอันเนื่องมาจากความบกพร่องของพยานหลักฐาน หรือความผิดพลาดในข้อเท็จจริงอันก่อให้เกิดความไม่สมบูรณ์ในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาและด้วยข้อเท็จจริงที่บกพร่องดังกล่าวทำให้จำเลยผู้บริสุทธิ์ต้องรับโทษโดยที่บุคคลดังกล่าวมิใช่ผู้กระทำความผิดที่แท้จริง

อย่างไรก็ตาม นับตั้งแต่มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติการรื้อฟื้นคดีอาญาขึ้นพิจารณาใหม่ พ.ศ. 2526 ยังไม่เคยมีคดีอาญาเรื่องใดได้รับอนุญาตให้รื้อฟื้นคดีขึ้นพิจารณาใหม่ เนื่องจากเงื่อนไขในการที่จะขอรื้อฟื้นคดีจำกัดเป็นเหตุให้การรื้อฟื้นคดีอาญาขึ้นพิจารณาใหม่เป็นไปได้ยาก

การรื้อฟื้นคดีอาญาขึ้นพิจารณาใหม่

1. หลักเกณฑ์การรื้อฟื้นคดีอาญาขึ้นพิจารณาใหม่

1.1 เงื่อนไขในการขอให้รื้อฟื้นคดีขึ้นพิจารณาใหม่

เหตุที่จะขอให้รื้อฟื้นคดีอาญาขึ้นพิจารณาใหม่ตามมาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติการรื้อฟื้นคดีอาญาขึ้นพิจารณาใหม่ พ.ศ. 2526 จะต้องเป็นคดี อาญาที่ได้มีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ บุคคลต้องรับโทษอาญาในคดีนั้นแล้ว คำว่า “คดีถึงที่สุด” คือ คดีที่ศาลฎีกาได้มีคำพิพากษา แล้ว หรือคดีที่ไม่ได้ยื่นอุทธรณ์หรือฎีกาภายในระยะเวลา 30 วัน ซึ่งคดีอาจถึงที่สุดในศาลชั้นต้น ศาลอุทธรณ์ หรือ ศาลฎีกาก็ได้และต้องปรากฏว่า

(1) พยานบุคคลซึ่งศาลอาศัยเป็นหลักในการพิพากษาคดีอันถึงที่สุดนั้น ได้มีคำพิพากษา อันถึงที่สุดภายหลังจากแสดงว่าคำเบิกความของพยานนั้นเป็นเท็จหรือไม่ถูกต้องตรงกับความจริง (มาตรา 5 (1)) ในคดีอาญาพยานบุคคลเป็นพยานที่มีน้ำหนักมากโดยเฉพาะประจักษ์พยาน ซึ่งหากคำเบิกความของพยานบุคคลนั้นเป็นเท็จหรือไม่ถูกต้องตรงกับความเป็นจริง ย่อมมีผลทำให้การพิจารณาพิพากษาคดีบิดเบือนไปได้โดยง่าย และพยานบุคคลที่ได้มีคำพิพากษาถึงที่สุดว่าเป็นเท็จหรือไม่ถูกต้องตรงกับความจริงนั้นจะต้องเป็นพยานบุคคลที่ศาลใช้เป็นหลักในการพิพากษาคดีด้วย

หากเป็นพยานในคดีเดิมแต่เป็นเพียงพยานแวดล้อมหรือมิได้อาศัยเป็นหลักในการพิพากษาคดี ย่อมไม่สามารถอ้างมูลเหตุดังกล่าวเพื่อขอให้มีการรื้อฟื้นคดีขึ้นพิจารณาใหม่ได้

(2) พยานเอกสารหรือพยานวัตถุซึ่งศาลได้อาศัยเป็นหลักในการพิจารณาพิพากษาคดี อันถึงที่สุดนั้น ได้มีคำพิพากษาถึงที่สุดภายหลังแสดงว่าเป็นพยานหลักฐานปลอมหรือเท็จหรือไม่ ถูกต้องตรงกับความจริง (มาตรา 5 (2)) พยานหลักฐานปลอม คือ พยานหลักฐานที่ได้ทำขึ้นโดยผู้ที่ไม่มีความจริงใจเพื่อให้ผู้อื่นหลงเชื่อว่าเป็นพยานหลักฐานที่แท้จริงรวมทั้งการแก้ไขเปลี่ยนแปลง พยานหลักฐานที่แท้จริงด้วย ส่วนพยานหลักฐานเท็จ คือ พยานหลักฐานที่ทำขึ้นโดยผู้ที่มีอำนาจแต่ทำโดยผิดจากความเป็นจริงเพื่อให้ผู้อื่นหลงเชื่อตามที่เป็นเท็จ

(3) มีพยานหลักฐานใหม่อันชัดแจ้งและสำคัญแก่คดี ซึ่งถ้าได้นำมาสืบในคดีอันถึงที่สุดนั้นจะแสดงว่าบุคคลผู้ต้องรับโทษอาญาโดยคำพิพากษาถึงที่สุดนั้นไม่ได้กระทำความผิด (มาตรา 5 (3)) จะเห็นได้ว่าพยานหลักฐานใหม่นี้หมายความว่าพยานบุคคล พยานเอกสารและพยานวัตถุ และเป็นพยานหลักฐานที่มีได้กล่าวอ้างหรือนำสืบในคดีเดิม มีประเด็นที่น่าพิจารณาว่าพยานหลักฐานใหม่นี้จะต้องเป็นพยานหลักฐานที่เกิดขึ้นใหม่ภายหลังจากที่คดีเดิมมีคำพิพากษาถึงที่สุดหรือรวมถึงพยานหลักฐานที่มีอยู่แล้วในระหว่างที่ศาลพิจารณาคดีเดิมแต่มีได้ยกขึ้นกล่าวอ้างในคดีเดิมนั้น ซึ่งในกรณีนี้หากศาลเห็นว่าเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม ศาลก็สามารถอนุญาตให้ถือเอาพยานหลักฐานที่มีอยู่แล้วแต่มิได้นำเข้าสืบในคดีเดิมเป็นพยานหลักฐานใหม่ เพื่อใช้สิทธิร้องขอให้มีการรื้อฟื้นคดีขึ้นพิจารณาใหม่ได้ (พงษ์พลัย วรรณราช, 2547: ออนไลน์)

2. ผู้มีอำนาจในการขอรื้อฟื้นคดีอาญาขึ้นพิจารณาใหม่

บุคคลที่มีสิทธิยื่นคำร้องขอให้ศาลพิจารณาคดีใหม่นั้น (มาตรา 6) ได้แก่

(1) บุคคลที่ต้องรับโทษอาญาโดยคำพิพากษาถึงที่สุดนั่นเอง

(2) ผู้แทนโดยชอบธรรมหรือผู้อนุบาลของบุคคลผู้ต้องรับโทษอาญาโดยคำพิพากษาถึงที่สุดนั้น

(3) ผู้จัดการหรือผู้แทนอื่นของนิติบุคคลกรณีผู้ต้องรับโทษอาญานั้นเป็นนิติบุคคล

(4) ผู้บุพการี ผู้สืบสันดาน สามีหรือภริยาของบุคคลผู้ต้องรับโทษอาญาในกรณีที่บุคคลนั้นถึงแก่ความตายก่อนที่จะมีการยื่นคำร้อง

(5) พนักงานอัยการในกรณีที่พนักงานอัยการมิได้เป็นโจทก์ในคดีเดิม ซึ่งพนักงานอัยการจะยื่นคำร้องเมื่อเห็นสมควรเองหรือเมื่อบุคคลตาม (1) (2) (3) หรือ (4) ร้องขอก็ได้

นอกจากนี้ ตามมาตรา 19 ยังบัญญัติว่า เมื่อบุคคลผู้ต้องรับโทษทางอาญาโดยคำพิพากษาถึงที่สุดได้ยื่นคำร้องแล้วถึงแก่ความตาย ผู้บุพการี ผู้สืบสันดาน สามีหรือภริยาของผู้ยื่นคำร้องนั้นจะดำเนินคดีต่างผู้ตายต่อไปก็ได้

ในกรณีที่ผู้บุพการี ผู้สืบสันดาน สามีหรือภริยาของบุคคลผู้ต้องรับโทษอาญา โดยคำพิพากษาถึงที่สุดเป็นผู้ยื่นคำร้องตามมาตรา 6 (4) เมื่อผู้ยื่นคำร้องนั้นถึงแก่ความตาย ผู้บุพการี ผู้สืบสันดาน สามีหรือภริยาของผู้ต้องรับโทษอาญาโดยคำพิพากษาถึงที่สุดซึ่งยังมีชีวิตอยู่ จะดำเนินคดีต่างผู้ตายต่อไปก็ได้

บทบัญญัติในมาตรานี้เป็นการบัญญัติในเรื่องการรับมรดกความซึ่งจะต้องนำเอาบทบัญญัติในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 42 มาตรา 43 และมาตรา 44 มาใช้ภายในกำหนดเวลาหนึ่งปี ในการรับมรดกความ

(6) หน่วยงานซึ่งได้รับแต่งตั้งจากผู้มีสิทธิยื่นคำร้องขอหรือพ้นคดีอาญาขอให้พิจารณาใหม่ตามมาตรา 6 (1) (2) (3) (4) (สุพร อิศรเสนา, 2540: 108-19)

ตามบทบัญญัติมาตรา 7 ให้สิทธิพนักงานอัยการยื่นคำร้องขอหรือพ้นคดีภายใต้บังคับมาตรา 6 (5) พนักงานอัยการในกรณีที่พนักงานอัยการมิได้เป็นโจทก์ในคดีเดิม พนักงานอัยการจะยื่นคำร้องเมื่อเห็นสมควร หรือเมื่อบุคคลตามที่ระบุไว้ในมาตรา 6 (1) (2) (3) หรือ (4) ร้องขอก็ได้ และเพื่อประโยชน์ในการรวบรวมพยานหลักฐาน ให้พนักงานอัยการมีอำนาจเช่นเดียวกับพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

บทบัญญัติมาตรานี้ เป็นอำนาจของพนักงานอัยการในการจะยื่นคำร้องขอหรือพ้นคดีอาญาขึ้นพิจารณาใหม่ในกรณี ดังต่อไปนี้

ก) ในกรณีที่พนักงานอัยการไม่ได้เป็นโจทก์ในคดีเดิมซึ่งมีคำพิพากษาให้ลงโทษจำเลยเท่านั้น ถ้าพนักงานอัยการเป็นโจทก์หรือโจทก์ร่วมในคดีเดิม ซึ่งมีคำพิพากษาให้ลงโทษจำเลยแล้วจะร้องขอให้หรือพ้นคดีนั้นไม่ได้

ข) ในกรณีเมื่อบุคคลตามที่ระบุไว้ในมาตรา 6 (1) ผู้ต้องรับโทษ (2) ผู้แทนโดยชอบธรรม หรือผู้อนุบาลในกรณีที่บุคคลผู้ต้องรับโทษอาญาโดยคำพิพากษาถึงที่สุดเป็นผู้เยาว์หรือคนไร้ความสามารถ (3) ผู้จัดการหรือผู้แทนอื่นของนิติบุคคล ในกรณีที่นิติบุคคลนั้นต้องรับโทษอาญาโดยคำพิพากษาถึงที่สุด (4) ผู้บุพการี ผู้สืบสันดาน สามีหรือภริยาของบุคคลผู้ต้องรับโทษอาญาโดยคำพิพากษาถึงที่สุดถึงแก่ความตายก่อนที่จะมีการยื่นคำร้อง ร้องขอให้พนักงานอัยการเป็นผู้ยื่นคำร้องขอหรือพ้น

3. วิธีการและผลในการขอหรือพ้นคดีอาญาขึ้นพิจารณาใหม่

การขอหรือพ้นคดีอาญาขึ้นพิจารณาใหม่กำหนดให้เริ่มคดีด้วยการยื่นคำร้องขอให้หรือพ้นคดีขึ้นพิจารณาพิพากษาใหม่ วิธีการและผลในการขอหรือพ้นคดีอาญาขึ้นพิจารณาใหม่แยกเป็น 3 ประการคือ

3.1 สาระสำคัญของคำร้อง

ตามมาตรา 5 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติการรื้อฟื้นคดีอาญาขึ้นพิจารณาใหม่ พ.ศ. 2526 ได้บัญญัติไว้ว่า คำร้องขอรื้อฟื้นคดีอาญาขึ้นพิจารณาใหม่จะต้องอ้างเหตุที่จะขอให้รื้อฟื้นคดีขึ้นพิจารณาใหม่ ตามที่ระบุไว้ในมาตรา 5 โดยละเอียดและชัดเจน คือ จะต้องอ้างเหตุหนึ่งเหตุใด ในสามเหตุที่จะขอรื้อฟื้นคดีและเหตุที่จะยกขึ้นอ้างนั้นผู้ร้องจะต้องกล่าวและบรรยายโดยละเอียดและชัดเจนพอที่ศาลจะรับคำร้องไว้ได้ส่วนต่อไป หากผู้ร้องประสงค์จะขอค่าทดแทนเพื่อการที่บุคคลใดต้องรับโทษอาญาโดยคำพิพากษาถึงที่สุดหรือขอรับสิทธิที่บุคคลนั้นเสียไปอันเป็นผลโดยตรงจากคำพิพากษานั้นคืนให้ระบุงการขอค่าทดแทนหรือขอรับสิทธิคืนไว้ในคำร้องด้วย

3.2 ศาลที่ยื่นคำร้องขอให้รื้อฟื้นคดี

1. ให้ยื่นยังศาลชั้นต้นที่ได้พิพากษาคดีนั้น หรือ
2. ศาลอื่นที่มีเขตอำนาจแทนศาลนั้น

ผู้ต้องรับโทษโดยคำพิพากษาถึงที่สุดยังศาลเคลื่อนที่ศาลใดศาลหนึ่งและต่อมาศาลเคลื่อนที่นั้นไม่ต่อไปแล้ว ก็ย่อมมายื่นคำร้องในเขตของศาลที่มีอำนาจได้ เช่น นาย ก. ผู้ต้องรับโทษโดยศาลเคลื่อนที่ศาลจังหวัดปากช่อง จะมายื่นคำร้องรื้อฟื้นที่ศาลจังหวัดนครราชสีมาก็ได้

3. คดีของศาลอาญาศึกษาหรือศาลประจำหน่วยทหาร ให้ยื่นต่อศาลทหารกรุงเทพหรือคดีอาญา ส่วนศาลอาญาธนบุรี ไม่ถือเป็นศาลทหารกรุงเทพ

4. คดีของศาลตามกฎหมายว่าด้วยพระธรรมนูญศาลยุติธรรมที่กฎหมายกำหนดให้เป็นศาลทหาร และศาลนั้นไม่เป็นศาลทหารสำหรับคดีนั้นแล้ว ให้ยื่นต่อศาลตามกฎหมายว่าด้วยพระธรรมนูญศาลยุติธรรมที่เคยเป็นศาลทหารนั้น หรือศาลอื่นที่มีเขตอำนาจแทนศาลนั้น ศาลตามมาตรา 8 (2) ให้ถือเป็นศาลทหาร (สุพร อิศรเสนา, 2540:105) ดังนั้น ในกรณีที่คดีเดิมตัดสินโดยศาลยุติธรรมที่มีฐานะเป็นศาลทหาร แล้วต่อมาได้สิ้นสภาพการเป็นศาลทหารสำหรับคดีประเภทนั้นไปแล้ว การร้องขอให้รื้อฟื้นคดีดังกล่าวก็ต้องร้องต่อศาลยุติธรรมที่เคยเป็นศาลทหารนั้น และให้ถือว่ายังเป็นศาลทหารอยู่สำหรับคดีรื้อฟื้นนี้ ผลที่ตามมาก็คือในคำร้องขอรื้อฟื้นกรณีนั้นจะต้องระบุชื่อศาลให้สูงกว่าร้องต่อศาลทหาร และในการพิพากษาคดีรื้อฟื้นนี้ จะต้องกระทำโดยองค์คณะตุลาการศาลทหารสามนายด้วย แต่ส่วนการไต่สวนมูลคำร้องนั้น มาตรา 9 วรรคท้าย ระบุให้ทำโดยตุลาการศาลทหารนายเดียวได้ และเมื่อมีคำพิพากษาแล้วก็อาจมีการอุทธรณ์หรือฎีกาต่อไปได้ ตามที่บัญญัติไว้เป็นพิเศษในมาตรา 15 แห่งพระราชบัญญัตินี้ (จรัญ ภักดีธนากุล, 2526: 49-50)

3.3 ผลของการยื่นคำร้องขอให้รื้อฟื้นคดี

โดยทั่วไปแล้ว การยื่นคำร้องขอให้รื้อฟื้นคดีอาญาขึ้นพิจารณาใหม่ จะไม่มีผลเป็นการหยุดการบังคับคดีตามคำพิพากษา เพราะจำเลยยังต้องคำพิพากษาให้ลงโทษอยู่ แต่ก็กำหนดให้เป็น

ดุลพินิจของผู้มีอำนาจที่จะพิจารณาระงับการบังคับคดี หรือการบังคับโทษไว้เป็นการชั่วคราวก็ได้เมื่อเห็นเป็นการสมควร

ตามพระราชบัญญัติการรื้อฟื้นคดีอาญาขึ้นพิจารณาใหม่ พ.ศ. 2526 กำหนดให้หยุดการบังคับคดีไว้ชั่วคราว ซึ่งกำหนดให้ศาลชั้นต้นที่รับคำร้องขอรื้อฟื้นคดีจะส่งปล่อยผู้ต้องรับโทษอาญาโดยคำพิพากษาถึงที่สุดกำลังรับโทษอยู่นั้นชั่วคราว ศาลชั้นต้นที่รับคำร้องจะส่งปล่อยบุคคลนั้นชั่วคราวโดยมีประกันหรือมีประกันและหลักประกันด้วยก็ได้ (ตามมาตรา ๑๒) แต่จะต้องเป็นกรณีที่อยู่ระหว่างดำเนินการพิจารณาคดีที่รื้อฟื้นขึ้นพิจารณาใหม่

ผลสำคัญประการหนึ่งของการรื้อฟื้นคดีอาญาขึ้นพิจารณาใหม่ตามมาตรา 18 แห่งพระราชบัญญัติการรื้อฟื้นคดีอาญาขึ้นพิจารณาใหม่ พ.ศ.2526 คือ คำร้องขอรื้อฟื้นคดีเกี่ยวกับผู้ต้องรับโทษอาญาคนหนึ่งให้ยื่นได้เพียงครั้งเดียวเท่านั้น สันนิษฐานได้ว่าถ้าผู้มีสิทธิยื่นคำร้องขอรื้อฟื้นคดีอาญาขึ้นพิจารณาใหม่ก่อนคำร้องไปก็จะไม่สามารถยื่นคำร้องขอได้อีกแล้ว คำร้องดังกล่าวต้องยื่นภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่ปรากฏข้อเท็จจริงตามมาตรา ๕ หรือภายในสิบปีนับแต่วันที่คำพิพากษาคดีเดิมถึงที่สุด แต่เมื่อมีพฤติการณ์พิเศษศาลจะรับคำร้องที่ยื่นเมื่อพ้นกำหนดเวลาดังกล่าวไว้พิจารณาก็ได้ ตามมาตรา 20

4. วิธีพิจารณาพิพากษาและผลของคำพิพากษา

วิธีพิจารณา

การพิจารณาคดีที่รื้อฟื้นขึ้นพิจารณาใหม่ มีลักษณะคล้ายกับการพิจารณาคดีอาญาทั่ว ๆ ไป ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา โดยแยกการพิจารณาออกเป็น 2 ขั้นตอน ได้แก่

ก) ขั้นตอนการไต่สวนคำร้อง

ในกรณีที่พนักงานอัยการเป็นผู้ร้อง ศาลจะไต่สวนคำร้องหรือไม่ก็ได้ ถ้าศาลเห็นว่าไม่จำเป็นต้องไต่สวนคำร้อง ศาลจะส่งรับคำร้อง และดำเนินการพิจารณาคดีที่รื้อฟื้นขึ้นพิจารณาใหม่ต่อไป ในกรณีอื่น ศาลที่รับคำร้องต้องทำการไต่สวนคำร้องนั้นก่อนว่ามีมูลพอที่จะรื้อฟื้นคดีขึ้นพิจารณาใหม่หรือไม่ (ตามมาตรา 9 วรรคหนึ่ง)

ในการไต่สวนคำร้องศาลต้องส่งสำเนาคำร้อง และแจ้งวันนัดไต่สวนไปให้โจทก์ในคดีเดิมทราบ ในกรณีที่โจทก์ในคดีเดิมมิใช่พนักงานอัยการ ศาลต้องส่งสำเนาคำร้องและแจ้งวันนัดไต่สวนให้พนักงานอัยการทราบด้วย พนักงานอัยการและโจทก์ในคดีเดิมจะมาฟังการไต่สวนและซักค้านพยานของผู้ร้องด้วยหรือไม่ก็ได้ และผู้ร้องหรือโจทก์ในคดีเดิมมีสิทธิแต่งตั้งทนายแทนตนได้ (มาตรา 9 วรรคสอง)

ศาลชั้นต้นมีหน้าที่เพียงทำการไต่สวนและทำความเห็นเท่านั้น ส่วนการที่จะสั่งว่าคำร้องนั้นมีมูลพอที่จะรื้อฟื้นคดีขึ้นพิจารณาพิพากษาหรือไม่ เป็นอำนาจของศาลอุทธรณ์ กล่าวคือ เมื่อได้ทำการไต่สวนคำร้องแล้ว ศาลที่ไต่สวนคำร้องต้องส่งสำนวนพร้อมทั้งความเห็นไปยังศาลอุทธรณ์

และศาลอุทธรณ์จะพิจารณาต่อไป ถ้าศาลอุทธรณ์เห็นว่าคำร้องนั้นมีมูลพอที่จะรื้อฟื้นคดีขึ้นพิจารณาพิพากษาใหม่ ศาลอุทธรณ์จะสั่งรับคำร้อง และสั่งให้ศาลชั้นต้นที่รับคำร้องดำเนินการพิจารณาคดีที่รื้อฟื้นใหม่นั้นต่อไป แต่ถ้าศาลอุทธรณ์เห็นว่าคำร้องนั้นไม่มีมูล ศาลอุทธรณ์จะสั่งยกคำร้อง และคำสั่งของศาลอุทธรณ์ให้รับหรือยกคำร้องนี้จะถึงที่สุดด้วย(มาตรา 9 วรรคสาม และมาตรา 10) (คณิต ญ นคร, 2546: 488-489)

การที่กฎหมายกำหนดให้มีการไต่สวนคำร้องขอรื้อฟื้นคดีอาญาขึ้นพิจารณาใหม่ก่อนที่จะมีคำสั่งรับคำขอดังกล่าว ก็เพื่อเป็นการถ่วงดุลและตรวจสอบว่าคำร้องขอที่อ้างเข้าเงื่อนไขตามกฎหมายและมีมูลพอที่จะสั่งให้รื้อฟื้นคดีอาญาขึ้นพิจารณาใหม่หรือไม่ หากไม่กำหนดมาตรการไต่สวนคำร้องขอรื้อฟื้นคดีแล้ว จะทำให้มีการขอรื้อฟื้นคดีได้โดยง่ายและเป็นภาระแก่ศาลด้วย

ข) ขั้นตอนการพิจารณาเนื้อหาของคำร้อง

การพิจารณาเนื้อหาของคำร้อง คือ การพิจารณาว่ามีความผิดพลาดในทางข้อเท็จจริงเกิดขึ้นตามคำร้องหรือไม่ ซึ่งการพิจารณาดังกล่าวนี้อาจกระทำได้ในศาลชั้นต้นที่รับคำร้องและพนักงานอัยการ รวมทั้งโจทก์ในคดีเดิมมีสิทธินำพยานเข้ามาสืบได้ ทั้งศาลเองก็มีอำนาจสืบพยานเพิ่มเติม การพิจารณาเนื้อหาของคำร้องจึงเป็นการร่วมกันค้นหาความจริงโดยทุกฝ่าย (มาตรา 11)

ในระหว่างดำเนินการพิจารณาเนื้อหาของคำร้อง ศาลอาจสั่งปล่อยชั่วคราวผู้ต้องรับโทษได้ (มาตรา 12)

การพิพากษาคดี

การพิพากษาคดีที่รื้อฟื้นขึ้นพิจารณาใหม่ เป็นอำนาจของศาลที่เป็นเจ้าของคำพิพากษาลงถึงที่สุด กล่าวคือ ในกรณีที่คำพิพากษาลงถึงที่สุดในคดีเดิมเป็นคำพิพากษาของศาลชั้นต้น ศาลชั้นต้นจะเป็นผู้พิพากษาเอง แต่ในกรณีที่คำพิพากษาลงถึงที่สุดในคดีเดิม เป็นคำพิพากษาของศาลอุทธรณ์หรือศาลฎีกา ศาลชั้นต้นต้องทำความเห็นส่งสำนวนไปให้ศาลอุทธรณ์หรือศาลฎีกา แล้วแต่กรณี เพื่อให้ศาลอุทธรณ์หรือศาลฎีกาเป็นผู้พิพากษาคดีที่รื้อฟื้นขึ้นพิจารณาใหม่ โดยถ้าเห็นว่าบุคคลผู้ต้องรับโทษอาญาโดยคำพิพากษาในคดีเดิมได้กระทำความผิดก็จะพิพากษายกคำร้อง แต่ถ้าเห็นว่ามิได้กระทำความผิด ก็จะพิพากษายกคำพิพากษาเดิมและพิพากษาว่าบุคคลนั้นมิได้กระทำความผิด (คณิต ญ นคร, 2546 : 489)

คำพิพากษาในคดีที่รื้อฟื้นขึ้นพิจารณาใหม่ พนักงานอัยการ ผู้ร้องหรือโจทก์ในคดีเดิมซึ่งเป็นคู่ความมีสิทธิอุทธรณ์หรือฎีกาคำพิพากษาได้ แต่กำหนดให้อุทธรณ์หรือฎีกาคำพิพากษาได้เพียงชั้นเดียวเท่านั้น กล่าวคือ ถ้าคำพิพากษานั้นเป็นคำพิพากษาของศาลชั้นต้นมีสิทธิอุทธรณ์คำพิพากษานั้นต่อศาลอุทธรณ์ คำพิพากษาของศาลอุทธรณ์ให้เป็นที่สุด ถ้าคำพิพากษานั้นเป็นคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ ให้ฎีกาคำพิพากษานั้นต่อศาลฎีกา

จะเห็นได้ว่า การทำคำพิพากษาในคดีรื้อฟื้นขึ้นพิจารณาใหม่ตามพระราชบัญญัติการรื้อฟื้นคดีอาญาขึ้นพิจารณาใหม่ พ.ศ. 2526 จะทำได้เพียงสองประการเท่านั้น คือ ถ้าปรากฏว่าจำเลยมิได้กระทำความผิด ศาลก็ต้องยกคำพิพากษาเดิมและพิพากษาว่าจำเลยมิได้กระทำความผิดและกำหนดค่าทดแทน หรือมีคำสั่งการขอรับสิทธิคืน แต่ถ้าพิจารณาแล้วเห็นว่าจำเลยได้กระทำความผิดจริง ศาลก็จะสั่งยกคำร้องขอรื้อฟื้นคดีของจำเลยหรือผู้ร้องนั้นเสีย ในกรณีที่ศาลพิจารณาแล้วเห็นว่าจำเลยกระทำความผิดในอัตราโทษที่สูงกว่าในคดีเดิม ศาลจะพิพากษาลงโทษจำเลยไม่ได้ ต้องสั่งยกคำร้องขอของจำเลยเท่านั้น

ผลของคำพิพากษา

เมื่อศาลพิพากษาว่าจำเลยมิได้กระทำความผิด ย่อมแสดงให้เห็นถึงความผิดพลาดของกระบวนการยุติธรรมทางอาญาของรัฐ ซึ่งรัฐยอมรับถึงความผิดพลาดดังกล่าว โดยการแก้ไขเยียวยาให้แก่จำเลยผู้บริสุทธิ์ที่ได้รับผลร้ายเนื่องจากคำพิพากษา ให้กลับคืนสู่ฐานะเดิมเท่าที่จะกระทำได้

โดยทั่วไปผลของคำพิพากษาที่แสดงว่าจำเลยมิได้กระทำความผิดในประการแรก คือ การคืนสถานภาพทางกฎหมายให้แก่จำเลย ทำให้จำเลยไม่อยู่ในฐานะเป็นผู้กระทำความผิดหรือถูกลงโทษมาก่อน จำเลยจึงอาจได้รับการรอลงอาญาและไม่เป็นเหตุเพิ่มโทษในกรณีที่จำเลยไปกระทำความผิดอีก

นอกจากจะคืนสถานภาพทางกฎหมายให้แก่จำเลยแล้ว ผลประการต่อมาก็คือ ถ้ามีการบังคับโทษตามคำพิพากษาอยู่ก็ไม่อาจบังคับโทษนั้นได้ต่อไป เช่น ถ้าจำเลยต้องรับโทษกักขังหรือจำคุกอยู่ก็ต้องปล่อยตัวจำเลยไป ส่วนโทษที่บังคับไปแล้ว เช่น โทษปรับก็ต้องคืนค่าปรับให้ ผลประการสุดท้ายคือ ผู้ได้รับโทษตามคำพิพากษาที่ผิดพลาดจะได้รับค่าทดแทนในกรณีจำเลยถูกประหารชีวิตหรือถูกจำคุกหรือกักขังไปแล้ว

ผลของคำพิพากษาในคดีรื้อฟื้นขึ้นพิจารณาใหม่ตามพระราชบัญญัติการรื้อฟื้นคดีอาญาขึ้นพิจารณาใหม่ พ.ศ. 2526 มีผลต่อจำเลยในคดีเดิม ดังนี้

1. จำเลยไม่อยู่ในฐานะเป็นผู้กระทำความผิดอีกต่อไป ดังนั้น ถ้าจำเลยรับโทษจำคุกหรือกักขังอยู่ก็ต้องปล่อยตัวจำเลยไป ส่วนในกรณีที่จำเลยต้องโทษริบทรัพย์สินในคดีเดิมก็ต้องคืนทรัพย์สินดังกล่าวให้จำเลย เว้นแต่ทรัพย์สินนั้นเป็นทรัพย์สินที่กฎหมายบัญญัติให้รับ ในกรณีที่ไม่สามารถคืนทรัพย์สินที่ถูกริบนั้นได้ จะได้รับชดเชยราคาแทน (ตามมาตรา 14 (1)) ส่วนในกรณีที่จำเลยต้องโทษปรับและได้ชำระค่าปรับต่อศาลแล้วก็จะได้รับค่าปรับพร้อมดอกเบี้ยคืน (ตามมาตรา 14 (2))
2. ได้รับค่าทดแทนจากรัฐเนื่องจากการที่ต้องรับโทษอาญาตามคำพิพากษาในคดีเดิม
3. ได้รับสิทธิที่จำเลยต้องเสียไปอันเป็นผลโดยตรงจากคำพิพากษาในคดีเดิม และถ้าไม่สามารถคืนสิทธิเช่นนั้นได้ ศาลต้องกำหนดค่าทดแทนเพื่อสิทธินั้นให้แก่จำเลยตามสมควร (ตามมาตรา 14 วรรคท้าย)

4. จำเลยสามารถเรียกค่าเสียหายตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทน และค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 หากปรากฏว่าเป็นจำเลยที่ถูกดำเนินคดีโดยพนักงานอัยการ ซึ่งถูกคุมขังในระหว่างการพิจารณาคดี และมีหลักฐานชัดเจนว่าจำเลยมิได้เป็นผู้กระทำความผิด และมีการถอนฟ้องในระหว่างดำเนินคดี หรือปรากฏตามคำพิพากษาอันถึงที่สุดคดีนั้นว่าข้อเท็จจริงฟังเป็นยุติว่าจำเลยมิได้เป็นผู้กระทำความผิดหรือการกระทำของจำเลยไม่เป็นความผิด

โดยมีการกำหนดค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายตามหลักเกณฑ์ ดังต่อไปนี้

(1) ค่าทดแทนการถูกคุมขัง ให้คำนวณจากจำนวนวันที่ถูกคุมขังในอัตราที่กำหนดไว้สำหรับการกักขังแทนค่าปรับตามประมวลกฎหมายอาญา

(2) ค่าใช้จ่ายที่จำเป็นในการรักษาพยาบาล รวมทั้งค่าฟื้นฟูสมรรถภาพทางร่างกายและจิตใจ หากความเจ็บป่วยของจำเลยเป็นผลโดยตรงจากการถูกดำเนินคดี

(3) ค่าทดแทนในกรณีที่จำเลยถึงแก่ความตาย และความตายนั้นเป็นผลโดยตรงจากการถูกดำเนินคดี จำนวนไม่เกินที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง

(4) ค่าขาดประโยชน์นำมาหาได้ในระหว่างถูกดำเนินคดี

(5) ค่าใช้จ่ายที่จำเป็นในการดำเนินคดี

สิทธิที่จำเลยได้รับคืนเป็นสิทธิที่ไม่อาจคำนวณเป็นราคาเงินได้ เช่น สิทธิในการสมัครรับเลือกตั้ง สิทธิในการรับราชการ หรือสิทธิที่จะดำรงตำแหน่งอย่างใดอย่างหนึ่งเท่านั้น มิใช่จะคืนสิทธิทุกอย่างให้แก่จำเลย เพราะตามมาตรา 8 วรรคสาม จำกัดสิทธิที่จะคืนให้แก่จำเลยไว้ว่า มิให้รวมสิทธิในทางทรัพย์สิน (สันตติ สุจริต, 2528: 145)

ตัวอย่างการร้องขอหรือฟื้นคดีอาญาขึ้นพิจารณาใหม่

1. จากกรณีของนางจอมทรัพย์ แสนเมืองโคตร (ชนกฤต วรรณชชากุล, 2560 : ออนไลน์) อธิบายขั้นตอนกระบวนการพิจารณาได้ดังนี้

ขั้นตอนเกี่ยวกับการร้องฟื้นคดีอาญาในคดีนางจอมทรัพย์ แสนเมืองโคตร อดีตครูโรงเรียนจังหวัดสกลนคร ว่าพระราชบัญญัติการร้องฟื้นคดีอาญาขึ้นใหม่ พ.ศ. 2526 กำหนดหลักเกณฑ์ต่าง ๆ ในการขอให้อัยการฟื้นคดีอาญาขึ้นพิจารณาใหม่จะต้องเป็นคดีที่มีคำพิพากษาถึงที่สุดให้บุคคลต้องรับโทษทางอาญา มีกรณีที่จะทำได้ 3 กรณี ตามพระราชบัญญัติการร้องฟื้นคดีอาญาขึ้นใหม่ พ.ศ. 2526 มาตรา 5 คือ

1.1 ศาลได้มีคำพิพากษาถึงที่สุดว่าคำเบิกความของพยานบุคคลที่ศาลใช้เป็นหลักการในการพิพากษาคดีอันถึงที่สุดนั้นเป็นเท็จหรือไม่ถูกต้องตรงกับความจริง

1.2 ศาลได้มีคำพิพากษาถึงที่สุดว่าพยานหลักฐานอื่นนอกจากพยานบุคคล เช่น พยานเอกสาร พยานวัตถุ ที่ศาลใช้เป็นหลักในการพิพากษาคดีอันถึงที่สุดนั้น เป็นพยานหลักฐานปลอมหรือเป็นเท็จ หรือไม่ถูกต้องตรงกับความจริง

1.3 มีพยานหลักฐานใหม่อันขัดแย้งและสำคัญแก่คดีซึ่งได้นำมาสืบในคดีอันถึงที่สุด จะแสดงว่าบุคคลผู้ต้องรับโทษอาญาโดยคำพิพากษาถึงที่สุดนั้นไม่ได้กระทำความผิด

กรณีของนางจอมทรัพย์ แสนเมืองโคตร ที่ได้ยื่นคำร้องขอให้รื้อฟื้นคดีอาญาขึ้นพิจารณาใหม่ โดยอ้างว่าตนไม่ได้เป็นผู้กระทำความผิดและมีพยานหลักฐานใหม่อันขัดแย้งและสำคัญแก่คดี ซึ่งถ้าได้นำมาสืบในคดีอันถึงที่สุดจะแสดงว่าตนไม่ได้กระทำความผิด จึงขอให้ศาลพิพากษาใหม่ว่าตนไม่ได้กระทำความผิดตาม พระราชบัญญัติการรื้อฟื้นคดีอาญาขึ้นใหม่ พ.ศ. 2526 มาตรา 5 (3) และให้กระทรวงการคลังจ่ายค่าทดแทน และให้คืนตำแหน่งหน้าที่ราชการให้แก่ตน โดยตามพระราชบัญญัติการรื้อฟื้นคดีอาญาขึ้นใหม่ พ.ศ. 2526 มาตรา 20 การยื่นคำร้องขอให้รื้อฟื้นคดีอาญาขึ้นพิจารณาใหม่ ต้องยื่นภายในหนึ่งปี นับแต่วันที่ปรากฏข้อเท็จจริงในเรื่องพยานหลักฐานปลอมหรือเป็นเท็จ หรือพยานหลักฐานใหม่ดังกล่าวข้างต้นหรือภายในสิบปี นับแต่วันที่คำพิพากษาคดีเดิมถึงที่สุด แต่หากมีพฤติการณ์พิเศษจะรับคำร้องที่ยื่นหลังจากพ้นกำหนดเวลาดังกล่าวไว้พิจารณาก็ได้ โดยในการยื่นคำร้องขอให้รื้อฟื้นคดีอาญาที่มีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษบุคคลใดขึ้นพิจารณาพิพากษาใหม่ ต้องยื่นต่อศาลชั้นต้นที่พิพากษาคดีนั้น เว้นแต่จะเป็นกรณีที่กฎหมายบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น และมีสิทธิที่จะยื่นขอรับค่าทดแทนหรือขอรับสิทธิที่บุคคลนั้นเสียไปอันเป็นผลโดยตรงจากคำพิพากษานั้นคืนได้ แต่ไม่รวมถึงสิทธิในทางทดแทนหรือขอรับสิทธิที่บุคคลนั้นเสียไปอันเป็นผลโดยตรงจากคำพิพากษานั้นคืนได้ แต่ไม่รวมถึงสิทธิในทางทรัพย์สิน เมื่อศาลชั้นต้นรับคำร้องแล้วก็จะทำการไต่สวนว่ามีมูลพอที่จะรื้อฟื้นคดีขึ้นพิจารณาใหม่หรือไม่ เว้นแต่ในกรณีที่อัยการเป็นผู้ร้อง ศาลจะไต่สวนคำร้องหรือไม่ก็ได้ และเมื่อศาลชั้นต้นไต่สวนคำร้องเสร็จก็จะส่งสำนวนการไต่สวนพร้อมทั้งความเห็นไปยังศาลอุทธรณ์ และเมื่อศาลอุทธรณ์ได้รับสำนวนการไต่สวนและความเห็นแล้ว ถ้าศาลอุทธรณ์เห็นว่าคำร้องมีมูลพอที่จะรื้อฟื้นคดีขึ้นพิจารณาพิพากษาใหม่ ศาลอุทธรณ์ก็จะส่งรับคำร้องและมีคำสั่งให้ศาลชั้นต้นที่รับคำร้องดำเนินการพิจารณาคดีใหม่ต่อไป แต่ถ้าศาลอุทธรณ์เห็นว่าคำร้องนั้นไม่มีมูล ศาลอุทธรณ์ก็จะมิคำสั่งยกคำร้อง คำสั่งของศาลอุทธรณ์นี้ถือเป็นที่สุด

โดยคดีของนางจอมทรัพย์ แสนเมืองโคตร นี้ นางจอมทรัพย์ฯ ได้ยื่นคำร้องขอให้รื้อฟื้นคดีอาญาขึ้นพิจารณาใหม่ต่อศาลจังหวัดนครพนม และเมื่อศาลจังหวัดนครพนมไต่สวนคำร้องเสร็จก็ได้ส่งสำนวนการไต่สวนพร้อมทั้งความเห็นไปยังศาลอุทธรณ์ภาค 4 โดยศาลจังหวัดนครพนมไต่สวนคำร้องแล้วเห็นว่าไม่ต้องด้วยหลักเกณฑ์ตามพระราชบัญญัติการรื้อฟื้นคดีอาญาขึ้นพิจารณาใหม่ พ.ศ. 2526 มาตรา 5 (3) ไม่มีพยานหลักฐานใหม่อันขัดแย้งและสำคัญแก่คดี แต่ศาลอุทธรณ์ภาค 4 เห็นว่าการที่นายสับ วาปี มาเบิกความที่ศาลจังหวัดนครพนมในชั้นไต่สวนระหว่างไต่สวนคำร้องขอให้

รื้อฟื้นคดีอาญาขึ้นพิจารณาใหม่ว่าตนเป็นผู้กระทำความผิดที่แท้จริง โดยเป็นผู้ขับรถกระบะหมายเลข ทะเบียน บค 56 มุกดาหาร ไปเฉี่ยวชนนายเหลื่อ พ่อบำรุง จนถึงแก่ความตาย และยินยอมชดใช้ ค่าเสียหายแก่บุตรของผู้ตายแทนนางจอมทรัพย์ฯ นั้น เป็นพยานหลักฐานใหม่อันชัดเจนและสำคัญแก่ คดี ซึ่งถ้าได้นำมาสืบในคดีอันถึงที่สุดจะแสดงว่านางจอมทรัพย์ฯ ไม่ได้กระทำความผิดตาม พระราชบัญญัติการรื้อฟื้นคดีอาญาขึ้นพิจารณาใหม่ พ.ศ.2526 มาตรา 5 (3) คำร้องจึงมีมูลพอที่จะรื้อ ฟันคดีขึ้นพิจารณาใหม่ได้ตามพระราชบัญญัติการรื้อฟื้นคดีอาญาขึ้นพิจารณาใหม่ พ.ศ.2526 มาตรา 10 วรรคหนึ่ง ศาลอุทธรณ์ภาค 4 จึงได้มีคำสั่งรับคำร้องขอให้รื้อฟื้นคดีอาญาขึ้นพิจารณาใหม่ของนางจอม ทรัพย์ฯ และสั่งให้ศาลจังหวัดนครพนมดำเนินการพิจารณาคดีที่รื้อฟื้นขึ้นพิจารณาใหม่ต่อไป โดยศาล จังหวัดนครพนมได้กำหนดนัดสืบพยานในคดีที่ขอรื้อฟื้นขึ้นพิจารณาใหม่ ระหว่างวันที่ 8-10 กุมภาพันธ์ 2560 ที่ผ่านมา

ในการพิจารณาคดีใหม่ในชั้นการรื้อฟื้นคดี กรณีที่คำพิพากษาถึงที่สุดในการคดีเดิมเป็น คำพิพากษาของศาลชั้นต้น ถ้าศาลชั้นต้นเห็นว่าบุคคลผู้ต้องรับโทษอาญาโดยคำพิพากษาถึงที่สุดในการ คดีเดิมได้กระทำความผิด ศาลก็จะมีคำพิพากษายกคำร้อง แต่ถ้าศาลชั้นต้นเห็นว่าบุคคลนั้นไม่ได้กระทำ ความผิด ศาลก็จะพิพากษายกคำพิพากษาเดิมและพิพากษาว่าบุคคลนั้นมิได้กระทำความผิด แต่ใน กรณีที่คำพิพากษาถึงที่สุดในการคดีเดิมเป็นคำพิพากษาของศาลอุทธรณ์หรือศาลฎีกา ศาลชั้นต้นที่รับคำ ร้องจะพิจารณาคดีและทำความเห็นส่งสำนวนไปให้ศาลอุทธรณ์หรือศาลฎีกา แล้วแต่กรณี ให้เป็นผู้ พิจารณาว่าจะพิพากษายกคำร้องหรือยกคำพิพากษาเดิม และพิพากษาว่าบุคคลนั้นมิได้กระทำ ความผิดต่อไป ในกรณีของนางจอมทรัพย์ฯ เนื่องจากคำพิพากษาถึงที่สุดในการคดีเดิมเป็นคำพิพากษา ของศาลฎีกาไม่ใช่คำพิพากษาของศาลชั้นต้น ดังนั้น เมื่อศาลจังหวัดนครพนมซึ่งเป็นศาลชั้นต้น พิจารณาคดีเสร็จแล้วจะต้องทำความเห็นส่งสำนวนไปให้ศาลฎีกาเป็นผู้พิจารณาว่าจะพิพากษายกคำ ร้องหรือยกคำพิพากษาเดิม และพิพากษานางจอมทรัพย์ฯ ไม่ได้กระทำความผิดหรือไม่ ต่อมาใน ที่สุด วันที่ 17 พฤศจิกายน 2560 ศาลฎีกาได้มีคำสั่งยกคำร้องขอให้รื้อฟื้นคดีอาญาขึ้นพิจารณาใหม่ ของนางจอมทรัพย์ฯ โดยศาลฎีกาเห็นว่าพยานที่นางจอมทรัพย์ฯ นำมาสืบเป็นพยานหลักฐานเดิม ไม่ใช่พยานหลักฐานใหม่ พยานบุคคลที่มาเบิกความไม่น่าเชื่อถือ อีกทั้งคำให้การของนายสืบ วาปี ที่ให้ การรับสารภาพกับเจ้าหน้าที่ตำรวจว่าเป็นผู้กระทำความผิดก็ไม่น่าเชื่อถือ และในชั้นพิจารณาคดีที่รื้อ ฟันขึ้นพิจารณาใหม่ นางจอมทรัพย์ฯ ไม่ได้นำนายสืบ วาปี มาเบิกความเพื่อยืนยันข้อเท็จจริงตามที่ เคยเบิกความไว้ในชั้นไต่สวนคำร้องว่านายสืบ วาปี เป็นผู้กระทำความผิดที่แท้จริงด้วย

นอกจากนี้ ศาลฎีกายังเห็นว่านางจอมทรัพย์ฯ ผู้ร้อง อาจต้องการหลีกเลี่ยงไม่ให้นาย สืบ วาปีถูกตรวจสอบโดยการถามค้านของพนักงานอัยการจังหวัดนครพนม ผู้คัดค้าน เพื่อค้นหาความ จริงและพิสูจน์ต่อพยานอันอาจกระทบต่อรูปคดีของนางจอมทรัพย์ฯ และพฤติการณ์แห่งคดีมีเหตุอัน ควรเชื่อได้ว่า มีขบวนการจ้างให้นายสืบ วาปี รับสมอ้างในตอนแรกว่าเป็นคนขับรถกระบะไปเฉี่ยวชน

รถจักรยานของนายเหลื๋อผู้ตาย โดยเสนอค่าตอบแทนให้นายสับ วาปี จำนวน 400,000 บาท ส่วน พยานของพนักงานอัยการจังหวัดนครพนม ผู้คัดค้าน ส่วนใหญ่เป็นพยานคนกลางที่ไม่มีส่วนได้เสียกับผู้ใดในคดี ไม่มีข้อระแวงสงสัยว่าจะกลั่นแกล้งเบิกความใส่ร้ายหรือเข้าข้างฝ่ายใดและได้เบิกความ สอดคล้องต้องกันและสอดคล้องเป็นอย่างดี มีน้ำหนักน่าเชื่อถือ จึงไม่มีเหตุที่จะมาเบิกความกล่าวหาหรือ ใส่ร้ายผู้ใด ศาลฎีกาจึงเห็นว่า นางจอมทรัพย์ฯ ผู้ร้อง ไม่มีพยานหลักฐานใหม่ ชัดแจ้งและสำคัญแก่คดี ที่แสดงว่าผู้ร้องไม่ได้กระทำความผิด พิพากษาให้ยกคำร้องขอให้รื้อฟื้นคดีอาญาขึ้นพิจารณาใหม่ของ นางจอมทรัพย์ฯ ผู้ร้อง

2. กรณีตามคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3292/2548 (สำนักวิชาการ, 2561: ออนไลน์)

คดีสืบเนื่องมาจากศาลฎีกาพิพากษาว่า จำเลย (ผู้ร้อง) มีความผิดตามประมวล กฎหมาย อาญา มาตรา 265, 268 วรรคแรก ประกอบด้วยมาตรา 265 ให้ลงโทษตามมาตรา 268 วรรคแรก ประกอบด้วยมาตรา 265 ตามมาตรา 268 วรรคสอง จำคุก 5 ปี เพิ่มโทษกึ่งหนึ่งตามประมวล กฎหมายอาญา มาตรา 93 คงจำคุก 7 ปี 6 เดือน ริมของกลาง จำเลยจึงยื่นคำร้องว่า หลังจากศาลฎีกามีคำพิพากษาแล้ว จำเลย (ผู้ร้อง) พบพยานหลักฐานใหม่ว่าพนักงานสอบสวนไม่ได้เรียกเอา ตัวอย่างลายมือชื่อของผู้เสียหายซึ่งเป็นเจ้าของบัญชีพินิจจากธนาคารส่งไปตรวจพิสูจน์กับใบถอนเงิน เอกสารหมาย จ. 3 พยานหลักฐานโจทก์จึงรับฟังไม่ได้ว่าลายมือชื่อในช่องผู้มอบฉันทะและเจ้าของ บัญชีในใบถอนเงินเอกสารหมาย จ. 3 เป็นลายมือชื่อปลอม และจำเลย (ผู้ร้อง) มีพยานบุคคลและ พยานเอกสารอันเป็นพยานหลักฐานใหม่และสำคัญแก่คดี ซึ่งถ้าได้นำมาสืบในคดีนี้แล้วจะแสดงให้เห็น ว่าจำเลย (ผู้ร้อง) มิได้กระทำความผิดตามฟ้อง

ศาลชั้นต้นวินิจฉัยว่า คำร้องของจำเลย (ผู้ร้อง) ไม่เป็นเหตุที่อาจมีการร้องขอให้รื้อฟื้นคดี ขึ้นพิจารณาพิพากษาใหม่ ตามมาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติการรื้อฟื้นคดีอาญาขึ้นพิจารณาใหม่ พ.ศ. 2526 จึงมีคำสั่งลงวันที่ 12 กุมภาพันธ์ 2545 ให้ยกคำร้อง แจ้งคำสั่งให้จำเลย (ผู้ร้อง) ทราบ จำเลย (ผู้ร้อง) อุทธรณ์

ศาลอุทธรณ์ภาค 1 พิพากษายกคำสั่งศาลชั้นต้น ให้ศาลชั้นต้นรับคำร้องของจำเลย (ผู้ร้อง) ไว้ดำเนินการตามกฎหมายต่อไป โจทก์ฎีกา

ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า “ปัญหาต้องวินิจฉัยตามฎีกาของโจทก์มีว่า คำสั่งและคำพิพากษาของ ศาลล่างทั้งสองชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ เห็นว่า การรื้อฟื้นคดีอาญาขึ้นพิจารณาใหม่ ตาม พระราชบัญญัติการรื้อฟื้นคดีอาญาขึ้นพิจารณาใหม่ พ.ศ. 2526 มีขั้นตอนการดำเนินคดีในศาลอยู่ 3 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนแรกเป็นการตรวจคำร้อง ขั้นตอนที่สองเป็นการไต่สวนคำร้อง และขั้นตอนที่สาม เป็นการพิจารณาเนื้อหาของคำร้อง ซึ่งในขั้นตอนของการตรวจคำร้องขอรื้อฟื้นคดีอาญาขึ้นพิจารณา ใหม่ ตามมาตรา 8 แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว ให้ผู้ร้องยื่นคำร้องต่อศาลชั้นต้นที่ได้พิจารณาคดีนั้น โดย มาตรา 16 แห่งพระราชบัญญัติฉบับนี้ให้นับบทบัญญัติว่าด้วยพระธรรมนูญศาลยุติธรรม กฎหมาย

ว่าด้วยวิธีพิจารณาความอาญา กฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง กฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีเด็กและเยาวชน (ปัจจุบันเป็นกฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว) และกฎหมายว่าด้วยธรรมนูญศาลทหารมาใช้บังคับแก่การพิจารณาพิพากษาคดีตามพระราชบัญญัตินี้ โดยอนุโลม ดังนั้น การตรวจคำร้องขอให้รื้อฟื้นคดีขึ้นพิจารณาใหม่ จึงต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ใน มาตรา 161 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา โดยคำร้องต้องอ้างเหตุตามที่ระบุไว้ใน มาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติการรื้อฟื้นคดีอาญาขึ้นพิจารณาใหม่ พ.ศ. 2526 ซึ่งศาลชั้นต้นต้องตรวจ คำร้องของจำเลย (ผู้ร้อง) ว่าถูกต้องกฎหมายหรือไม่ หากศาลชั้นต้นเห็นว่าคำร้องของจำเลย (ผู้ร้อง) ไม่ปรากฏเหตุที่จะร้องขอให้รื้อฟื้นคดีขึ้นพิจารณาพิพากษาใหม่ได้ จะไม่ทำการไต่สวนคำร้องก็ได้ แต่ การที่ศาลชั้นต้นมีคำสั่งยกคำร้องของผู้ร้อง โดยมิได้ทำความเห็นไปยังศาลอุทธรณ์ภาค 1 เพื่อให้ศาล อุทธรณ์ภาค 1 มีคำสั่ง ไม่ชอบด้วยพระราชบัญญัติการรื้อฟื้นคดีอาญาขึ้นพิจารณาใหม่ พ.ศ. 2526 มาตรา 10 เพราะอำนาจในการมีคำสั่งตามคำร้องในคดีนี้เป็นอำนาจของศาลอุทธรณ์ภาค 1 และแม้ ศาลอุทธรณ์ภาค 1 พิพากษายกคำสั่งของศาลชั้นต้นกับให้ศาลชั้นต้นรับคำร้องของผู้ร้อง และให้ไต่ สวนคำร้องดังกล่าวต่อไปโดยอาศัยอำนาจตามมาตรา 10 แห่งพระราชบัญญัติฉบับนี้ก็ตาม แต่เมื่อคดี ขึ้นสู่การพิจารณาของศาลฎีกาแล้ว ศาลฎีกาย่อมมีอำนาจที่จะพิจารณาคำร้องได้โดยไม่ต้องย้อน สำนวนไปให้ศาลอุทธรณ์ภาค 1 มีคำสั่งใหม่ ตามคำร้องของจำเลย (ผู้ร้อง) ระบุว่า จำเลย (ผู้ร้อง) พบ พยานหลักฐานใหม่ว่า พนักงานสอบสวนไม่ได้เรียกเอาตัวอย่างลายมือชื่อของผู้เสียหาย ซึ่งเป็นเจ้าของ บัญชีพินิจจากธนาคารส่งไปตรวจพิสูจน์กับใบถอนเงินเอกสารหมายเลข จ. 3 นั้น ไม่ปรากฏข้ออ้างโดย ละเอียดชัดเจนเพื่อให้เห็นว่าพยานหลักฐานใหม่มีความเป็นมาอย่างไร เหตุใดจึงไม่นำมาพิสูจน์ว่า จำเลย (ผู้ร้อง) มิได้กระทำความผิดตั้งแต่แรก ที่สำคัญพยานหลักฐานใหม่นั้นมีความสำคัญแก่คดีมาก พอที่จะสามารถเปลี่ยนแปลงผลคำพิพากษาที่ได้พิพากษาลงโทษจำเลย (ผู้ร้อง) ไปแล้วได้หรือไม่ เนื่องจากอาจจะพิสูจน์แล้วยืนยันว่าใบถอนเงินเอกสารหมายเลข จ.3 เป็นเอกสารปลอมเช่นเดิมก็ได้ เมื่อ คำร้องมีได้อ้างเหตุโดยละเอียดเช่นนี้จึงฟังไม่ได้ว่าจำเลย (ผู้ร้อง) มีพยานหลักฐานอันขัดแย้งและสำคัญ แก่คดี คำร้องของจำเลย (ผู้ร้อง) จึงไม่มีมูล ศาลฎีกาย่อมมีอำนาจที่จะมีคำสั่งยกคำร้องของจำเลย (ผู้ร้อง) ได้โดยไม่ต้องย้อนสำนวนไปให้ศาลอุทธรณ์ภาค 1 และศาลชั้นต้นมีคำสั่งใหม่” พิพากษายกคำ พิพากษาศาลอุทธรณ์ภาค 1 และคำสั่งศาลชั้นต้น และให้ยกคำร้องของผู้ร้อง (จำเลย)

บทสรุป

จากการศึกษาหลักเกณฑ์วิธีการรื้อฟื้นคดีอาญาขึ้นพิจารณาใหม่สรุปได้ว่า การรื้อฟื้นคดีอาญา ขึ้นพิจารณาใหม่จะต้องทำเป็นคำร้องยื่นต่อศาลชั้นต้นที่ได้พิพากษาคดีนั้น คดีที่จะขอรื้อฟื้นขึ้น พิจารณาใหม่จะต้องเป็นคดีที่ได้มีคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำเลยรับโทษ โดยกำหนดเหตุที่จะขอรื้อฟื้นคดี ไว้เพียงสามกรณีซึ่งเป็นเรื่องของความบกพร่องของพยานหลักฐานเท่านั้น เมื่อศาลชั้นต้นได้รับคำร้อง

แล้วจะต้องทำการไต่สวนก่อนที่จะเสนอความเห็นให้ศาลอุทธรณ์สั่งรับหรือไม่รับคำร้อง เมื่อศาลอุทธรณ์สั่งรับคำร้องแล้ว ศาลชั้นต้นจะต้องดำเนินการพิจารณาข้อพิพาทต่อไป โดยให้พนักงานอัยการหรือโจทก์ในคดีเดิมมีสิทธินำพยานเข้าสืบ หลังจากที่ยื่นพยานผู้ร้องเสร็จแล้ว ในการพิพากษาคดี ศาลชั้นต้นมีอำนาจทำคำพิพากษาในคดีข้อพิพาทได้เฉพาะกรณีที่คำพิพากษานั้นถึงที่สุดคดีเดิมเป็นคำพิพากษาของศาลชั้นต้น แต่ถ้าคำพิพากษานั้นถึงที่สุดคดีเดิมเป็นคำพิพากษาของศาลอุทธรณ์หรือศาลฎีกาก็เป็นอำนาจของศาลอุทธรณ์หรือศาลฎีกาที่จะพิพากษา การทำคำพิพากษาในคดีข้อพิพาทให้กระทำได้เพียงสองประการเท่านั้น คือ ถ้าปรากฏว่าจำเลยกระทำความผิดศาลต้องพิพากษายกคำร้อง แต่ถ้าเห็นว่าจำเลยมิได้กระทำความผิดให้ยกคำพิพากษาคดีเดิมและพิพากษาว่าจำเลยมิได้กระทำความผิด ในกรณีที่ศาลพิพากษาว่าจำเลยมิได้กระทำความผิด ศาลต้องกำหนดค่าทดแทนและการขอรับสิทธิคืนให้แก่จำเลยหรือผู้ร้องตามที่ขอมา ส่วนการอุทธรณ์หรือฎีกาคำพิพากษาในคดีข้อพิพาทชั้นพิจารณาใหม่กำหนดให้อุทธรณ์หรือฎีกาได้เพียงชั้นเดียว คือ ถ้าเป็นคำพิพากษาของศาลชั้นต้นกำหนดให้ อุทธรณ์ต่อศาลอุทธรณ์แล้วเป็นที่สุด ถ้าเป็นคำพิพากษาของศาลอุทธรณ์ให้ฎีกาต่อศาลฎีกา ทั้งนี้ คำร้องขอข้อพิพาทคดีอาญาชั้นพิจารณาใหม่ให้ยื่นได้เพียงครั้งเดียว และต้องยื่นภายในระยะเวลาหนึ่งปีนับแต่วันที่ปรากฏเหตุที่จะ ยื่นคำร้องได้ หรือภายในสิบปีนับแต่วันที่คำพิพากษาในคดีเดิมถึงที่สุด เว้นแต่มีพฤติการณ์พิเศษ ศาลจะรับคำร้องที่ยื่นเมื่อพ้นกำหนดเวลาก็ได้

การข้อพิพาทคดีอาญาชั้นพิจารณาใหม่ เป็นเรื่องของข้อยกเว้นของสภาพเด็ดขาดทางกฎหมายในทางรูปแบบ (formelle Rechtskraft/finally-binding effect) หรือเป็นข้อยกเว้นของคำพิพากษาถึงที่สุด ประการหนึ่ง (คณิต ณ นคร, 2555: 642)

การข้อพิพาทคดีอาญาชั้นพิจารณาใหม่นั้นในหลักการแล้วสามารถกระทำได้ทั้งในทางเป็นโทษและในทางเป็นคุณแก่จำเลย

การข้อพิพาทคดีอาญาชั้นพิจารณาใหม่ในทางเป็นโทษแก่จำเลย คือ กรณีที่ศาลยกฟ้องในคดีที่จำเลยถูกฟ้องอันเกิดจากความผิดพลาดของกระบวนการยุติธรรม รัฐจึงมีอำนาจหน้าที่ที่จะดำเนินการกับจำเลยอีกครั้ง แต่กฎหมายของประเทศที่ยอมให้มีการข้อพิพาทคดีอาญาชั้นพิจารณาใหม่ ในทางเป็นโทษแก่จำเลยจะบัญญัติเงื่อนไขที่มีความเข้มงวดเป็นอย่างมาก กล่าวคือ จะเป็นเรื่องของข้อยกเว้น ที่แท้จริงเท่านั้น ทั้งนี้ เพื่อรักษาความศักดิ์สิทธิ์ของคำพิพากษาของศาล กฎหมายว่าด้วยการข้อพิพาทคดีอาญาชั้นพิจารณาใหม่ของประเทศต่าง ๆ ส่วนมากมักเป็นเรื่องของการข้อพิพาทคดีอาญาชั้นพิจารณาใหม่ในทางเป็นคุณแก่จำเลย

ส่วนการข้อพิพาทคดีอาญาชั้นพิจารณาใหม่ในทางเป็นคุณแก่จำเลยก็คือ กรณีที่จำเลยถูกพิพากษาลงโทษ แต่เกิดความผิดพลาดของกระบวนการยุติธรรม รัฐจึงดำเนินการแก้ไขให้จำเลย การข้อพิพาทคดีอาญาชั้นพิจารณาใหม่ตามกฎหมายของประเทศไทยที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบันก็กระทำได้แต่เฉพาะในทางที่เป็นคุณแก่จำเลยเท่านั้น (คณิต ณ นคร, 2555: 642)

การรื้อฟื้นคดีอาญาขึ้นพิจารณาใหม่เป็นเรื่องที่มีความสำคัญมากเรื่องหนึ่งในกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เพราะเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับ “ความผิดพลาดของกระบวนการยุติธรรม” เนื่องจากความผิดพลาดของกระบวนการยุติธรรมเกิดขึ้นได้เสมอไม่ว่าในชั้นเจ้าพนักงานหรือชั้นศาล ทั้งนี้ว่าการดำเนินคดีอาญาชั้นเจ้าพนักงานและชั้นศาลจะได้ดำเนินการอย่างรอบคอบเพียงใดก็ตาม แต่บุคคลที่เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรมของรัฐก็เป็นคนธรรมดาที่อาจผิดพลาดบกพร่องได้

การรื้อฟื้นคดีอาญาขึ้นพิจารณาใหม่มีวัตถุประสงค์เพื่อลบล้างคำพิพากษาถึงที่สุดที่ผิดพลาดอันเป็นผลจากความบกพร่องของพยานหลักฐานหรือเป็นผลของความผิดพลาดในทางข้อเท็จจริงเท่านั้น ความผิดพลาดในทางกฎหมายไม่เป็นเหตุที่จะรื้อฟื้นคดีอาญาขึ้นพิจารณาใหม่ได้

บรรณานุกรม

- คณิต ฒ นคร. (2546). กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา. กรุงเทพมหานคร:วิญญูชน.
- จรัญ ภัคดีธนากุล. (2526, มีนาคม-เมษายน). “การรื้อฟื้นคดีอาญาขึ้นพิจารณาใหม่.” **ดุลพาห** , 2(30) : 45 – 46
- ณรงค์ ใจหาญ. (2017)กระบวนการพิจารณาในคดีอาญาผิดพลาตแนวทางการแก้ไขเยียวยา.ค้นเมื่อ 10 กุมภาพันธ์ 2560, จาก <https://www.siamrath.co.th/n/9399>
- ชนกฤต วรณัชชากุล. (2017). อัยการเปิดชั้นตอนคดีครูจอมทรัพย์. **สืบค้นเมื่อ** จาก <https://www.matichon.co.th/news/736543>
- พงษ์พลัย วรรณราช, สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. **สืบค้นเมื่อ** พฤษภาคม 2547, จาก [wed.krisdika. go.th/data/lawabout/lawdetail/lawdetail_007.htm](http://wed.krisdika.go.th/data/lawabout/lawdetail/lawdetail_007.htm)
- พัลลภ แพทย์ไชยวงศ์. (2548). การรื้อฟื้นคดีอาญา: ศึกษากรณีการรื้อฟื้นคดีอาญาในทางที่เป็นโทษวิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์ กรุงเทพมหานคร:มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต
- สันทัต สุจริต. (2528). การรื้อฟื้นคดีอาญาขึ้นพิจารณาใหม่.วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์. กรุงเทพมหานคร:จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- สุพร อิศรเสนา, หม่อมหลวง. (2540). การขอพิจารณาคดีใหม่ พระราชบัญญัติรื้อฟื้นคดีอาญาขึ้นพิจารณาใหม่ การทำหนังสือทูลเกล้าถวายฎีกากรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์นิติบรรณการ.
- สำนักวิชาการ. (2018). สำนักงานศาลยุติธรรม **สืบค้นเมื่อ** จาก <http://deka.supremecourt.or.th/search>

การละเมิดสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัวและข้อมูลส่วนบุคคล
ของผู้กระทำความผิดตามกฎหมาย ถือเป็นการลงโทษทางสังคม
ของผู้กระทำความผิดกฎหมายตามทฤษฎีการลงโทษหรือไม่
Is the Infringement of Privacy Right and Personal Data
of the Offender Treated as Social Sanction to the
Offender in Accordance with Theories of
Punishment?

อมลนัฐ สนั่นศิลป์¹

บทคัดย่อ

ปัจจุบันการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารไม่จำเป็นที่จะต้องอ่านจากหนังสือพิมพ์หรือรับชมจากรายการข่าวในโทรทัศน์เพียงอย่างเดียว เราสามารถใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อเข้าถึงข้อมูลต่าง ๆ ได้อย่างง่ายดาย และเว็บไซต์ที่ประชาชนทั่วโลกใช้บ่อยมากที่สุดเว็บหนึ่งคือเฟซบุ๊ก ซึ่งได้รับความนิยมในประเทศไทยเช่นเดียวกัน โดยเราสามารถพูดคุย พิมพ์ข้อความโต้ตอบบุคคลที่อยู่ห่างไกลกัน หรือสร้างเพจในสิ่งที่เราสนใจได้ ส่งผลให้ปัจจุบันมีการกระจายข่าว หรือให้กระจายความช่วยเหลือโดยใช้เฟซบุ๊กเป็นช่องทาง เมื่อพิจารณาถึงผลกระทบจากการใช้เฟซบุ๊กจะพบว่ามีการละเมิดสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัว ข้อมูลส่วนบุคคล ทั้งการเปิดเผยชื่อ อายุ ที่อยู่ สถานที่ทำงาน และข้อมูลส่วนตัวของครอบครัวผู้กระทำความผิดกฎหมาย หรือกระทำความผิดในสิ่งที่ไม่ควรกระทำและเมื่อการกระทำดังกล่าวนั้นเป็นที่สนใจของชาวเน็ต ทำให้บุคคลเหล่านี้ถูกละเมิดสิทธิดังกล่าวและตกเป็นจำเลยของสังคมซึ่งถือเป็นการกลั่นแกล้งทางไซเบอร์ (Cyberbullying) และการเปิดเผยข้อมูลส่วนตัวโดยไม่ได้รับอนุญาตจากเจ้าของข้อมูล ซึ่งส่งผลกระทบต่ออาชีพ การทำงาน อีกด้วย บางคนถึงกับถูกไล่ออกจากงานซึ่งสาเหตุมาจากการกลั่นแกล้งทางไซเบอร์ ซึ่งสิทธิความเป็นอยู่ส่วนตัวเป็นสิทธิที่ทุกคนพึงมี แม้จะเป็นผู้กระทำความผิดทางกฎหมายก็ตาม บางคนมีความเห็นว่าการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลของผู้กระทำความผิดกฎหมาย หรือผู้ที่กระทำความผิดในสิ่งไม่สมควร เป็นเรื่องปกติที่ตนเองมีสิทธิกระทำได้ ถือเป็นการลงโทษจากการกระทำความผิดกฎหมาย หรือสิ่งที่ไม่สมควร ซึ่งสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัว สิทธิในข้อมูลส่วนบุคคลเป็นสิทธิที่ทุกคนพึงมีและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมาย แต่กลับถูกละเมิดสิทธิดังกล่าว ด้วยเหตุที่

¹ อาจารย์ประจำ สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี
e-mail : amolnatsanunsilp@hotmail.com

เห็นว่าเป็นสิ่งที่ถูกต้องสมควรพึงกระทำได้ เมื่อบุคคลใดทำผิดกฎหมายบุคคลนั้นควรได้รับโทษตามกฎหมาย ไม่ใช่ได้รับโทษทางสังคม ดังนั้นจึงเป็นที่มาของบทความนี้ เพื่อศึกษาและวิเคราะห์การละเมิดสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัวโดยเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลของผู้กระทำผิดกฎหมาย ถือเป็นการลงโทษผู้กระทำผิดตามกฎหมายการลงโทษหรือไม่

คำสำคัญ : ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนตัว, สิทธิในความเป็นส่วนตัว, ข้อมูลส่วนตัว, ภาษีการลงโทษ

Is the Infringement of Privacy Right and Personal Data of the Offender Treated as Social Sanction to the Offender in Accordance with Theories of Punishment?

Amolnut Sanunsilp

Abstract

At present we don't have to read newspapers or watch news programs to obtain information. People can access information easily from the internet. Facebook is one of the most famous and popular social media sites with a number of users worldwide, including Thai. Facebook is considered a place where we can connect with others through text messages. Also, we can create a Facebook page on a topic we are interested in for other people to follow. Regarding this, we can say that Facebook is one of the powerful tools that we use for spreading news. If we consider the effect caused by Facebook users in Thailand, we can see that there is an infringement of Privacy Right and personal data of offenders. Their personal data, such as names, workplaces, and addresses, are disclosed online without permission. Such information includes the personal data of the offenders' families. Once offenders' actions get attention from netizens, such offenders are treated as social outcasts. This can be considered cyberbullying. Besides, the disclosure of offenders' personal data without permission also affects their careers. Some get fired because of cyberbullying. In fact, everyone shall enjoy the Privacy Right even though he/she is a criminal or wrongdoer. Many people think that it is common practice to divulge the personal data of the offender or evildoer to public. They think they have the right to do so because such person has committed a crime or done something improper. The law provides that everyone has the right to privacy. Thus, if someone commits a crime, the corrections should be legal punishment, not social sanctions. This article is therefore designed in an attempt to examine and analyze whether the infringement

of Privacy Right by revealing the personal data is the punishment for the offender by Theories of Punishment or not.

Keywords : Draft of Information Privacy B.E....., Privacy Right, Personal Data, Theories of Punishment

บทนำ

ท่านเคยได้ยินคำกล่าวที่ว่า “การสื่อสารไร้พรมแดน” มาช้านานแล้ว ซึ่งคำกล่าวนี้ไม่ได้กล่าวเกินจริงในสังคมปัจจุบัน เพราะนวัตกรรมและเทคโนโลยีในสมัยปัจจุบัน ที่เชื่อมต่อการสื่อสารของบุคคลโดยไม่ถูกจำกัดด้วยระยะทางอีกต่อไป เพียงแค่เสี้ยววินาทีที่เราสามารถสื่อสารรับรู้ข้อมูลข่าวสารภายในประเทศและต่างประเทศได้ เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีแน่นอนว่าต้องส่งผลกระทบต่อการดำรงชีวิตของเราด้วย หากย้อนอดีตไปเมื่อก่อนนี้การสื่อสารจะต้องผ่านตู้โทรศัพท์สาธารณะหรือเขียนจดหมาย แต่ปัจจุบันเราสามารถสื่อสารกันได้ง่ายมากจากโทรศัพท์มือถือ และยังเห็นหน้าบุคคลที่โทรศัพท์อีกด้วยหากเราโทรด้วยระบบวิดีโอคอล ซึ่งปัจจุบันโทรศัพท์มือถือมีการพัฒนาไปไกลมากกว่าจะเป็นแค่โทรศัพท์เพียงอย่างเดียว เราสามารถรับรู้ข้อมูลข่าวสารผ่านหลากหลายเว็บไซต์โดยไม่จำเป็นต้องอ่านจากหนังสือพิมพ์ หรือรับชมรายการโทรทัศน์เพียงอย่างเดียว ซึ่งหนึ่งในเว็บไซต์ที่บุคคลทั่วโลกนิยมใช้คือเฟซบุ๊ก ซึ่งเราสามารถพิมพ์ข้อความบอกเล่าเรื่องราว หรือคลิปวิดีโอ หรือรูปภาพมากมาย และได้รับความนิยมมากในประเทศไทยและทั่วโลก

ความนิยมของเว็บไซต์ดังกล่าว ส่งผลให้มีการใช้งานทางอินเทอร์เน็ตมากขึ้น มีหลากหลายเพจ และผู้ใช้งานคอยแจ้งข้อมูลข่าวสาร การให้ความช่วยเหลือ หรือการเตือนภัยเป็นไปอย่างรวดเร็ว แต่ในขณะเดียวกันก็พบว่าในบางครั้งมีการกระจายข้อมูลข่าวสารที่ไม่เป็นความจริงและได้สร้างความเสียหาย และหากพิจารณาจะพบถึงการละเมิดสิทธิในความเป็นส่วนตัว (Privacy Right) และสิทธิข้อมูลส่วนบุคคล เป็นจำนวนมาก มีการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลโดยไม่ได้รับอนุญาต และได้สร้างความเสียหายต่อผู้ได้รับผลกระทบ โดยเฉพาะหากบุคคลดังกล่าวกำลังเป็นที่สนใจจากชาวเน็ต ไม่ว่าจะเป็นการกระทำความผิดกฎหมาย หรือบางครั้งอาจกระทำการสิ่งที่ไม่สมควรกระทำ หรืออาจเป็นประเด็นร้อนแรงในโลกสังคมออนไลน์ บุคคลเหล่านี้ถูกเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคล ซึ่งเป็นการละเมิดสิทธิความเป็นส่วนตัวและผลจากการละเมิดได้สร้างความเสียหายต่อสิทธิในความเป็นส่วนตัวของข้อมูลส่วนบุคคล โดยที่ไม่มีใครออกมารับผิดชอบจากความเสียหายดังกล่าว ซึ่งบุคคลผู้ทำการเปิดเผยข้อมูลส่วนตัวของบุคคลอื่นโดยไม่ได้รับอนุญาต มักมีความคิดเห็นว่าสิ่งที่ตนทำไม่เป็นความผิดเป็นข้อมูลส่วนตัวไม่ได้เสียหายอะไร และคิดว่าการให้ผู้กระทำความผิด หรือบุคคลที่ไม่ได้ทำความผิดกฎหมายแต่มีความประพฤติที่ไม่สมควร ที่ได้ถูกวิพากษ์วิจารณ์ทางสังคมหรือการเปิดเผยข้อมูลส่วนตัวต่าง ๆ เป็นสิ่งที่ถูกต้องแล้วและสมควรกระทำ สิทธิในความเป็นส่วนตัว (Privacy Right) เป็นสิทธิที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับ พ.ศ.2560 รับรองไว้ ตามมาตรา32¹ ดังนั้นจึงเป็น

¹ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 32 บัญญัติว่า “บุคคลย่อมมีสิทธิในความเป็นส่วนตัว เกียรติยศ ชื่อเสียง และครอบครัว การกระทำอันเป็นการละเมิดหรือกระทบต่อสิทธิของบุคคลตามวรรคหนึ่ง หรือการนำข้อมูล ส่วนบุคคลไปใช้ประโยชน์ไม่ว่าในทางใด ๆ จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย ที่ตราขึ้นเพียงเท่าที่จำเป็นเพื่อประโยชน์สาธารณะ”

สิทธิที่ทุกคนพึงมี และบุคคลอื่นจะกระทำละเมิดสิทธิดังกล่าวไม่ได้ เว้นแต่อาศัยอำนาจตามบทบัญญัติกฎหมายที่ให้อำนาจที่กระทำได้และทำที่จำเป็นเพื่อประโยชน์สาธารณะเท่านั้น

จากบทบัญญัติตามรัฐธรรมนูญดังกล่าว จึงเห็นได้ว่าปัญหาการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลของผู้กระทำความผิดกฎหมาย หรือของบุคคลใด ได้สร้างปัญหากับผู้ถูกละเมิดสิทธิในความเป็นส่วนตัว ทั้งสิ้น ผู้กระทำความผิดกฎหมายได้รับโทษทางสังคม ซึ่งเป็นโทษที่กฎหมายไม่ได้บัญญัติไว้ บุคคลจะต้องรับโทษทางอาญา² ต่อเมื่อการกระทำในขณะนั้นกฎหมายบัญญัติให้เป็นความผิดและบัญญัติให้ต้องรับโทษและโทษที่ได้รับจะต้องเป็นโทษทางกฎหมาย เมื่อเปรียบเทียบกับกรณีการลงโทษทางสังคมไม่มีกฎหมายบัญญัติให้บุคคลมีสิทธิเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลของผู้อื่น การละเมิดสิทธิของผู้อื่นโดยที่ไม่มีอำนาจที่กระทำได้ตามกฎหมาย ก็ไม่ต่างจากการที่ผู้กระทำความผิดตามกฎหมายที่ได้กระทำละเมิดสิทธิต่อผู้เสียหาย ผู้เขียนจึงเห็นว่าปัญหาดังกล่าวเป็นปัญหาทางกฎหมายที่ส่งผลกระทบต่อสังคม สังคมจะสงบสุขได้ถ้าทุกคนเคารพสิทธิของผู้อื่น โดยบทความนี้จะอธิบายถึงสิทธิในความเป็นส่วนตัว ข้อมูลส่วนบุคคล และทฤษฎีการลงโทษเพื่อเปรียบเทียบให้เห็นว่าการลงโทษทางสังคมถือเป็นการลงโทษทางกฎหมายตามทฤษฎีการลงโทษหรือไม่

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ประมวลกฎหมายอาญา ทฤษฎีการลงโทษ สิทธิในความเป็นส่วนตัว ข้อมูลส่วนบุคคล บทความทางวิชาการ รายงานวิจัย และวิทยานิพนธ์

สิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัว สิทธิข้อมูลส่วนบุคคล และทฤษฎีการลงโทษ

สิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัว

สิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัว (Privacy Right) ไม่ใช่เรื่องใหม่สำหรับกฎหมายในประเทศไทย เพราะ มีการบัญญัติรับรองสิทธิดังกล่าวมาแล้วในรัฐธรรมนูญ ถึง 3 ฉบับด้วยกัน ฉบับแรกคือรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 มาตรา 34 และรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันก็รับรองสิทธิดังกล่าวเช่นเดียวกัน

² ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 2 บัญญัติว่า “บุคคลจักต้องรับโทษในทางอาญาต่อเมื่อได้กระทำการอันกฎหมายที่ใช้ในขณะกระทำนั้นบัญญัติเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้ และโทษที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิดนั้น ต้องเป็นโทษที่บัญญัติไว้ในกฎหมาย ถ้าตามบทบัญญัติของกฎหมายที่บัญญัติในภายหลัง การกระทำเช่นนั้นไม่เป็นความผิดต่อไป ให้ผู้ที่ได้กระทำการนั้นพ้นจากการเป็นผู้กระทำความผิด และถ้าได้มีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษแล้ว ก็ให้ถือว่าผู้นั้นไม่เคยต้องคำพิพากษาว่าได้กระทำความผิดนั้น ถ้ารับโทษอยู่ก็ให้การลงโทษนั้นสิ้นสุดลง”

แม้สิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัวกฎหมายมีการบัญญัติรับรองสิทธิดังกล่าวมาตั้งแต่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พศ.2540 มาตรา 34³ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พศ.2550 มาตรา 35⁴

จนถึงรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน พศ.2560 มาตรา 32 ก็ตาม แต่กฎหมายไม่ได้บัญญัติให้คำนิยามไว้ว่าสิทธิดังกล่าวมีความหมายอย่างไร ดังนั้นในการศึกษาค้นหาความหมายสามารถศึกษาได้จากนักวิชาการที่ได้ให้ความหมายไว้หลากหลาย อาทิเช่น

Black's Law Dictionary ได้ให้ความหมายสิทธิในความเป็นส่วนตัว หมายถึง สิทธิของบุคคลที่จะอยู่โดยปราศจากการรบกวนจากบุคคลภายนอก และถือเป็นสิทธิที่ได้รับการรับรองในแนวความคิดที่เป็นเสรีภาพอย่างหนึ่งอันมีมาตั้งแต่เดิมโดยให้การปกป้องต่อการเข้าสอดแทรกในกิจกรรมส่วนตัวของบุคคลโดยรัฐซึ่งเป็นเสรีภาพขั้นพื้นฐานของบุคคลที่จะเลือกการดำเนินชีวิตของตนเองและครอบครัว หรือความสัมพันธ์ของตนกับผู้อื่น (นพมาศ เกติวิชัย, 2557: 12-14) นอกจากนี้ที่ประชุม ICJ (International Commission of Jurists) ได้ให้ความไวในการประชุมเมื่อปี ค.ศ.1976 ที่กรุงสต็อกโฮล์ม ประเทศสวีเดน ว่าเป็น “สิทธิที่จะอยู่โดยลำพังโดยมีการรบกวนการแทรกแซงในระดับที่น้อยที่สุด” ซึ่งมีการขยายความว่า หมายถึงสิทธิของปัจเจกชนที่จะดำเนินชีวิตโดยได้รับการคุ้มครองจากสิ่งเหล่านี้คือ (เรวดี ขวัญทองยิ้ม, ไม่ปรากฏปีที่พิมพ์)

- 1) การแทรกแซงในชีวิตความเป็นส่วนตัว ครอบครัว และเคหสถาน
- 2) การแทรกแซงในกายภาพ หรือในทางจิตใจ หรือศีลธรรมและเสรีภาพในทางความคิด
- 3) การกระทำต่อเกียรติยศและชื่อเสียง
- 4) การโฆษณาแพร่หลายซึ่งข้อความอันฝ่าฝืนความจริง ซึ่งทำให้เป็นที่เสื่อมเสียในทางสายตาของสาธารณชน

- 5) การเปิดเผยข้อเท็จจริงที่ไม่ถูกต้องอันเป็นที่น่าอัปยศเกี่ยวกับชีวิตความเป็นส่วนตัว
- 6) การใช้ชื่อหรือเครื่องหมายชี้เฉพาะโดยไม่มีอำนาจ
- 7) การสืบความลับ การสอดรู้สอดเห็น การติดตามเฝ้าดู และการรบกวน
- 8) การแทรกแซงการติดต่อสื่อสารระหว่างกัน

³ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พศ.2540 มาตรา 34 บัญญัติว่า “สิทธิของบุคคลในครอบครัว เกียรติยศ ชื่อเสียง ตลอดจนความเป็นอยู่ส่วนตัว ย่อมได้รับความคุ้มครอง”

⁴ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พศ.2550 มาตรา 35 บัญญัติว่า “สิทธิของบุคคลในครอบครัว เกียรติยศ ชื่อเสียง ตลอดจนความเป็นอยู่ส่วนตัว ย่อมได้รับความคุ้มครอง การกล่าวหาหรือโฆษณาแพร่หลายซึ่งข้อความหรือภาพไม่ว่าด้วยวิธีใดไปยังสาธารณชน อันเป็นการละเมิดหรือกระทบถึงสิทธิของบุคคลในครอบครัว เกียรติยศ ชื่อเสียง หรือความเป็นอยู่ส่วนตัว จะกระทำมิได้ เว้นแต่กรณีที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ บุคคลย่อมมีสิทธิได้รับความคุ้มครองจากการแสวงประโยชน์โดยมิชอบจากข้อมูลส่วนบุคคลที่เกี่ยวข้องตน ทั้งนี้ตามที่กฎหมายบัญญัติ”

9) การเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่เป็นความลับ ซึ่งผู้กระทำได้รับมาอันเนื่องมาจากการประกอบวิชาชีพนั้น

10) การใช้งานในทางที่มีขอบซึ่งการติดต่อสื่อสารส่วนบุคคล

สำหรับประเภทสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัว สามารถแบ่งออกได้เป็น 4 ด้าน คือ ความเป็นส่วนตัวเกี่ยวกับเนื้อตัวและร่างกาย (Bodily Privacy) ความเป็นส่วนตัวในการติดต่อสื่อสาร (Privacy of Communication) ความเป็นส่วนตัวในการอยู่หรือพักอาศัย (Territorial Privacy) และความเป็นส่วนตัวเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลหรือข้อมูลส่วนตัว (Information Privacy) โดยมีหลักสากลที่เป็นมาตรฐานเป็นกรอบในการคุ้มครองในเรื่องดังกล่าว คือ Guideline s on the Protection of Privacy and Transborder Data Flows of Personal Data ขององค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา (OECD) โดยมีหลักเกณฑ์หลักการนำไปใช้ จะต้องไม่มีการเปิดเผย หรือการกระทำอย่างอื่นอย่างใดที่ไม่ได้กำหนดไว้ในวัตถุประสงค์ในเก็บรวมโดยชัดแจ้ง เว้นแต่จะได้รับความยินยอมจากเจ้าของข้อมูลหรืออำนาจตามกฎหมาย (เรวดี ขวัญทองยิ้ม, ไม่ปรากฏปีที่พิมพ์)

ข้อมูลส่วนตัว

สำหรับข้อมูลส่วนตัว ปัจจุบันกฎหมายไทยไม่ได้มีคำนิยามไว้แต่กฎหมายต่างประเทศได้มีการบัญญัตินิยามไว้ โดย (นถมน วงศ์คุ้มพล, 2551: 23-24) ประเทศสหรัฐอเมริกาได้นิยามไว้ใน Privacy Act 1974 ข้อมูลบุคคล หมายถึง บันทึกข้อมูลส่วนบุคคล หมายถึงการบันทึกใด ๆ การจัดเก็บรวบรวม หรือ การจัดกลุ่มข้อมูลเกี่ยวกับบุคคล ซึ่งเก็บรักษาโดยหน่วยงานรัฐบาลกลาง โดยรวมถึงข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษาข้อมูลนั้นได้ระบุชื่อ หรือหมายเลขประจำตัว สัญลักษณ์ หรือ รหัสบ่งชี้อื่นๆซึ่งสามารถแสดงได้ว่าหมายถึงบุคคลใด เช่น ลายนิ้วมือ หรือแผ่นบันทึกเสียง หรือภาพถ่าย เป็นต้น ปัจจุบันได้มีร่าง พระราชบัญญัติ คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. ซึ่งได้มีคำนิยามความหมายข้อมูลส่วนบุคคลไว้ใน มาตรา 5 โดยบัญญัติว่า “ข้อมูลส่วนบุคคล ” หมายความว่า ข้อมูลเกี่ยวกับบุคคล ซึ่งทำให้สามารถระบุตัวบุคคลนั้นได้ ไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อม

ต่อไปนี้จะกล่าวถึงประเภทของข้อมูลส่วนบุคคล ซึ่งสามารถแบ่งออกได้ 2 ประเภท ได้แก่

1) ข้อมูลส่วนบุคคลทั่วไป (Non-sensitive data)

หมายถึง ข้อมูลข่าวสารใด ๆ ที่เกี่ยวกับบุคคลซึ่งสามารถบ่งชี้เฉพาะตัวบุคคล เช่น ชื่อ ที่อยู่ หมายเลขโทรศัพท์ การศึกษา เป็นต้น

2) ข้อมูลส่วนบุคคลประเภทที่มีความอ่อนไหว (Sensitive Data)

หมายถึง ข้อมูลที่ถือว่าเป็นเรื่องเฉพาะตัวของบุคคลเป็นการเฉพาะ เป็นข้อมูลที่เป็นความลับหรือไม่ต้องพึงประสงค์เปิดเผย เช่น ประวัติอาชญากรรม การเงิน ประวัติสุขภาพ เป็นต้น

ทฤษฎีการลงโทษ

ทฤษฎีอาชญาวิทยาเกี่ยวกับการลงโทษ (อนันต์ ลิขิตชนสมบัติ , 2557: 10-18) มี 4 ทฤษฎี ดังนี้

1) ทฤษฎีการลงโทษเพื่อทดแทนความผิด (Retributive Theory)

เป็นทฤษฎีที่เก่าแก่ที่สุด โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ความยุติธรรมต่อผู้เสียหายและสังคม โดยเหตุผลในการลงโทษคือการแก้แค้น และเพื่อให้ผู้กระทำความผิดชดใช้สิ่งไม่ดีที่ได้กระทำให้ขึ้น โดยโทษที่ได้รับจะต้องมีความเหมาะสมเช่นเดียวกับผู้เสียหายได้รับ กล่าวคือได้สัดส่วนกับความผิดที่ผู้กระทำความผิดได้กระทำให้ขึ้น และให้ใช้ค่าเสียหายเพื่อชดเชยความผิดที่เกิดขึ้น (Expiation) เช่น การลงโทษจำคุกและปรับ และให้คืนทรัพย์สิน หรือใช้ราคาทรัพย์สิน เป็นต้น การลงโทษอันชอบธรรมตามทฤษฎีนี้จะต้องประกอบโดยเงื่อนไข 3 ประการด้วยกัน กล่าวคือ การลงโทษต้องเป็นการทดแทนความเสียหาย (Vindication) การลงโทษต้องกระทำเพื่อให้เกิดความเป็นธรรม (Fairness) และ การลงโทษจะต้องได้สัดส่วนกับความผิด (Proportionality of Punishment) สำหรับประเด็นการพิจารณาอย่าไรถึงเหมาะสมนั้น Kant พิจารณาเห็นว่าควรพิจารณาจาก (อนันต์ ลิขิตชนสมบัติ , 2557: 10-18) “ความร้ายแรงทางศีลธรรมของความผิดแต่ละฐาน และพิจารณาจากความน่าตำหนิของผู้ในในอดีต แต่ควรพิจารณาถึงผลดีที่สุดที่ตามมาจากการลงโทษนั้น ดังนั้น การลงโทษจะกระทำได้เฉพาะแต่ในกรณีที่จะแก้ไขผู้กระทำความผิด หรือ ตักเตือนมิให้ผู้อื่นเอาเยี่ยงอย่างผู้กระทำความผิด”

2) ทฤษฎีการลงโทษเพื่อป้องกันหรือข่มขู่ยับยั้งหรือแบบอรรถประโยชน์ (Utilitarian Theory)

สำหรับการลงโทษตามแนวคิดนี้จะเป็นการลงโทษที่แตกต่างจากทฤษฎีการลงโทษเพื่อทดแทนความผิด กล่าวคือในทฤษฎีการลงโทษแบบอรรถประโยชน์ ไม่ได้มีพิจารณาโทษผู้กระทำความผิดในความผิดกระทำมาแล้วในอดีตแต่ลงโทษเพื่อไม่ให้กระทำความผิดขึ้นมาใหม่ และไม่ให้บุคคลอื่นกระทำตาม โดยเป็นการลงโทษเพื่อให้ผู้อื่นตระหนักถึงบทบัญญัติกฎหมาย และวิธีการลงโทษจะต้องสามารถป้องกันการกระทำความผิดลักษณะทั่วไปไม่ใช่เพียงแค่อยับยั้งผู้กระทำความผิดเท่านั้น กล่าวคือการลงโทษจะต้องมีความแน่นอน เสมอภาคและรวดเร็ว และวิธีการลงโทษจะอยู่บนพื้นฐานมนุษยธรรม

3) ทฤษฎีการลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด (Rehabilitative Theory)

ในทฤษฎีนี้มีมุมมองต่อผู้กระทำความผิดว่าเป็นผู้ป่วย ดังนั้นจึงต้องมีการรักษาแก้ไขให้กลับกลายเป็นคนดี กล่าวคือผู้กระทำความผิดไม่มีเจตนา แต่เพราะถูกสภาพแวดล้อมบีบบังคับ ไม่มีทางเลือกจึงต้องกระทำความผิด โดยกระบวนการจะเริ่มจากการตรวจสอบปัญหา วิเคราะห์สาเหตุ และรักษาเหตุ นั้น โดยมีจุดมุ่งหมายมิให้ผู้กระทำความผิดกลับมากระทำความผิดซ้ำอีก และยับยั้งไม่กระทำความผิดอีก ซึ่งหลากหลายวิธีที่หลายประเทศนำมาใช้ เช่นการคัดแยกประเภทของนักโทษ กล่าวคือแยกผู้กระทำความผิดครั้งแรกออกจากผู้กระทำความผิดหลายครั้ง หรืออาจจะเป็นการแบ่งแยกเขตนักโทษไม่ให้

ติดต่อกัน หรืออาจจะเป็นการปรับปรุงผู้กระทำความผิดระหว่างถูกลงโทษ เช่นการฝึกอาชีพ การศึกษาทั่วไป การอบรมศีลธรรม และการให้ความช่วยเหลือหลังจากพ้นโทษโดยมีบริการให้คำแนะนำและจัดหาอาชีพ เป็นต้น

4) ทฤษฎีการลงโทษเพื่อปกป้องคุ้มครองสังคม (Social Protection Theory)

หลักการที่สำคัญของทฤษฎีนี้คือ การแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด กล่าวคือ การแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดและอบรมเปลี่ยนนิสัย มากกว่าที่จะเป็นการลงโทษ คือจะต้องมีหลักการดำเนินการกับผู้กระทำความผิดอย่างเป็นระบบ โดยคุ้มครองสังคมจากอาชญากรรมมากกว่าที่จะเป็นการลงโทษ และในการลงโทษผู้กระทำความผิดจะไม่สามารถพิจารณาได้แต่เพียงบทบัญญัติกฎหมายเท่านั้น คือมีความจำเป็นที่ต้องศึกษาพฤติกรรมของผู้กระทำความผิดเป็นรายบุคคล และสถานการณ์ดังกล่าวประกอบการพิจารณาด้วย

ประมวลกฎหมายอาญา

ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 2 บัญญัติว่า “มาตรา 2 บุคคลจักต้องรับโทษในทางอาญาต่อเมื่อได้กระทำการอันกฎหมายที่ใช้ในขณะกระทำนั้นบัญญัติเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้ และโทษที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิดนั้น ต้องเป็นโทษที่บัญญัติไว้ในกฎหมาย

ถ้าตามบทบัญญัติของกฎหมายที่บัญญัติในภายหลัง การกระทำเช่นนั้นไม่เป็นความผิดต่อไป ให้ผู้ที่ได้กระทำการนั้นพ้นจากการเป็นผู้กระทำความผิด และถ้าได้มีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษแล้ว ก็ให้ถือว่าผู้นั้นไม่เคยต้องคำพิพากษาว่าได้กระทำความผิดนั้น ถ้ารับโทษอยู่ก็ให้การลงโทษนั้นสิ้นสุดลง”

ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 18 บัญญัติว่า “โทษสำหรับลงแก่ผู้กระทำความผิดมีดังนี้

- (1) ประหารชีวิต
- (2) จำคุก
- (3) กักขัง
- (4) ปรับ
- (5) ริบทรัพย์สิน.....”

วิเคราะห์เปรียบเทียบ

จากการที่ได้ศึกษาถึงความหมายสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัว ข้อมูลส่วนบุคคล ทฤษฎีการลงโทษ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง หากพิจารณาการลงโทษทางสังคมโดยการละเมิดสิทธิความเป็นส่วนตัว ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้กระทำความผิดตามทฤษฎีการลงโทษทั้ง 4 ทฤษฎี สามารถแยกพิจารณาได้ดังนี้

1. ทฤษฎีการลงโทษเพื่อทดแทนความผิด (Retributive Theory) ตามทฤษฎีนี้การลงโทษที่ชอบธรรมจะต้องประกอบด้วยเงื่อนไข 3 ประการ คือ การลงโทษต้องเป็นการทดแทนความเสียหาย (Vindication) การลงโทษต้องกระทำเพื่อให้เกิดความเป็นธรรม (Fairness) และการลงโทษจะต้องได้สัดส่วนกับการกระทำความผิด (Proportionality of Punishment) หากพิจารณาข้อเท็จจริงที่เคยเกิดขึ้นในสังคมไทยกรณี นาย A (นามสมมุติ) ขับรถถอยหลังโดยมีเจตนาตั้งใจชนรถคันท้าย แต่กลับพูดกับผู้เห็นเหตุการณ์ว่าไม่ได้ทำ รถคันหลังขับชน ซึ่งความผิดที่นาย A กระทำเป็นความผิดทางอาญา คือความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 358 และตามพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ.2522 นอกจากนี้ ผู้เสียหายสามารถเรียกร้องค่าเสียหายจากการกระทำละเมิดดังกล่าวทางแพ่งได้อีกด้วย แต่โทษที่นาย A ได้รับ นอกจากโทษทางกฎหมายคือโทษสังคม ซึ่งมีการเปิดเผยข้อมูลส่วนตัวของบุคคลดังกล่าว ทำให้นาย A ถูกไล่ออกจากงาน ไม่มีที่ยืนในสังคม หากพิจารณาถึงความผิดที่ได้กระทำ กับโทษทางสังคมที่ได้รับ จะเห็นได้ว่าไม่ได้สัดส่วนและไม่มีความเป็นธรรม เพราะทำให้บุคคลหนึ่งที่ได้กระทำความผิดไม่มีที่ยืนในสังคม ไม่ได้มีโอกาสในการแก้ไขปรับปรุงพฤติกรรม และหากพูดถึงสัดส่วนโทษที่ได้รับจะเห็นได้ว่าไม่ได้สัดส่วน เพราะโทษทางสังคมกฎหมายอาญาไม่ได้บัญญัติไว้ จึงไม่มีความยุติธรรมทางกฎหมาย และการที่ผู้กระทำความผิดเป็นผู้เสียหายจากการถูกละเมิดสิทธิในความเป็นส่วนตัวของข้อมูลส่วนบุคคลก็ไม่ได้รับการเยียวยา และเป็นการลงโทษที่ไม่มีความชอบธรรมเนื่องจากไม่มีกฎหมายบัญญัติให้อำนาจกระทำได้

2. ทฤษฎีลงโทษเพื่อป้องกันหรือข่มขู่ยับยั้งหรือแบบอรรถประโยชน์ (Utilitarian Theory)

หากพิจารณาการที่ผู้กระทำความผิดกฎหมายถูกละเมิดสิทธิความเป็นส่วนตัวในข้อมูลส่วนบุคคล ตามทฤษฎีการลงโทษทฤษฎีอรรถประโยชน์ ที่มีจุดมุ่งหมายให้การลงโทษมีผลยับยั้งไม่ให้ผู้กระทำความผิดกระทำความผิดซ้ำอีก และแก้ไขเปลี่ยนแปลงทัศนคติให้เคารพกฎหมาย ซึ่งปริมาณโทษที่จะได้รับต้องไม่มากเกินไปจนความจำเริญ และต้องมีความแน่นอน เสมอภาค รวดเร็ว การที่ผู้กระทำความผิดได้รับโทษทางสังคมแน่นอนว่าได้รับอย่างรวดเร็วแต่การลงโทษทางสังคมของแต่ละคนอาจได้รับไม่เท่ากัน ขึ้นอยู่กับว่าประเด็นใดคนในสังคมให้ความสนใจ ก็มักจะได้รับโทษอย่างรวดเร็ว และรุนแรง หากพิจารณาตามข้อเท็จจริงเดิมที่ผู้กระทำความผิดขับรถถอยหลังชนคันท้ายโดยเจตนา และได้รับโทษจากสังคมโดยการเปิดเผยข้อมูลส่วนตัว ทำให้ต้องออกจากงาน ไม่มีที่ยืนในสังคม ทุกคนที่ทำความผิดแบบนี้จะได้รับโทษทางสังคมแบบเดียวกันหรือไม่ ก็อาจจะได้รับไม่เท่าเทียมกัน หากผู้กระทำความผิดเป็นเจ้าของโรงงาน จำเป็นต้องให้ปิดลงโรงงานเพื่อรับโทษทางสังคม ก็จะเห็นได้ว่าไม่มีความเสมอภาคทางกฎหมาย โทษที่ควรได้รับควรเป็นมาตรการลงโทษตามที่กฎหมายบัญญัติไว้เท่านั้น

3. ทฤษฎีการลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด (Rehabilitative Theory)

กรณีพิจารณาตามทฤษฎีการลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด ที่มองว่าผู้กระทำความผิดเป็นผู้ป่วย ที่ไม่ได้มีเจตนากระทำความผิด แต่เพราะสภาพแวดล้อมบีบให้กระทำนั้นจะเห็นได้

ว่าความรุนแรงของโทษทางสังคมที่ได้รับนั้นทำให้มีผลร้ายกับผู้กระทำความผิด ที่เป็นการตัดโอกาสให้ผู้กระทำความผิดกลับตัวและเป็นที่ยอมรับของสังคมได้อีกครั้ง เพราะการกลั่นแกล้งทางไซเบอร์ (Cyberbullying) นั้นมีความรุนแรงและอาจจะส่งผลกระทบทำให้ผู้กระทำความผิดไม่กล้าเผชิญหน้ากับความป็นจริงเพราะคิดว่าสังคมตราหน้าตนเองไปแล้ว อาจเดินทางเข้าสู่เส้นทางอาชญากรรมก็เป็นได้

4. ทฤษฎีการลงโทษเพื่อปกป้องคุ้มครองสังคม (Social Protection Theory)

หากพิจารณาตามทฤษฎีนี้ซึ่งมีการหลักการสำคัญแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด โดยจะมีการศึกษาประวัติ สถานการณ์อาชญากรรม พฤติกรรมรายบุคคลด้วย ดังนั้นการที่ผู้กระทำความผิดถูกละเมิดสิทธิในความเป็นส่วนตัว จนทำให้ไม่มีที่ยืนในสังคม ก็เป็นการยากที่จะฟื้นฟูผู้กระทำความผิดที่หลงผิดกระทำความผิด หรือแค่เพียงอารมณ์ชั่ววูบที่ตัดสินใจกระทำความผิดลงไป ดังนั้น หากสังคมไม่ให้โอกาส ไม่เปิดใจให้โอกาสกลับตัว ก็เห็นว่าจะไม่สอดคล้องกับการลงโทษตามทฤษฎีดังกล่าว เพราะเมื่อไม่มีที่ยืนในสังคมอาจทำให้ผู้กระทำความผิดคิดว่าตนไม่จำเป็นต้องกระทำ หรือเคารพกฎหมายอีกต่อไป ซึ่งไม่ตรงกับหลักการในทฤษฎีนี้

ดังนั้นจึงเป็นสิทธิที่ทุกคนพึงมี แต่อาจจะมียกเว้นที่ไม่ได้รับการคุ้มครองคือ หากเป็นการกระทำที่กฎหมายให้อำนาจและเพื่อประโยชน์สาธารณะก็จะไม่ได้รับความคุ้มครองสิทธิดังกล่าว แต่การที่เราพบเจอปัญหาการละเมิดสิทธิในความเป็นส่วนตัว ข้อมูลส่วนบุคคล เป็นการกระทำของบุคคลทั่วไปที่กฎหมายไม่ได้ให้อำนาจไว้ ดังนั้นแม้จะอ้างว่าเพื่อประโยชน์สาธารณะก็ตาม ผู้เขียนเห็นว่าเมื่อกฎหมายไม่ได้ให้อำนาจไว้เท่ากับไม่มีสิทธิที่จะทำการละเมิดได้

ทั้งนี้จะพบว่าสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัว สิทธิในความเป็นส่วนตัวของข้อมูลส่วนบุคคล เป็นสิทธิที่ทุกคนพึงมีและรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยก็ได้บัญญัติรับรองไว้ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2560 มาตรา 34 ดังนั้นจึงเป็นสิทธิตามกฎหมายที่ทุกคนพึงมี แต่อาจจะมียกเว้นที่ไม่ได้รับการคุ้มครองคือ หากเป็นการกระทำที่กฎหมายให้อำนาจและเพื่อประโยชน์สาธารณะก็จะไม่ได้รับความคุ้มครองสิทธิดังกล่าว แต่การที่เราพบปัญหาการละเมิดสิทธิในความเป็นส่วนตัว ข้อมูลส่วนบุคคล ทางเครือข่ายสังคมออนไลน์ เป็นการกระทำของบุคคลทั่วไปที่กฎหมายไม่ได้ให้อำนาจไว้ ดังนั้นแม้จะอ้างว่าเพื่อประโยชน์สาธารณะก็ตาม ผู้เขียนเห็นว่าเมื่อกฎหมายไม่ได้ให้อำนาจไว้เท่ากับไม่มีสิทธิที่จะทำการละเมิดได้

นอกจากนี้เมื่อพิจารณาการรับโทษทางกฎหมายอาญา ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 2 ที่มีหลักสำคัญในการรับโทษทางอาญาคือกฎหมายขณะนั้นบัญญัติให้เป็นความผิดและกำหนดโทษไว้ และโทษที่ได้รับจะต้องเป็นโทษที่กฎหมายบัญญัติไว้เท่านั้น ซึ่งโทษทางอาญาที่กฎหมายบัญญัติไว้ในมาตรา 18 ซึ่งมี 5 ประการ คือ ประหารชีวิต จำคุก กักขัง ปรับ ริบทรัพย์สิน เท่านั้น ซึ่งเมื่อพิจารณาประกอบกับรัฐธรรมนูญที่รับรองสิทธิดังกล่าวไว้ จะเห็นได้ว่า การที่กฎหมาย

ลงโทษจำคุก หรือประหารชีวิต เป็นการละเมิดสิทธิในความเป็นส่วนตัว สิทธิในชีวิตร่างกาย และละเมิดเสรีภาพในการเลือกที่ถิ่นที่อยู่ที่ต้องไปอยู่ในเรือนจำนั้น เพราะเหตุใดถึงสามารถกระทำได้ เหตุเพราะกฎหมายได้บัญญัติให้อำนาจไว้นั่นเอง แต่การละเมิดสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัวทางเครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social Network) ที่พบเห็นในปัจจุบันนั้น กฎหมายไม่ได้ให้อำนาจไว้ ดังนั้นจึงเห็นได้ว่าเมื่อกฎหมายไม่ได้ให้อำนาจ แต่ไปละเมิดสิทธิของผู้อื่น ก็ถือเป็นความผิดเช่นเดียวกัน

สรุปและข้อเสนอแนะ

เมื่อกฎหมายรัฐธรรมนูญได้บัญญัติคุ้มครองสิทธิในความเป็นส่วนตัวแล้ว ควรจะมีบทบัญญัติเฉพาะในการลงโทษผู้กระทำความผิดในละเมิดสิทธิในความเป็นส่วนตัว ข้อมูลส่วนบุคคล ของบุคคลอื่นโดยไม่มีอำนาจโดยชอบตามกฎหมาย การมีบทบัญญัติเฉพาะจะทำให้สามารถคุ้มครองสิทธิของผู้เสียหายจากการถูกละเมิดสิทธิดังกล่าวได้อย่างชัดเจนและเป็นธรรมกับความเสียหายที่ผู้ละเมิดได้กระทำต่อผู้เสียหาย และควรมีการให้บัญญัติค้ำประกันความหมายให้สิทธิความเป็นส่วนตัว ข้อมูลส่วนบุคคลอย่างชัดเจน เพื่อจะได้ไม่เกิดปัญหาในการพิจารณาการตีความ ที่จะสร้างปัญหาในการคุ้มครองผู้เสียหาย เพราะสิทธิดังกล่าวถือเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของทุกคนตามรัฐธรรมนูญ ดังนั้นเพื่อไม่ให้เกิดช่องว่างทางกฎหมาย เมื่อมีการบัญญัติรับรองสิทธิแล้ว ก็ควรจะมีบทบัญญัติคุ้มครองผู้เสียหาย และลงโทษผู้กระทำความผิดเพื่อไม่ให้กระทำความผิดซ้ำอีกตามทฤษฎีการลงโทษ เพราะสังคมจะสงบสุขได้หากทุกคนเคารพกฎหมาย เคารพสิทธิของตนเอง และไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น

บรรณานุกรม

- นพมาศ เกิดวิชัย. (2557). การพัฒนากฎหมายเพื่อคุ้มครองสิทธิความเป็นส่วนตัว . วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรังสิต.
- นฤมน วงศ์คุ้มพล. (2551). ความรับผิดชอบทางอาญาเกี่ยวกับการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลตามประมวลกฎหมายอาญา วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- อนันต์ ลิขิตธนสมบัติ . (2557). มาตรการการลงโทษทางอาญาแก่ผู้กระทำความผิดในคดี **สิ่งแวดล้อม** . สถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม กรุงเทพฯ . (การอบรมหลักสูตรผู้พิพากษาผู้บริหารในศาลชั้นต้น รุ่นที่ 13)
- เรวดี ขวัญทองยิ้ม . (ไม่ปรากฏปีที่พิมพ์). ปัญหาและมาตรการทางกฎหมายในการรับรองและ **คุ้มครองสิทธิในความเป็นส่วนตัว (Right to Privacy)**. สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ.
- เต็มจิต ฉวีริยะกุล.(2557). การลงโทษ ความหมาย หลักทฤษฎีและปรัชญาว่าด้วยการบังคับใช้โทษ **ประหารชีวิตในปัจจุบัน**.

การอุบัติและการวิบัติของภาษาไทยในสังคมปัจจุบัน

Language Evolution and Language Misuse in the Present Thai Society

วิรัชพัชร ศรีจันทร์¹

จอมขวัญ สุทธินนท์²

บทคัดย่อ

สังคมปัจจุบันเป็นสังคมแห่งยุคโลกาภิวัตน์ กล่าวคือ มีเทคโนโลยีที่เจริญก้าวหน้าและทันสมัย ที่มีบทบาทสำคัญในการติดต่อสื่อสารระหว่างกันได้ทั่วโลก ผ่านเครือข่ายคอมพิวเตอร์ที่ประยุกต์ใช้งานผ่านอินเทอร์เน็ต เป็นที่นิยมตั้งแต่กลุ่มวัยเด็ก วัยรุ่น วัยผู้ใหญ่ ไปจนถึงวัยกลางคน และวัยสูงอายุ ไม่ว่าจะเป็นการประชุมทางไกล การเรียนรู้ออนไลน์ การติดตามข้อมูลทางวิชาการและความบันเทิงออนไลน์ การสืบค้นข้อมูล การเล่นเกม การสื่อสารผ่านอีเมล การอ่าน หรือแสดงความคิดเห็นในเว็บบอร์ด รวมถึงการสนทนาออนไลน์โดยโปรแกรมประยุกต์ไลน์ เฟสบุ๊ก อินสตาแกรม ฯลฯ ความรวดเร็วและสะดวกสบายในการสื่อสารดังกล่าว ส่งผลให้สังคมไทยเคยชินกับการใช้ภาษาเฉพาะกลุ่มในเครือข่ายสังคมออนไลน์ กระทั่งบางคนไม่อาจเขียนหรือพิมพ์สะกดคำที่ถูกต้องตามหลักอักขรวิธีภาษาไทย หรือใช้ถ้อยคำไทยผิดระดับภาษาอยู่เป็นนิจ อย่างไรก็ตาม การใช้ภาษาเฉพาะกลุ่มในเครือข่ายสังคมออนไลน์ที่แตกต่างไปจากภาษาไทยมาตรฐานไม่ได้เป็นสิ่งผิดปกติ หากเป็นเรื่องธรรมชาติของภาษาที่มีกระบวนการวิวัฒนาการ กระทั่งเกิดการอุบัติของภาษา แต่การอุบัติของภาษานั้นจะกลายเป็นการวิบัติของภาษา หากสังคมไม่อาจแยกแยะการใช้ภาษาที่ถูกต้องและเหมาะสมกับบริบทการสื่อสารได้

คำสำคัญ : การอุบัติของภาษา การวิบัติของภาษา สังคมไทย

¹ นักศึกษาหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาและภาษาไทยประยุกต์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่

² อาจารย์ ดร. ประจักษ์ภาควิชาสารัตถศึกษา คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่
e-mail : jomkwan.sud@psu.ac.th

Language Evolution and Language Misuse in the Present Thai Society

Wiranphat Srichan
Jomkwan Sudhinont

Abstract

The present society is a globalized society where advanced and modern technologies play important role in communication worldwide. These global communication is through the use of the Internet that is popular among all ages from children, teenagers, middle-aged adults to the elderly no matter what form of communication they are, whether it is video conference, online lesson, updated and retrieved academic data and information, entertainment, games, email, web board posting, or chatting on various applications including Line, Facebook, Instagram, etc. The speed and convenience rendered by these applications have made some Thai people so accustomed to specific language used in online network communications that they cannot write or spell words correctly; neither can they use the Thai language according to its levels or registers. However, the use of the specific online language that is different from the standard Thai language is not unusual but rather natural as Thai is a living language with ongoing evolution. Nevertheless, language change can become language abuse if people cannot distinguish change from misuse.

Keywords : Language evolution, language misuse, Thai society

บทนำ

“ภาษาเป็นสื่อในการติดต่อสื่อสารและเป็นศูนย์กลางยึดคนทั้งชาติ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 6 พระองค์ทรงดำรัสว่า ภาษาเป็นเครื่องผูกพันมนุษย์ต่อมนุษย์ แน่นแฟ้นยิ่งกว่าสิ่งอื่น และไม่มีสิ่งใดจะทำให้คนรู้สึกเป็นพวกเดียวกันหรือแนบเนียนยิ่งไปกว่าการพูดภาษาเดียวกัน (คนอง วังฝายแก้ว, 2555: ระบบออนไลน์) ดังนั้น ภาษาจึงเป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสาร สื่อความหมายจากบุคคลหนึ่งไปยังบุคคลหนึ่งหรือจากบุคคลไปสู่สังคมอื่น ๆ ทั้งนี้ภาษายังเป็นวัฒนธรรมที่สำคัญที่สุดของชาติ บ่งบอกถึงความเป็นชาติเดียวกันของคนในสังคม และเป็นองค์ประกอบที่สำคัญอย่างยิ่งในการทำให้ชาติยังคงดำรงอยู่และสร้างความเป็นปึกแผ่นที่มั่นคง

ภาษาไทยเป็นภาษาประจำชาติที่มีความสำคัญต่อคนไทยทุกคน ในอดีตภาษาไทยมีเพียงภาษาพูด ต่อมาเมื่อโลกเจริญก้าวหน้าขึ้น พ่อขุนรามคำแหงมหาราชทรงมีพระราชดำริดัดแปลงอักษรขอมให้เป็นอักษรไทยเป็นสัญลักษณ์แทนภาษาพูด (ธนกร ช่อไม้ทอง, ม.ป.ป.: ระบบออนไลน์) ภาษาเขียนจึงมีการจัดวางรูป ระเบียบ อักษรวิธี ตลอดจนสร้างคำขึ้นใช้ให้เป็นไปตามหลักภาษา

การใช้ภาษาไทยปัจจุบันมักมีปัญหาเกิดขึ้นเสมอ เนื่องจากสังคมไทยได้รับอิทธิพลการสื่อสารผ่านเครือข่ายคอมพิวเตอร์ที่ประยุกต์ใช้งานผ่านอินเทอร์เน็ต จึงเคยชินกับการใช้ภาษาเฉพาะกลุ่มในเครือข่ายสังคมออนไลน์ กระทั่งบางคนไม่สามารถแยกแยะการใช้ภาษาที่ถูกต้องและเหมาะสมกับบริบทการสื่อสารได้ และใช้ภาษาเฉพาะกลุ่มในเครือข่ายสังคมออนไลน์ที่ผิดหลักโดยยึดความสะดวกจากการวางมือบนแป้นพิมพ์แทนที่การเขียนหรือพิมพ์สะกดคำที่ถูกต้องตามหลักอักขรวิธีภาษาไทย บ้างก็ใช้ถ้อยคำไทยผิดระดับภาษาอยู่เป็นนิจ ทั้งนี้เป็นเพราะสังคมไทยไม่ได้ตระหนักว่าภาษาไทยมีศักดิ์หรือระดับของถ้อยคำในการใช้แตกต่างกันไปตามปัจจัยด้านบริบทระหว่างบุคคล สถานที่ เวลา ฯลฯ จึงไม่เพียงใช้ภาษาพูดปะปนกับภาษาเขียน หากใช้ภาษาผิดระดับและไม่เหมาะสมกับบริบทอีกด้วย จึงนำมาซึ่งความวิบัติของภาษา (farenlove, 2555: ระบบออนไลน์)

อย่างไรก็ตาม เมื่อสังคมและวัฒนธรรมมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา อันเนื่องมาจากความต้องการของมนุษย์ไม่มีที่สิ้นสุด แต่การเปลี่ยนแปลงจะเร็วหรือช้า ขึ้นกับปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นระดับการศึกษาของคนในสังคม การสื่อสารคมนาคม และการเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย ทั้งภาษาและสังคมเป็นของคู่กัน หากสังคมเปลี่ยนภาษาก็เปลี่ยน ไม่ว่าจะเป็นเนื่องมาจากการค้นพบ ความขัดแย้ง การแข่งขัน การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมล้วนส่งผลทำให้รูปแบบทางสังคม วิธีการดำเนินชีวิตของมนุษย์ และการเปลี่ยนแปลงทางภาษาเกิดขึ้นตามยุคสมัย ดังนั้น หากสังคมใช้ภาษาได้เหมาะสมแก่บริบทการใช้ แทนที่จะเกิดความวิบัติของภาษา จะกลับแทนที่ด้วยความอูบัติของภาษาตามช่วงเวลาของยุคสมัย กล่าวคือ เมื่อเวลาผ่านไป คำใหม่ ๆ ย่อมเกิดขึ้นอยู่เสมอ ตามการพัฒนาของบริบท ภาษาที่เคยใช้โดยเฉพาะกลุ่มคำสแลง ก็จะตกฐุ่นและหมดความนิยม และเกิดคำใหม่ขึ้น วนเวียนเช่นนี้เสมอ (ฉัตรชัย นกดี, 2557: ระบบออนไลน์)

การเปลี่ยนแปลงของภาษาไทยในสังคมปัจจุบัน

การเปลี่ยนแปลงของภาษาไทยในสังคมปัจจุบัน มีสาเหตุมาจากการตอบสนองความต้องการของสังคม เพื่อให้สมาชิกของสังคมมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น แต่ผลที่ตามมาทำให้สังคมเปลี่ยนแปลงไป โดยมี 4 ประเด็นหลัก ดังนี้

ประการแรก คือ การเข้ามาของวัฒนธรรมตะวันตกหรือวัฒนธรรมสมัยใหม่ ส่งผลให้เกิดการเรียนรู้และรับวัฒนธรรมที่แตกต่างไปจากบริบทของสังคมไทย ทำให้เกิดคำใหม่ขึ้นในลักษณะทับศัพท์ภาษาต่างประเทศในภาษาไทย เช่น คำว่า รถเมล์ คอนโดมิเนียม เซ็คอิน ไม่เพียงแต่สังคมไทยรับวัฒนธรรมตะวันตก หากยังรับวัฒนธรรมจากประเทศข้างเคียง ได้แก่ เขมร มอญ จีน และอื่น ๆ เมื่อพิจารณาแล้วพบว่าประเด็นนี้เป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ เนื่องจากเป็นความจำเป็นในการติดต่อกันระหว่างชาติตั้งแต่อดีตกาล บ้างก็เพื่อการค้าระหว่างประเทศ และสิ่งที่สังคมไทยรับมาพร้อมกับสินค้าข้ามชาติ คือ ภาษาและวัฒนธรรมของต่างชาติ ดังนั้น ประเด็นนี้ไม่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในเชิงลบ แต่กลับอุปถัมภ์หรือเพิ่มคำศัพท์ที่หลากหลายในสังคมไทยยิ่งขึ้น นับว่าเป็นการได้มาซึ่งภาษาอย่างสมเหตุสมผลไม่เพียงเท่านั้น วิทยาการความรู้สมัยใหม่แฉวงต่าง ๆ ทำให้สังคมไทยมีคำทับศัพท์ใช้ในขอบเขตความหมายที่ชัดเจนกว่าการใช้คำศัพท์บัญญัติในบางกรณี และได้รับการบรรจุรวบรวมไว้ในพจนานุกรมเพื่อเป็นแหล่งค้นคว้าและอ้างอิงแก่ผู้ใช้ภาษาแต่ละแฉวงอีกด้วย

ประการที่สอง คือ เด็กยุคใหม่หลงลืมภาษาไทยที่ถูกต้อง วัฒนธรรมไทยเป็นสิ่งดีงาม แต่กลับเลียนแบบวัฒนธรรมตะวันตก มีสาเหตุมาจากการเปรียบเทียบวัฒนธรรมตะวันตกที่ไม่ซับซ้อนกับวัฒนธรรมภาษาดั้งเดิมของไทยซึ่งซับซ้อน เข้าใจได้ยาก กล่าวคือ เมื่อเด็กไทยในยุคใหม่นี้ได้รับความรู้ความทันสมัยจากสื่อออนไลน์ต่าง ๆ บ้างก็ถูกครอบงำทางความคิดเลียนแบบชาวตะวันตก คิดว่าชาวตะวันตกมีความล้ำหน้า ทันสมัยกว่า ทั้งการคิดค้นสิ่งประดิษฐ์ทางเทคโนโลยีที่ทันสมัย เริ่มจากเกิดจากความชอบ ความคลั่งไคล้ มองว่าแบบตะวันตกดีกว่าแบบไทย และมองว่าแบบที่ชาวตะวันตกเป็นน่าสนใจว่าสิ่งที่สังคมไทยมีหรือเป็น เช่น การนำภาษาไทยไปเปรียบเทียบกับภาษาตะวันตก คิดว่าภาษาของชาวตะวันตกง่ายกว่าภาษาไทย การคิดเช่นนี้ เป็นการละเลย และไม่ให้ความสำคัญแก่ภาษาไทย คิดว่าภาษาไทยเป็นภาษาของตัวเอง ตนเองย่อมเชี่ยวชาญ ไม่จำเป็นต้องให้ความสนใจ กระทั่งทำให้ไม่ระมัดระวังในการใช้ภาษาที่ถูกต้อง และใช้ภาษาตามความรู้สึกนึกคิดของตนเอง อย่างไม่คำนึงถึงความถูกต้อง ถูกความหมาย ถูกหลักไวยากรณ์ และเหมาะแก่บริบทการใช้ ดังนั้น การให้ความสำคัญแก่ภาษาของตัวเองเป็นสิ่งจำเป็นและสำคัญอย่างยิ่ง เพราะจะทำให้เรามีแรงจูงใจในการใช้ภาษาไทยให้ถูกต้อง

ประการที่สาม คือ ความเจริญทางเทคโนโลยีที่เข้ามา เช่น การพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ นับเป็นสื่ออันสำคัญที่ทำให้สังคมไทยได้รับข่าวสารเรื่องราวต่าง ๆ เกิดการเรียนรู้ ยอมรับและปรับเปลี่ยนภาษาไทยมากขึ้น โดยมุ่งเน้นความทันสมัย ไม่คำนึงถึงรากฐานวัฒนธรรมภาษาเดิม ดังนั้น เมื่อ

สังคมไทยนำภาษามาใช้ไม่สอดคล้องกับบริบทหรือแวดวงของภาษา กลับใช้ภาษาตามสื่อที่นำเสนอเรื่องราวแวดวงต่าง ๆ อาจทำให้การสื่อสารไม่สัมฤทธิ์ผล เนื่องจากคู่สนทนาตีความหมายของถ้อยคำแตกต่างกันไป เช่น คำว่า “อ๋ม” หมายถึง อ๋มเด็ก แต่ปัจจุบันแวดวงข่าวหมายถึง “อ๋มไปฆ่า” หรือ คำว่า “ลั่น” หมายถึง ทำให้เกิดเสียงดัง แต่ในปัจจุบันแวดวงข่าวหมายถึง “มีคำสั่ง” อย่างเช่น “อัยการลั่นห้ามไฮโซบอสเบี้ยวอีก” ฯลฯ ดังนั้น เมื่อสังคมไทยได้อ่าน และได้ยินถ้อยคำจากสื่อต่าง ๆ ข้างต้น ควรคำนึงถึงความหมาย และบริบทของคำ

ประเด็นที่สี่ การจงใจดัดแปลงภาษาไทยโดยการเขียนสะกดไม่ตรงกับอักขรวิธีมาตรฐาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในภาษาเฉพาะกลุ่มในเครือข่ายสังคมออนไลน์ที่ผู้ใช้ภาษาไทยใช้สนทนาผ่านโปรแกรมประยุกต์ต่าง ๆ นอกจากผู้ใช้ภาษาไทยจะเน้นความสะดวกในการพิมพ์โดยการเลือกใช้อักษรบนแป้นพิมพ์ที่แทนเสียงตัวสะกดตามอักขรวิธีมาตรฐานโดยไม่ต้องกดสลับแป้นพิมพ์แล้ว ยังเลือกใช้อักษรแทนเสียงในภาษาไทยเพื่อความรวดเร็วในการกดส่งข้อความระหว่างกัน และแผลงเสียงสระสั้น-ยาวเพื่อสื่ออารมณ์ความรู้สึกผ่านอักษรที่ใช้แทนเสียงอีกด้วย เช่น “555” แทนเสียงหัวเราะ “เดว” แทนคำว่า “เดี๋ยว” “ไปเดก่า” แทนคำว่า “ไปดีกว่า” คำว่า “ไม่เป็นไร” ก็เขียนเป็น “มาย เบนราย” จุงิ คริคริ แทนความรู้สึกบางอย่าง (farenlove, 2560: ระบบออนไลน์) และเมื่อผู้ใช้ภาษานำภาษาแชทไปใช้ผิดบริบท จึงกลายเป็นการใช้อักขรวิธีผิด เป็นปัญหาที่สังคมไทยมีอาจแยกแยะความเหมาะสมในการใช้ภาษาให้ถูกต้องตามศักดิ์ของคำ และระดับความเป็นทางการของบริบทตามวัฒนธรรมไทย

สาเหตุที่ทำให้ภาษาเกิดการเปลี่ยนแปลงข้างต้น มาจากการเข้ามาของวัฒนธรรมตะวันตกหรือวัฒนธรรมสมัยใหม่ สังคมไทยละเลยการใช้ภาษาไทยที่ถูกต้อง ความเจริญทางเทคโนโลยีที่เข้ามาและการจงใจดัดแปลงภาษาไทยโดยการเขียนสะกดไม่ตรงกับอักขรวิธีมาตรฐาน เนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงของสังคมและวัฒนธรรม อันเป็นไปเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของสมาชิกในสังคม

รูปแบบการใช้ภาษาไทยของสังคมปัจจุบัน

การใช้ภาษาไทยที่บกพร่อง หมายถึง การใช้ภาษาไทยที่ผิดพลาดหรือเป็นการใช้ภาษาไทยในลักษณะก่อให้เกิดความเสียหาย ในที่นี้จะกล่าวถึงการใช้ภาษาไทยสื่อสารทางอินเทอร์เน็ต ไม่ว่าจะเป็นการส่งข้อความและการสนทนาออนไลน์ โดยการเขียนหรือพิมพ์ลงสื่อออนไลน์ มีการตัดทอนคำ การสะกดคำผิด การใช้ภาษาคำพ้องเสียง รวมถึงการใช้สื่ออินเทอร์เน็ตค้นคว้าข้อมูล ส่งผลให้ผู้ใช้ภาษาไทยเกิดความเคยชินกระทั่งใช้ภาษาไทยไม่เหมาะสมแก่บริบทการใช้ เช่น ใช้คำศัพท์ต่างศักดิ์ผิดบริบท สะกดคำผิดจากหลักเกณฑ์ พุดหรือเขียนประโยคผิดจากโครงสร้างไวยากรณ์ไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งนำมาใช้ในผลงานทางวิชาการ หรือการนำเสนอในระดับกึ่งทางการขึ้นไป ดังรูปแบบการใช้ภาษาของสังคมไทยปัจจุบันต่อไปนี้

1.1 การตัดทอนพยางค์หรือการลดรูปคำ เป็นรูปแบบของคำที่ลดรูปอักษรจากรูปศัพท์เดิมให้สั้นลง เช่น คำว่า “มหาวิทยาลัย” เป็น “มหาลัย” คำว่า “โรงพยาบาล” เป็น “โรงบาล” คำว่า “อร่อย” เป็น “ห่วย” ฯลฯ

1.2 การสะกดคำผิด เพื่อความแปลกตา การเข้าถึงอารมณ์ความรู้สึก และความสะดักในการพิมพ์ผ่านโปรแกรมประยุกต์ต่าง ๆ เพื่อการสนทนา เช่น คำว่า “ใช่ไหม” เป็น “ซิมิ” คำว่า “เป็น” เป็น “เปง” หรือ “เปน” คำว่า “จริง” เป็น “จิง” หรือ “เจง” คำว่า “หรือเปล่า” เป็น “หรือป่าว” คำว่า “ก็” เป็น “ก้อ” คำว่า “เธอ” เป็น “เทอ” คำว่า “ใจ” เป็น “จัย” หรือ “จาย” คำว่า “ไง” เป็น “งัย” หรือ “งาย” คำว่า “กรรม” เป็น “ก่า” หรือ “กาม” คำว่า “ไม่” เป็น “ม่าย” คำว่า “นะ” เป็น “น้ำ” คำว่า “จ้า” เป็น “จร้า” ฯลฯ

1.3 การใช้รูปวรรณยุกต์ผิด โดยเฉพาะอย่างยิ่งคำลงท้ายแสดงความสุภาพของเพศหญิงในสังคมไทย คำว่า “นะคะ” เป็น “นะเคะ” หรือ “นะเค่” แท้จริงแล้วเสียงของคำว่า “คะ” และ “เคะ” ไม่ได้เข้าใจยาก ผันเสียงวรรณยุกต์ยาก หรือใช้ยาก เพียงผู้ใช้ภาษาไทยตระหนักและสังเกตว่าคำลงท้ายแสดงความสุภาพของเพศหญิงในการถาม เป็นเสียงสูง ไม่ควรมีรูปวรรณยุกต์เอกซึ่งให้เสียงต่ำ เช่น คุณไปไหนคะ รวมถึงการบอกเล่า การตอบรับ การปฏิเสธ ที่มีคำว่า “นะ” นำหน้าคำลงท้ายแสดงความสุภาพของเพศหญิง ตามแนวคิดการผลักเสียงของพยางค์หลังตามพยางค์หน้า เช่น ฉันชื่อমনะคะ ฉันต้องการนะคะ ฉันไม่ต้องการนะคะ ส่วนคำลงท้ายแสดงความสุภาพในการบอกเล่า การตอบรับ การตอบปฏิเสธ ฯลฯ เป็นเสียงต่ำ จึงปรากฏรูปวรรณยุกต์เอก เช่น สวัสดีค่ะ ฉันกำลังไปตลาดค่ะ ตกลงค่ะ ฉันไม่สบายค่ะ

แม้สังคมไทยใช้ภาษาเฉพาะกลุ่มในเครือข่ายสังคมออนไลน์ผ่านโปรแกรมประยุกต์ต่าง ๆ กระทบเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิต แต่ต้องตระหนักถึงการใช้ภาษาที่ถูกต้อง เพื่อการใช้ภาษาไทยที่ถูกต้องและเหมาะสมแก่บริบท และเพื่อไม่ให้เกิดข้อผิดพลาดเมื่อต้องนำเสนอผลงานในการศึกษา รวมถึงการพัฒนาตนเองด้านหน้าที่การงานในอนาคต

ภาพสะท้อนการใช้ภาษาไทยของสังคมปัจจุบัน

สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน) เผยผลการสอบโอเน็ตสาระวิชาภาษาไทยของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งมีผู้เข้าสอบ 724,347 คน คะแนนเฉลี่ยทั่วประเทศเท่ากับ 52.98 และนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งมีผู้เข้าสอบ 637,491 คน คะแนนเฉลี่ยทั่วประเทศเท่ากับ 46.36 (ไทยพริบ, 2560: ระบบออนไลน์)

ผลการสอบโอเน็ตสาระวิชาภาษาไทยดังกล่าว สะท้อนให้เห็นว่าเด็กไทยมีองค์ความรู้ในขอบเขตสาระวิชาภาษาไทยต่ำ อย่างไรก็ตาม ตัวแปรด้านเทคโนโลยีอันส่งผลให้เด็กไทยใช้ภาษาเฉพาะกลุ่มในเครือข่ายสังคมออนไลน์เป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ ตัวแปรด้านนโยบายการศึกษาไทย “ลด

เวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ที่ไม่อาจทำได้อย่างสัมฤทธิ์ผล (กรุงเทพมหานคร, 2561: ระบบออนไลน์) รวมถึงตัวแปรการปลูกฝังนิสัยรักการอ่าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากสถาบันครอบครัวที่มีบทบาทสำคัญในการปลูกฝังให้เด็กไทยรักการอ่านแทนที่การหยิบบินเทคโนโลยีให้เด็ก จะไม่เพียงส่งผลให้เด็กไทยมีองค์ความรู้ในขอบเขตสาระวิชาภาษาไทยเพิ่มขึ้น หากยังช่วยให้เติบโตเป็นสมาชิกในสังคมไทยที่สมบูรณ์ มีความรู้ ความคิด สามารถแยกแยะได้อย่างเป็นระบบ (ปรภัต จูตระกูล, 2561: ระบบออนไลน์) รวมถึงการแยกแยะการใช้ภาษาที่เหมาะสมได้ด้วย ทั้งระหว่างภาษาพูดกับภาษาเขียน ระหว่างภาษาระดับที่ไม่เป็นทางการและเป็นทางการ และระหว่างการใช้ภาษาในเครือข่ายสังคมออนไลน์กับบริบทอื่น ๆ

หากสังคมไทยสามารถใช้ภาษาได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมแก่บริบทการสื่อสารอย่างรอบด้าน การเปลี่ยนแปลงอันเป็นธรรมชาติของวิวัฒนาการทางภาษาก็จะเป็นการอุปติทางภาษา เนื่องจากภาษาเฉพาะกลุ่มในเครือข่ายสังคมออนไลน์ไม่ใช่เรื่องแปลกและไม่ต้องวิตกกังวลมากเกินไป (สุดใจ พรหมเกิด, สัมภาษณ์, 2557 อ้างจาก ฉัตรชน นกดี, 2557: ระบบออนไลน์) สังคมไทยจะใช้คำอุปติเหล่านั้นสื่อสารเฉพาะในแวดวงเพียงช่วงเวลาหนึ่งและคำเหล่านั้นจะล้าสมัย และจะเกิดคำอุปติขึ้นใหม่วนเวียนไปเช่นนั้น ภาษาไทยเป็นทั้งวัฒนธรรม และความภาคภูมิใจของสังคมไทย แต่ปัจจุบันคนไทยจำนวนไม่น้อย ไม่รู้พยัญชนะ สระ และวรรณยุกต์ในภาษาไทยเท่าที่ควรจะรู้ และยังมีคนไทยบางส่วนที่ยังพูดภาษาไทยผิดบ้าง เขียนผิดบ้าง หรืออ่านผิดบ้าง บ้างก็รวบรัดตัดทอนคำให้สั้นหรือยาวขึ้น เพื่อความสะดวกจนก่อเกิดปัญหาการสื่อสารและเข้าใจความหมายของภาษาไทยในทางที่ผิด และทำให้เสน่ห์ของภาษาไทยลดลงไป

นอกจากนี้ ภาษาไทยยังเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ การใช้ภาษาไทยที่ดีต้องสื่อทั้งความหมายที่ดี และเหมาะสมด้วยบริบทในการสื่อสาร สังคมไทยจึงต้องตระหนัก ให้ความสำคัญ อ่านมาก ฝึกฝนมาก ตามระเบียบกฎเกณฑ์ด้านอักขรวิธี ศักดิ์ของคำ และระดับของภาษา การเปลี่ยนแปลงของภาษาที่เป็นไปตามบริบทของกาลเวลา จำต้องเป็นไปตามที่สังคมยอมรับร่วมกัน ไม่ว่าจะเป็นคำเดิมที่เปลี่ยนอักขรวิธีใหม่ หรือคำที่ได้รับการบันทึกเป็นคำใหม่ โดยยึดหลักของราชบัณฑิตยสภาซึ่งเป็นสถาบันหลักของเครือข่ายทางปัญญาแห่งชาติ และเป็นองค์การพัฒนาความรู้ที่สามารถเป็นแหล่งอ้างอิงทางวิชาการ

บทสรุป

ภาษาไทยเป็นเอกลักษณ์ที่สำคัญของชาติ สังคมไทยควรส่งเสริมและอนุรักษ์ไว้ให้ยั่งยืน โดยการใช้ภาษาไทยให้ถูกต้องตามหลักภาษา แม้ว่าปัจจุบันมีความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีกระทั่งส่งผลต่อการใช้ภาษาไทยในการติดต่อสื่อสาร โดยเฉพาะอย่างยิ่งการใช้ภาษาเฉพาะกลุ่มในเครือข่ายสังคมออนไลน์ที่เน้นความสะดวกสบายและความรวดเร็ว และนำคำดังกล่าวมาใช้ผิดบริบท อาจส่งผลให้ผู้รับสารเกิดความเข้าใจผิดได้ หรือการสื่อสารไม่สัมฤทธิ์ผลด้วยคู่สื่อสารไม่พอใจในการใช้ภาษาอย่างไม่เหมาะสมจนคู่เป็นการไม่ให้เกียรติ หรือเกิดปัญหาอื่น ๆ ตามมาก็เป็นไปได้

อิทธิพลของความเจริญก้าวหน้าด้านวิทยาการดังกล่าวข้างต้น ทำให้ภาษาไทยมีทั้งอุปสรรคและวิบัติ กล่าวคือ สังคมไทยปัจจุบันบ้างก็ใช้ภาษาพูดและภาษาเขียนปะปนกันในงานเขียนที่เป็นทางการ บ้างก็ใช้คำที่มีศักดิ์ต่างกันในบริบทที่ไม่เหมาะสม บ้างก็ใช้ภาษาผิดระดับ รวมถึงการใช้ภาษาเฉพาะกลุ่มในเครือข่ายสังคมออนไลน์ในบริบททั่วไป กระทั่งกลายเป็นการวิบัติทางภาษา หากสังคมไทยให้ความสำคัญ และตระหนักถึงการใช้ภาษาไทยที่ถูกต้องเหมาะสมแก่บริบททั้งปวง การเปลี่ยนแปลงทางภาษาที่เกิดขึ้นย่อมเป็นการอุปถัมภ์ซึ่งเป็นธรรมชาติของภาษา การปลูกฝัง และการสร้างค่านิยมการใช้ภาษาไทยให้ถูกต้องและเหมาะสมแก่บริบทการสื่อสาร ย่อมส่งผลเสียต่อสังคมไทย อีกทั้งยังเป็นการเพิ่มคุณค่าแก่ผู้ใช้ภาษาไทยในฐานะสมาชิกที่ดีของสังคมที่ส่งเสริมอารยธรรมอันดีแก่สังคมอีกด้วย

บรรณานุกรม

- กรุงเทพธุรกิจ. (2561). ปฏิรูปการศึกษาไทยในความฝัน ให้ใกล้ความจริงด้วย “Sandbox”. ค้นเมื่อ 17 กรกฎาคม 2561, จาก <http://www.bangkokbiznews.com/blog/detail/644486>
- คนอง วังฝายแก้ว. (2555). การใช้ภาษาไทยในการสื่อสารของคนไทยในมิติสังคมปัจจุบัน . ค้นเมื่อ 26 มกราคม 2561, จาก <https://www.gotoknow.org/posts>
- ฉัตรชัย นกดี . (2557). ภาษาไทยยุคใหม่ รู้ใช้ให้ถูกต้อง. ค้นเมื่อ 26 มกราคม 2561, จาก <http://www.thaihealth.or.th/Content/25190-.html>
- ไทยทริบูน. (2560). สทศ. เผยคะแนนสอบโอเน็ตเด็ก ป. 6, ม. 3 เฉลี่ยทั่วประเทศต่ำกว่า 50 ทุกวิชา เว้น ป. 6 ภาษาไทยวิชาเดียวเฉลี่ยเกินครึ่ง. ค้นเมื่อ 3 กุมภาพันธ์ 2561, จาก http://www.thaitribune.org/contents/detail/305?content_id=26855&rand=1490612561
- ธนกร ช่อไม้ทอง. (ม.ป.ป.). พระราชบิดาแห่งอักษรไทย : กำเนิดแบบอักษรไทย. ค้นเมื่อ 29 มิถุนายน 2561, จาก <http://www.lib.ru.ac.th/pk/thaifont2.html>
- ปรภัต จุตระกุล. (2561). 9 เทคนิคปลูกฝังการอ่าน สู่อนาคตเด็กไทย. ค้นเมื่อ 14 กรกฎาคม 2561, จาก <http://www.thaihealth.or.th/Content/40719-.html>
- farenlove. (2555). ความหมายภาษาวิบัติ. ค้นเมื่อ 3 กุมภาพันธ์ 2561, จาก <https://farenlove.wordpress.com>
- _____. (2560). ปัญหาการใช้ภาษาไทยในหมู่วัยรุ่น . ค้นเมื่อ 30 มิถุนายน 2561. จาก <https://farenlove.wordpress.com>.

ค่ายศิลปะเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์

Art Camp For Creativity Development

ทองเจือ เชียตทอง¹

บทคัดย่อ

ความคิดสร้างสรรค์มีความสำคัญเป็นหนึ่งในทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 และนำไปสู่การสร้างนวัตกรรมที่สอดคล้องกับการพัฒนาประเทศไทย 4.0 จึงมีความจำเป็นที่จะพัฒนาพลเมืองให้มีความคิดสร้างสรรค์ โดยวิธีการจัดค่ายศิลปะ บทความวิชาการนี้ จึงจะได้นำเสนอถึงองค์ความรู้คือ 1) ความหมายองค์ประกอบ และประเภทของความคิดสร้างสรรค์ 2) ความเป็นมาของการจัดค่ายศิลปะ หรือศิลปะต่าง ๆ กระบวนการจัดค่ายศิลปะ และกิจกรรมที่เหมาะสมกับการจัดค่ายศิลปะ เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งผลการดำเนินการที่ผ่านมาหลายครั้งนั้นเป็นที่พึงพอใจและมีความยั่งยืน

คำสำคัญ : ค่ายศิลปะ ความคิดสร้างสรรค์

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประจำสาขาวิชาออกแบบนิเทศศิลป์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี
e-mail : thongchue@gmail.com

Art Camp For Creativity Development

Thongchue Khatthong

Abstract

Creativity plays an important role as one of the 21st century skills and a leading factor in creating innovations according to Thailand 4.0 development model. Therefore, it is essential to develop citizens' creativity through art camp. This article would present body of knowledge as follows; 1) definition, components, and type of creativity, and 2) background of art camp or arts, procedure in organizing art camp, and activities suitable for art camp to develop creativities. The several past camps were satisfactory and sustainable.

Keywords : art camp, creativity

บทนำ

วิสัยทัศน์เชิงนโยบาย หรือยุทธศาสตร์ชาติในการพัฒนาประเทศไทยอย่างยั่งยืน “Thailand 4.0” คือ เพื่อการก้าวขึ้นไปเทียบเคียงกับประเทศที่พัฒนา ด้วยแนวทางการขับเคลื่อนเศรษฐกิจด้วยนวัตกรรม

จากแนวทางดังกล่าวการปรับเปลี่ยนประเทศไปสู่ “Thailand 4.0” สิ่งหนึ่งที่จำเป็นก็คือการให้คนไทยได้พัฒนาให้มีเทคโนโลยี ความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรมของตนเอง ความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรมยังเป็นหนึ่งในทักษะการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (21st Century Skill) จึงจำเป็นต้องพัฒนาทรัพยากร หรือพลเมืองให้เป็นผู้มีความคิดสร้างสรรค์โดยเฉพาะเยาวชนของชาติ

ความคิดสร้างสรรค์เป็นกระบวนการคิดหลายแง่มุม ได้ผลของความคิดที่หลากหลาย รวดเร็ว และที่สำคัญคือต้องมีความแปลกไม่ซ้ำใคร การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ได้ดีก็ด้วยผ่านกิจกรรมทางศิลปะ และกิจกรรมทางศิลปะที่บูรณาการให้เกิดการพัฒนาผู้เรียนได้รอบด้านคือ “การจัดค่ายศิลปะ”

Paufler (2013: 8-9) ได้นำเสนอควมมีการฝึกฝนพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ การค้นหาแนวความคิด (Ideas) และการทำให้ความคิดนั้นบรรลุผลเป็นนวัตกรรม โดยเสนอแบบฝึกหัดในการคิดโดยการคิดและทำด้วยตนเองอย่างสนุกสนานและทำให้ทุกวันเป็น “Creative Day”

อารี พันธุ์ณี (2540: 14) กล่าวถึงลักษณะการเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์ว่า ความคิดสร้างสรรค์จะเกิดขึ้นได้ต้องมีแรงจูงใจสูง มีความมานะบากบั่นและการไม่ยึดมั่นถือมั่นกับความคิดหรือสถานการณ์เดิมจนเปลี่ยนไม่ได้ แต่ต้องมีความยืดหยุ่นและพร้อมที่จะปรับให้เข้ากับความคิดและสิ่งใหม่ ๆ ที่เหมาะสมกว่าได้ จึงต่างกับการเรียนรู้โดยการบังคับให้เรียน

การจัดการเรียนรู้ศิลปะ และการสร้างสรรค์โดยใช้การจัดค่ายจึงเป็นกิจกรรมที่เหมาะสมดังที่สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ กองงานผู้บริหาร (2557 : 1) กล่าวว่า “การจัดกิจกรรมค่ายสร้างสรรค์นับเป็นรูปแบบหนึ่งของกิจกรรมการเรียนรู้นอกห้องเรียนที่เอื้อต่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่แตกต่างจากการเรียนการสอนในห้องเรียน กล่าวคือ การจัดค่ายเป็นแหล่งเรียนรู้เป็นช่วงระยะเวลาที่ผู้เรียนจะได้ประสบการณ์ร่วมกับเพื่อน ๆ เป็นหมู่คณะ การจัดการค่ายจะแตกต่างจากการจัดกิจกรรมในห้องเรียน คือ การเปลี่ยนวิธีการรับความรู้ เปลี่ยนสถานที่เรียนรู้ เปลี่ยนบริบทของการเรียนรู้จากการเรียนรู้จากตำราเรียนและครู ไปสู่การเรียนรู้จากสถานการณ์ ประสบการณ์จริงในอีกหลายมิติ และที่สำคัญส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติได้ด้วยตนเอง มีกระบวนการคิดวิเคราะห์ เชื่อมโยงองค์ความรู้ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่จะกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้มากยิ่งขึ้นและมีส่วนส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ที่มีความแตกต่างจากสภาพห้องเรียนปกติ นักเรียนมีความสุข และสนุกสนานกับการเรียนรู้”

เมื่อความคิดสร้างสรรค์มีความจำเป็นทั้งในปัจจุบันและอนาคต การจัดค่ายศิลปะมีส่วนช่วยพัฒนาความคิด บทความเชิงวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์ที่จะนำเสนอกระบวนการจัดค่ายศิลปะเพื่อ

พัฒนาความคิดสร้างสรรค์อันได้มา จากประสบการณ์การจัดค่าย Creative Camp สำหรับนักศึกษา
ชั้นปีที่ 1 หลักสูตรศิลปกรรมศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี ปีละ 1 ครั้ง ต่อเนื่องกันมา
ตลอด 20 ปี และค่ายศิลปะต้าน ยาเสพติดสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาและมัธยมศึกษา อำเภอ
ชะอำ จังหวัดเพชรบุรี มีจัดติดต่อกันมาปีละครั้งถึง 11 ปี ทั้งนี้เพื่อเป็นแนวทางให้ครูหรือผู้สนใจนำไป
เป็นแนวทางในการจัดค่ายศิลปะต่อไป

เนื้อเรื่อง

1. ความคิดสร้างสรรค์ (Creativity)

ทวี ลักษณะมีวัฒนา และ กานสดา มาฆะศิริานนท์ (2550) : 3) ฝ่ายวิชาการ บริษัทเอ็กซ์เปอร์
เน็ท จำกัด กล่าวว่า Edward de Bono ประมาจารย์ด้านการคิดระบุว่า “ใครจะก้าวไปทางไหน เมื่อใด
อย่างไรและไปได้ไกลเพียงใด ล้วนอยู่ที่รูปแบบและวิธีการคิดของคนผู้นั้นเป็นสำคัญ” แต่เป็นที่น่า
เสียดายที่ไม่ค่อยมีผู้หลักผู้ใหญ่ในบ้านเมืองของเราเห็นความสำคัญของ การสอนการคิด (Teaching
Thinking) ในฐานะที่เป็นทักษะที่สำคัญยิ่งอย่างหนึ่งกันสักเท่าไรนัก เรามาสอนการคิดกันอย่างเอา
เป็นเอาตายเมื่อเราโตเป็นผู้ใหญ่ที่เข้าไปทำงานในองค์กรต่าง ๆ ซึ่งมีการวัดค่าสมรรถนะหรือ
ความสามารถ (Competency) ในการคิด ทั้งการคิดสร้างสรรค์ (Creative Thinking) การคิด
วิเคราะห์ (Analytical Thinking) การคิดเชิงวิพากษ์ (Critical Thinking) และการคิดเชิงบูรณาการ
(Systems Thinking) ในขณะที่ประเทศพัฒนาแล้วทั้งหลายเขากลับเสริมหลักสูตรการพัฒนาพื้นฐาน
ทักษะการคิด (Basic Thinking Skills) ให้แก่เด็ก ๆ กันตั้งแต่อายุ 8 ขวบ เพื่อให้ทันต่อความ
เปลี่ยนแปลง เราจึงควรสอนให้เด็กรู้จักคิดสร้างสรรค์ โดยเฉพาะนักเรียนตั้งแต่ปฐมวัย จนถึงวัยเป็น
นักศึกษา เพราะยิ่งโตขึ้นความคิดสร้างสรรค์มักจะลดลงตามลำดับ

1.1 องค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค์

ความคิดสร้างสรรค์มีขอบเขตกว้างขวาง ประกอบด้วยความคิดหลายลักษณะด้วยกัน
สามารถแบ่งความคิดสร้างสรรค์เพื่อใช้ในการทดสอบได้ 4 ประเภทคือ ความคิดริเริ่ม (Originality)
ความคิดคล่องตัว (Fluency) ความคิดยืดหยุ่น (Flexibility) และความคิดละเอียดลออ
(Elaboration)

(Torrance, 1969) ดังจะอธิบายเพิ่มเติมถึงองค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค์ไว้ ดังนี้

1.1.1 ความคิดริเริ่ม หมายถึง ความคิดที่แตกต่างไปจากความคิดปกติทั่วไป หรือ
ความคิดที่แปลกใหม่แตกต่างไปจากบุคคลอื่นอย่างชัดเจน

1.1.2 ความคิดคล่องตัว หมายถึง ปริมาณความคิดมาก ๆ ที่ไม่ซ้ำกันในเรื่องเดียวกัน
แต่ใช้เวลาในการคิดน้อย ๆ

1.1.3 ความคิดยืดหยุ่น หมายถึง ประเภทหรือแบบของความคิดที่มีหลายรูปแบบ
หลากหลายทิศทาง

1.1.4 ความคิดละเอียดลออ หมายถึง ความคิดที่มีรายละเอียด หรือความคิดที่ใช้
ตกแต่ง อันจะทำให้ความคิดริเริ่มนั้นมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

1.2 ความหมายของความคิดสร้างสรรค์

ความหมายของความคิดสร้างสรรค์ที่มีผู้ให้ไว้หลากหลายดังที่ ทอร์เรนซ์
(Torrance) ให้ความหมายของความคิดสร้างสรรค์ (Creative thinking) ไว้ว่า เป็นกระบวนการ
ความรู้สึกรู้เข้าใจต่อปัญหาหรือองค์ประกอบที่บกพร่องหายไป แล้วรวมความคิดตั้งเป็นสมมติฐาน
วิเคราะห์ข้อมูลหรือตรวจสอบสมมติฐานนั้น และสื่อสารผลที่ได้และนำไปสู่แนวทางใหม่ ทั้งนี้ผลผลิต
ใหม่เป็นสิ่งสำคัญของความคิดสร้างสรรค์ (Torrance, 1969)

ความคิดสร้างสรรค์นับเป็นกระบวนการทางสมองที่คิดในลักษณะอนินทรีย์ อันนำไปสู่
การคิดค้นพบสิ่งแปลกใหม่ ด้วยการคิดดัดแปลงปรุงแต่งจากความคิดเดิมผสมผสานกันให้เกิดสิ่งใหม่
ซึ่งรวมทั้งการประดิษฐ์คิดค้นสิ่งต่าง ๆ ตลอดจนวิธีคิด ทฤษฎี หลักการได้สำเร็จ ความคิดสร้างสรรค์
จะเกิดขึ้นได้นี้ มิใช่เพียงแต่คิดในสิ่งที่เป็นไปได้หรือสิ่งที่เป็เหตุเป็นผลเพียงอย่างเดียวเท่านั้น หากแต่
ความคิดจินตนาการ ก็เป็น สิ่งสำคัญยิ่งที่จะก่อให้เกิดความแปลกใหม่ แต่ต้องควบคู่กันไปกับความ
พยายามที่จะสร้างความฝันหรือจินตนาการให้เป็นไปได้ หรือเรียกว่าเป็นจินตนาการประยุกต์นั่นเอง
(อารี รังสินันท์, 2533)

ความคิดสร้างสรรค์เป็นสิ่งที่อยู่ในตัวของมนุษย์เองซึ่งบางคนก็มีมากบางคนก็มีน้อย
หรือที่เข้าใจว่าความคิดสร้างสรรค์อยู่ในความถนัด (Aptitude) หรือความสามารถ (ability) ความคิด
สร้างสรรค์นอกจากเกิดมาเฉพาะตัวบุคคลแล้ว ยังเกิดขึ้นจากการสะสมประสบการณ์และการ
แก้ปัญหา ดังคำกล่าวไว้ว่า “เด็กทุกคนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์” (เกสร ธิตะจारी, 2534)

1.3 ความคิดสร้างสรรค์กับศิลปะ

ความคิดสร้างสรรค์มีส่วนช่วยในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะให้สวยงามแปลกใหม่
และในทำนองเดียวกัน ศิลปะจะเป็นสิ่งที่ช่วยพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ให้กับมนุษย์ โดยมีผู้กล่าวไว้
ดังนี้

ธรรมชาติของวิชาศิลปะที่ประกอบด้วยเรื่องราว ประสบการณ์ ความคิดสร้างสรรค์
จินตนาการ อารมณ์ ความรู้สึกที่ละเอียดอ่อน ประณีต ถ้าเราสามารถพัฒนาผู้เรียนได้ตามเป้าหมาย
ของการสอนศิลปะ ซึ่งผู้เรียนเข้าถึงศิลปะเสียแล้ว การจะรับรู้อะไรที่ง่าย เพราะโลกทัศน์ของศิลปะ
เป็นการแสดงออกอย่างสร้างสรรค์และจินตนาการที่ลึกซึ้ง (วิชัย วงษ์ใหญ่, 2530)

ศิลปินมีความคิดที่เป็นอิสระในการสร้างสรรค์งาน ดังนั้น จึงรู้จักปรับปรุงงานอยู่เสมอไม่ว่ารูปแบบหรือคุณภาพของผลงานที่ไม่ซ้ำกับงานของคนอื่น ผลงานจะเป็นลักษณะเฉพาะที่เป็นอิสระ รู้จักพลิกแพลงและหาวิธีแปลก ๆ ใหม่ ๆ ทั้งรูปแบบและวัสดุในการสร้าง ตลอดจนการนำไปใช้ได้อย่างถูกต้องเหมาะสม และก่อให้เกิดความแปลก ๆ ใหม่ ๆ ต่อผู้พบเห็น สิ่งเหล่านี้ถือได้ว่าเป็นการพัฒนาทางด้านความคิดสร้างสรรค์ ยิ่งทำมากและมีการปรับปรุงอยู่ตลอดเวลา การสร้างสรรค์ก็จะเพิ่มขึ้นอยู่เรื่อย ๆ อย่างไม่มีสิ้นสุด (เกสร ธิตะจาริ, 2534)

กิจกรรมสร้างสรรค์ทางศิลปะ เป็นกิจกรรมที่เหมาะสมกับความสนใจ ความสามารถ และสอดคล้องกับหลักพัฒนาการของเด็กเป็นอย่างดี กิจกรรมสร้างสรรค์จึงไม่เพียงแต่ส่งเสริมการประสานสัมพันธ์ระหว่างกล้ามเนื้อและตา และการพักผ่อนคลายความเครียดทางอารมณ์ที่อาจมีเท่านั้น แต่ยังเป็นการส่งเสริมความคิดอิสระ จินตนาการ ความรู้สึกที่ได้สัมผัสจริง ฝึกการรู้จักทำงานด้วยตนเอง และฝึกการแสดงออกอย่างสร้างสรรค์ทั้งความคิดและการกระทำ ซึ่งถ่ายทอดออกมาเป็นผลงานศิลปะ และยังนำไปสู่การเรียนรู้ เขียน อ่านอย่างสร้างสรรค์ต่อไป กิจกรรมสร้างสรรค์ทางศิลปะ อาจแบ่งออกได้หลายลักษณะ เช่น การวาดภาพ การปั้น (อารี พันธมณี, 2540: 146)

1.4 การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์

Paufler (2013: 40) ได้เสนอแนวทางการฝึกฝนความคิดสร้างสรรค์เพื่อนำไปสู่แนวความคิดใหม่ ๆ 10 แนวทางด้วยกันคือ เริ่มต้นเปลี่ยนตัวเอง 1) ตื่นขึ้นกับการตื่นต้นกับสรรพสิ่งข้างหน้า 2) ตื่นตาค้นใจกับทุกสิ่ง ในทุก ๆ วัน 3) สนุกกับการคิดและทำ 4) ทำทุกสิ่งด้วยความเพียรพยายาม และเก็บความสนุกนั้นไว้ 5) เชอร์ไพรส์กับบุคคลทุก ๆ วัน 6) เขียนความเซอร์ไพรส์และไม่เซอร์ไพรส์เป็นอย่างไร 7) ติดตามสิ่งที่สนใจ 8) สร้างสมความคิดเยาะ ๆ 9) สร้างความคิดที่แตกต่าง 10) สร้างความคิดที่ไม่ซ้ำใคร

การพัฒนาสมองซีกขวาซึ่งเกี่ยวกับ ความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ กิจกรรมที่ช่วยพัฒนาสมองซีกขวานี้ได้ดีคือการฝึกสมองด้วยกิจกรรมศิลปะ ความคิดสร้างสรรค์มีในทุกคนเป็นทักษะที่อาจเพิ่มขึ้น หรือลดลงดังนั้นทุกคนสามารถพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ได้ด้วยการฝึกฝน และการฝึกฝนที่น่าสนใจคือการฝึกฝนทำกิจกรรมร่วมกับคนอื่นด้วยกิจกรรมค่ายศิลปะ

2. การจัดค่ายศิลปะ

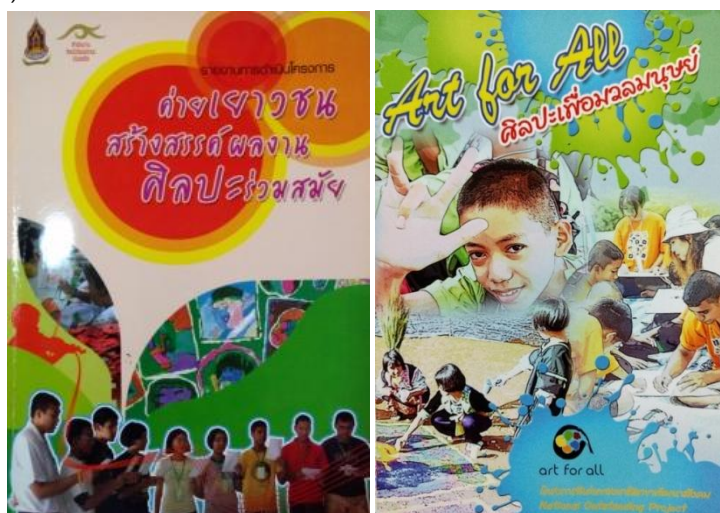
คำว่า “ค่ายศิลปะ” หมายถึง การจัดคนให้พักค้างแรมด้วยกัน ใช้ชีวิตร่วมกันในสถานที่ที่มีการจัดระบบระเบียบ และกระบวนการเรียนรู้ทางศิลปะทั้งในด้านเทคนิคและการลงมือปฏิบัติ เพื่อให้เกิดพัฒนาความคิดสร้างสรรค์และความชำนาญในฝีมือ(ชาญณรงค์ พรุ่งโรจน์, 2543: 44)

ค่ายศิลปะ หมายถึง ค่ายที่จัดการความรู้ผ่านกระบวนการทางศิลปะ กิจกรรมทางศิลปะ ที่ต้องคิดและทำอย่างสนุกสนาน ทำให้ผู้เข้าค่ายเกิดพัฒนาการทางด้านทักษะ ทักษะคติการอยู่ร่วมกัน และมุ่งเน้นพัฒนาความคิดสร้างสรรค์

2.1 ความเป็นมาของค่ายศิลปะต่าง ๆ

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ศิลปะผ่านค่ายเป็นการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่ต้องการส่งเสริมให้ผู้เข้าร่วมค่ายได้เรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้เพราะค่ายเป็นวิธีการจัดการเรียนรู้ในรูปแบบของกิจกรรมนอกห้องเรียน เพื่อพัฒนาศักยภาพในการเรียนรู้ให้ผู้เข้าร่วมค่ายให้เรียนรู้ผ่านการปฏิบัติจริง และเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ในประเทศไทยมีการจัดค่ายศิลปะระดับชาติมาแล้วหลายครั้ง เช่นโครงการชุมนุมเชิงปฏิบัติการศิลปะเด็ก (Art Camp) ครั้งที่ 1 2529 ครั้งที่ 2 2531 โครงการค่ายศิลปะเด็กแห่งประเทศไทย ครั้งที่ 1 2536 ครั้งที่ 2 2537 ค่ายศิลปะรีไซเคิล (Recycle Art Camp) 2538 ค่ายเยาวชนสร้างสรรค์งานศิลปะร่วมสมัยของกระทรวงวัฒนธรรมโครงการค่ายศิลปะ (Art for All) ครั้งที่ 1 2542

ทองเจือ เขียดทอง (2545 : 6-7) กล่าวว่า ค่ายศิลปะที่โดดเด่นเป็นที่รู้จักของคนในสังคมมาก คือ “โครงการค่ายศิลปะ Art for All” ซึ่งจัดไปแล้ว 3 ครั้ง จัดโดยศาสตราจารย์ ดร.ชาญณรงค์ พรรุ่งโรจน์. คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ผู้ริเริ่มด้วยความร่วมมือจากเอสแคป องค์การสหประชาชาติและสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติในสมัยนั้น ด้วยการสนับสนุนจากสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล โดยการนำเยาวชนและผู้พิการทุกประเภทเข้าค่ายเป็นเวลา 5 วัน เพื่อการเรียนรู้ร่วมกันช่วยเหลือซึ่งกันและกันและสร้างสรรค์งานศิลปะร่วมกัน และรับสมัครอาสาสมัครเข้าช่วยกิจกรรมค่าย ผู้จัดในปัจจุบันรู้จักกันในนาม มูลนิธิศิลปะเพื่อมวลมนุษย (Art for All Foundation)

ภาพที่ 1-2 ค่ายศิลปะต่างๆ

นอกจากนั้นยังมีค่ายศิลปะของโรงเรียน และกลุ่มโรงเรียนจัดกันอย่างต่อเนื่อง เช่น ค่ายศิลปะ (Art Camp) ของโรงเรียนเทพศิรินทร์ และค่ายศิลปะ Art Camp “เพาะพันธุ์ศิลป์” ของกลุ่มโรงเรียนภาคอีสานตอนบน โรงเรียนชุมแพศึกษา จังหวัดขอนแก่น เป็นหลักในการจัด ซึ่งจัดมาแล้ว 8 ครั้ง

2.2 ค่ายศิลปะของหลักสูตรศิลปกรรม

2.2.1 ค่ายพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ (Creative Camp)

หลักสูตรศิลปกรรมศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรีตระหนักถึงความจำเป็นที่จะพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ให้นักศึกษาระดับอุดมศึกษาจัดค่ายพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ขึ้นอย่างต่อเนื่อง นับถึงปัจจุบันรวม 20 ครั้ง (2541-2561) โดยจัดสำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ทั้งสาขาออกแบบนิเทศศิลป์ ออกแบบทัศนศิลป์ และออกแบบดิจิทัล มีการเปลี่ยนเวียนสถานที่จัดเช่น ที่ค่ายพุทธรักษา ค่ายนวมพ อ.มวกเหล็ก จ.สระบุรี กองสภกรณ์ การเกษตร กองทัพบก (ช่องเขาขาด) อ.ไทรโยคน้อย จ.กาญจนบุรี ที่ค่ายพระราม 6 อ.ชะอำ จ.เพชรบุรี บึงปรือตา อ.ท่ายาง จ.เพชรบุรี ฟาร์มเทนนีร์รีสอร์ท อ.ปากช่อง จ.นครราชสีมา คงไม่เกินไปที่จะกล่าวว่า Creative Camp ของหลักสูตรศิลปกรรมเป็นแห่งเดียวที่มีความโดดเด่นและแตกต่างจากสาขาวิชาศิลปกรรมอื่น ๆ มีความเปลี่ยนแปลงให้เหมาะสมทั้งในด้านสถานที่ วิทยากรและกิจกรรมแตกต่างกันไปบ้างเพื่อให้เกิดความแปลกใหม่ที่น่าสนใจอยู่เสมอ ในส่วนของกิจกรรมมีความเหมือนกันและแตกต่างดีขึ้นบ้าง ลดลงบ้าง ตามสภาพและเวลา สถานที่ วิทยากร และอุปกรณ์จะอำนวย

ภาพที่ 3 ค่ายความคิดสร้างสรรค์(Creative Camp)

2.2.2 ค่ายศิลปะ (Art Camp) ต้านยาเสพติด

มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรีจัดกิจกรรมค่ายศิลปะต้านยาเสพติด ร่วมกับศูนย์เครือข่ายห้วยทรายเหนือ – สามพระยา ณ โรงแรมห้วยทรายรีสอร์ท หรือศูนย์ศึกษาพัฒนาห้วยทราย อันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอลำลูกเกด จังหวัดเพชรบุรีซึ่งมีองค์การบริหารส่วนตำบลสามพระยา และองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยทรายเหนือเป็นผู้สนับสนุนงบประมาณ จัดขึ้นเพื่อให้นักเรียนได้ฝึกทักษะทางวิชาการ ได้แสดงความสามารถทางด้านศิลปะ การการทำงานและการอยู่ร่วมกัน ได้เรียนรู้และศึกษาโทษภัยของยาเสพติดไปพร้อม ๆ กับการทำกิจกรรมต่าง ๆ เป็นโครงการต่อเนื่อง 10 ปี โดยมีคณาจารย์ ผ.ศ.ดร.ทองเจือ เขียดทอง อาจารย์อ่องอาจ มากสิน อาจารย์ไชยสิทธิ์ ชาญอาวุธ อาจารย์ยาศกริต เกตุเรืองโรจน์ นักศึกษาและศิษย์เก่าหลักสูตรศิลปกรรม คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรีเป็นวิทยากรตลอดมา

ภาพที่ 4-5 ค่ายศิลปะ (Art Camp) ต้านยาเสพติด

โรงเรียนของศูนย์เครือข่ายกลุ่มโรงเรียนห้วยทรายเหนือ-สามพระยา ส่งนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 รวม 9 โรงเรียน คือ โรงเรียนวัดช้างแพงกระจากด (จันทร์จำนง) โรงเรียนดอนมะกอก โรงเรียนบ้านพุทวาย โรงเรียนบ้านหนองขาม โรงเรียนบ้านอ่างหิน โรงเรียนบ้านบ่อหลวง และมีมัธยมศึกษาปีที่ 1 คือโรงเรียนห้วยทรายประชาสรรค์ โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 47 จังหวัดเพชรบุรี และโรงเรียนเพชรบุรีปัญญานุกูลและมีมัธยมศึกษาปีที่ 1 ครั้งละประมาณ 120 คน กิจกรรมที่จัดขึ้นเน้นแสดงความสามารถด้านศิลปะในทุก ๆ ด้าน อาทิ กิจกรรมละลายพฤติกรรมให้นักเรียนทุกโรงเรียน ทุกระดับชั้นทำความรู้จักและสร้างสัมพันธ์อันดีต่อกัน ให้ออกแบบสัญลักษณ์ (Logo) และธงประจำกลุ่ม มีการทดสอบความรู้ ความสามารถด้านศิลปะและเกมต่าง ๆ กิจกรรม Art Rally กิจกรรมที่ใช้ความสามารถทางศิลปะในเวลาว่างและผลิตสื่อต่อต้านยาเสพติด

2.2.3 ค่ายศิลปะ (Art Camp) พัฒนาความคิดสร้างสรรค์

พ.ศ. 2561 ยังมีการจัดค่ายศิลปะเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ขึ้นอีก 2 ค่าย ทั้งนี้เพื่อเป็นการสนองนโยบายให้สถาบันการศึกษามีส่วนร่วมกับการพัฒนาท้องถิ่น และชุมชน จึงได้เชิญให้ทีมงานวิทยากรของหลักสูตรศิลปกรรมของมหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี นำโดยผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทองเจือ เขียดทอง ไปจัดค่ายศิลปะขึ้นอีก 2 ค่าย โดยมีเจ้าภาพหลักในการจัดได้แก่ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี จัดที่ อ.ชะอำ จ.เพชรบุรี จัดให้นักเรียนมัธยมโรงเรียนในโครงการกองทุนการศึกษา และค่ายศิลปะพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ วิทยาลัยชุมชน พันธกิจจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต เศรษฐกิจและสังคมของชุมชนให้กับนักเรียน จึงจัดค่ายให้กับนักเรียนโรงเรียนในโครงการ 17 โรงเรียน

ภาพที่ 6 ค่ายศิลปะ (Art Camp) พัฒนาความคิดสร้างสรรค์

2.3 กระบวนการจัดค่ายศิลปะ

2.3.1 การเตรียมการจัดค่าย

1) การประชุมระดมความคิดเพื่อวางแผนจัดค่าย ค่ายศิลปะเป็นกิจกรรมที่ต้องร่วมกันหลายฝ่าย ก่อนจัดค่ายจึงควรประชุมปรึกษากับผู้ร่วมงานทั้งจากโรงเรียนคือ ผู้บริหาร วิทยากร ผู้สนับสนุนงบประมาณเพื่อวางแผนกำหนดรูปแบบ เนื้อหาและวัตถุประสงค์ของค่าย พร้อมทั้งกำหนดตารางกิจกรรม

2) สถานที่จัดค่ายศิลปะควรเลือกสถานที่ที่มีการคมนาคมสะดวก ไม่ไกลจากโรงเรียนมากนัก มีความปลอดภัย ถ้าเป็นค่ายค้างคืนต้องเลือกสถานที่ที่มีที่พักเพียงพอ ควรจัดใน

แหล่งเรียนรู้ธรรมชาติ อาจเป็นแหล่งท่องเที่ยว เช่น ชายทะเล อุทยานแห่งชาติที่แตกต่างไปจากโรงเรียน

3) ช่วงเวลาและระยะเวลาในการจัดค่ายต้องสอดคล้องกับหัวข้อกิจกรรมค่าย และจัดให้ถูกฤดูกาลช่วงที่เหมาะสมที่ไม่ใช่ในช่วงร้อนจัดหรือหนาวจัด หรือช่วงที่มีฝนมากจนเป็นอุปสรรคระยะเวลา 2 – 3 วัน นับว่าเป็นเวลาที่เหมาะสมเพราะจะได้มีเวลาจัดกิจกรรมภาคค่ำด้วยที่กำหนดข้างต้น

4) การขออนุมัติโครงการ การจัดซื้อจัดหาวัสดุและอุปกรณ์ให้สอดคล้องตาม Theme งานกิจกรรม

2.3.2 การกำหนดหัวข้อ และวัตถุประสงค์ของค่าย

ค่ายศิลปะอาจบูรณาการกับวัตถุประสงค์เนื้อหาอื่น ๆ จึงสมควรที่จะกำหนดหัวข้อ หรือชื่อค่ายเป็นทีมรอง เช่น ค่ายศิลปะต้านยาเสพติด ค่ายสร้างสรรค์สานต่อก่อนงานศิลป์ เมื่อกำหนดชื่อแล้วจะเชื่อมโยงกับการกำหนดวัตถุประสงค์ ตัวอย่างค่ายพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ อาจกำหนดวัตถุประสงค์ ดังนี้

- 1) เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของนักศึกษาในด้านศิลปะและภาษาโดยอาศัยกิจกรรมทางศิลปะ 2 มิติ และ 3 มิติ เป็นสื่อ
- 2) เพื่อพัฒนาให้นักศึกษารู้จักการทำงานเป็นหมู่คณะ ได้แสดงออกอย่างเหมาะสม และปรับตัวเข้ากับเพื่อนใหม่อย่างดี
- 3) เพื่อให้นักศึกษาสำรวจและค้นหาตัวเอง และพัฒนาความพร้อมและเตรียมตัวเข้าสู่การเรียนการสอนศิลปะและการออกแบบ

2.3.3 การกำหนดกิจกรรม อาจแบ่งเป็นกิจกรรมสันหนนาการ กิจกรรมวิชาการ กิจกรรมศิลปะ กิจกรรมความคิดสร้างสรรค์ กิจกรรมการแข่งขัน กิจกรรมการศึกษาดูงาน ดังจะยกตัวอย่างการจัดสันหนนาการ คือ กิจกรรมสันหนนาการสามารถจัดได้หลากหลาย กิจกรรมสันหนนาการมีจุดมุ่งหมายเพื่อเชื่อมความสัมพันธ์ สร้างความเป็นกลุ่ม เพื่อการผ่อนคลาย กิจกรรมเชิงวิชาการ อาจมีการบรรยายทฤษฎีเข้าสู่ภาคปฏิบัติศิลปะ หรือหลักการคิดสร้างสรรค์

2.3.4 การประเมินและการสรุปค่ายศิลปะ อาจทำการประเมินแบบไม่เป็นทางการ โดยการให้เขียนในรูปกระดาษรูปต่าง ๆ แล้วตีตรวกัน หรือมีแบบสอบถาม ประเมินโครงการ และอาจมีการทดสอบความคิดสร้างสรรค์ทั้งก่อนเรียนรู้ในค่ายและหลังจัดค่าย

2.4 กิจกรรมที่เหมาะสมกับค่ายศิลปะ

จากประสบการณ์การจัดค่ายศิลปะมากกว่า 20 ปี ได้มีการจัดกิจกรรมหมุนเวียนเปลี่ยนไปตามการประเมินด้วยการสังเกตและสอบถามเด็กนักเรียนผู้เข้าอบรม และเพื่อไม่ให้เกิดความ

น่าเบื่อสำหรับผู้เข้าอบรมและวิทยากรที่เข้าค่ายซ้ำ ๆ กัน อย่างไรก็ตามมีกิจกรรมที่เห็นว่าเหมาะสมกับค่ายนี้คือ

2.4.1 กิจกรรมสันทนาการ เป็นสิ่งที่เด็กนักเรียนชื่นชอบ เพราะเป็นการเล่นปนเรียน มีการร้องเพลงประกอบท่าทาง มีเกมที่ฝึกให้คิดสร้างสรรค์และคิดแก้ปัญหา ใช้กิจกรรมนี้ในการละลายพฤติกรรมและแบ่งกลุ่ม มักใช้เป็นการคั่นเวลาระหว่างเปลี่ยนกิจกรรม หรืออาจจัดช่วงเวลาสันทนาการโดยเฉพาะ

ภาพที่ 7 กิจกรรมสันทนาการ

2.4.2 กิจกรรมวิชาการศิลปะ โดยการบรรยาย การสาธิต ชมวีดิทัศน์ การทดลองทำงานศิลปะชิ้นเล็ก ๆ ตามหลักการทางศิลปะเบื้องต้นและฝึกทักษะพื้นฐานทางศิลปะ กิจกรรมนี้แม้ว่าได้รับความสนใจจากนักเรียนไม่มากนักแต่ก็ยังจำเป็นเพราะเป็นสาระการเรียนรู้หลัก

ภาพที่ 8-9 กิจกรรมวิชาการศิลปะ

2.4.3 กิจกรรมการทดสอบความคิดสร้างสรรค์ มีการทดสอบและอธิบายเรื่องความคิดสร้างสรรค์ อาจจัดให้มีการทดสอบก่อนเรียน หรือหลังเรียนก่อนปิดค่าย หรือจัดทดสอบทั้งสองครั้งก็ได้ สำหรับแบบทดสอบและการตรวจให้คะแนนใช้การประยุกต์จากของแบบทดสอบของทอร์เรนซ์ (Torrance)

2.4.4 กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ การวาดภาพสร้างสรรค์ กิจกรรมนี้อาจลดหรือเพิ่มได้ตามความเหมาะสมอาจเชิญศิลปินหรือวิทยากรมาเพิ่มสีสัน เช่น เชิญอาจารย์ ดร.สุชาติ วงษ์ทอง มาสอนเขียนสีน้ำมันโดยไม่ใช้พู่กัน นอกจากนั้นก็มีกิจกรรมผ้าร่มย้อมลายสร้างเสริมจินตนาการ วาดภาพสร้างสรรค์ตามหัวข้อหรือวัตถุประสงค์ของค่าย

ภาพที่ 10-11 กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์

2.4.5 กิจกรรมสร้างอัตลักษณ์กลุ่ม เมื่อแบ่งกลุ่มถ้าให้ได้ผลดีไม่ควรเกิน 10 คน และใช้กลุ่มนี้ไปตลอดทั้งค่าย กำหนดให้ตั้งผู้นำกลุ่มแล้วให้ช่วยกันคิดและทำตามโจทย์กำหนด ชื่อกลุ่ม เพลงประจำกลุ่ม ตราสัญลักษณ์ และธงประจำกลุ่ม ทำเต็นท์หรือทำโปสเตอร์ของกลุ่ม เป็นต้น

2.4.6 กิจกรรม Art Rally หรือกิจกรรมฐานศิลปะ กิจกรรมนี้เป็นการเปลี่ยนบรรยากาศ การได้เดินทางไกลได้เหงื่อ ได้ความคิด ได้สนุกสนาน อาจจัดแบบแรลลี่มีเก็บแต้มแข่งขัน หรือจัดแบบฐานศิลปะสลับกับฐานเกมสร้างสรรค์ กิจกรรมนี้ใช้เวลาราว 3 ชั่วโมง แต่ละฐานใช้เวลาราว 2 –30 นาที ควรตั้งชื่อฐานให้น่าสนใจ เช่น สงครามสี ละครไต้นที กิจกรรมนี้ได้รับความสนใจจากผู้เข้าอบรมมากเนื่องจากได้สนุกทำงานเป็นทีมกิจกรรม Art Rally นี้มีการจัดทุกค่ายและทุกครั้ง

2.4.7 กิจกรรมบันเทิงภาคกลางคืน เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงออกอย่างเต็มที่ ควรตั้งชื่อและจัดกิจกรรมให้น่าสนใจ เช่น ละครสร้างสรรค์ แฟชั่นไนท์ เดอะแมสค์ แฟชั่นโชว์ งานวัด การเต้นประกอบเพลงของแต่ละกลุ่ม และเต้นแบบสร้างสรรค์

ภาพที่ 12-13 กิจกรรมบันเทิงภาคกลางคืน

กิจกรรมที่ดีก็คือ กิจกรรมที่เปิดโอกาสให้อิสระและสนุกสนาน เป็นกิจกรรมที่ผู้เข้าค่ายได้คิดและลงมือปฏิบัติ เป็นกิจกรรมการคิดตามแนวทางของทอร์เรนซ์คือต้องคิดอย่างรวดเร็ว ต้องคิดทางเลือกในการแก้ปัญหา ต้องคิดรายละเอียดในวิธีการและสร้างงานอย่างสวยงาม และที่สำคัญคือต้องคิดให้แปลกใหม่ไม่ซ้ำใครอยู่เสมอ สอดคล้องกับ ชาญณรงค์ พรุ่งโรจน์ (2543: 65) ที่กล่าวถึงกิจกรรมไว้ว่า ค่ายศิลปะหลายครั้งที่ผ่านมามุ่งเน้นให้ผู้เข้าร่วมได้เรียนรู้อย่างมีความสุข (Happy Learning) โดยอาศัยการจัดกิจกรรมและการดำเนินการภายในค่ายเป็นเครื่องมือ

กิจกรรมที่เหมาะสมเหล่านี้สอดคล้องกับแบบชุดฝึกของดิโบโน (ทวิ ลักษณะมีวัฒนา และ กานต์สุดา มาฆะศิริานนท์, 2550: 17) ที่ครอบคลุมถึงผู้คิดคือ

- 1) ความเป็นอิสระจากอคติ (Breadth)
- 2) การจัดระเบียบ (Organization)
- 3) การปฏิสัมพันธ์ (Interaction)
- 4) ความคิดสร้างสรรค์ (Creativity)
- 5) ข้อมูลและความรู้สึก (Information and Feeling)
- 6) การลงมือปฏิบัติ (Action)

ค่ายศิลปะที่ประสบความสำเร็จมายาวนานของหลักสูตรศิลปกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี เพราะแนวคิดที่ว่า ค่ายศิลปะและกิจกรรมที่เหมาะสมจะสำเร็จไปไม่ได้ ถ้าขาดการร่วมประสาน 3 ฝ่ายคือครู ญาติ คือ 1) ผู้จัด 2) ผู้สนับสนุน 3) ทีมงานวิชาการ ที่ต้องมีความเข้มแข็ง มุ่งมั่น ผู้จัดค่ายไม่ว่าจะเป็นสาขาวิชา เครือข่ายโรงเรียน ต้องมุ่งมั่นที่จะจัดขึ้นทุกปีเพราะเห็นความสำคัญ ค่ายศิลปะเด็กมีความต่อเนื่อง เพราะมีองค์การบริหารส่วนตำบล ภาคเอกชน สนับสนุนงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์ และทีมวิทยากรจากหลักสูตรศิลปกรรม มีแนวทางการทำงานแบบครอบครัวศิลปกรรมอบอุ่น มีผู้นำ มีทีมงานที่ต่อเนื่องจากพี่สู่น้อง ทำงานด้วยใจ

บทสรุป

การจัดค่ายศิลปะทั้งกระบวนการขั้นตอนการจัดกิจกรรม ใช้บุคลากรและงบประมาณจำนวนมาก แต่ผลที่ได้ทำให้ผู้เข้าค่ายมีความรู้ มีทักษะดี มีพัฒนาการทางความคิดสร้างสรรค์ มีสภาวะอารมณ์และการเข้าสังคมที่ดี จึงจำต้องได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหาร คณาจารย์ วิทยากร และชุมชนท้องถิ่น อย่างสามัคคี

จากการสังเกต สอดถาม พูดคุยกับผู้เกี่ยวข้องตั้งแต่ผู้บริหาร สถานศึกษา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ครู-อาจารย์ และที่สำคัญจากการเขียนกระดาษจากนักเรียนและนักศึกษาทุกครั้ง ทุกค่ายล้วนแล้วแต่ความพึงพอใจ และมีเสียงสะท้อนอยู่บ้างก็คือ มีกิจกรรมมาก มีเวลาพักผ่อนน้อย

ค่ายศิลปะของมหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี มีความยั่งยืน เพราะการจัดกิจกรรมศิลปะที่ไม่มีผิดหรือถูก มีความสนุกสนาน ด้วยมุ่งมั่นความคิดสร้างสรรค์ ทำให้ผู้เข้าค่ายมีความพึงพอใจ

กิจกรรมค่ายศิลปะกับความคิดสร้างสรรค์ไม่ใช่เฉพาะสำหรับวัยใดวัยหนึ่ง แต่หากมีการปรับกิจกรรมให้เหมาะสมกับพัฒนาการ สามารถใช้ได้กับทั้งเด็กปฐมวัย ประถมศึกษา มัธยมศึกษา และอุดมศึกษา แต่เป็น กิจกรรมพัฒนาสมองซีกขวาซึ่งมีหน้าที่ในการคิดสร้างสรรค์ทำให้เป็นผู้ใหญ่ มีสุนทรียภาพ มีใจแก่เพื่อนมนุษย์

จึงกล่าวได้ว่าค่ายพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ด้วยกิจกรรมศิลปะมีความสมบูรณ์ในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้ถึงพร้อมอย่างบูรณาการหลายด้านเข้าด้วยกัน ค่ายศิลปะเป็นการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับศตวรรษที่ 21 ที่ผู้เรียนต้องได้มีโอกาสลงมือคิดและกระทำที่นิยมสอดคล้องกับ Active Learning ที่สำคัญช่วยพัฒนาส่งเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ตามทฤษฎีของทอว์เรนซ์ และเมื่อพลเมืองมีความคิดสร้างสรรค์นำไปสู่ความคิดใหม่ ๆ เมื่อพัฒนาความคิดเป็นนวัตกรรมได้ในอนาคต อันเป็นการสนับสนุนเป้าหมายการพัฒนาประเทศไทย 4.0 ที่คาดหวังให้มั่นคงและยั่งยืน ค่ายศิลปะและค่ายความคิดสร้างสรรค์มีการจัดมาอย่างยาวนาน 10 – 20 ปี ถือเป็นความสำเร็จที่ยั่งยืน และขอให้ทุกฝ่ายร่วมกันคิดและสร้างค่ายแบบนี้ให้ “ยั่งยืนและยืนยาว” ตลอดไป

บรรณานุกรม

- เกสร ธิตะจारी. (2534). **ความคิดสร้างสรรค์**. กรุงเทพมหานคร : ภาควิชาศิลปศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (เอกสารอัดสำเนา).
- ชาญณรงค์ พรุ่งโรจน์. (2543). **กระบวนการสร้างค่ายศิลปะ**. กรุงเทพมหานคร : แม่ทาส์ปอยท์.
- ทวี ลักษณะวัฒนา และกานต์สุตา มาชะศิริานนท์. (2550). **สอนศิษย์ให้เก่ง**. กรุงเทพมหานคร : เอ็กซ์เปอร์เน็ท.
- ทองเจือ เขียดทอง. (2545). **Creative Camp สรุปลิทธิกรรมค่ายความคิดสร้างสรรค์**. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2530). ศิลปะเด็ก สร้างสรรค์ความคิดและจินตนาการ. **วารสารวิทยาสาร**, 85: 25-28.
- สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ กองงานผู้บริหาร. (2557). **คู่มือการจัดค่ายกิจกรรม**. กรุงเทพมหานคร : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- อารี พันธุ์มณี. (2540). **ความคิดสร้างสรรค์กับความรู้**. กรุงเทพมหานคร : ต้นอ้อ แกรมมี.
- อารี รังสินนท์. (2533). **ความคิดสร้างสรรค์**. กรุงเทพมหานคร : ข้าวฟ่าง.
- Paufler, A. (2013). **Creativity GYM**. Bangkok : Nation New Network.
- Torrance, E.P. (1969). **Guiding Creative Talent**. New Delhi : Prentice hall of India Private

คุณลักษณะที่โดดเด่นบางประการของผู้บริหารของรัฐชั้นเยี่ยม

Some Outstanding Characteristics of Topflight Public Administrators

สถิตย์ นิยมญาติ¹

บทคัดย่อ

คุณลักษณะที่โดดเด่นของผู้บริหารชั้นเยี่ยมในภาครัฐมีหลายประการ เนื่องจากข้อจำกัดบางอย่าง ในบทความนี้ผู้เขียนจึงขอนำเสนอเพียง 3 คุณลักษณะที่สำคัญ ได้แก่ คุณลักษณะทางด้านความเป็นผู้นำ ทางด้านจริยธรรม และทางด้านอุปนิสัย

ในด้านลักษณะความเป็นผู้นำ ควรจะเป็นผู้นำในบริบทสากล ในด้านจริยธรรม ผู้บริหารควรจะต้องสนองตอบผลประโยชน์ของประชาชน ปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญ และกฎหมายต่าง ๆ มีความซื่อสัตย์สุจริต และพยายามทำให้องค์การของตน มีจริยธรรม ในด้านอุปนิสัย ผู้บริหารของรัฐจะต้องเป็นผู้ที่ไว้วางใจได้ มีความซื่อสัตย์ มีความเคารพต่อตนเองและผู้อื่น มีความรับผิดชอบ บริหารงานในลักษณะที่ถูกต้องสมเหตุสมผล ความเป็นพลเมืองดีและมีความรักและเมตตาต่อผู้อื่น

คำสำคัญ : ความเป็นผู้นำ จริยธรรม อุปนิสัย

¹ รองศาสตราจารย์ ดร. ประจักษ์รัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี
e-mail : Phonyanooch.kae0120@gmail.com

Some Outstanding Characteristics of Topflight Public Administrators

Satit Niyomyaht

Abstract

The outstanding characteristics of topflight public administrators are various. Due to some restraints, the author presents only three outstanding characteristics, namely leadership, ethics and character.

On leadership, the public administrator should show leadership in the modern and international context. On ethics, the public administrator should serve the public interest, respect the constitution and the law of the country, demonstrate personal integrity, and promote ethical organizations. On character, the public administrators should have the following characteristics: trustworthiness, respect, responsibility, fairness, caring and good citizenship.

Keywords : leadership, ethics, character

บทนำ

การปฏิบัติหน้าที่ของผู้บริหารของรัฐ จะบรรลุผลสำเร็จอย่างสูงหรือไม่และสามารถจะสนองตอบผลประโยชน์ของประชาชนได้จริงหรือไม่ ส่วนใหญ่ขึ้นอยู่กับคุณลักษณะของผู้บริหารของรัฐ และคุณลักษณะที่ว่าก็มีหลายชนิดแต่น้อยที่สุด คุณลักษณะ 3 ประการ ต่อไปนี้ ถือได้ว่ามีประโยชน์อย่างมากในการที่จะทำให้การปฏิบัติหน้าที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลได้ :

(1) การเป็นผู้นำที่ดี (2) การบริหารราชการ โดยยึดหลักคุณธรรมและจริยธรรม และ (3) การมีอุปนิสัย (character) ที่ดี ในบทความนี้ ผู้เขียนจึงมุ่งจะเพียง 3 คุณลักษณะสำคัญเท่านั้น

คุณลักษณะทางด้านความเป็นผู้นำ

ผู้นำที่พึงปรารถนาในบริบทของสากล เนื่องจากผู้นำในภาครัฐในยุคปัจจุบันต้องเกี่ยวข้องกับปฏิสัมพันธ์กับประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก ลักษณะของผู้นำจึงผิดแผกแตกต่างจากอดีตมากมายหลายอย่าง ที่เดียวจากผลการวิจัยในยุโรปชิ้นหนึ่งระบุว่าผู้นำในอนาคตที่ต้องเกี่ยวข้องกับสังคมโลกจะต้องมีคุณสมบัติดังต่อไปนี้ (เรียงลำดับจากความสำคัญมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด)(1) จะต้องสามารถวิเคราะห์ถึงผลกระทบต่อนาคตที่อาจจะเกิดขึ้นจากการตัดสินใจของตน ในขณะเดียวกันก็ต้องเข้าใจถึงผลกระทบที่มีต่อองค์การโดยรวมที่เกิดจากการตัดสินใจของตนด้วย (2) จะต้องสามารถแสดงออกถึงซึ่งความนึกคิดและความคิดเห็นของตนอย่างชัดเจนและทำให้ผู้อื่นมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความคาดหวังของตนด้วย(3) มีความรู้อย่างลึกซึ้ง (in-depth knowledge) และมีความเชี่ยวชาญ(expertise) ในสาขาวิชาของตนหรือสิ่งที่ตนรับผิดชอบอยู่ (4) มีความสามารถในการที่จะกระตุ้นผู้อื่น ทำให้ผู้อื่นมีความกระตือรือร้น และได้มีโอกาสเข้ามาเกี่ยวข้องกับ (5) แสดงออกถึงซึ่งความเป็นห่วง เป็นใยผู้อื่นอย่างจริงใจและสร้างความสัมพันธ์ในลักษณะส่งเสริมสนับสนุนอย่างใกล้ชิด (6) มีความรู้สึกสบายใจหรือไม่รู้สึกอึดอัดใจ ในการที่ต้องเป็นผู้ควบคุมดูแลรับผิดชอบงานและผู้อยู่ใต้บังคับบัญชา ตลอดจนพยายามมองหาโอกาสที่จะโน้มน้าวชักจูงผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาให้ได้ (7) มีความรู้สึก สบายใจกับความซับซ้อนใจกับการทำงานที่อยู่ในสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว(fast-changing environments) มีใจที่จะเสี่ยง และพิจารณาหาวิธีการใหม่ ๆ มาใช้ในการบริหารงานของตน (8) กล้าท้าทาย สิ่งที่ได้รับรู้ (perceptions) และอาณัติ (mandates) ต่าง ๆ ของหัวหน้าของตน (9) พยายามเสาะแสวงหาความคิดเห็นของผู้อื่น ตลอดจนของลูกน้อง แทนที่จะเชื่อในความคิดเห็นของตนเองอย่างเดียว เพื่อประโยชน์ในการแก้ปัญหาต่าง ๆ (10) สามารถใช้วิธีการโน้มน้าวชักจูงอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อให้ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชามีความผูกพันต่อแนวความคิดและความริเริ่มสร้างสรรค์ของตน (Niyomyaht, 2017)

คุณลักษณะทั่ว ๆ ไปของผู้ผู้นำ

ผู้นำที่ดีควรมีลักษณะต่อไปนี้

1. **ลักษณะทางกายภาพ** จะต้องวางตัวหรือปฏิบัติตนในลักษณะที่ทำให้ผู้อื่นให้การเคารพนับถือ

2. **คุณลักษณะส่วนตัว** มีความเชื่อมั่นในตนเอง ผู้นำจะต้องมีทัศนคติที่เรียกว่า “สามารถทำได้” “can – do” attitude คือ มีความมั่นใจเสมอว่า มีความเด็ดขาด ผู้นำจะต้องตัดสินใจได้อย่างรวดเร็วและตรงไปตรงมาในสถานการณ์ที่คับขัน ส่วนในสถานการณ์อื่น ๆ การตัดสินใจจะต้องทำโดยพินิจพิจารณาให้รอบคอบรอบด้านเสียก่อน มีความสามารถที่จะทำจิตใจให้กลับคืนสู่สภาพเดิมได้อย่างรวดเร็ว เมื่อประสบกับความผิดหวัง ความล้มเหลวและความท้อแท้ใจ ผู้นำจะต้องไม่ยอมให้สิ่งเหล่านี้ส่งผลกระทบต่อการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นได้บังคับบัญชาของตน มีความยืดหยุ่น เมื่อมีแผนงานใดที่ใช้ไม่ได้ผลดี ผู้นำจะต้องสามารถพิจารณาทางเลือกอื่น ๆ ได้ หรือปรับเปลี่ยนแผนได้ มีพลังกายพลังใจ ผู้นำต้องมีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี เพื่อขับเคลื่อนโครงการต่าง ๆ ให้ประสบความสำเร็จ และจงใจให้ผู้อื่นทำงานได้อย่างราบรื่น มีความเต็มใจที่จะรับทั้งผิดและชอบ เมื่อทำในสิ่งที่ผิดพลาด ผู้นำต้องยอมรับผิด ไม่ใช้รับเฉพาะสิ่งที่ถูกต้องเพียงอย่างเดียว

3. **คุณลักษณะทางด้านแรงจูงใจ** ผู้นำจะต้องมี “ความต้องการความสัมฤทธิ์ในระดับสูง” กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ ผู้นำจะต้องมีแรงผลักดันในตนเองอย่างแรงกล้า เพื่อต้องการให้งานทุกอย่างประสบความสำเร็จอย่างสูงสุด ในขณะเดียวกันก็ยอมรับในความสำเร็จของผู้อื่นด้วย (Yukl, 2013)

ผู้นำที่มีประสิทธิภาพกับผู้ใต้บังคับบัญชา (Effective Leaders and their Subordinates)

พฤติกรรมของผู้นำเกี่ยวข้องกับหลายเรื่องที่สำคัญก็คือ เรื่องพนักงานหรือผู้อยู่ใต้บังคับบัญชา (subordinates) งาน (tasks) และการเปลี่ยนแปลง (change) ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาหรือพนักงานนั้น แฮมลินาและคณะ (Hamlina et al cited in Aziz et al, 2012) ได้กล่าวระบุไว้อย่างละเอียดดังนี้

(1) ผู้นำจะต้องส่งเสริมให้พนักงานได้รับการฝึกอบรมและพัฒนา (2) ผู้นำจะต้องช่วยพนักงานอย่างแข็งขัน เพื่อให้พนักงานได้รับความรู้สิ่งใหม่ ๆ พัฒนาทักษะใหม่ ๆ และได้มีความเจริญก้าวหน้าในอาชีพของตน (3) ผู้นำจะต้องให้ความยืดหยุ่นแก่พนักงานและทีมงานในการกระจายงานและปฏิบัติงานในลักษณะที่พวกเขาเห็นว่าดีที่สุดและเหมาะสมที่สุด (4) ผู้นำจะต้องเห็นคุณค่าและให้การเคารพแก่พนักงานที่ทำงานหนัก (5) ผู้นำจะต้องรับฟังพนักงาน มีใจเปิดกว้างพอที่จะให้การเคารพต่อความเห็นของเขา ตลอดจนเต็มใจที่จะยอมรับฟังความเห็นของผู้อื่น (6) ผู้นำจะต้องช่วยเหลือและสนับสนุนพนักงานทุกคนอย่างเต็มที่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงที่พนักงานทำงานหนักหรือเมื่อพนักงานเผชิญกับปัญหาและเหตุการณ์ฉุกเฉินต่าง ๆ (7) ผู้นำจะต้องให้ความช่วยเหลือแก่พนักงานใน

ลักษณะที่วางใจได้ พึ่งพาอาศัยได้ รวมทั้งการให้กำลังใจแก่พนักงานที่ตกอยู่ภายใต้สภาวะความเครียด ไม่ว่าความเครียดนั้นจะเกิดจากงานหรือจากเรื่องส่วนตัวก็ตาม (8) ผู้นำจะต้องทำตนให้พนักงานเข้าพบได้และผู้นำจะต้องใช้เวลาทำความเข้าใจกับพนักงานในระดับส่วนตัวและระดับสังคม ถึงแม้ว่าอาจจำเป็นต้องมีช่องว่างไว้บ้างก็ตาม (9) ผู้นำจะต้องกำหนดเป้าหมายแบบ SMART (โดยมีที่มาจาก specific, measurable, attainable, relevant, and time – based) รวมทั้งการวางแผนและการสร้างเครื่องมือวัดผลการปฏิบัติงานของพนักงาน (10) ผู้นำจะต้องสร้างความรู้สึกรักไว้วางใจให้เกิดขึ้นกับพนักงาน (ตัวอย่างเช่น รักษาความลับสัญญา แบ่งปันข้อมูล มีความซื่อสัตย์ในการเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับผู้คน) (11) ผู้นำต้องมีความเก่งกาจในการควบคุม แก้ปัญหาและทำงานให้บรรลุผลโดยใช้เวลาน้อยที่สุด (12) เวลาที่มีการประชุม ผู้นำจะต้องเตรียมการประชุมให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด (13) ผู้นำจะต้องเอาใจใส่ดูแลพนักงานของเขาเป็นอย่างดีและปฏิบัติต่อเขาเสมือนว่าเขาเป็นสมาชิกคนหนึ่ง ของครอบครัว (14) ผู้นำจะต้อง ให้ออกาสพนักงานในการแสดงออก ไม่ว่าจะเป็นการแสดงความคิดเห็นให้ข้อเสนอแนะหรือทำการร้องทุกข์ก็ตาม (15) ผู้นำจะต้อง มีความสามารถเป็นอย่างสูงในการวางแผน ในการจัดระเบียบและในการทำการตัดสินใจ (16) ผู้นำ จะต้องสร้างสภาพแวดล้อมในการทำงานให้ดี มีความสุขและมีลักษณะเป็นมิตรไมตรี (17) ผู้นำควรจะยกย่องชื่นชมผู้ที่ทำงานดีในที่ประชุมและส่งเสริมให้มีเรื่องราวหรือข่าวดีที่เกิดขึ้นในหน่วยงานที่ตนเป็นผู้นำอยู่ (18) ผู้นำจะต้องแบ่งหรือกระจายงาน และความรับผิดชอบแก่พนักงานตามความสามารถของพนักงาน ตลอดจนทำในลักษณะที่เสมอภาคและไร้ความอคติลำเอียง (19) ผู้นำจะต้องมีใจเยือกเย็นและควบคุมอารมณ์ของตนได้ดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อเผชิญกับสถานการณ์ที่ยากลำบากต่าง ๆ (20) ผู้นำจะต้องบริหารจัดการพนักงานในลักษณะที่สุภาพอ่อนโยน และในลักษณะที่เห็นอกเห็นใจพนักงาน (21) ผู้นำจะต้องร่วมมือกับพนักงานในการจัดระเบียบงานในลักษณะที่ช่วยทำให้การปฏิบัติงานสะดวกและง่ายขึ้น (22) ผู้นำจะต้องดำเนินการอย่างแข็งขัน เพื่อให้พนักงานและหน่วยงานของตนได้ปฏิบัติงานในลักษณะที่มีมาตรฐานสูงและมีผลผลิตสูง (23) ผู้นำจะต้องปฏิบัติต่อพนักงานในลักษณะที่ยุติธรรม ใช้กฎระเบียบกับทุกคนในลักษณะที่เหมือน ๆ กันโดยไม่มีข้อยกเว้นใด ๆ และมีความยุติธรรมในการให้รางวัลหรือความดีความชอบแก่พนักงาน

คุณลักษณะของผู้นำที่ทำให้ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาเชื่อฟังหรือปฏิบัติตาม

(1) **ความสำนึกในเป้าหมายขององค์กร** ผู้นำต้องมีความรู้อย่างชัดเจนว่า เป้าหมายที่แท้จริงของหน่วยงานหรือองค์กรของตนคืออะไร และเขาเหมาะสมกับส่วนใดขององค์กรโดยรวมมากที่สุด ตลอดจนรู้ว่า เขาจะทำความประโยชน์ให้แก่องค์กร เพื่อให้โครงการประสบความสำเร็จได้อย่างไร (2) **ผู้นำต้องมีระเบียบวินัยในตัวเอง** การที่ผู้นำมีวินัยในตนเอง (self – discipline) ทำให้เขาสามารถที่จะใช้ความมีวินัยในตนเองของเขา เป็นตัวอย่างของผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาได้ สามารถ

ควบคุมอารมณ์ของตนได้และจัดการกับปฏิกิริยาของผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาที่ขัดแย้งหรือตอบสนองในลักษณะที่ไม่ก่อให้เกิดประโยชน์แก่องค์การได้ กล่าวโดยสรุปแล้วผู้นำที่มีวินัยในตนเอง สามารถที่จะทำตนให้เป็นตัวอย่างในเรื่องการจัดการกับปัญหาต่าง ๆ ด้วยทัศนคติที่เป็นไปในทางบวกได้ (3) **ความซื่อสัตย์** ผู้นำที่มีความซื่อสัตย์จะเป็นที่ไว้วางใจของผู้อยู่ใต้บังคับบัญชา เพราะว่ามีใจกว้างเปิดเผยซื่อสัตย์ ตรงไปตรงมากับสมาชิกในองค์กรทุกคน ผู้นำที่มีความซื่อสัตย์เวลาจะทำการตัดสินใจเรื่องยุ่งยากใด ๆ ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาจะมีความเชื่อถือ และยอมปฏิบัติตาม (4) **ความน่าเชื่อถือ** ผู้นำที่ต้องการจะให้ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาเชื่อฟังหรือปฏิบัติตามต้องมีความน่าเชื่อถือ (credibility) อยู่ในตัว ความน่าเชื่อถือสร้างได้โดยการมีความรู้ความเข้าใจ มีความยุติธรรม ไม่มีความลำเอียงเข้าข้างฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งเวลาปฏิสัมพันธ์กับผู้ใต้บังคับบัญชา ผู้นำที่มีความน่าเชื่อถือ จะต้องทำตนให้เป็นตัวอย่างที่ดี (setting a positive example) และยึดถือมาตรฐานการปฏิบัติเดียวกันกับทุกคนอย่างเคร่งครัด (5) **สามัญสำนึก** ผู้นำที่ต้องการจะให้ลูกน้องเชื่อฟังหรือปฏิบัติตามต้องมีสามัญสำนึก (common sense) กล่าวคือ จะต้องรู้ว่า ในสถานการณ์ใด อะไรสำคัญและอะไรไม่สำคัญ เขาจะต้องรู้ว่าในการจัดการกับคนนั้น ความมีไหวพริบ (tact) มีความสำคัญอย่างมาก ตลอดจนรู้ว่า เมื่อไรจะมีความยืดหยุ่น (flexible) และเมื่อไรจะต้องแน่วแน่เด็ดขาด (firm) (6) **การมีพลังกายและพลังใจที่ดี** ผู้นำต้องมีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี ในการมาทำงานผู้นำจะต้องมาถึงที่ทำงานก่อนและกลับหลังลูกน้องเสมอและชั่วโมงการทำงานของตนจะยาวกว่าลูกน้อง เนื่องจากผู้นำต้องทนรับต่อแรงกดดันต่าง ๆ มากมาย ตลอดจนคำตำหนิตีเดียวนจากสังคม ผู้นำจึงต้องมีพลังแข็งแกร่งเป็นพิเศษ ต้องมีความอดทน (endurance) และมีสุขภาพดีเยี่ยมทั้งสุขภาพกายและสุขภาพจิต (7) **ความยึดมั่นผูกพัน** ผู้นำต้องผูกพันกับเป้าหมายขององค์การ ผูกพันกับลูกน้อง และผูกพันต่อการสร้างความก้าวหน้าในอาชีพของตน เขาจะต้องพร้อมที่จะทำทุกสิ่งทุกอย่างภายในกรอบของกฎหมาย กรอบของจริยธรรมทางด้านวิชาชีพ และนโยบายขององค์การ (8) **ความแน่วแน่และความเด็ดขาด** ลูกน้องจะไม่เชื่อฟังผู้บังคับบัญชาที่เขามองว่าเป็นผู้ที่ไม่มีความแน่วแน่ มีความคิดเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา (wishy – washy) หรือไม่มีความผูกพันอยู่กับสิ่งใด ๆ เลย ในขณะที่เดียวกันลูกน้องจะไม่เชื่อฟังหรือปฏิบัติตามการตัดสินใจของหัวหน้าที่พวกเขารู้สึกสงสัยหรือไม่ไว้วางใจ ดังนั้นผู้นำจะต้องมีความแน่วแน่เด็ดขาดอยู่กับร่องกับรอย ถึงแม้ว่าจะทำได้ยากหรือลำบากก็ตาม (Goetsch, David and Stanley, 2006)

คุณลักษณะทางด้านจริยธรรม

ผู้บริหารภาครัฐกับจริยธรรม ผู้บริหารภาครัฐจะต้องมีคุณธรรมและจริยธรรมในระดับสูง ประมวลจริยธรรมของสมาคมรัฐประศาสนศาสตร์อเมริกัน ได้ระบุถึงหลักคุณธรรมและจริยธรรมไว้ดังนี้ (Henry, 2004)

1. ตอบสนองผลประโยชน์ของประชาชน ในการตอบสนองผลประโยชน์ของประชาชน เหนือประโยชน์ของตนเอง ผู้บริหารภาครัฐจะต้องกระทำในสิ่งต่อไปนี้

(1) ใช้อำนาจอย่างสุจริตรอบคอบเพื่อส่งเสริมผลประโยชน์ของประชาชน (2) คัดค้านการเลือกปฏิบัติ (discrimination) และการคุกคาม (harassment) ทุกรูปแบบ (3) ให้การยอมรับและสนับสนุนสิทธิของประชาชนในการที่จะรู้เรื่องการปฏิบัติงานของรัฐ (4) การให้ประชาชนหรือพลเมืองมีส่วนร่วมในการทำการตัดสินใจเกี่ยวกับนโยบาย (เช่น ร่วมกันแสดงความคิดเห็น เป็นต้น) (5) การให้ความเห็นอกเห็นใจ ความเมตตา กรุณา ความยุติธรรมและการมองประชาชนในแง่ดี (6) การตอบข้อซักถามของประชาชนในลักษณะที่ครบถ้วน สมบูรณ์ชัดเจนและง่ายที่จะเข้าใจ (7) ให้ความช่วยเหลือแก่ประชาชนที่มาติดต่อกับหน่วยงานของรัฐ

2. การปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญและกฎหมาย การปฏิบัติตาม สนับสนุนและศึกษาทำความเข้าใจรัฐธรรมนูญและกฎหมายต่าง ๆ ซึ่งกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของหน่วยงานต่าง ๆ ของรัฐของพนักงานของรัฐและของพลเมือง ผู้บริหารของรัฐ จะต้องกระทำในสิ่งต่อไปนี้

(1) เข้าใจและใช้กฎหมายตลอดจนกฎข้อบังคับต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับบทบาทในเชิงวิชาชีพของตน (2) เพียรพยายามเสนอแนะให้มีการปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงกฎหมายและนโยบายต่าง ๆ ที่ไม่ก่อให้เกิดประโยชน์หรือมีลักษณะล้าสมัยเสียใหม่ (3) ขจัดการเลือกปฏิบัติที่ผิดกฎหมายทั้ง ปวง (4) ป้องกันการบริหารจัดการของรัฐที่ไม่ถูกต้อง โดยวิธีการกำหนดและรักษาวีธีการควบคุมการบริหารจัดการด้านการเงินอย่างเข้มงวด และโดยวิธีการส่งเสริมการตรวจสอบตลอดจน อาศัยงานด้านการสอบสวนเข้าช่วย (5) ให้การเคารพและปกป้องสารสนเทศที่เป็นเอกสิทธิ์เฉพาะตัว ของบุคคล (6) ส่งเสริมและอำนวยความสะดวกแก่กิจกรรมด้านการคัดค้านไม่เห็นด้วยในหน่วยงานของรัฐและให้การคุ้มครองปกป้องสิทธิของพนักงานของรัฐที่เปิดโปงพฤติกรรมทำผิดกฎหมายหรือผิดศีลธรรมของพนักงานของรัฐ (7) ส่งเสริมหลักการตามรัฐธรรมนูญว่าด้วย ความเสมอภาค ความยุติธรรม ความเป็นตัวแทน การตอบสนองและการพิจารณากรณีต่าง ๆ อย่างยุติธรรมเพื่อปกป้องสิทธิของพลเมือง

3. การแสดงความซื่อสัตย์สุจริตส่วนบุคคล การแสดงออกถึงซึ่งมาตรฐานสูงสุดในงานทุกอย่างเพื่อให้ประชาชนไว้วางใจและเชื่อถือในการบริหารราชการแผ่นดิน ผู้บริหารของรัฐจะต้องกระทำในสิ่งต่อไปนี้

(1) รักษาความจริงและความซื่อสัตย์ตลอดจนไม่พยายามประนีประนอมหรือยอมความใด ๆ เพื่อความก้าวหน้าของตน เพื่อเกียรติของตนหรือเพื่อผลประโยชน์ของตน (2) ให้ผู้อื่นได้รับความดีความชอบสำหรับผลงานและคุณูปการของเขาโดยไม่เอาความดีความชอบของผู้อื่นมาเป็นของตน (3) ระวังไม่ให้เกิดผลประโยชน์ทับซ้อน ตัวอย่างเช่น การเล่นพรรคเล่นพวก การออกไปทำงานข้างนอกในเวลาราชการ การใช้ทรัพยากรของรัฐที่ไม่ถูกต้องหรือการรับของขวัญต่าง ๆ เป็นต้น (4) ให้การ

เคารพแก่หัวหน้า ลูกน้อง เพื่อนร่วมงานและประชาชน (5) รับผิดชอบต่อความผิดพลาดต่าง ๆ ของตน (6) ปฏิบัติหน้าที่โดยปราศจากการเข้าข้างพรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่ง

4. การส่งเสริมองค์การให้มีจริยธรรม การเพิ่มขีดความสามารถขององค์การในการใช้หลักจริยธรรม และใช้หลักการของความเป็นประชาธิปไตยและความเป็นประชาธิปไตย เพื่อบริการประชาชน ผู้บริหารของรัฐ จะต้องกระทำในสิ่งต่อไปนี้

(1) เพิ่มขีดความสามารถในการสื่อสารอย่างเปิดเผย มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และการอุทิศตนต่อการทำงานของรัฐบาล (2) ยึดถือเอาผลประโยชน์ ของประชาชนเหนือความจงรักภักดีที่มีต่อสถาบันของตน (3) สร้าง ระเบียบวิธีการปฏิบัติที่ส่งเสริมพฤติกรรมที่มีจริยธรรมและให้เอื้อบุคคล (พนักงาน) รวมทั้งองค์การที่มีความรับผิดชอบต่อการประพฤติปฏิบัติของตน (4) ส่งเสริม หลักการคุณธรรมที่ช่วยป้องกันการกระทำต่าง ๆ แบบพลการและการกระทำที่ใช้อารมณ์ (5) ส่งเสริม ความรับผิดชอบขององค์การโดยอาศัยกลไกการควบคุมและระเบียบวิธีปฏิบัติที่เหมาะสม (Henry, 2004)

ผู้บริหารในภาครัฐที่ความรับผิดชอบ

ผู้บริหารที่รับผิดชอบหรือผู้ที่ปฏิบัติตามหลักคุณธรรมจริยธรรมผนวกกับการปฏิบัติตามหน้าที่ที่ราชการกำหนดไว้ ผู้บริหารประเภทนี้ควรจะมีรูปร่าง หน้าตาหรือมีลักษณะเป็นเช่นใด ในเรื่องนี้สามารถกล่าวได้อย่างกว้าง ๆ เป็น 2 ประเภท (1) การประพฤติปฏิบัติที่มีความรับผิดชอบและ (2) ความเป็นอิสระในการควบคุมตนเองทางด้านจริยธรรม

1. การประพฤติปฏิบัติที่มีความรับผิดชอบในฐานะเป็นพนักงานของรัฐ ได้แก่ ปฏิบัติตนให้อยู่ภายในบทบัญญัติของกฎหมายว่าด้วยจริยธรรมและประมวลจริยธรรมที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน รักษาและส่งเสริมเพิ่มพูนความรู้ในเชิงวิชาชีพของตนอยู่เสมอ รักษาและพัฒนาความรู้ขององค์การของพันธกิจขององค์การ และของการปฏิบัติทางด้านนโยบาย ยอมทุ่มพลังงานและเวลา เพื่อทำงานให้แก่องค์การและเป้าหมายขององค์การ ทำการตัดสินใจต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับพันธกิจขององค์การตามที่กฎหมายได้บัญญัติไว้ ยอมรับถึงความรับผิดชอบที่ต้องมีต่อโครงสร้างขององค์การที่มีลำดับชั้นสูงต่ำ ใช้ข้อวินิจฉัยที่อิงความรู้ ความเข้าใจที่ดีที่สุด ปฏิบัติตามปทัสฐานที่ไม่เป็นทางการและระเบียบวิธีการปฏิบัติต่าง ๆ ทำงานภายในโครงสร้างขององค์การที่มีการแบ่งงานกันทำตามความเชี่ยวชาญการของแต่ละคน

2. ความเป็นอิสระในการควบคุมตัวเองทางด้านจริยธรรม ประพฤติปฏิบัติตนภายในค่านิยมของชุมชนการเมืองและภายในมโนธรรมของตน รักษาและพัฒนาความรู้ในเรื่องระบบสังคมการเมือง และเศรษฐกิจ รักษาและพัฒนาความรู้เกี่ยวกับค่านิยมของตน ความเชื่อ ความมั่นใจ โลกทัศน์ และลำดับก่อนหลังของการประพฤติปฏิบัติในชีวิตของตน รักษาและสร้างความสัมพันธ์อันดีกับครอบครัว สังคม และชุมชน ให้ข้อเสนอแนะการเปลี่ยนแปลงเชิงกฎหมายในด้านพันธกิจและองค์การ

ที่อิงความชื่นชอบของสาธารณชน ความเรียกร้องต้องการ และผลประโยชน์ของสาธารณชน ทำการซักถาม คัดค้าน และท้าทายคำสั่งต่าง ๆ ที่ไม่สอดคล้องกับพันธกิจขององค์การ หรือขัดแย้งกับมโนธรรมทางการเมือง พยายามหาทางให้สาธารณชนได้เข้ามามีส่วนร่วมและเข้าถึงหน่วยงานของรัฐอย่างสม่ำเสมอ เสนอแนะให้มีการเปลี่ยนแปลงปทัสถาน กฎระเบียบและวิธีการปฏิบัติต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับความเรียกร้องต้องการ และผลประโยชน์ของสาธารณชน ตลอดจนสอดคล้องกับข้อพิจารณาเชิงอาชีพและมโนธรรมส่วนตัวของตน พยายามส่งเสริมให้หน่วยงานต่าง ๆ ร่วมมือร่วมใจกับองค์การอื่น ๆ ตลอดจนร่วมมือกับผู้ที่ได้รับการเลือกตั้ง และประชาชนทั่วไป (Worthley, 1981)

คุณลักษณะทางด้านอุปนิสัย

อุปนิสัยของผู้บริหารในภาครัฐ

1. **ความไว้วางใจได้ (Trustworthiness)** การได้รับการไว้วางใจเป็นสิ่งที่ดี เพราะเท่ากับว่าเราได้รับบิสร้อยอย่างมากในแง่ที่ว่า เมื่อเกี่ยวข้องกับปฏิสัมพันธ์กับใคร คนเหล่านั้นจะรู้สึกว่าจะไม่จำเป็นต้องทำสัญญาอะไร เพราะเขารู้สึกมั่นใจว่า (ผู้ได้รับการไว้วางใจ) จะทำตามพันธกรณีหรือคำมั่นสัญญาแน่นอน พวกเขามีความเชื่อถือในตัวเรา สิ่งนั้นเป็นสิ่งที่น่าภูมิใจและพอใจอย่างยิ่งสำหรับเรา แต่มันก็มีข้อเสียอยู่บ้างเหมือนกัน กล่าวคือ เราต้องประพฤติปฏิบัติให้สอดคล้องต้องการหรือคาดหวังของผู้อื่นอยู่ตลอดเวลา และต้องละเว้นจากพฤติกรรมใด ๆ ที่เป็นการแข่งขัน หรือหาผลประโยชน์ให้แก่ตนถ้าเราไม่ต้องการให้ความสัมพันธ์กับผู้อื่นทั้งในด้านส่วนตัวและทางด้านอาชีพต้องสูญเสียไปหรือมีมลทินใด ๆ เกิดขึ้น การที่ความไว้วางใจจะเกิดได้นั้นบุคคลจะต้องมีคุณสมบัติเฉพาะต่าง ๆ หลายอย่าง อาทิ เช่น ความซื่อสัตย์สุจริต (integrity) ความซื่อสัตย์ (honesty) ความน่าเชื่อถือ (reliability) และความจงรักภักดี (loyalty)

ความซื่อสัตย์ (Honesty) ความซื่อสัตย์เป็นพื้นฐานที่สำคัญอย่างยิ่งยวดอย่างหนึ่งของค่านิยมทางด้านจริยธรรม เราจะโยง “ความซื่อสัตย์” กับ “คนที่มีเกียรติ” และเราจะยกย่องชื่นชมและไว้วางใจ ผู้ที่มีความซื่อสัตย์ แต่ “ความซื่อสัตย์” เป็นแนวความคิดที่กว้างไกลกว่าที่คนที่ส่วนมากจะตระหนักได้ **ความซื่อสัตย์ในสิ่งที่สื่อสารออกไป** ความซื่อสัตย์ชนิดนี้อาศัยเจตนาสุจริตในการสื่อสารความจริง และพยายามเลี่ยงการสื่อสารในลักษณะที่ชวนให้ผู้อื่นเข้าใจผิด หรือสื่อสารในลักษณะหลอกลวง ความซื่อสัตย์ในสิ่งที่สื่อสารที่จะทำให้เชื่อได้ว่าเป็นความซื่อสัตย์จริงจะต้องประกอบไปด้วยคุณลักษณะ 3 ประการต่อไปนี้

(1) **เต็มไปด้วยความจริง** การสื่อสารที่เต็มไปด้วยความจริงจะป้องกันไม่ให้เกิดการเสนอข้อเท็จจริงที่ผิดหรือเป็นการสื่อสารที่เป็นเท็จไปได้ “เจตนา” (intent) เป็นความแตกต่างที่สำคัญระหว่างความเป็นสัตย์จริงกับตัวความจริงเอง การทำผิดพลาดไม่ใช่เป็นสิ่งเดียวกันกับการเป็นคนพูดเท็จ ถึงแม้ว่าความผิดพลาดในเรื่องความซื่อสัตย์ยังคงสามารถสร้างความเสียหายให้แก่ความไว้วางใจได้

ตาม トラบเท่าที่มันมีหลักฐานที่แสดงถึงการข้อพินิจฉัยที่ไม่รอบคอบของผู้สื่อสารเอง

(2) ความจริงใจหรือความไม่หลอกลวง พันธกรณีของความจริงใจจะช่วยป้องกันการกระทำที่ไม่พึงปรารถนาทั้งปวงได้ อาทิเช่น การพูดความจริงแต่เพียงครั้งเดียว การพูดผิดกาลเทศะ หรือการสงบเงียบเพื่อให้ผู้ฟังเชื่อในสิ่งที่ไม่จริงหรือชวนให้เข้าใจผิด **(3) ความตรงไปตรงมา** ในการเกี่ยวข้องสัมพันธ์ต่าง ๆ ที่มีความคาดหวังของความไว้วางใจให้ทำสิ่งใด ๆ ให้ ถูกต้องตามกฎหมาย นั้น ความซื่อสัตย์จะต้องมีควบคู่ไปกับความตรงไปตรงมาและความเปิดเผย ซึ่งสิ่งเหล่านี้บังคับให้เราต้องให้ข้อมูลด้วยความสมัครใจแก่ผู้อื่นที่ต้องการจะได้ข้อมูลจากเรา

ความซื่อสัตย์ในด้านความประพฤติ ทำให้เราไม่ขโมย ไม่ฉ้อโกง ไม่หลอกลวง และไม่ใช้เล่ห์เหลี่ยมที่เลวร้ายต่าง ๆ การซื่อสัตย์เป็นสิ่งที่ดีที่นำไปสู่ความซื่อสัตย์ เพราะผู้ที่ซื่อสัตย์นั้นไม่เพียงแต่จะหลอกลวงผู้อื่น แต่ยังเอาเปรียบผู้อื่นที่ไม่เป็นคนซื่อสัตย์เหมือนเขา ความซื่อสัตย์เป็นการละเมิด “ความไว้วางใจ” (trust) และ “ความถูกต้องสมเหตุสมผล” (fairness) การโกหกทั้งหมดเป็นการกระทำที่ไม่ซื่อสัตย์ แต่ไม่ใช่การโกหกทั้งหมดจะผิดหลักจริยธรรมบางครั้งบางคราว การกระทำที่ไม่ซื่อสัตย์ไม่ถือว่าผิดหลักจริยธรรมเลย เช่น กรณีตำรวจโกหกเพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการสืบราชการลับหรือโกหกต่ออาชญากรหรือผู้ก่อการร้ายเพื่อช่วยชีวิตของประชาชนไว้ **ความซื่อสัตย์สุจริต (Integrity)** คำว่า “Integrity” มาจากคำว่า “Integer” ซึ่งหมายถึง “หนึ่งเดียว” หรือ “ทั้งหมด” (wholeness) อันนี้หมายความว่าไม่มีสิ่งที่แบ่งแยกเป็นส่วน ๆ ในชีวิตของบุคคลที่มีจริยธรรม ไม่มีความแตกต่างในลักษณะที่เขาทำการตัดสินใจในแต่ละสถานการณ์ ไม่มีความแตกต่างในลักษณะการปฏิบัติที่ทำงานและที่บ้าน ไม่มีความแตกต่างในการปฏิบัติในที่สาธารณะและในสถานที่อยู่ตามลำพัง ศัตรูที่เป็นทำลายไม่ให้คุณค่าความซื่อสัตย์มีอยู่อย่างน้อย 4 ประการ คือ (1) ผลประโยชน์ของตน (self – interest) - สิ่งที่คุณต้องการ สิ่งที่คุณอยากจะได้ (2) การคุ้มครองปกป้องตน (self – protection) - สิ่งที่คุณต้องการ (3) การหลอกลวงตัวเอง (self – deception) - การปฏิเสธไม่มองหรือพิจารณาสถานการณ์ให้ชัดเจน (4) ความถูกต้องชอบธรรมแห่งตน (self – righteousness) - การมีทัศนคติ แบบ “เป้าหมาย” เป็นตัวกำหนด “มรรควิธี” **ความเชื่อถือได้ (Reliability) (การรักษาความสัตย์)** เมื่อเราให้คำมั่นสัตย์กับผู้ใดหรือสร้างความผูกพันเท่ากับว่า เราสร้างฐานทางกฎหมายให้ผู้อื่นเชื่อว่า เราต้องทำอะไรบางอย่างตามที่คำสัตย์กันไว้ เราจะต้องปฏิบัติหน้าที่ให้ถูกต้องตามหลักคุณธรรมที่อยู่เหนือข้อผูกพันทางกฎหมาย มิติทางด้านจริยธรรมในเรื่องการรักษาความสัตย์ บังคับให้เราต้องมีความรับผิดชอบที่จะต้องพยายามตอบสนองต่อความผูกพันนั้นให้ได้ เนื่องจากการรักษาความสัตย์เป็นคุณลักษณะสำคัญของความไว้วางใจ (trustworthiness) จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่เราจะต้องหลีกเลี่ยงข้อแก้ตัวต่าง ๆ ที่ทำโดยความไม่บริสุทธิ์ใจเพียงเพื่อหลีกเลี่ยงการไม่ปฏิบัติตามสัตย์ ยิ่งกว่านั้น เราจะต้องไม่สร้างความผูกพันในลักษณะที่ไม่ฉลาด (unwise commitments) นั่นก็หมายความว่าก่อนที่จะให้คำมั่นสัตย์ใด ๆ กับใคร เราต้อง

พิจารณาให้รอบคอบเสียก่อนว่า เราจะทำตามสัญญานั้นได้หรือไม่ ประการสุดท้าย เราอย่าทำสัญญาที่มีลักษณะคลุมเครือ เมื่อทำสัญญา เราต้องมั่นใจว่า ผู้ที่ทำสัญญากับเรานั้นมีความเข้าใจคำมั่นสัญญาของเราอย่างถูกต้องเต็มที่แล้ว **ความจงรักภักดี (Loyalty)** ความจงรักภักดีเป็นความรับผิดชอบเชิงคุณธรรมที่พิเศษอย่างหนึ่งทั้งนี้เพื่อส่งเสริมและคุ้มครองผลประโยชน์ของบุคคลบางคนหรือขององค์การบางองค์การ หน้าที่อันนี้อยู่เหนือพันธกรณีธรรมดาที่เราทุกคนมีร่วมกับผู้อื่น เช่น ความสัมพันธ์ระหว่าง สามเณร - ภรรยา นายจ้างกับลูกจ้างและความสัมพันธ์กับประเทศชาติ ความสัมพันธ์เหล่านี้จะช่วยสร้างความคาดหวังให้เรามีความจงรักภักดีและมีการอุทิศตนต่อบุคคลหรือองค์การที่เรามีความสัมพันธ์อยู่ **การจัดลำดับความสำคัญของความจงรักภักดี** เนื่องจาก มีเอกัตบุคคลและกลุ่มมากมายที่อ้างความจงรักภักดีที่มีต่อเรา เป็นไปไม่ได้ที่เราจะให้เกียรติพร้อม ๆ กันกับทุกคนหรือทุกกลุ่ม ดังนั้นเราจำเป็นต้องจัดลำดับการให้ความสำคัญโดยอาศัยเหตุผลบางอย่าง ตัวอย่างเช่น ในเรื่องชีวิตส่วนตัวคนเราส่วนมากจะให้ความสำคัญอย่างสูงสุดต่อความจงรักภักดีต่อความสัมพันธ์ของครอบครัว กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือเป็นความสมเหตุสมผลและถูกต้องตามหลักจริยธรรมอย่างยิ่งที่เราจะต้องให้ความสำคัญต่อการเอาใจใส่ดูแลผลประโยชน์ของบุตรของเรา ของพ่อแม่ของเรา และของคู่สมรสของเรา และให้ความสำคัญต่อความจงรักภักดีต่อบุตรหลานของคนอื่น ๆ ของเพื่อนบ้านและของเพื่อนร่วมงานน้อยกว่า **การคุ้มครอง ป้องกันในเรื่องข้อมูลที่เป็นเรื่องลับ** หน้าที่ของความจงรักภักดีเรียกร้องต้องการให้เราต้องรักษาความลับบางอย่างที่เราได้เรียนรู้อย่างลับ ๆ ว่า บางสิ่งบางอย่างจะเปิดเผยต่อบุคคลภายนอกไม่ได้โดยเด็ดขาด **การหลีกเลี่ยงในเรื่องผลประโยชน์ทับซ้อน** พนักงานและข้าราชการจำเป็นต้องมีความรับผิดชอบในเรื่องการตัดสินใจต่าง ๆ ที่ทำโดยไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อนใด ๆ แฝงอยู่ หรือทำโดยอาศัยระบบคุณธรรมนั่นเอง ที่ต้องทำเช่นนั้น ก็เพื่อจะสร้างและรักษาความไว้วางใจหรือความศรัทธาของประชาชนผู้ให้บริการของรัฐให้คงอยู่อย่างคงทนถาวร

2. ความเคารพ (Respect) วิธีการให้การเคารพต่อ ผู้อื่นมีความหลากหลายแต่ที่เป็นสาระสำคัญก็คือ เราต้องให้การเคารพในคุณค่า (worth) ของผู้อื่นรวมทั้งของเราเอง ไม่ใช่เป็นหน้าที่เชิงจริยธรรมที่เราจะต้องให้การเคารพหรือให้การยกย่องต่อคนทุกคน แต่มันเป็นพันธกรณีในเชิงคุณธรรม (morally obligation) ที่เราจะต้องปฏิบัติต่อทุกคน ด้วยความเคารพ โดยไม่คำนึงถึงว่า บุคคลเหล่านั้นจะเป็นใครและเขาได้ทำอะไรบ้าง **ถึงแม้ว่าบุคคลนั้นไม่ควรค่าแก่การให้ความเคารพก็ตามทั้งนี้**เนื่องจากเราเป็นมนุษย์เหมือนกัน เรามีความรับผิดชอบที่จะต้องทำให้ดีที่สุดเท่าที่จะทำได้ ในทุกสถานการณ์ถึงแม้ว่าเราจะอยู่ในสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับคนที่เลวร้ายที่สุดก็ตาม **ความเคารพ** จะมุ่งจะไปที่พันธกรณีเชิงคุณธรรมที่ให้คุณค่าและศักดิ์ศรีแก่บุคคล การเคารพจะช่วยป้องกันไม่ให้มีการทำกรรณแรง ไม่ทำให้ผู้อื่นเสียหน้าเสียตาและช่วยป้องกันการเอารัดเอาเปรียบผู้อื่น การเคารพจะ

สะท้อนให้เห็นถึงคุณลักษณะต่อไปนี้ เช่น ความมีอารยธรรม ความสุภาพ ความมีศักดิ์ศรี
ความสามารถที่จะตัดสินใจได้ด้วยตัวเอง ความอดทน และการรู้จักให้การยอมรับต่อผู้อื่น

ความมีอารยธรรม ความสุภาพ และความมีความเป็นผู้ดี ผู้ที่มีความเคารพ จะเป็นผู้รับ
ฟังผู้อื่นอย่างสนใจจะปฏิบัติต่อผู้อื่นในลักษณะเกรงใจ ปฏิบัติตามแนวคิดเกี่ยวกับบรรณนิยมและความ
ถูกต้องเหมาะสมที่เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปและจะต้องไม่หันไปใช้วิธีการข่มขู่ คุกคาม และวิธีการ
รุนแรงใด ๆ ยกเว้นในกรณีพิเศษจริง ๆ เช่น ในกรณีที่ทำการสอนระเบียบวินัย การรักษาความ
เป็นระเบียบเรียบร้อย และการรักษาความยุติธรรมทางสังคม เป็นต้น **ความเป็นอิสระในการตัดสินใจ
โดยตนเอง** ผู้มีจริยธรรมจะใช้อำนาจส่วนตัว อำนาจทางการ และอำนาจในการบริหารจัดการใน
ลักษณะที่ทำให้ผู้อื่นได้รับความรู้และได้รับข้อมูลข่าวสารที่เขาต้องการ เพื่อประโยชน์ในการตัดสินใจ
เกี่ยวกับการดำเนินชีวิตของเขา **ความอดทน** ผู้มีจริยธรรมจะยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล และ
ความเชื่อความศรัทธาของบุคคลโดยไร้ความมีอคติใด ๆ ตลอดจนพิจารณาตัดสินผู้อื่นโดยดูจากเนื้อหา
สาระในลักษณะอุปนิสัยของผู้คน

3. ความรับผิดชอบ (Responsibility) ชีวิตมนุษย์เราเต็มไปด้วยทางเลือกต่าง ๆ มากมาย
การเป็นผู้มีความรับผิดชอบ หมายถึง การดูแลควบคุมทางเลือกของเราและชีวิตของเรา ตลอดจน
หมายถึง ความรับผิดชอบในสิ่งที่เราทำและรับผิดชอบในฐานะที่เราเป็นใคร ทั้งยังหมายถึง การ
ยอมรับในสิ่งที่เราทำ และสิ่งที่ไม่ได้ทำ ความรับผิดชอบสร้างข้อเรียกร้องต้องการให้แก่เรา กล่าวคือ
มันกำหนดหน้าที่ให้เราทำในสิ่งที่เราสามารถจะทำได้ ไม่ใช่เป็นเพราะเราได้รับค่าจ้างค่าตอบแทน หรือ
เป็นเพราะเราจะได้ได้รับความดีดร้อนบางอย่าง ถ้าเราไม่ทำ แต่เป็นเพราะมันเป็นพันธกรณีของเราที่
เราจะต้องทำ สาระสำคัญของความรับผิดชอบก็คือ ความรู้สึกตัวหรือรู้สึกสำนึกถึงสมรรถนะของเราที่
จะคิดอย่างมีเหตุผลและตระหนักรู้ว่าความมีอิสระเสรีที่จะเลือกในสิ่งที่เป็นไปได้ในลักษณะที่ถูกต้อง ตาม
หลักคุณธรรมและจริยธรรม นอกจากนี้ผู้มีจริยธรรมจะต้องมีความรับผิดชอบโดยมีผู้อื่นตรวจสอบได้
(accountable) เพื่อยุติการแสวงหาความเป็นเลิศ และรู้จักควบคุมตนเอง (self-restraint) กล่าวอีกนัย
หนึ่งก็คือ เขาจะต้องแสดงความสามารถที่จะตอบสนองต่อความคาดหวังในการปฏิบัติงานหรือการ
ปฏิบัติหน้าที่ของเขา **ความรับผิดชอบโดยมีผู้อื่นตรวจสอบ (Accountability)** ผู้มีความรับผิดชอบ
ชนิดนี้ไม่ได้เป็นเหยื่อของใคร และไม่พยายามเปลี่ยนคำตำหนิตายไปสู่ผู้อื่น ตลอดจนไม่เอาความดี
ความชอบของผู้อื่นมาเป็นของตน เขาจะพิจารณาถึงผลที่อาจจะเกิดขึ้นจากการกระทำหรือพฤติกรรม
ของเขา เขายอมรับถึงความร่วมมือร่วมใจเพื่อเอาชนะความชั่วทั้งปวง เมื่อไม่มีใครจัดการกับมัน เขา
เป็นผู้นำโดยการทำตนเป็นตัวอย่าง(He leads by example.) การแสวงหาความเป็นเลิศ(Pursuit of
Excellence) การแสวงหาความเป็นเลิศ หรือการปฏิบัติให้ดีที่สุด เป็นจริยธรรมมิติหนึ่ง เมื่อผู้อื่นพึ่ง
อาศัย ความรู้ ความสามารถ หรือความตั้งใจของเราเพื่อที่เขาจะได้ทำงานให้ปลอดภัยและมี
ประสิทธิภาพ (1) **ความขยันขันแข็ง** การทำผิดไม่อาจจะถือได้ว่าเป็นการกระทำที่ไม่ถูกต้องตามหลัก

จริยธรรมเสียทีเดียว หรือต่ำต้อยด้อยกว่า “ความเป็นเลิศ” แต่มีพันธกรณีที่ถูกต้องตามหลักคุณธรรม ในการที่บุคคลได้พยายามทำอย่างดีที่สุด ขยันขันแข็งอย่างที่สุด มีความเชื่อถือได้ มีความรอบคอบ มีความพร้อม และมีความรอบรู้ในการปฏิบัติงาน (2) **ความวิริยะอุตสาหะ** ผู้รับผิดชอบจะทำงานแล้วเสร็จ สามารถเอาชนะอุปสรรคทั้งปวงได้ แทนที่จะยอมแพ้อ่อนแออย่างง่าย ๆ และใช้ข้อแก้ตัวต่าง ๆ เพื่อเลี่ยงการทำงาน (3) **การปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง (Continuous Improvement)** ผู้มีความรับผิดชอบจะเป็นผู้เฝ้าพยายามแสวงหาวิธีการต่าง ๆ ที่ทำให้การปฏิบัติงานของเขาดีขึ้นเรื่อย ๆ (4) **การควบคุมตัวเอง (Self – Restraint)** ผู้มีความรับผิดชอบจะรู้จัก ควบคุมตัวเอง ระงับยับยั้งกิเลสและการแสดงออกถึงสิ่งที่ไม่ดีต่าง ๆ (เช่น กามตัณหา ความเกลียดชัง ความตะกละ ความละโมภโลภมาก เป็นต้น) การระงับยับยั้งไม่ทำหรือไม่แสดงออกในสิ่งเหล่านี้ก็เพื่อความเป็นผู้มีเหตุผล เพื่อความรอบคอบ และเพื่อการปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นตัวอย่างที่ดีแก่ผู้อื่นและไม่จำเป็นต้องคิดว่าจะต้องเอาชนะในสิ่งที่ตนต้องการได้เสมอ ไม่ว่าอะไรจะเกิดขึ้น ไม่ว่าจะใช้วิธีที่ดีหรือไม่ดีก็ตาม

4. ความถูกต้องสมเหตุสมผล (Fairness) คนส่วนใหญ่มีความเห็นพ้องต้องกันว่า “ความถูกต้องสมเหตุสมผล” (fairness) และ “ความยุติธรรม” (justice) เป็นเรื่องของความคงเส้นคงวา (consistency) ความเสมอภาค (equality) ความไม่อคติลำเอียง (impartiality) ความมีสัดส่วนที่เหมาะสม ความเปิดเผย และกระบวนการพิจารณาที่เหมาะสม คนส่วนใหญ่เห็นว่าไม่เป็นการถูกต้องเหมาะสมที่จะจัดการกับเรื่องต่าง ๆ ที่เหมือน ๆ กัน ในลักษณะที่ไม่คงเส้นคงวาหรือในลักษณะที่ตรงกันข้าม คนส่วนใหญ่เชื่อว่าไม่เป็นการถูกต้องเหมาะสมในการที่จะทำการลงโทษที่ไม่ได้สัดส่วนกับความรุนแรงของการกระทำผิด นอกจากนี้คนส่วนมากแทบจะไม่เห็นด้วยกับความคิดที่ว่า ความถูกต้องเหมาะสม เป็นความคิดที่ยุ่งยากและมีเล่ห์เพทุบายบางอย่างที่อยู่ภายใต้การอภิปรายถกเถียงทางกฎหมาย และเป็นเรื่องของการตีความทางกฎหมายมากกว่าเป็นเรื่องของจริยธรรม ถึงแม้ว่าใครจะคิดอย่างไรก็แล้วแต่ แต่ในแง่ของความจริง “ความถูกต้องเหมาะสม” (fairness) เป็นขอบข่ายที่สูงสุดของผลลัพธ์ที่มีเหตุผลอันสมควรในเชิงคุณธรรม

กระบวนการ (Process) ในการตัดสินใจพิพาทต่าง ๆ หรือการแบ่งทรัพยากรต่าง ๆ การที่บุคคลจะดำเนินการเพื่อทำการวินิจฉัยเป็นสิ่งที่สำคัญยิ่ง บางคนต้องผัดพ้อกับผลการตัดสินใจออกมา บุคคลที่ยึดในความถูกต้องเหมาะสม จะพิจารณาอย่างรอบคอบเพื่อใช้กระบวนการที่เปิดเผย โดยไม่มีความอคติลำเอียงไปทางฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง และทำการเก็บรวบรวมข้อมูล ประเมินข้อมูลที่จำเป็นต่อการตัดสินใจ ผู้ที่ยึดในความถูกต้องเหมาะสม จะไม่รอคอยให้ความจริง (truth) วิ่งเข้ามาหาตน แต่เขาจะพยายามหาข้อมูลที่เกี่ยวข้องให้ได้และค้นหาแนวทฤษฎีที่ขัดแย้งกันก่อนที่จะทำการตัดสินใจต่าง ๆ ในเรื่องที่สำคัญ **ความไม่อคติลำเอียง (Impartiality)** การตัดสินใจต่าง ๆ ควรจะต้องทำโดยปราศจากการเลือกที่รักมักที่ชังหรืออคติใด ๆ **ความเสมอภาค (Equity)** ผู้ที่ยึดความถูกต้องเหมาะสมต้องการให้เอากัดบุคคล บริษัท หรือสังคม ทำการแก้ไขข้อผิดพลาดอย่าง

ทันทีทันใด และทำด้วยความสมัครใจ เป็นการไม่เหมาะสมอย่างยิ่งที่จะถือโอกาสเอารัดเอาเปรียบผู้ที่อ่อนแอกว่าหรือโง่เขลาเบาปัญญากว่าตน

5. ความรัก ความเมตตา และความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น (Caring) ความรัก ความ เมตตา และความเห็นอกเห็นใจ เป็นหัวใจของจริยธรรม แทบเป็นไปไม่ได้ที่คนเราจะเป็นอย่างใดอย่างหนึ่งโดยปราศจากความรัก ความเมตตาและความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น ตลอดจนมีจริยธรรมอย่างแท้จริง อันนี้เป็นเพราะว่าในท้ายที่สุดแล้ว จริยธรรมเป็นเรื่องความรับผิดชอบต่อผู้อื่น ถ้าเราอยู่คนเดียวในโลกนี้ เราก็ไม่จำเป็นต้องมีจริยธรรมและหัวใจเราจะจิตซีด แข็งกระด้างโดยไม่ก่อให้เกิดผลเสียหายต่อผู้ใดทั้งสิ้น การรักมนุษยชาติ (humanity) นั้น มันง่ายกว่าการรักคนทั่วไป คนที่คิดว่าตัวเองมีจริยธรรม แต่ขาดความรัก ความเมตตา และขาดความเห็นอกเห็นใจต่อผู้อื่น มีความโน้มเอียงที่จะปฏิบัติต่อผู้อื่นโดยมีผลประโยชน์บางอย่างแฝงอยู่ กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ ใช้ความมีจริยธรรม เป็นเครื่องมือเพื่อให้ได้มาซึ่งบางสิ่งบางอย่าง เขาแทบจะไม่มีความรู้สึกผูกพันต่อการเป็นคนซื่อสัตย์และเป็นคนที่มีความจงรักภักดีแต่อย่างใด ผู้ที่มีความรัก ความเมตตา และความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น (caring) ที่แท้จริงนั้น จะมีความรู้สึกตอบสนองทางอารมณ์ต่อความเจ็บปวดของผู้อื่น ต่อความ ผาสุกสมปรารถนาของผู้อื่น ในบางครั้งบางคราว เราทำลายความรู้สึกต่อคนที่เรารักมีความรัก มีความเมตตาและมีความเห็นอกเห็นใจ การทำการตัดสินใจบางอย่างถึงแม้จะถูกต้องตามจริยธรรมอย่างเต็มที่ก็ยิ่งก่อให้เกิดอันตรายต่อผู้อื่น แต่อย่างไรก็ดีเราต้องมีสติหรือจิตสำนึกที่จะไม่ทำอันตรายหรือสร้างความเสียหายต่อผู้อื่นเกินกว่าความจำเป็น ในขณะที่เราปฏิบัติหน้าที่ของเรา รูปแบบของความรัก ความเมตตา และความเห็นอกเห็นใจผู้อื่นที่อยู่ในระดับสูงสุดก็ได้แก่ “การมีเมตตากรุณา” นั่นเอง สิ่งนี้ที่เรียกว่า “การทำความดีเพื่อกลุ่มหรือเพื่อส่วนรวม” (altruism) ซึ่งไม่ควรจะไปสับสนกับ “การช่วยการกุศลเชิงกลยุทธ์” หรือการช่วยการกุศล เพื่อสร้างผลประโยชน์บางอย่างให้แก่ตน อันนี้ถือว่าเป็น จี้อคติชนิดหนึ่งที่เดียว

6. ความเป็นพลเมือง (Citizenship) ความคิดเกี่ยวกับการเป็นพลเมืองที่ดี ได้แก่ การมีคุณงามความดีและปฏิบัติหน้าที่ตามที่ถูกบัญญัติไว้ในกฎหมายว่าเราควรจะทำอะไรปฏิบัติตนอย่างไร ในฐานะเป็นสมาชิกคนหนึ่งของประเทศ พลเมืองที่ดีจะต้องรู้กฎหมายและปฏิบัติตามกฎหมายของบ้านเมือง แค่นั้นยังไม่เป็นการเพียงพอ พลเมืองที่ดี จะติดตามข่าวสารบ้านเมืองเป็นประจำสม่ำเสมอ เพื่อจะได้ปฏิบัติหน้าที่ได้ดีขึ้น และได้รับสิทธิพิเศษต่าง ๆ ในฐานะที่เป็นสมาชิกของสังคมที่ปกครองแบบประชาธิปไตยและนอกเหนือจากการเคารพกฎหมาย การรายงานข่าวอาชญากรรม การไปเลือกตั้ง และการเสียภาษีแล้ว พลเมืองที่ดีจะต้องปกป้องคุ้มครองสิ่งแวดล้อมโดยการรักษาทรัพยากรธรรมชาติ โดยการพยายามเอาของที่ใช้นแล้ว กลับมาทำให้ใช้ใหม่ได้อีก (recycling) การกำจัดสิ่งที่ถูกทิ้งเรี่ยราดกระจายตามถนนหนทางหรือตามสถานที่ต่าง ๆ และพลเมืองที่ดีไม่ควรจะเอาอะไรจากสังคมมากไปกว่าสิ่งที่ให้แก่สังคม

กล่าวโดยสรุปแล้ว บทความนี้อิงตำราทางด้านการบริหารรัฐกิจของโลกตะวันตกเป็นหลัก และมาจากตำราภาษาอังกฤษที่ทันสมัยทั้งสิ้น ผู้ที่ควรจะนำความรู้จากบทความนี้ไปใช้ ควรจะเป็นข้าราชการระดับสูง เช่น ปลัดกระทรวง และระดับอธิบดีมากกว่าระดับอื่น ๆ เพราะเนื้อหาสาระมีลักษณะเป็นสากลและมีความทันสมัยมาก อย่างไรก็ตามก็พึงระลึกว่า บทความนี้กล่าวถึงคุณลักษณะที่โดดเด่นเพียง 3 คุณลักษณะเท่านั้น ผู้บริหารที่มีประสิทธิผลสูงสุด ควรจะศึกษาถึงคุณลักษณะอื่น ๆ อีกหลายคุณลักษณะที่ผู้เขียนไม่ได้กล่าวถึงอีกด้วย จึงจะถือได้ว่าเป็นผู้บริหารที่มีคุณภาพสูง (the administrator of high caliber) อย่างแท้จริง

บรรณานุกรม

- Goetsch, David L. and Stanley B. Davis (2006). **Quality Management**. New Jersey: Pearson Prentice Hall.
- Abdul Aziz et al. (2012). Leadership Practices in Public Sectors in Selected Countries, **Journal of Management Policy and Practices**, 13 (1)
- Henry, Nicholas. (2004). **Public Administration and Public Affairs**. New Jersey: Pearson Education, LTD.
- Kelley, R.E. (1992). **The Power of Followship**. New York: Doubleday/Currency.
- Michael Josephson (1995). **The Six Pillars of Character**. California: Josephson Institute of Ethics.
- Niyomyaht, Satit. (2017). **Leadership in Organizations** (Research Report). Bangkok : Bangkokthonburi University.
- Worthley, J.A. (1981). Ethics and Public Management. **Public Management**. 10 (1) : 41-47.
- Yukl, Gary. (2013). **Leadership in Organizations**. Cousier/Westford: Pearson Education.

มหาวิทยาลัยราชภัฏ...พัฒนาท้าทายอย่างไร...จึงจะไปรุ่ง

Rajabhat University : How to go better

วิเศษ ชิดวงศ์¹

บทคัดย่อ

มหาวิทยาลัยราชภัฏ ที่มีพัฒนาการมาจากโรงเรียนฝึกหัดครูเป็นจุดเริ่มต้น ผ่านการฝึกฝนหล่อหลอมมายาวนานจนพัฒนานตนเองเป็นมหาวิทยาลัยที่มีการจัดการศึกษาหลากหลายสาขามากขึ้น นอกเหนือจากการผลิตและพัฒนาครู และเมื่อยกฐานะ เป็นสถาบันอุดมศึกษาแล้ว มหาวิทยาลัยราชภัฏจึงต้องสร้างพันธกิจให้สัมพันธ์กับความเป็นอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นให้เข้มข้นทั้งด้านเศรษฐกิจ เทคโนโลยี การเมือง วัฒนธรรม สังคมและท้องถิ่นอย่างแท้จริง บนฐานการบริหารจัดการที่เน้นธรรมาภิบาล โดยการพัฒนาหลักสูตรด้านการเรียนการสอน งานวิจัยและงานสร้างสรรค์ การบริการวิชาการแก่สังคม ตลอดจนงานส่งเสริมศิลปะและวัฒนธรรม ที่มีชุมชนท้องถิ่นเป็นฐานในการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

ด้วยความเป็น “ราชภัฏ” ที่หมายถึง “คนของพระราชฯ ข้าของแผ่นดิน” ซึ่งมีความหมายที่สำคัญและลึกซึ้งมาก เปรียบเสมือนว่า มหาวิทยาลัยราชภัฏทุกแห่งทั่วประเทศ ได้เป็นพนักงานถวายเพื่อสนองพระราชกรณียกิจของพระเจ้าแผ่นดิน ในเรื่องการพัฒนาประชาชนทุกหมู่เหล่าให้ได้มีโอกาสทางการศึกษา มุ่งยกระดับการผลิตครู การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่น เสริมสร้างพลังปัญญาของแผ่นดิน พัฒนาพลังการเรียนรู้ เชิดชูภูมิปัญญาของท้องถิ่น สร้างสรรค์ ศิลปวิทยา เพื่อความเจริญก้าวหน้าอย่างมั่นคงและยั่งยืนของปวงชน มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ รวมทั้งการบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม รักษาการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน

ดังนั้น ผู้บริหารและบุคลากรทุกภาคส่วนของ มหาวิทยาลัยราชภัฏ ควรอย่างยิ่งที่จะต้องเร่งพัฒนาศักยภาพของตนเอง เพื่อสนองแนวทางการพัฒนาดังกล่าว ให้เป็นความหวังและเป็นที่ยิ่งของประชาชนในแต่ละท้องถิ่นตามภูมิภาคของประเทศไทย ตามกรอบยุทธศาสตร์การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม และ การพัฒนาท้องถิ่น การผลิตและพัฒนาครู การยกระดับคุณภาพการศึกษา การพัฒนาระบบบริหารจัดการ เพื่อพัฒนาการศึกษา ให้มหาวิทยาลัยราชภัฏ เป็นสถาบันอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นที่ส่งางามอย่างแท้จริง

คำสำคัญ : ธรรมาภิบาล, ราชภัฏ, มหาวิทยาลัยราชภัฏ, การพัฒนาอย่างยั่งยืน
งชาติฉบับที่12.pdf

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประจักษ์คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

Rajabhat University : How to go better

Wiset Chinnawong

Abstract

Rajabhat University has been developed from teacher training school at the beginning it found. It has growth through several periods until it has finally become the university where now provides more divers educational programs besides producing and developing teachers that are the main purposes of Rajabhat University. However, currently, Rajabhat University has already shifted its position as University or higher education providers; thus, it should aim to creating its missions relating to local development including economic, technological, political, cultural, and social developments based on good governance, and continuously develop teaching and learning methods, research and creative projects, academic services as well as promoting art and culture focusing on sustainable development for local communities.

As the implication of “Rajabhat” which means people of the king, it seems that Rajabhat universities nationwide are serving the king’s duties in order to develop country through education system by delivering education to people equally and shifting teacher production to meet higher standard; moreover, providing education service for local people should be done simultaneously with promoting folk wisdom, art, and culture by integrating people to participate in natural resources and environment management process to achieve sustainable development.

Therefore, executives and entire people related to Rajabhat University should strongly focus on their competency development to respond to strategies of local development plans and expectations of local people in particular places, that will eventually lead Rajabhat University to truly university for the local.

Keywords : sustainable development, Rajabhat, Rajabat University, local development

บทนำ

สังคมวงการศึกษาไทยยุคปัจจุบัน กำลังเผชิญกับความท้าทายรอบด้านเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมไทยและสังคมโลกที่หลากหลายและซับซ้อน ด้วยเหตุนี้ สถาบันอุดมศึกษาที่มีบทบาทหลักในการจัดการศึกษา วิจัย บริการวิชาการแก่สังคมและทะนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม จะต้องเตรียมการและจัดการศึกษาให้เยาวชนของชาติได้รับการหล่อหลอมพัฒนา เพื่อเตรียมตัวออกสู่สังคมภายนอกอย่างมีคุณภาพ ดังนั้น มหาวิทยาลัยราชภัฏที่มีบทบาทสำคัญเกี่ยวกับการจัดการศึกษาของประชาชนในทุกภูมิภาคของประเทศจะต้องมีการปรับตัวและเตรียมตัวรองรับกับสถานการณ์ดังกล่าวอย่างเหมาะสม

ความเป็นมา ความหมายของ “ราชภัฏ”

ความเป็นมาของ “ราชภัฏ” ก่อกำเนิดจากโรงเรียนฝึกหัดครู ที่พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวปฎิรูปประเทศให้ทันสมัยตามแบบตะวันตก ด้วยการวางรากฐาน “การศึกษา” เพื่อการพัฒนาประเทศเกิดการจัดรูปแบบการศึกษาตามแบบตะวันตก เช่น มีโรงเรียน หลักสูตร แบบเรียน และครู(มหาวิทยาลัยราชภัฏ, 2561)

พ.ศ. 2430 เกิดการจัดตั้ง “กรมศึกษาธิการ” เพื่อรับผิดชอบงานด้านการศึกษา

พ.ศ. 2432 เกิด “กระทรวงธรรมการ” (รวมกรมต่าง ๆ เช่น กรมธรรมการ กรมพยาบาล กรมพิพิธภัณฑสถาน และกรมศึกษาธิการ)

คนนิยมส่งลูกหลานเข้าเรียน เกิดปัญหาขาดแคลนครู สมเด็จพระยาดำรงราชานุภาพ ขอบพระमाणเพื่อการฝึกหัดครู เกิดเป็น “โรงเรียนฝึกหัดอาจารย์” มีการจัดตั้งโรงเรียนฝึกหัดครูในหัวเมือง ต่าง ๆ ในทุกภูมิภาค

ต่อมาเมื่อวันที่ 29 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2503 กระทรวงศึกษาธิการ ได้ประกาศยกฐานะ โรงเรียนฝึกหัดครู เป็น “วิทยาลัยครู” พร้อมกับเปิดสอนในหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูง (ป.กศ. สูง) หรืออนุปริญญาทางการศึกษา และหลักสูตรปริญญาตรีของสภาการฝึกหัดครู โดยกำหนดในพระราชบัญญัติวิทยาลัยครู พ.ศ. 2518 ตั้งแต่วันที่ 1 พฤษภาคม พ.ศ. 2503 เป็นต้นมา โดยให้วิทยาลัยครูเป็นสถาบันอุดมศึกษา สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ เปิดสอนนักศึกษาถึงระดับปริญญาตรีในสาขาครุศาสตร์ หลักสูตรของสภาการฝึกหัดครู (พระราชบัญญัติวิทยาลัยครู พ.ศ. 2518)

พ.ศ. 2518 ยกฐานะเป็น “วิทยาลัยครู” มีทั้งหมด 17 แห่ง และต่อมาเพิ่มอีก 19 แห่ง รวมทั้งหมด 36 แห่ง ในอดีตเมื่อพสกนิกรชาวไทยได้รับการปฏิบัติด้วยความไม่เป็นธรรมจากผู้มีอำนาจในบ้านเมืองที่พึงสวดท้ายที่ทุกคนมักจะรำลึกถึง ด้วยเหตุนี้กรมการฝึกหัดครูจึงได้ดำริที่จะขอพระราชทานนามใหม่แก่วิทยาลัยครูเพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ถูกต้อง เป็นธรรมและเพื่อประโยชน์ของบัณฑิตจากวิทยาลัยครูเป็นสำคัญ เพื่อให้ได้ชื่อที่เหมาะสม กรมการฝึกหัดครูได้มีหนังสือเวียนไปยังวิทยาลัยครูทุกแห่งเพื่อระดมสมองคิดหาชื่อใหม่ของวิทยาลัยครูและกรมจะคัดเลือกชื่อที่เห็นว่าดีที่สุด

เพื่อขอพระราชทานทูลเกล้าฯ เพื่อขอให้พระองค์ทรงมีพระบรมราชวินิจฉัย โปรดเกล้าฯ พระราชทานเป็นนามใหม่ของวิทยาลัยครูต่อไป

กระบวนการการสรรหาชื่อที่น่าจะได้ชื่อใหม่มาแทนที่คำว่า “วิทยาลัยครู” มีชื่อจำนวนมาก เสนอกรมการฝึกหัดครูปรากฏว่าคำว่า “สถาบันราชพัฒนา” เป็นคำที่ถูกต้องคณะกรรมการและคนส่วนใหญ่ กรมการฝึกหัดครูจึงทำหนังสือถึงสำนักราชเลขาธิการเพื่อขอให้นำความขึ้นกราบบังคมทูล พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ให้พระองค์ทรงทราบถึงปัญหาความเดือดร้อนของชาววิทยาลัยครู และขอพระราชทานนามใหม่ว่า “สถาบันราชพัฒนา” หรือชื่ออื่นใดสุดแล้วแต่จะทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทาน ในที่สุดพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ภูมิพลอดุลยเดช เสด็จพระราชดำเนิน ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานนาม “สถาบันราชภัฏ” แก่วิทยาลัยครูทั่วประเทศเมื่อวันที่ 14 กุมภาพันธ์ 2535 นับเป็นอัครมหาสิริมงคลอย่างยิ่งแก่เหล่าข้าราชการ หน่วยงาน และบุคลากรในสังกัดกรมฝึกหัดครู “ราชภัฏ” เป็นคำที่ไม่มีผู้ใดคาดคิดมาก่อนว่าจะเป็นนามพระราชทาน เป็นคำศัพท์ที่ไพเราะ และแปลกใหม่ที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ รัชกาลที่ 9 ทรงใช้พระบรมราชวินิจฉัยและทรงสรรหาด้วยพระองค์เอง แสดงให้เห็นว่าพระองค์ทรงสนพระราชหฤทัยในกิจการของวิทยาลัยครูอย่างลึกซึ้ง และทรงตระหนักถึงภารกิจอันสำคัญของวิทยาลัยครูที่มีต่อชาติและประชาชน จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานเกียรติยศอันยิ่งใหญ่แก่วิทยาลัยครู นับเป็นพระมหากรุณาธิคุณล้นพ้นหาที่สุดมิได้ นำมาซึ่งความปลาบปลื้มยินดี ก่อให้เกิดขวัญและกำลังใจอย่างยิ่งใหญ่ให้บังเกิดแก่ปวงพสกนิกรชาวสถาบันราชภัฏทุกคน (รัฐพงศ์ บุญญานุวัตร, 2561)

คำว่า “ราชภัฏ” เป็นศัพท์โบราณ มีความหมายตามพจนานุกรมว่า ข้าราชการ โดยนัยหมายถึง “ปราชญ์ของพระราชฯ” เพราะผู้ที่จะสามารถเป็นข้าราชการบริพารรับใช้เบื้องพระยุคลบาท พระมหากษัตริย์นั้น จะต้องเป็นผู้รอบรู้ มีสติปัญญาเฉียบคม เป็นนักปราชญ์จึงเห็นได้ว่า พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ทรงมีพระราชประสงค์เลือกสรรหาชื่อพระราชทานว่า “ราชภัฏ” ที่มีความหมายสูงส่ง มีใช้คำธรรมดาสามัญเหมือนคำว่า “ราชพัฒนา” ที่ขอพระราชทานจึงควรแก่ความภูมิใจเป็นอย่างยิ่ง นามพระราชทาน จึงควรแก่ความภูมิใจเป็นอย่างยิ่ง นามพระราชทานนี้ จะเป็นเครื่องเตือนใจให้ระลึกถึงพระมหากรุณาธิคุณล้นเกล้าฯ แห่งองค์พระประมุขที่ทรงมีต่อชาวราชภัฏ และการศึกษาของชาติ

ยุคนามพระราชทาน "สถาบันราชภัฏ"

ในเวลาต่อมา วันที่ 14 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2535 พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช เสด็จพระราชดำเนิน ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานชื่อ “สถาบันราชภัฏ” ให้แก่วิทยาลัยครูทั่วประเทศ จึงมีผลทำให้วิทยาลัยครู เปลี่ยนชื่อใหม่เป็น สถาบันราชภัฏตั้งแต่นั้น ครั้นต่อมาเมื่อวันที่ 6 มีนาคม พ.ศ. 2538 พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระมหากรุณาธิคุณต่อชาวราชภัฏเป็นล้นพ้นด้วย

ทรงพระเมตตา ทรงพระ กรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานพระราชลัญจกรประจำพระองค์ให้เป็น “สัญลักษณ์ประจำสถาบันราชภัฏ” นับเป็นมหาสิริมงคลอันควรที่ชาวราชภัฏทั้งมวลจักได้ภาคภูมิใจ และพร้อมใจกันปฏิบัติหน้าที่สนองพระมหากรุณาธิคุณให้เต็มความสามารถในอันที่จะพัฒนาสถาบันราชภัฏให้เป็น สถาบันอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนา ท้องถิ่น มีวัตถุประสงค์ให้การศึกษาวิชาการและวิชาชีพชั้นสูง ทำการวิจัย ให้บริการทางวิชาการแก่สังคม ปรับปรุง ถ่ายทอดและพัฒนาเทคโนโลยี ทะนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ผลิตครูและส่งเสริมวิทยฐานะครู และทำให้สถาบันราชภัฏ เปิดทำการสอนในสาขาวิชาอื่น ๆ นอกจากสาขาการศึกษาตั้งแต่นั้นมา

วันที่ 20 เมษายน 2540 นายสุวิทย์ รังสิตพล รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการในขณะนั้น ได้อนุมัติให้จัดตั้งสถาบันราชภัฏเพิ่มขึ้นจำนวน 5 แห่งตามโครงการ 1 ใน 5 โครงการสถาบันราชภัฏเพิ่มในระยะแรก โดยได้รับการจัดตั้งขึ้นเพื่อตอบสนองความต้องการและกระจายโอกาสทางการศึกษาของประชากรในระดับภูมิภาค ได้แก่ สถาบันราชภัฏชัยภูมิ สถาบันราชภัฏศรีสะเกษ สถาบันราชภัฏนครพนม สถาบันราชภัฏกาฬสินธุ์ และสถาบันราชภัฏร้อยเอ็ด (วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี, 2561)

ยุคมหาวิทยาลัยเพื่อพัฒนาท้องถิ่น

วันที่ 10 มิถุนายน พ.ศ. 2547 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ทรงลงพระปรมาภิไธย พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. 2547 และประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 14 มิถุนายน พ.ศ. 2547 ส่งผลให้สถาบันราชภัฏทั่วประเทศ ได้รับการยกฐานะและปรับเปลี่ยนสถานภาพเป็น “มหาวิทยาลัยราชภัฏ” ตั้งแต่วันที่ 15 มิถุนายน พ.ศ. 2547 เป็นต้นมา และมีภารกิจและปณิธานตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. 2547 คือ มาตรา 7 “ให้มหาวิทยาลัยเป็นสถาบันอุดมศึกษา เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นที่เสริมสร้างพลังปัญญาของแผ่นดิน ฟื้นฟูพลังการเรียนรู้ เชิดชูภูมิปัญญาของท้องถิ่น สร้างสรรค์ ศิลปวิทยา เพื่อความเจริญก้าวหน้าอย่างมั่นคงและยั่งยืนของปวงชน มีส่วนร่วมในการจัดการ การบำรุงรักษาการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุล และยั่งยืน โดยมีวัตถุประสงค์ให้การศึกษา ส่งเสริมวิชาการและวิชาชีพชั้นสูง ทำการสอน วิจัย ให้บริการทางวิชาการแก่สังคม ปรับปรุง ถ่ายทอดและพัฒนาเทคโนโลยี ทะนุบำรุงศิลปและวัฒนธรรม ผลิตครูและส่งเสริมวิทยฐานะครู” (พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. 2547) ส่วนอดีตมหาวิทยาลัยราชภัฏ ได้แก่

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครพนม - ได้ควบรวมเข้าเป็นส่วนหนึ่งของ มหาวิทยาลัยนครพนม เมื่อวันที่ 2 กันยายน พ.ศ. 2548

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต - ได้แปรสภาพเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐบาลและเปลี่ยนชื่อเป็น มหาวิทยาลัยสวนดุสิต เมื่อวันที่ 18 กรกฎาคม พ.ศ. 2558

มหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์ - ได้ควมรวมเข้าเป็นส่วนหนึ่งของ มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์ เมื่อวันที่ 9 กันยายน พ.ศ. 2558 (วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี, 2561)

จากความเป็นมาที่ยาวนาน ผ่านกระบวนการหล่อหลอมและเชื่อมโยงกับการพัฒนากำลังคนของชาติในท้องถิ่น ภูมิภาคที่หลากหลายและกระจายไปตามภูมิภาคต่าง ๆ ของประเทศตั้งแต่เหนือจรดใต้ จวบจนปัจจุบัน ผ่านร้อนผ่านหนาวทั้งในทางที่พึงประสงค์และอื่น ๆ และถึงวันนี้ ความเปลี่ยนแปลงผันผวนทั้งทางเศรษฐกิจ การเมือง สังคม และวัฒนธรรม รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก ล้วนกระทบกับความคงอยู่หรือปรับเปลี่ยนของชาวราชภัฏอย่างหลีกเลี่ยงมิได้ ด้วยเหตุนี้ มหาวิทยาลัยราชภัฏทั้งมวล ควรจัดการศึกษาพัฒนาหลักสูตร และมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาท้องถิ่น ให้ตอบโจทย์ความต้องการพัฒนาประเทศของสังคมให้ได้ผลเป็นที่ประจักษ์ เพื่อสร้างการยอมรับในสังคม

ปัจจัยสำคัญในการพัฒนาประเทศและยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศสู่ความยั่งยืน (ภัทรชนน รัตนงกูร, 2560) การที่ประเทศต่าง ๆ เร่งรัดพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม สาเหตุเพราะต้องการยกระดับมาตรฐานการครองชีพ(Standard of Living) และความเป็นอยู่ของประชาชน(Well being) ให้ดีขึ้น ขณะที่การพัฒนาเศรษฐกิจต่างก็มีจุดหมาย เพื่อต้องการเพิ่มระดับรายได้ประชาชาติในอัตราที่สูงกว่าการเพิ่มขึ้นของประชากรในประเทศ ทั้งนี้เนื่องจากการพัฒนาประเทศจะเป็นไปได้มากน้อยเพียงใดต่างขึ้นอยู่กับปัจจัยด้านโครงสร้างทางเศรษฐกิจของประเทศนั้น ๆ

การพัฒนาเศรษฐกิจ (Economics Development) คือ กระบวนการที่ก่อให้เกิดความเจริญทางเศรษฐกิจอย่างสม่ำเสมอต่อเนื่องในระยะเวลาที่นานพอที่จะทำให้เกิดการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงสภาพทางสังคมโดยมุ่งเน้นเพื่อยกระดับการดำรงชีพของประเทศให้สูงขึ้น ก่อให้เกิดการเพิ่มขึ้นของรายได้ที่แท้จริงต่อบุคคล (Real Income Per Capita) ในระยะเวลาที่ยาวนานพอเพื่อให้เกิดการกระจายรายได้อย่างเสมอภาคเกิดมาตรฐานความเป็นอยู่ของประชาชนโดยส่วนรวมที่ดีขึ้นกว่าเดิมโดยประกอบด้วยองค์ประกอบ ดังนี้

1. มีความเจริญทางเศรษฐกิจเพิ่มขึ้นในระดับสูง
2. ความเจริญทางเศรษฐกิจสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง
3. มีการปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงในโครงสร้างทางสังคมที่เหมาะสม การพัฒนาเศรษฐกิจเป็นการวิเคราะห์ในระยะยาวที่มุ่งให้อุปทานรวม (Aggregate Supply) สูงขึ้น เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตเพื่อให้ผลผลิตของระบบเศรษฐกิจเพิ่มขึ้น มีการใช้ทรัพยากรหรือการจ้างงานภายในประเทศเพิ่มขึ้น

จุดประสงค์ของการพัฒนาเศรษฐกิจ ทุกประเทศในโลกต้องการยกระดับการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศให้สูงขึ้น ประเทศที่พัฒนาแล้วต้องการรักษามาตรฐานการครองชีพที่ดีและความมั่งคั่งของประเทศไว้ ประเทศกำลังพัฒนาต้องการยกระดับมาตรฐานการครองชีพของประชาชนและเพิ่ม

ความมั่งคั่งของประเทศให้เทียบเท่าประเทศที่พัฒนาแล้ว สามารถสรุปถึงบทบาทของมหาวิทยาลัยราชภัฏที่จะต้องร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ ต่อจุดมุ่งหมายการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศได้ดังนี้

1. เพื่อให้รายได้ประชาชาติของประเทศเพิ่มขึ้น โดยใช้มาตรการและนโยบายต่างๆ ส่งเสริมการออม การลงทุน การผลิต ซึ่งแสดงถึง สภาพความเป็นอยู่และฐานะทางเศรษฐกิจของประชาชนในประเทศที่ดีขึ้น
2. เพื่อให้การจ้างงานอยู่ในระดับสูง การว่างงานจะเกิดผลกระทบต่อเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ดังนั้น รัฐบาลต้องหาวิธีการส่งเสริมการลงทุนในประเทศเพื่อให้เกิดการจ้างงาน ประชาชนในประเทศมีงานทำ กระตุ้นการบริโภคและการลงทุนภายในประเทศ
3. สร้างและรักษาเสถียรภาพระดับราคาสินค้าในประเทศ หมายถึง การควบคุมภาวะเงินเฟ้อภายในประเทศให้อยู่ในระดับที่เหมาะสม เนื่องจากประชากรที่เพิ่มขึ้นส่งผลให้ระบบเศรษฐกิจของประเทศขยายตัว ปริมาณเงินหมุนเวียนเพิ่มขึ้น โอกาสที่จะเกิดเงินเฟ้อภายในประเทศสูง รัฐบาลจึงต้องหาวิธีควบคุมภาวะเงินเฟ้อโดยใช้นโยบายการเงินและการคลัง
4. กระจายรายได้อย่างทั่วถึงและเป็นธรรม เมื่อการพัฒนาเศรษฐกิจเจริญเติบโตเต็มที่แต่ผลของการพัฒนาไม่กระจายสู่คนหมู่มากถือว่าเป็นการพัฒนาเศรษฐกิจที่ไม่สมบูรณ์ ต้องมีการกระจายรายได้ กระจายความมั่งคั่งสู่ประชาชนภายในประเทศให้เท่าเทียมกันเพื่อให้ช่องว่างของรายได้ลดลง

ความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและการพัฒนาเศรษฐกิจ

ความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ คือ การขยายกำลังการผลิตสินค้าและบริการโดยเพิ่มปริมาณและคุณภาพของทรัพยากร ปัจจัยการผลิต และประสิทธิภาพในการผลิตซึ่งมีผลทำให้ผลิตภัณฑ์ประชาชาติเบื้องต้น (Real GNP) และรายได้ที่แท้จริงต่อบุคคล (Real GNP per capita) สูงขึ้น ส่วนการพัฒนาเศรษฐกิจเป็นกระบวนการแห่งการเจริญและพัฒนาทางเศรษฐกิจที่สม่ำเสมอเป็นเวลานาน ซึ่งมีผลทำให้รายได้ที่แท้จริงต่อบุคคลสูงขึ้นและเกิดการกระจายรายได้อย่างเสมอภาค ประชาชนส่วนใหญ่ได้รับประโยชน์จากรายได้ที่เพิ่มขึ้นอย่างเท่าเทียมกัน ดำรงชีวิตได้อย่างสบาย มีคุณค่าและอิสรภาพในด้านต่างๆ รวมถึงการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางเศรษฐกิจ สังคม ระบบการเมือง ทักษะการจัดการบริหาร การศึกษาและค่านิยมทางสังคมให้เหมาะสม โดยอาศัยอัตราความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ (GNP Growth Rate) เป็นเครื่องวัดการพัฒนาเศรษฐกิจ โดยเป้าหมายในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมมี 5 ประการคือ

1. การมีรายได้และมาตรฐานการครองชีพที่สูงขึ้น
2. การกระจายรายได้ดีขึ้น
3. การมีงานทำ

4. การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและ
5. การควบคุมการเกิดมลภาวะเป็นพิษ

ทิศทางการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ที่สำคัญมีดังต่อไปนี้

เป้าหมายรวมในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้กำหนดขึ้นเพื่อให้เป็นไปตามการกำหนดเป้าหมายรวมการพัฒนาของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบสอง พ.ศ. 2560 - 2565 ประกอบด้วย (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560)

1. คนไทยมีคุณลักษณะเป็นคนไทยที่สมบูรณ์ มีวินัย มีทัศนคติและ พฤติกรรมตามบรรทัดฐานที่ดีของสังคม มีความเป็นพลเมืองตื่นรู้ มีความสามารถในการปรับตัวได้อย่างรู้เท่าทันสถานการณ์ มีความรับผิดชอบและทำประโยชน์ต่อส่วนรวม มีสุขภาพกายและใจที่ดี มีความเจริญ งอกงามทางจิตวิญญาณ มีวิถีชีวิตที่พอเพียง และมีความเป็นไทย
2. ความเหลื่อมล้ำทางด้านรายได้และความยากจนลดลง เศรษฐกิจฐานราก มีความเข้มแข็ง ประชาชนทุกคนมีโอกาสในการเข้าถึงทรัพยากร การประกอบอาชีพ และบริการทางสังคมที่มีคุณภาพอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม กลุ่มที่มีรายได้ต่ำสุดร้อยละ 40 มีรายได้เพิ่มขึ้นอย่างน้อยร้อยละ 15
3. ระบบเศรษฐกิจมีความเข้มแข็งและแข่งขันได้ โครงสร้างเศรษฐกิจปรับสู่ เศรษฐกิจฐานบริการและดิจิทัล มีผู้ประกอบการรุ่นใหม่และเป็นสังคมผู้ประกอบการ ผู้ประกอบการขนาด กลาง และขนาดเล็กที่เข้มแข็งสามารถใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีดิจิทัลในการสร้างสรรค์คุณค่าสินค้าและบริการ มีระบบการผลิตและให้บริการจากฐานรายได้เดิมที่มีมูลค่าเพิ่มสูงขึ้น และมีการลงทุนในการผลิตและ บริการฐานความรู้ขั้นสูงใหม่ๆ ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและชุมชน รวมทั้งกระจายฐานการผลิตและการ ให้บริการสู่ภูมิภาคเพื่อลดความเหลื่อมล้ำ โดยเศรษฐกิจไทยมีเสถียรภาพและมีอัตราการขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 5 ต่อปี และมีปัจจัยสนับสนุน อาทิ ระบบโลจิสติกส์ พลังงาน และการลงทุนวิจัยและพัฒนาที่เอื้อต่อการ ขยายตัวของภาคการผลิตและบริการ
4. ทูทางธรรมชาติและคุณภาพสิ่งแวดล้อมสามารถสนับสนุนการเติบโตที่ เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม มีความมั่นคงทางอาหาร พลังงาน และน้ำ โดยเพิ่มพื้นที่ป่าไม้ให้ได้ร้อยละ 40 ของพื้นที่ประเทศเพื่อรักษาความสมดุลของระบบนิเวศ ลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกในภาคพลังงานและขนส่ง ไม่น้อยกว่าร้อยละ 7 ภายในปี 2563 เทียบกับการปล่อยในกรณีปกติ มีปริมาณหรือสัดส่วนของขยะมูลฝอยที่ได้รับการจัดการอย่างถูกหลักสุขาภิบาลเพิ่มขึ้น และรักษาคุณภาพน้ำและคุณภาพอากาศในพื้นที่วิกฤตให้อยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน
5. มีความมั่นคงในเอกราชและอธิปไตย สังคมปลอดภัย สามัคคี สร้างภาพลักษณ์ดี และเพิ่มความเชื่อมั่นของนานาชาติต่อประเทศไทย ความขัดแย้งทางอุดมการณ์และ ความคิดในสังคมลดลง ปัญหาอาชญากรรมลดลง ปริมาณความสูญเสียจากภัยโจรสลัดและการลักลอบขนส่ง สินค้าและ

ค่านิยมลดลง มีความพร้อมที่ปกป้องประชาชนจากการก่อการร้ายและภัยพิบัติทางธรรมชาติ ประเทศไทยมีส่วนร่วมในการกำหนดบรรทัดฐานระหว่างประเทศ เกิดความเชื่อมโยงการขนส่ง โลจิสติกส์ ห่วงโซ่มูลค่า เป็นหุ้นส่วนการพัฒนาที่สำคัญในอนุภูมิภาค ภูมิภาค และโลก และอัตราการเติบโตของมูลค่า การลงทุนและการส่งออกของไทยใน อนุภูมิภาค ภูมิภาค และอาเซียนสูงขึ้น

6. มีระบบบริหารจัดการภาครัฐที่มีประสิทธิภาพ ทันสมัย โปร่งใส ตรวจสอบได้ กระจายอำนาจและมีส่วนร่วมจากประชาชน บทบาทภาครัฐในการให้บริการซึ่งภาคเอกชน ดำเนินการแทนได้ ดีกว่าลดลง เพิ่มการใช้ระบบดิจิทัลในการให้บริการ ปัญหาคอร์รัปชันลดลง และการบริหารจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอิสระมากขึ้น โดยอันดับประสิทธิภาพภาครัฐที่จัดทำโดยสถาบันการจัดการนานาชาติและอันดับความยากง่ายในการดำเนินธุรกิจในประเทศดีขึ้น การใช้จ่ายภาครัฐและระบบงบประมาณมีประสิทธิภาพสูง ฐานภาษีกว้างขึ้น และดัชนีการรับรู้การทุจริตดีขึ้น รวมถึงมีบุคลากรภาครัฐที่มีความรู้ความสามารถและปรับตัวได้ทันกับยุคดิจิทัลเพิ่มขึ้น

ยุทธศาสตร์การพัฒนามหาวิทยาลัยราชภัฏสู่การพัฒนาประเทศและท้องถิ่น

จากยุทธศาสตร์ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 มีทั้งหมด 10 ยุทธศาสตร์ โดยมี 6 ยุทธศาสตร์ ตามกรอบ ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี และอีก 4 ยุทธศาสตร์ ที่เป็นปัจจัยสนับสนุนมหาวิทยาลัยราชภัฏ ควรที่จะกำหนดทิศทางการพัฒนาให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์แผนพัฒนาชาติ ดังนี้

1. การเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์ของประเทศไทยยังมีปัญหาในด้านคุณภาพคน ในแต่ละช่วงวัย โดยผลลัพธ์ทางการศึกษาของเด็กวัยเรียนค่อนข้างต่ำ การพัฒนาความรู้และทักษะของแรงงานไม่ตรงกับตลาดงาน ในขณะที่คนไทยจำนวนไม่น้อย ที่ยังไม่สามารถคัดกรองและเลือกรับวัฒนธรรมได้อย่างเหมาะสม ซึ่งส่งผลต่อวิกฤตค่านิยม ทศนคติ และพฤติกรรมในการดำเนินชีวิต การพัฒนาเหล่านี้มหาวิทยาลัยราชภัฏ จึงต้องให้ความสำคัญกับการวางรากฐานการพัฒนาคนให้มีความสมบูรณ์ เพื่อให้คนไทยมีทัศนคติ และพฤติกรรมตามบรรทัดฐานที่ดีของสังคม ได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพสูงตามมาตรฐานสากล และสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง มีสุขภาวะที่ดีขึ้น คนทุกช่วงวัยมีทักษะ ความรู้ และความสามารถเพิ่มขึ้น รวมทั้งมีความเข้มแข็งและมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศเพิ่มขึ้น

2. การสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในสังคม การพัฒนาในช่วงที่ผ่านมาทำให้สังคมไทยก้าวหน้าไปหลายด้าน แต่การแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำและสร้างความเป็นธรรมในสังคมไทย มีความคืบหน้าช้า ทั้งเรื่องความแตกต่างของรายได้ระหว่างกลุ่มประชากร ความแตกต่างของคุณภาพการบริการภาครัฐ รวมทั้งข้อจำกัดในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมและเทคโนโลยีของกลุ่มผู้ด้อยโอกาสและกลุ่มที่อยู่ในพื้นที่ห่างไกล ดังนั้น การพัฒนาจึงจำเป็นต้องมุ่งลดปัญหาความเหลื่อมล้ำด้านรายได้ของกลุ่มคนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจสังคมที่แตกต่างกัน แก้ไขปัญหาความยากจน เพิ่มโอกาส

การเข้าถึงบริการพื้นฐานทางสังคมของภาครัฐ รวมทั้งเพิ่มศักยภาพชุมชนและเศรษฐกิจฐานรากให้มีความเข้มแข็ง เพื่อให้ชุมชนพึ่งพาตนเองและได้รับส่วนแบ่งผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจมากขึ้น

3. การสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและแข่งขันได้อย่างยั่งยืน เศรษฐกิจไทยขยายตัวต่ำกว่าศักยภาพอย่างต่อเนื่องเป็นเวลากว่าหลายปี ทั้งจากผลกระทบของเศรษฐกิจโลกซบเซา และข้อจำกัดภายในประเทศเองที่เป็นอุปสรรคต่อการเพิ่มผลิตภาพและขีดความสามารถในการแข่งขัน รวมทั้งฐานเศรษฐกิจภายในประเทศขยายตัวช้า การพัฒนาจึงเน้นให้เศรษฐกิจเติบโตได้ตามศักยภาพและมีเสถียรภาพ ภาคส่งออกมีการพัฒนาจนสามารถขยายตัวและเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจไทย ผลิตภาพการผลิตของประเทศเพิ่มขึ้น การลงทุนภาครัฐและเอกชนมีการขยายตัวอย่างต่อเนื่องและมาจากความร่วมมือกันมากขึ้น ประชาชนและผู้ประกอบการเข้าสู่ระบบภาษีมากขึ้น และประเทศไทยมีขีดความสามารถในการแข่งขัน ทางเศรษฐกิจสูงขึ้น นอกจากนี้ ยังเน้นให้เศรษฐกิจรายสาขามีการเติบโตอย่างเข้มแข็ง ภาคการเกษตรเน้น เกษตรกรรมยั่งยืนและให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้น มีการพัฒนาเมืองอุตสาหกรรมนิเวศ การท่องเที่ยวสามารถ ทำรายได้และแข่งขันได้มากขึ้น วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมมีบทบาทต่อระบบเศรษฐกิจมากขึ้น ภาคการเงินมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น การพัฒนาจึงเน้นให้เศรษฐกิจเติบโตได้ตามศักยภาพและมีเสถียรภาพ ภาคส่งออกมีการพัฒนาจนสามารถขยายตัวและเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจไทย ผลิตภาพการผลิตของประเทศเพิ่มขึ้น การลงทุนภาครัฐและเอกชนมีการขยายตัวอย่างต่อเนื่องและมาจากความร่วมมือกันมากขึ้น ประชาชนและผู้ประกอบการเข้าสู่ระบบภาษีมากขึ้น และประเทศไทยมีขีดความสามารถในการแข่งขัน ทางเศรษฐกิจสูงขึ้น นอกจากนี้ ยังเน้นให้เศรษฐกิจรายสาขามีการเติบโตอย่างเข้มแข็ง ภาคการเกษตรเน้น เกษตรกรรมยั่งยืนและให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้น มีการพัฒนาเมืองอุตสาหกรรมนิเวศ การท่องเที่ยวสามารถ ทำรายได้และแข่งขันได้มากขึ้น วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมมีบทบาทต่อระบบเศรษฐกิจมากขึ้น ภาคการเงินมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น

4. การเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ปัจจุบันสภาพทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมกำลังเป็นจุดอ่อนสำคัญต่อการรักษาฐานการผลิตและการให้บริการ รวมทั้งการดำรงชีวิตของคนไทย ซึ่งปัญหาดังกล่าวเกิดจากการลดลงของพื้นที่ป่าไม้ ทรัพยากรดินเสื่อมโทรม ความหลากหลายทางชีวภาพถูกคุกคาม ความเสี่ยงในการขาดแคลนทรัพยากรน้ำในอนาคต ปัญหาสิ่งแวดล้อมเพิ่มสูงขึ้นตามการขยายตัวของเศรษฐกิจและชุมชนเมือง การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและภัยพิบัติทางธรรมชาติมีความผันผวนและรุนแรงมากขึ้น และข้อตกรระหว่างประเทศเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศทวีความเข้มข้น ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อแนวทางการพัฒนาประเทศในอนาคต การพัฒนาจึงมุ่งเน้นการรักษาและฟื้นฟูฐานทรัพยากรธรรมชาติ การสร้างความมั่นคงด้านน้ำ และการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำให้มีประสิทธิภาพ การสร้างคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ดี ลดมลพิษ และลดผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชนและระบบนิเวศ การเพิ่มประสิทธิภาพการ ลดก๊าซเรือนกระจก

และขีดความสามารถในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการเพื่อลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติ และลดความสูญเสียในชีวิตและทรัพย์สินที่เกิดจากสาธารณภัย

5. การเสริมสร้างความมั่นคงแห่งชาติเพื่อการพัฒนาประเทศสู่ความมั่งคั่งและยั่งยืน กระแสโลกาภิวัตน์และความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีในปัจจุบัน มีแนวโน้มส่งผลกระทบต่อความมั่นคงและเสถียรภาพของประเทศไทยในหลายมิติ ทั้งภัยคุกคามภายนอก ในเรื่องการขยายอิทธิพลและการเพิ่มบทบาทของประเศมหาอำนาจในภูมิภาคต่าง ๆ ของโลก อาชญากรรมข้ามชาติและการก่อการร้าย และภัยคุกคามภายในประเทศ ได้แก่ ความเห็นต่างทางความคิดและอุดมการณ์ของคนในชาติ การสร้างสถานการณ์ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ และการคุกคามทางเศรษฐกิจ โดยอาชญากรรมคอมพิวเตอร์ การพัฒนาจึงเน้นในเรื่องการปกป้องและเชิดชูสถาบัน พระมหากษัตริย์ให้เป็นสถาบันหลักของประเทศ สังคมมีความสมานฉันท์ ประชาชนมีส่วนร่วมป้องกันแก้ไข ปัญหาความมั่นคง ประชาชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน มีโอกาสใน การศึกษาและการประกอบอาชีพที่สร้างรายได้เพิ่มขึ้น ประเทศไทยมีความสัมพันธ์และความร่วมมือด้านความ มั่นคงกับนานาประเทศในการป้องกันภัยคุกคามในรูปแบบต่างๆ ควบคู่ไปกับการรักษาผลประโยชน์ของชาติ มีความพร้อมต่อการรับมือภัยคุกคามทั้งภัยคุกคามทางทหารและภัยคุกคามอื่น ๆ และแผนงานด้านความมั่นคงมี การบูรณาการสอดคล้องกับนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม

6. การบริหารจัดการในภาครัฐ การป้องกันการทุจริตประพฤติมิชอบ และธรรมาภิบาลในสังคมไทย ระบบการบริหารจัดการในภาครัฐที่ขาดประสิทธิภาพเป็นอุปสรรคที่สำคัญต่อการพัฒนาประเทศมาอย่างต่อเนื่อง ทั้งการให้บริการประชาชนยังไม่ได้มาตรฐานสากล การบังคับใช้กฎหมายที่ขาดประสิทธิภาพ การบริหารจัดการและการให้บริการของท้องถิ่นขาดความโปร่งใส ระบบและกระบวนการยุติธรรมไม่สามารถอำนวยความสะดวกได้อย่างเสมอภาคและเป็นธรรม รวมทั้งการทุจริตประพฤติมิชอบในสังคมไทย การพัฒนาระยะต่อไปจึงต้องเร่งปฏิรูปการบริหารจัดการภาครัฐให้เกิดผลสัมฤทธิ์อย่างจริงจัง โดยมุ่งเน้นในเรื่องการลดสัดส่วนค่าใช้จ่ายด้านบุคลากร และเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการและ การให้บริการของภาครัฐ รวมทั้งประสิทธิภาพการประกอบธุรกิจของประเทศ การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการที่ดีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การปรับคณะเนตชันนัลการรับรู้การทุจริตให้อยู่ในระดับที่ดีขึ้น และการลดจำนวนการดำเนินคดีกับผู้มิได้กระทำความผิด

7. การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบโลจิสติกส์ ที่ผ่านมาการพัฒนา โครงสร้างพื้นฐานและระบบ โลจิสติกส์ของประเทศประสบปัญหาด้านความต่อเนื่องในการดำเนินการ และปัญหาเชิงปริมาณ คุณภาพ และการบริหารจัดการการให้บริการที่สอดคล้องกับมาตรฐานสากล ทำให้มีข้อจำกัด

ในการสนับสนุนการพัฒนาประเทศให้มีประสิทธิภาพ การพัฒนาในระยะต่อไปจึงมุ่งเน้นในเรื่องการลดความเข้มของการใช้พลังงานและลด ต้นทุนโลจิสติกส์ของประเทศ การพัฒนาระบบขนส่งทางรางและทางน้ำ เพิ่มปริมาณการเดินทางด้วยระบบ ขนส่งสาธารณะในเขตเมือง และขยายขีดความสามารถในการรองรับปริมาณผู้โดยสารของท่าอากาศยานใน กรุงเทพมหานครและท่าอากาศยานในภูมิภาค การเพิ่มความสามารถในการแข่งขันด้านโลจิสติกส์และการอำนวยความสะดวกทางการค้า การพัฒนาด้านพลังงานเพื่อเพิ่มสัดส่วนการใช้พลังงานทดแทนต่อปริมาณการใช้พลังงานขั้นสุดท้าย และลดการพึ่งพาก๊าซธรรมชาติในการผลิตไฟฟ้า การพัฒนาเศรษฐกิจดิจิทัล และการ พัฒนาด้านสาธารณสุขการ (น้ำประปา)

8. การพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิจัย และนวัตกรรม การพัฒนา เศรษฐกิจของประเทศ ไทยในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมา อาศัยการเพิ่มประสิทธิภาพจากปัจจัยความได้เปรียบด้านแรงงาน ทรัพยากรธรรมชาติ และการนำเข้าเทคโนโลยีสำเร็จรูปจากต่างประเทศมากกว่าการสะสมองค์ความรู้ เพื่อพัฒนาเทคโนโลยีของตนเอง ทำให้ส่วนแบ่งผลประโยชน์ทางด้านเทคโนโลยีซึ่งมีมูลค่าเพิ่มสูงตกอยู่กับ ประเทศผู้เป็นเจ้าของเทคโนโลยี อีกทั้งการลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนาอย่างไม่เพียงพอที่จะ ขยับเคลื่อนประเทศสู่สังคมนวัตกรรมได้ การพัฒนาจึงควรเน้นในเรื่องการเพิ่มความเข้มแข็งด้าน วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของประเทศ และการเพิ่มความสามารถในการประยุกต์ใช้วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรมเพื่อยกระดับ ความสามารถในการแข่งขันของภาคการผลิตและบริการและ คุณภาพชีวิตของประชาชน

9. การพัฒนาภาค เมือง และพื้นที่เศรษฐกิจ ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ประเทศไทยต้อง ใช้ประโยชน์จากศักยภาพและภูมิสังคมเฉพาะของพื้นที่ และการดำเนินยุทธศาสตร์เชิงรุกเพื่อ เสริม จุดเด่นในระดับภาคและจังหวัดในการเป็นฐานการผลิตและบริการที่สำคัญ ประกอบกับการขยายตัว ของ ประชากรในเขตเมืองจะเป็นโอกาสในการกระจายความเจริญและยกระดับรายได้ของประชาชน โดยการ พัฒนา เมืองให้เป็นเมืองน่าอยู่และมีศักยภาพในการรองรับการค้าการลงทุน รวมทั้งลดแรง กดดันจากการกระจุกตัว ของการพัฒนาในกรุงเทพฯและภาคกลางไปสู่ภูมิภาค นอกจากนี้ การเป็น ส่วนหนึ่งของประชาคมเศรษฐกิจ อาเซียนยังเป็นโอกาสในการเปิดพื้นที่เศรษฐกิจใหม่บริเวณชายแดน เชื่อมโยงการค้าการลงทุนในภูมิภาคของไทยกับประเทศเพื่อนบ้านอีกด้วย การพัฒนาจึงมุ่งเน้นใน เรื่องการลดช่องว่างรายได้ระหว่างภาคและมีการกระจายรายได้ที่เป็นธรรมมากขึ้น การเพิ่มจำนวน เมืองศูนย์กลางของจังหวัดเป็นเมืองน่าอยู่สำหรับคนทุกกลุ่มในสังคม พื้นที่ฐานเศรษฐกิจหลักมีระบบ การผลิตที่มีประสิทธิภาพสูงและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และการเพิ่มมูลค่าการลงทุนในพื้นที่เศรษฐกิจ ใหม่บริเวณชายแดน

10. ความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อการพัฒนา การพัฒนาความร่วมมือระหว่างประเทศ ของไทยในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ยึดหลักคิดเสรี เปิดเสรีและเปิดโอกาส โดยมุ่งเน้นการพัฒนา

และขยายความร่วมมือทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม ความมั่นคง และอื่น ๆ กับมิตรประเทศ และเป็นการขับเคลื่อนต่อเนื่องจากการดำเนินการภายใต้แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 โดยกำหนดเป็นแนวทางการดำเนินนโยบายการค้าและการลงทุนที่เสรี เปิดกว้างและเป็นธรรม ดำเนินยุทธศาสตร์เชิงรุกในการแสวงหาตลาดใหม่ ๆ ส่งเสริมให้ผู้ประกอบการไทยไปลงทุนในต่างประเทศ และส่งเสริมความร่วมมือเพื่อการพัฒนาทั้งกับประเทศในอนุภูมิภาคและภูมิภาครวมทั้งประเทศนอกภูมิภาค ดังนั้น การพัฒนาจึงมุ่งเน้นในเรื่องการมีเครือข่ายการเชื่อมโยงตามแนวระเบียง เศรษฐกิจที่ครอบคลุมและมีการใช้ประโยชน์ได้เต็มศักยภาพ การเพิ่มระบบห่วงโซ่มูลค่าในอนุภูมิภาคและภูมิภาคอาเซียน ประเทศไทยเป็นฐานเศรษฐกิจ การค้าและการลงทุนที่สำคัญในภูมิภาคอนุภูมิภาค อาเซียน และเอเชีย รวมทั้งมีการพัฒนาส่วนขยายจากแนวระเบียงเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคให้ครอบคลุมภูมิภาคอาเซียน เอเชียตะวันออก และเอเชียใต้ และประเทศไทยเป็นหุ้นส่วนการพัฒนาที่สำคัญทั้งในระดับ

การขับเคลื่อนพลังของมหาวิทยาลัยราชภัฏสู่การปฏิบัติ เพื่อให้เป็นสถาบันอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นอย่างแท้จริง ควรมีหลักการและแนวทางการพัฒนางาน ดังนี้

1. ขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศโดยยึดแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 เป็นกรอบ ทิศทางหลัก และแปลงสู่การปฏิบัติในระดับต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับสภาพภูมิสังคมของแต่ละมหาวิทยาลัยราชภัฏตามอัตลักษณ์ของตน
2. กระจายการพัฒนาลงสู่พื้นที่ โดยยึดหลักการพัฒนาพื้นที่ การกิจ และการมีส่วนร่วม ให้จังหวัดเป็นพื้นที่ดำเนินการขับเคลื่อนการพัฒนา และเป็นจุดเชื่อมโยงการพัฒนาจากชุมชนสู่ประเทศและประเทศสู่ชุมชน
3. เพิ่มการใช้องค์ความรู้ เทคโนโลยี นวัตกรรม และความคิดสร้างสรรค์ให้ เป็นเครื่องมือหลักในการขับเคลื่อนการพัฒนาในทุกภาคส่วนในระดับพื้นที่ ท้องถิ่นและชุมชน ผ่านการจัดการเรียนการสอนในแต่ละหลักสูตรทั้งระดับปริญญาตรีและระดับบัณฑิตศึกษา
4. ใช้กลไกและเครื่องมือการพัฒนาของภาครัฐ ภาคประชาชน ภาคธุรกิจ เอกชน และสื่อมวลชนอย่างบูรณาการ ให้การขับเคลื่อนเกิดประสิทธิภาพโดยกระบวนการสร้างเครือข่ายหรือคลัสเตอร์ที่ตอบสนองต่อการแก้ไขปัญหาและการพัฒนาศักยภาพของพื้นที่
5. ระบบการบริหารจัดการแผนสู่การปฏิบัติที่มีความเชื่อมโยงกันในระดับต่าง ๆ ตั้งแต่ระดับยุทธศาสตร์ที่เชื่อมต่อกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนเฉพาะด้าน และแผนปฏิบัติการ และระบบการจัดสรรงบประมาณที่มีประสิทธิภาพที่ตอบสนองการพัฒนาเชิงบูรณาการ การพัฒนาเชิงพื้นที่และการพัฒนาที่ต่อเนื่อง รวมทั้งระบบการติดตามประเมินผลการดำเนินงานของภาครัฐ ที่สอดคล้องกับประเด็นการพัฒนา แนวทางการพัฒนา และผลของการพัฒนาอย่างแท้จริง

ทิศทางมหาวิทยาลัยราชภัฏกับการตอบสนองต่อภารกิจที่ทำทาย

การตอบสนองต่อปัจจัยจุดตั้งและปัจจัยผลักดันที่กล่าวข้างต้นจำเป็นต้องมาจากการคิดไตร่ตรองอย่างแหลมคมตลอดเวลา (สงบ ลักษณะ, 2544)

1. ดำรงรักษาความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น

มีฐานข้อมูลปัญหาและความต้องการของชุมชนในพื้นที่รับผิดชอบของมหาวิทยาลัยราชภัฏที่ต้องเข้าไปสนับสนุน การเรียนรู้เพื่อการพัฒนา จำนวนชุมชนที่มหาวิทยาลัยราชภัฏเข้าไปให้ความรู้กับประชาชนและร่วมพัฒนาในด้านต่าง ๆ จำนวนโครงการที่น้อมนำแนวพระราชดำริมาบูรณาการแก้ไขปัญหาในการพัฒนาท้องถิ่นให้มีความเข้มแข็งและยั่งยืน (ยุทธศาสตร์ใหม่มหาวิทยาลัยราชภัฏ เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นตามพระบรมราโชบาย ระยะ 20 ปี, 2560)

บูรณาการพันธกิจสัมพันธ์เพื่อยกระดับเศรษฐกิจของท้องถิ่น ที่เป็นไปตามบริบทและความต้องการในการพัฒนาท้องถิ่น บูรณาการพันธกิจสัมพันธ์เพื่อพัฒนาสังคมท้องถิ่น ด้านศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรม และกีฬา การศึกษา การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และสุขภาพ บูรณาการพันธกิจสัมพันธ์เพื่อพัฒนาสังคมท้องถิ่นด้านสิ่งแวดล้อม

ประเทศไทยกำลังจะก้าวเข้าสู่การศึกษาเสรีที่เปิดโอกาสกว้างให้มีสถาบันอุดมศึกษาหลากหลาย คาดว่าสถาบันอุดมศึกษาจำนวนหนึ่งจะหลงทางแข่งขันกันเป็นมหาวิทยาลัยที่ถอดแบบมาจากมหาวิทยาลัยสากลในนานาชาติทั่วไป แต่มหาวิทยาลัยราชภัฏจะสามารถสร้างความโดดเด่นเฉพาะตัวได้เหนือกว่ามหาวิทยาลัยอื่น ๆ ด้วยการดำรงรักษาความเป็นมหาวิทยาลัยของท้องถิ่นของภาค หรือของจังหวัด ใช้ความร่ำรวยในต้นทุนภูมิปัญญาไทย ต้นทุนศิลปวัฒนธรรม และต้นทุนทรัพยากรธรรมชาติ มาเป็นต้นทางของการกลั่นกรองกำหนดสาระสำคัญของหลักสูตรการเรียนการสอน มุ่งตอบสนองต่อแนวโน้มความจำเป็นและความต้องการในด้านการพัฒนาทรัพยากรบุคคลทั้งในวัยเรียนและคนที่กำลังทำงาน ในสาขาวิชาที่เป็นจุดแข็งของท้องถิ่น เช่น ศาสตร์เกี่ยวกับอัญมณี ศิลปชีพท้องถิ่น อุตสาหกรรมอาหาร เทคโนโลยีเกษตรกรรมพืชไร่พืชสวน เทคโนโลยีอุตสาหกรรมพลังงานปิโตรเลียม ศูนย์การศึกษาและธุรกิจการค้ากับประเทศเพื่อนบ้าน เป็นต้น

เหนือสิ่งอื่นใด มหาวิทยาลัยราชภัฏจะเป็นแกนนำสร้างพลังขับเคลื่อนในประชาสังคม เป็นพี่เลี้ยงในการพัฒนาองค์กรส่วนท้องถิ่น ช่วยสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ ซึ่งทางที่ควรจะเป็นของการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ส่งสัญญาณเตือนภัยแก่ท้องถิ่นในสิ่งที่จะเกิดขึ้น พร้อมทั้งจะเรียนรู้ร่วมกันในท้องถิ่นเพื่อสร้างสรรค์คุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อมที่ปรารถนา จุดชนะของมหาวิทยาลัยในการดำเนินงาน ไม่ใช่อยู่ที่ผลการประเมินจัดอันดับคุณภาพ (Rating) ทดเทียมมหาวิทยาลัยแบบสากล แต่มีจุดชนะอยู่ที่การครองใจชาวบ้านว่าเราเป็นมหาวิทยาลัยที่รู้เรื่องท้องถิ่นดีที่สุด เป็นที่พึ่งของท้องถิ่นได้ดีที่สุด และสร้างคุณประโยชน์ต่อการพัฒนาท้องถิ่นได้มากที่สุด

2. การรักษามาตรฐานคุณภาพการศึกษา การผลิตและพัฒนาครู มหาวิทยาลัยราชภัฏ มีจุดเริ่มต้นจากการผลิตครูเป็นหลัก ต่อมาควมมีระบบผลิตครูทั้งระบบปิด/เปิด การพัฒนาศักยภาพครู การพัฒนานวัตกรรมการผลิตและพัฒนาครู ผลิตครูที่ได้มาตรฐานวิชาชีพและมีจิตวิญญาณความเป็นครูและสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น พัฒนาศักยภาพครูของครู ครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีความเป็นมืออาชีพ สร้างนวัตกรรมเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21สู่การศึกษา 4.0

ผู้จบการศึกษาในยุคต่อไป จะต้องเป็นมนุษย์ปัญญา มนุษย์คุณธรรม และมนุษย์ที่สามารถสร้างการปรับเปลี่ยนทั้งตนเองและสิ่งแวดล้อมให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงที่พึงปรารถนาของสังคมโลก

3. การยกระดับคุณภาพการศึกษา

มหาวิทยาลัยราชภัฏ ต้องเร่งสร้างคุณภาพการจัดการศึกษาโดยเร็ว ด้วยการเพิ่มจำนวนแหล่งเรียนรู้ที่ได้รับการพัฒนาให้สามารถจัดการศึกษา จัดกิจกรรมการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่มีคุณภาพเพิ่มขึ้น ความพึงพอใจของผู้รับบริการที่มีต่อทรัพยากรการเรียนรู้ในมหาวิทยาลัยราชภัฏเพิ่มขึ้น จำนวนหลักสูตรสหวิทยาการที่ตอบสนองต่อการพัฒนาท้องถิ่น ร้อยละของอาจารย์ที่มีใบรับรองความเชี่ยวชาญด้านวิชาชีพมาตรฐาน ร้อยละของผลงานวิจัยที่ได้รับการตีพิมพ์ระดับนานาชาติเพิ่มขึ้น ร้อยละของอาจารย์ที่สอบผ่านมาตรฐานภาษาอังกฤษ จรรยาบรรณวิชาชีพ เทคโนโลยีสารสนเทศและสมรรถนะเฉพาะทางวิชาชีพ ร้อยละของจำนวนนักศึกษาที่เข้าร่วมกิจกรรมเพื่อประโยชน์สาธารณะช่วยเหลือสังคมเพิ่มขึ้น ระดับความสามารถด้านการใช้ภาษาอังกฤษเฉลี่ยของผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี เมื่อทดสอบตามมาตรฐานความสามารถทางภาษาอังกฤษ CEFR สูงขึ้น อัตราการได้งานทำ/ประกอบอาชีพอิสระของผู้สำเร็จการศึกษาระดับอุดมศึกษา ภายในระยะเวลา 1 ปีเพิ่มขึ้น ร้อยละของผู้สำเร็จการศึกษาระดับอุดมศึกษา มีสมรรถนะเป็นที่พอใจของสถานประกอบการเพิ่มขึ้น

นอกจากนี้ ควรพัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้เอื้อต่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต พัฒนาคุณภาพการบริการทรัพยากรการเรียนรู้ พัฒนา ปรับปรุงหลักสูตรสหวิทยาการตอบสนองต่อการพัฒนาท้องถิ่น พัฒนาศักยภาพอาจารย์ให้เป็นมืออาชีพ พัฒนาการจัดการเรียนรู้ให้บัณฑิตเป็นคนดีมีความเชี่ยวชาญในวิชาชีพ

4. การพัฒนาระบบบริหารจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏต้องเร่งรัดระบบบริหารจัดการ ด้วยการแบ่งพื้นที่ความรับผิดชอบ สร้างระบบฐานข้อมูล การใช้ทรัพยากรร่วมกัน การพัฒนาเครือข่ายการจัดระบบงานสู่ความเป็นเลิศและเสริมสร้างธรรมาภิบาลที่ชัดเจน

กลไกการปรับเปลี่ยนเช่นนี้จะเป็วัฒนธรรมใหม่ในการทำงาน เนื่องจากสังคมเปลี่ยนเร็วจนตามไม่ทัน แต่กลไกการปรับเปลี่ยนจะมีลักษณะ “สร้างการเปลี่ยนแปลงโดยเรียนรู้วิธีการเปลี่ยนแปลง” (Learn How to Change) เป็นการติดอาวุธให้ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในโลกได้

อย่างรวดเร็ว วัฒนธรรมใหม่เช่นนี้จำเป็นต้องปรับความคิดให้ออกนอกกรอบประเพณีการปฏิบัติเดิม ๆ อยู่มาก เช่น

- เดิมทำงานโดยยึดกฎระเบียบเป็นเป้าหมาย โดยทำงานให้เข้ากับกฎระเบียบเหล่านั้น ความคิดใหม่คือการทำงานโดยยึดผลลัพธ์เป็นตัวนำ แล้วคิดค้นวิธีการที่แหลมคมที่จะทำให้ได้ผลลัพธ์เหล่านั้นได้ตรง ครบ เร็ว และประหยัดมากที่สุด ต่อมาค่อยมาดูกฎระเบียบว่ามีอะไรที่เป็น “ข้อห้าม” ที่ควรปฏิบัติให้ถูกต้องตามกฎระเบียบ อาจต้องปรับปรุงระเบียบที่เป็นอุปสรรค สร้างระเบียบขึ้นใหม่ให้เอื้อต่อการปฏิบัติ แนวคิดนี้ถือว่ากฎระเบียบเป็นเพียงเครื่องมือในการทำงาน กฎระเบียบสร้างโดยคน จึง ชอบที่คนจะเปลี่ยนกฎระเบียบได้

- เดิมเชื่อว่าความเก่งในความรู้ในวิทยาการต่าง ๆ เพียงพอที่จะอยู่รอดในสังคม ความคิดใหม่ถือว่าความเก่งในวิทยาการยังไม่เพียงพอ แต่ต้องเก่งในการปรับเปลี่ยนและเก่งใน การประยุกต์สู่ การปฏิบัติจริง ความคิดใหม่ถือว่าการศึกษาจะต้องเสริมสร้างให้เกิด “มนุษย์ปัญญา มนุษย์คุณธรรม และมนุษย์ที่ปรับตัวเก่ง”

การบริหารมหาวิทยาลัยราชภัฏจำเป็นต้องอาศัยการสนับสนุนและการมีส่วนร่วมของฐาน มวลชน จาก ผู้ทรงคุณวุฒิในท้องถิ่น ทั้งจากภาครัฐและภาคเอกชน ในการคิดค้นแสวงหาแหล่ง ทรัพยากรเพื่อการลงทุนและการดำเนินงาน

มีความจำเป็นต้องคิดเพิ่มค่าของงานบริการวิทยาการ ผลการประดิษฐ์คิดค้น ผลการวิจัยพัฒนาต้นแบบต่าง ๆ ของการผลิต ให้ตอบสนองความต้องการขององค์กรที่มีเงินทุนตอบ แทน ถ้ามหาวิทยาลัยสามารถมีความเชี่ยวชาญระดับสูงของคณาจารย์ในสาขาวิชาต่าง ๆ ก็จะเป็นที่มา ของการดึงดูดความสนใจของแหล่งเงินทุน ทำให้สามารถจัดทำโครงการวิจัยพัฒนา ทำโครงการบริการ ต่าง ๆ ให้เป็นรายได้ของมหาวิทยาลัย

การสร้างระบบพันธมิตรในการดำเนินงาน (Partnership) ร่วมกับภาคธุรกิจ อุตสาหกรรม กลุ่มผู้ประกอบการขนาดเล็กและขนาดกลาง (SME : Small and Medium Enterprises) และ องค์กรต่าง ๆ ในท้องถิ่น จะเป็นที่มาของการลงทุนร่วมกัน หรือดำเนินงานร่วมกัน เป็นพันธมิตรที่ สามารถใช้กำลังคน ผู้เชี่ยวชาญ และเทคโนโลยีหรืออุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้ร่วมกัน มุ่งประโยชน์ ร่วมกันในการผลิตกำลังคน ในการพัฒนาบุคลากร ในการวิจัยพัฒนาและการบริการต่าง ๆ การเป็น พันธมิตรกับหน่วยงานการศึกษาขั้นพื้นฐานในการพัฒนาครูเป็นตัวอย่างหนึ่งของโครงการร่วมที่เป็น แหล่งรายได้ของมหาวิทยาลัย

การสร้างระบบเครือข่าย (Network) กับสถาบันอุดมศึกษาในประเทศและต่างประเทศจะ ช่วยเพิ่มทรัพยากรด้านวิทยาการความรู้และเทคโนโลยีใหม่ ๆ เป็นที่มาของการเรียนรู้ร่วมกัน ใช้ ทรัพยากรบุคคลและเทคโนโลยีร่วมกัน เป็นที่มาของการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร การพัฒนา คณาจารย์ การแลกเปลี่ยนคณาจารย์ และการแลกเปลี่ยนนักศึกษา

การสร้างระบบเครือข่ายกับสถาบันอุดมศึกษาในภูมิภาค จะทำให้เกิดความร่วมมือในการจัดความซ้ำซ้อนในการจัดหลักสูตรการเรียนการสอน ช่วยให้มีมหาวิทยาลัยราชภัฏจัดการศึกษาที่สนองจุดเด่นจุดแข็งของตนเอง ลดการแข่งขันหรือกีดกันจากมหาวิทยาลัยอื่นลงไป และยังอาจได้กำลังคนอาจารย์และเทคโนโลยีจากมหาวิทยาลัยอื่นมาช่วยเสริมกำลังได้อีกด้วย เพราะผู้ได้รับผลประโยชน์ไปเต็ม ๆ คือประชาชนในท้องถิ่น

จากความสำคัญด้านการพัฒนาประเทศในส่วนที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และวัฒนธรรมยุทธศาสตร์ใหม่มหาวิทยาลัยราชภัฏ เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นตาม มหาวิทยาลัยราชภัฏ ควรปรับแผนยุทธศาสตร์ใหม่ สอนองพระบรมราโชบายของ รัชกาลที่ 10 ที่มุ่งยกระดับการผลิตครู การจัดการศึกษา ควบคู่การพัฒนาท้องถิ่น

เนื่องจากด้วยสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร รัชกาลที่ 10 ทรงมอบพระบรมราโชบายด้านการศึกษามานองคมนตรี ใจความตอนหนึ่งว่า ให้แนแนมหาวิทยาลัยราชภัฏ ให้ทำงานให้เข้าเป้าในการยกระดับการศึกษาและพัฒนาท้องถิ่นในท้องถิ่นที่ตน ดังนั้นเพื่อเป็นการสนองพระบรมราโชบาย กลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏทั้ง 38 แห่ง จึงได้ร่วมจัดทำแผนยุทธศาสตร์ใหม่ เพื่อพัฒนาท้องถิ่น 4 ด้าน ได้แก่

1. ด้านการพัฒนาท้องถิ่น
2. ด้านการผลิตและพัฒนาครู
3. ด้านการยกระดับคุณภาพการศึกษา และ
4. ด้านระบบบริหารจัดการ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการขับเคลื่อนผลิตและพัฒนาครู

ยกระดับคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ควบคู่ไปกับการพัฒนาท้องถิ่นอย่างมีประสิทธิภาพ

นอกจากนั้น มหาวิทยาลัยราชภัฏทุกแห่ง ควรเร่งรัดการระดมสรรพพลังเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นและยกระดับคุณภาพการศึกษาในท้องถิ่นให้เป็นรูปธรรมอย่างแท้จริง

มหาวิทยาลัยราชภัฏทั้งมวล ซาบซึ้งในพระมหากรุณาธิคุณของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอย่างหาที่สุดมิได้ ที่พระองค์ท่านทรงห่วงใยมหาวิทยาลัยราชภัฏ แสดงให้เห็นชัดเจนตลอดระยะเวลาว่า 30 ปี ที่พระองค์เสด็จพระราชทานปริญญาบัตรให้แก่บัณฑิตมหาวิทยาลัยราชภัฏทุกแห่งด้วยพระองค์เอง ดังนั้น กลุ่มมหาวิทยาลัย ราชภัฏ ควรทุ่มเทการทำงานอย่างเต็มกำลังความสามารถในการพัฒนา มหาวิทยาลัย ให้เป็นสถาบันอุดมศึกษาที่ช่วยพัฒนาท้องถิ่นและประเทศชาติอย่างเป็นรูปธรรมต่อไป

สำหรับกระทรวงอุดมศึกษาที่จะเกิดขึ้นในอนาคตอันใกล้นี้ มหาวิทยาลัยราชภัฏ ยังคงเป็นส่วนหนึ่งในกระทรวงอุดมศึกษา ซึ่งจะเป็นกระทรวงที่มุ่งเน้นความเป็นอุดมศึกษาที่ชัดเจนมากขึ้น แต่ไม่ว่าจะอยู่ตรงไหนความเป็นมหาวิทยาลัยราชภัฏ ยังคงมีบทบาทที่ชัดเจนในการเป็นสถาบันอุดมศึกษาเพื่อท้องถิ่น ไม่ได้เป็นมหาวิทยาลัยที่แข่งขันกับใคร หรือจะไปเทียบกับมหาวิทยาลัยขนาดใหญ่ที่เน้น

การทำงานวิจัย หรืองานระดับชาติ ดังนั้น กระทรวงอุดมศึกษา ต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากร
ของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ทำงานตามบทบาทได้อย่างเต็มที่ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

สิ่งที่ท้าทายศักยภาพและคุณภาพการจัดการศึกษาและการพัฒนาท้องถิ่นของ
มหาวิทยาลัยราชภัฏทั้งหมด คือ การเร่งพัฒนา ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงและสนองพระบรมราโชบาย
ของรัชกาลที่ 10 ในการเป็นสถาบันอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นอย่างแท้จริง และความสำคัญ
ของมหาวิทยาลัยราชภัฏจะโดดเด่น เป็นความหวังของสังคมท้องถิ่น และในทางตรงข้าม หากผู้บริหาร
และคณาจารย์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏยั้งนิ่งเฉย ปล่อยวาง และไม่เสริมสร้างมูลค่าทางวิชาการ ไม่
พัฒนาตนทั้งผลงานวิจัย การบริการวิชาการ หลักสูตรการเรียนการสอน รวมทั้งกิจกรรมเสริมสร้าง
ท้องถิ่นอื่น ๆ ควรสนองตอบปณิธานการเป็นสถาบันอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นอย่างชัดเจน ให้
เหมาะสมกับเป็นสถาบันอุดมศึกษาของพระราชาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น บทบาทของมหาวิทยาลัยราช
ภัฏ จึงต้องมีการปรับเปลี่ยนและให้ความสำคัญกับชุมชนท้องถิ่นเป็นหลัก สามารถขับเคลื่อนและ
สร้างพลังชุมชนให้มีความเข้มแข็งได้ และที่สำคัญมหาวิทยาลัยราชภัฏ ควรมีบทบาทในฐานะเป็น
องค์กรด้านวิชาการแก่ชุมชน รวมทั้งการเปิดพื้นที่สาธารณะ หรือเป็นพื้นที่แห่งการเรียนรู้ของชุมชน
เป็นส่วนหนึ่งของชุมชนและมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับสถาบันการศึกษาอื่น ๆ ในรูปแบบของ
เครือข่ายการศึกษา เพื่อเป็นแหล่งแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันและกันอย่างแท้จริง ไม่เช่นนั้น มหาวิทยาลัย
ราชภัฏ ก็คงไม่แตกต่างจากมหาวิทยาลัยทั่วไปที่รอวันปิดตัวและเลิกล้มกิจการในเร็ววันนี้.

บรรณานุกรม

- ภัทรชมน รัตนางกูร. (2553). ขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม มุมมองบริบททฤษฎีขบวนการทางสังคมใหม่ (New Social Movement NSM). ค้นเมื่อ 14 มีนาคม 2561, จาก <http://www.phatrasamon.blogspot.com/2010/01/new-socialmovement-nsn>
- ยุทธศาสตร์ใหม่มหาวิทยาลัยราชภัฏ เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นตามพระบรมราโชบายระยะ 20 ปี. (2560 – 2579) ค้นเมื่อ 21 สิงหาคม 2561, จาก http://council.vru.ac.th/kcfinder-upload/files/8_2560/vara41/41.pdf
- รัฐพงศ์ บุญญานู วัตร. (2561). ราชภัฏ มหาวิทยาลัยแห่งพระราชา. มติชน ออนไลน์ ค้นเมื่อ 8 พฤศจิกายน 2559, จาก <https://www.matichon.co.th/columnists/news>
- ราชภัฏแห่งประเทศไทย. (2561). ความเป็นมา ความหมายของราชภัฏ. ค้นเมื่อ 19 มีนาคม 2561 , จาก <https://www.facebook.com/rajabhat2020/posts>
- วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี. (2561) มหาวิทยาลัยราชภัฏ. ค้นเมื่อ 12 สิงหาคม 2561 , จาก <https://th.wikipedia.org/wiki/มหาวิทยาลัยราชภัฏ>
- สงบ ลักษณะ. (2544). มหาวิทยาลัยราชภัฏ ภารกิจที่ท้าทาย. ค้นเมื่อ 9 สิงหาคม 2561, จาก http://www.moe.go.th/main2/article/duty_dare.htm
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนัก นายกรัฐมนตรี . (2560). แผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ . ค้นเมื่อ 21 สิงหาคม 2561, จาก <http://www.nesdb.go.th/download/plan12/สรุปสาระสำคัญแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่12.pdf>

Euphemisms in English Language

Phadet Kakham¹

บทคัดย่อ

เป็นที่ทราบกันว่า นักเรียนไทยเรียนภาษาอังกฤษมาตั้งแต่อายุน้อย 3 ขวบ ซึ่งจะใช้เวลาในการเรียนต่อเนื่องก่อนจะจบการศึกษาระดับปริญญาตรีประมาณ 15 ปี แต่ความสามารถด้านภาษาอังกฤษก็ยังไม่ดีนัก ในฐานะที่ผู้เขียนเป็นครูภาษาอังกฤษมาเป็นเวลาหลายปี ได้ค้นพบว่าปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อความสามารถด้านภาษาอังกฤษของนักเรียนไทยคือขาดความรู้ด้านคำศัพท์ภาษาอังกฤษ สิ่งนี้จะนำไปสู่ความยุ่งยาก เมื่อต้องอ่านเอกสารสิ่งพิมพ์ที่เป็นภาษาอังกฤษ คำที่ใช้ในเอกสารเหล่านี้บางครั้งไม่ได้สื่อความหมายโดยตรง เพราะผู้เขียนหรือผู้พูดต้องการหลีกเลี่ยง ไม่ให้ผู้อื่นรู้สึกอายหรือลำบากใจ คำประเภนี้เรียกว่า คำสุภาพ หรือคำนุ่มนวล (Euphemisms) โดยจะใช้แทนคำที่ไม่สุภาพ เป็นคำที่มีความหมายไม่ตรงตามตัวอักษรที่สื่อออกมา (Idiomatic Expression) และใช้ในประโยคที่ต้องการปกปิดความไม่สุภาพ ด้วยเหตุนี้ นักเรียนไทยซึ่งไม่ใช่ผู้ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาแม่ จึงไม่สามารถตีความสิ่งที่อ่านหรือสิ่งที่ฟังได้เข้าใจ ดังนั้นผู้เขียนจึงได้นำเสนอบทความเรื่อง การใช้คำนุ่มนวลในภาษาอังกฤษ (Euphemisms in English Language) เพื่อให้เห็นความสำคัญของคำประเภนี้ในภาษาอังกฤษ และเหตุผลว่าทำไมผู้สอนและผู้เรียน ควรศึกษาเรื่องนี้อย่างจริงจัง

คำสำคัญ : คำนุ่มนวล ภาษาอังกฤษ

¹ Asst. Prof. Dr., English Lecturer, Faculty of Humanities and Social Sciences, Bansomdejchaopraya Rajabhat University

Euphemisms in English Language

Phadet Kakham

Abstract

It is known that Thai students study English since they were at least three years old. It takes about fifteen years studying English before graduating from universities. Unfortunately, their English proficiency is still limited. As a teacher of English for several years, the author has found that one of the factors affecting students' proficiency in English is the lack of English vocabulary. This factor leads to difficulties when reading English printed materials. The words used in English reading materials sometimes do not represent direct meanings because the writer or the speaker wants to avoid others' embarrassment. These types of words are called euphemisms. Euphemisms are used to replace the words which are impolite. They are considered as the idiomatic expressions that lose their literal meaning and they are used in the sentences to hide the unpleasantness. As a result, Thai students, who are non-native English speakers, sometimes cannot interpret what they have read or even listened. The author, therefore, presents the article on "Euphemisms in English Language" in order to provide the importance of euphemisms in English language and why we, as teachers of English and English learners, have to study them seriously.

Keywords : Euphemisms, English Language

Introduction

A euphemism or doublespeak is a polite word or expression that is used to refer to things which people may find upsetting or embarrassing to talk about, for example sex, the human body, or death. (Collins Dictionary, 2018). This word comes from *the Greek euphemismos meaning 'speaking well'*. (King, 2015). The first euphemisms were said to be more religious in characters because they described religious events and were related to social aspects of people's lives. Even in a modern society people in some cultures have superstitious beliefs that words are capable of attracting something negative. For example, "cancer" might sound to some people spiritually imperiling, so they avoid mentioning it.

Taking all this into consideration, many linguists link the phenomenon of taboo to euphemisms. Taboo emerged as a result of prohibition of doing certain activities and, according, discussion of forbidden topics. People face difficulties in making a choice simply because they need to decide what is good and what is bad about a definite statement. Hence, taboo itself is an eventual product of individual's thinking ability. (Fataliyeva, 2017)

Euphemisms occur in everyday conversation, both personal conversations and business talk. In order to avoid making hearers embarrassed, or because the speaker does not want to hurt anybody's feeling, euphemisms are intentionally used.

However, some people do not like using euphemisms because they think that euphemisms hide the truth. In writing, euphemisms often make sentences longer. They can also take away clarity – especially in writing. For these reasons, writing style guides often recommend that writers not use euphemisms or indirect language and they give plenty of some warnings about using euphemisms. In academic writing, euphemisms should be avoided because they can make the writing sound wordy and pretentious. However, some people consider the euphemism as polite words. Americans often use euphemisms when talking about sensitive topics–death, love, body processes, anything they might not want to hurt other people's feelings. (VOA Learning English, 2017). We, as non-native English speakers, therefore, may be unable to comprehend the message conveyed through printed or online reading materials,

conversations, or even when writing. Because of this, euphemisms should be seriously studied.

Reasons for the Use of Euphemisms in English Language

Euphemisms are all around in English. They are used in reading, writing, and speaking. They play a vital roles in English language. As stated above, euphemisms are used to avoid direct expressions in some topics such as death, religions, or other sensitive topics, the apprehension of a meaning can be difficult, especially for non-native English speakers. Reasons studying of euphemisms in English are to:

1. understand the truth behind the message that is conveyed through reading English written materials, such as newspapers, magazines, articles, books, research, online, etc.
2. be more aware of euphemisms used in everyday conversations, listening to the radio, watching television, political opinions, and so on because misusing of them can lead to misinterpreting of the communication.
3. use English skills more fluently and accurately.
4. enhance cultural understanding in various situations such as when communicating, dealing with a business, presenting, etc.
5. avoid hurting others' feelings
6. help writers use words that are not allowed to be published due to social censorship, political regulations, etc.

Euphemisms are useful and in everyday English expressions. The obvious usefulness of euphemism can be seen in political context. In a political context, stripping language of its imagery has long been used as a tool for seizing and maintaining control of the masses. (Noronha, 2017 and Nordquist, 2018).

Classifications of Euphemism

Here, the author classifies euphemisms into various topics in order to make it easier for the readers or the users of English to make use of them.

Euphemisms Related to Death

Death is a kind of loss. This brings sadness to family and friends. Try not to mention the death of their beloved person directly by using the words that soften the sorrowful feelings. Some of euphemism words used instead of death are as follows:

pass away, departed, negative patient outcome *instead of* death

put to sleep *instead of* being killed

late-term abortion *instead of* murder of unborn babies

capital punishment *instead of* death penalty

Euphemisms Related to Politeness

Euphemisms for politeness are mostly used for some places, some activities or general terms. Even if the actual words are not considered impolite, it seems more suitable to use another word to replace them. Examples of these are as follows:

Places

restroom, lavatory, WC, *instead of* toilet

substandard housing, an economically depressed neighborhood, culturally deprived environment *instead of* slum

correctional facility, relocation center *instead of* jail or prison camp

General terms

adult entertainment *instead of* pornography

adult beverages *instead of* alcohol

comfort woman *instead of* prostitute

pre-owned vehicle *instead of* used car

unmotivated *instead of* lazy

Senior citizen *instead of* old person

emerging nation, developing nation *instead of* poor nation

little thin on top *instead of* bald

self-centered *instead of* selfish

modest, plain, unattractive *instead of* ugly

getting on *instead of* old or elderly
family planning *instead of* birth control
manhood *instead of* the male sex organ
person of interest *instead of* a criminal suspect
private parts *instead of* a person's sex organs
laugh lines *instead of* wrinkles
overnight date *instead of* sexual encounter
lingerie *instead of* women's underwear
slow *instead of* stupid
pro-choice *instead of* legally abortion

Euphemisms Related to Business or Workplace

downsizing *instead of* firing employees
between jobs, take time off *instead of* unemployed
lay off *instead of* being fired

Euphemisms Related to Social Status

low-income, underprivileged, under-served, economically disadvantaged
instead of poor
temporary negative cash flow *instead of* broke

Euphemisms Related to Occupations

sanitation man *instead of* garbage man
housekeeper *instead of* maid
undertaker *instead of* burier

The examples of euphemisms above are not all about them. There are a lot more to study about euphemisms in English language. Hojati (2012) studies on euphemisms in the context of English speaking media. He stated that euphemisms are frequently used by speakers of different languages to soften the impact of concepts with the potential to cause offence and social disapproval. Today, the use

of euphemisms by the media and news has increased and controversial euphemisms have also been born. The calculation of frequencies of different euphemisms used by the media organizations revealed that poverty- and military-related euphemism figured prominently in the news bulletins, while euphemisms dealing with economy, disability, death and sex had lower frequencies of use.

According to Hojati's study, it was revealed that euphemisms are frequently used in media organizations. In order to further study about the use of euphemisms in today's media, euphemisms in advertising are presented as follows.

Euphemisms in Advertising

Marketers, manufacturers or advertisers sometimes use euphemisms as persuasive language to attract customers to purchase their products and services. However, the use of euphemisms works only for some products while the others do not, depending on what type of products they offer. Euphemisms in advertising sometimes mislead the audiences. (Amory, 2016). Examples of these are "Maybe", "We'll see.", "Maybe later.", "Every parent ever..".. It is wiser to replace these words with more concise words such as "Most parents use it." Consumers could make their own list of euphemisms. Or instead, advertisers could keep it simple and say what they mean. The following are some examples of euphemisms in advertising today. (Romansky, 2015).

1. The "genuine imitation leather" is for the product that tends to be low-grade vinyl.
2. A "row house" is renamed by real estate companies for a "townhouse" or even a "townhome."
3. "Easy access" is a popular term for advertisers to attract those who wish to live near a noisy highway, it may mean just that.
4. "Sunny and bright" might be perfect for consumers who dislike trees.
5. "Cozy," is ideal for anyone who wants to be cramped in a tiny space.

In the marketing world, there are two groups: those who are using and advocating for the use of online marketing and social media strategies and those who are still using traditional marketing strategies. One of the main problems existing between

these two groups is language. To someone unfamiliar with online marketing, terms like blogging, RSS, and social media not only sound strange but are also unclear in terms of how they connect to business objectives. So, it's time to use some euphemisms to help new digital marketers and executives better understand online marketing strategies and tactics. The following are some tactics to use euphemisms in online marketing. (Bodnar, 2016).

1. Instead of 'Blog ,' use 'Content Publishing Platform' - Blog is a strange word to those unfamiliar with online marketing. Instead, introduce it as something more descriptive and a little easier to understand when first explained, such as 'content publishing platform.'

2. Instead of 'RSS ,' use 'Syndication and Subscription Technology' - RSS is a term created by developers and used by developers and members of the online echo chamber. RSS powers much of the syndication and subscription that happens on the web today, so describe it that way when explaining it to someone who may be unfamiliar with the term.

3. Instead of 'Social Media ,' use 'Real-Time Media' - In David Meerman Scott's new book, *Real-Time Marketing and PR* the word social media is strangely vacant from the title. On Twitter, Scott explained, "In many companies, the term 'social media' has a negative connotation, so I use 'real-time media' instead, and management pays attention." Take this cue from Scott the next time you are trying to sell social media to a client or within an organization.

4. Instead of 'Search Engine Optimization (SEO) ,' use 'Increase Unpaid Search Engine Traffic' - SEO is a term that is frequently mentioned on this and many other blogs but seldom makes its way into the corporate boardroom. By using 'increase unpaid search engine traffic' instead of SEO, you save a step of explanation and get straight to the Value of the strategy you are advocating for.

5. Instead of 'Social Network ,' use 'Online Communities' - The term social network, like social media, can conjure visions of teenagers "playing" on the internet rather than a valuable marketing opportunity. Online communities or even online groups seem to generate more respect and attention within corporate walls.

6. Instead of 'Pay-Per-Click (PPC),' use 'Click-Based Search Engine Advertising'
– Many non-digital marketers are confused about the difference between paid and organic search engine marketing, and SEO and PPC are partially to blame for this. As an alternative, use more direct terminology like 'click-based search engine advertising,' and also use images to help demonstrate the difference between paid and organic search engine marketing.

7. Instead of 'Landing Page,' use 'Lead Generation Page' - While landing page is a popular online marketing term, 'landing' doesn't describe a business benefit. However, 'lead' describes a clear role in the customer acquisition process and will be better received by senior management.

The following are some examples of euphemisms in advertising campaigns.
(Doublespeak image, 2018)

Next time you are working to educate co-workers and management about online marketing, please keep in mind some of these euphemisms, and use them to your advantage.

It is the fact that the purpose of advertisement is to make customers aware of the products, convince them that the product can solve their problems or meet their needs and finally create their desire to buy the product. However, advertisers should keep in mind to provide them with real benefits.

As we can see that euphemisms are all around us and we cannot avoid encountering euphemisms in English language, people, especially non-native speakers of English and ESL learners, should study how to interpret euphemism words and use them appropriately.

Effective Ways to Work with Euphemisms in the Classroom

As previously stated, ESL learners should be trained about euphemisms because failing to understand euphemisms leaves students vulnerable to manipulation and exploitation by language. (Merino, 2018). He also emphasized that while native speakers understand the nuances of English, ESL students often struggle to internalize the social codes of conduct that fuel the need for euphemisms; therefore, they find it very challenging to use them effectively. This is particularly problematic because English language fluency requires users to master this skill. In addition, through the rise of political correctness, the English language is becoming more and more euphemistically complicated every day. Furthermore, for learners, euphemisms represent a part of English largely untaught. This is rather incongruous, for as speakers of English, euphemisms are used to express any number of everyday realities, and as passive listeners and readers, English speakers decode them daily to properly understand discourse in the workplace, the business world, the mass media, etc. (Alkire, 2002)

As a teacher of English, the author agrees that euphemisms can be a problem for English learners. In order to lessen the difficulties in learning the language and solve the problem, teachers of English should take seriously action in teaching euphemisms in English class. Suggestions in teaching euphemisms are as follows:

1. Define what euphemisms are.
2. Provide a list of euphemisms in English language.
3. Give examples of using a euphemism word in a sentence
4. Provide the students reading passages or news from newspapers and have them identify the euphemism words and try to figure out the meaning of them.
5. Ask students to create their own sentences individually or in groups using a euphemism in each sentence.
6. Share the sentences to the whole class and have the rest of the class discuss about the euphemisms used in those sentences.
7. Teachers give comments and feedback.
8. Assign each student to find a newspaper article that uses at least three euphemisms and replace them with more direct English words.
9. Integrate reading and writing skills with speaking skills by assigning students to create dialogues containing euphemisms and present the dialogues in front of the class.

Summary

Euphemisms are believed to serve both producers (speakers and writers), and recipients (listeners and readers). Producers use euphemisms to avoid offending others while recipients feel unembarrassed. However, euphemistic language is the timeless enemy of anyone concerned with clarity. In today's English, euphemisms cannot be got rid of. Therefore, it would be better if they are used for situations that are actually good.

Reference

- Alkire, S. (2002). Introducing Euphemisms to Language Learners. **The Internet TESL Journal**, Retrieved August 1, 2018, from <http://iteslj.org/Lessons/Alkire-Euphemisms.Html>
- Amory, M. (2016). **Euphemisms in Advertisements**. Retrieved July 31, 2018, from <https://prezi.com/te0ierfiom8p/euphemisms-in-advertisements/77>
- Bodnar, K. (2016). **Sell Online Marketing to Your Boss: 7 Euphemisms Everyone Needs**. Retrieved August 10, 2018, from <https://blog.hubspot.com/blog/tabid/6307/bid/6734/Sell-Online-Marketing-to-Your-Boss-7-Euphemisms-Everyone-Needs.aspx>
- Doublespeak, (2018). **Euphemisms in Advertising**. Retrieved August 6, 2018, from https://www.google.co.th/search?hl=enTH&rlz=1C1GCEA_enTH758TH758&tbm=isch&q=euphemism+in+advertising+examples
- Hojati, A. (2012). A Study of Euphemisms in the Context of English-speaking Media. **International Journal of Linguistics**, 2012 (4) Retrieved August 6, 2018, from www.macrothink.org > Home > Vol 4, No 4 (2012).
- King, S. (2015). **Euphemisms in Language**. Retrieved June 20, 2018, from <https://unravellingmag.com/articles/euphemisms/>
- Merino, E. (2018). **Effective Ways to Work with Euphemisms in the Classroom**. Retrieved August 3, 2018, from <http://eltlearningjourneys.com/2018/03/14/effective-ways-work-Euphemism>
- Nordquist, R. (2018). **Why Do We Use Euphemisms?** Retrieved August 4, 2018, from <https://www.thoughtco.com/why-do-we-use-euphemisms-1692701>
- Noronha, A. (2018). **The Power of Communication: A Reflection on Euphemism**. Retrieved July 6, 2018, from <http://truthandcharityforum.org/deadly-and-deceptive-euphemism/>
- Romansky, J. (2015). **Advertising Euphemisms Don't Stop at 'Pre-Owned'**. Retrieved July 31, 2018, from <http://www.fosters.com/article/20150517/entertainmentlife/150519641>

VOA Learning English (2017). **Why Americans Use Euphemisms**. Retrieved August 2, 2018, from <https://learningenglish.voanews.com/a/euphemisms/3950918.html>

Schneider, L. (2011). **20 Examples of Great Euphemisms**. Retrieved July 30, 2018, from <https://lynnschneiderbooks.com/2011/12/23/20-examples-of-great-euphemisms/>

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
Faculty of Humanities and Social Sciences

รายละเอียดการส่งบทความตีพิมพ์ในวารสาร วิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรีจัดทำ วารสาร วิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นสื่อกลางในการเผยแพร่ผลงานวิชาการของคณาจารย์ นักวิชาการทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย โดยเปิดรับผลงานวิชาการประเภท บทความวิจัย บทความวิชาการ สำหรับการส่งบทความเพื่อตีพิมพ์ภายใต้เงื่อนไขว่าจะต้องไม่เคยเผยแพร่ในวารสารอื่นมาก่อน และบทความที่ได้รับตีพิมพ์จะมีการตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมจากผู้ทรงคุณวุฒิ (peer review) และกองบรรณาธิการ

รูปแบบการเขียนบทความ

1. บทความที่รับพิจารณาตีพิมพ์เป็นบทความภาษาไทยหรือภาษาอังกฤษ หรือภาษาจีน โดยมีจำนวนหน้าของเนื้อหาและเอกสารอ้างอิงรวมทั้งสิ้นไม่เกิน 15 หน้า ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ใช้ตัวอักษร TH SarabunNew ภาษาจีนใช้ตัวอักษร Simsun
2. ข้อปฏิบัติกรพิมพ์แต่ละหัวข้อ/ส่วนประกอบ

ที่	หัวข้อ/ส่วนประกอบ	คำอธิบาย
1	ขนาดเล่มวารสาร	เล่มวารสารมีขนาด 18. 6 x 26 เซนติเมตร หัวกระดาษ 2 เซนติเมตร ท้ายกระดาษ 2.5 เซนติเมตร ก้นซ้าย 2 เซนติเมตร ก้นขวา 2 เซนติเมตร
2	ชื่อบทความ	ระบุชื่อบทความทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ขนาดตัวอักษร 24 พอยท์ ชนิดหนา ภาษาจีนขนาดตัวอักษร 20 พอยท์ ชนิดหนา ไว้กึ่งกลางหน้ากระดาษ
3	ชื่อผู้เขียนบทความ	ระบุชื่อผู้วิจัย ผู้ร่วมวิจัย (ถ้ามี) ทุกคนทั้งภาษาไทย และ ภาษาอังกฤษ ขนาดตัวอักษร 16 พอยท์ ภาษาจีน ขนาดตัวอักษร 12 พอยท์ ไว้ชิดด้านขวาหน้ากระดาษ

ที่	หัวข้อ/ส่วนประกอบ	คำอธิบาย
4	สังกัดผู้เขียนบทความ	ระบุวุฒิการศึกษา ชื่อสถาบันการศึกษาหรือวุฒิการศึกษา ตำแหน่งทางวิชาการ สถานที่ทำงาน e-mail ขนาดตัวอักษร 12 พอยท์ ภาษาจีน ขนาดตัวอักษร 8 พอยท์ไว้ที่เชิงอรรถท้ายหน้า
5	บทคัดย่อ	บทคัดย่อภาษาไทยและภาษาอังกฤษมีความยาวไม่เกิน 300 คำ และมี 1 ย่อหน้าเท่านั้น
6	คำสำคัญ	ระบุคำสำคัญ 3-6 คำทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ไว้ท้ายบทคัดย่อ
7	เนื้อหา	• หัวข้อใช้ ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ขนาดตัวอักษร 16 พอยท์ ชนิดหนาภาษาจีนขนาดตัวอักษร 12 พอยท์ ชนิดหนา วางไว้ชิดขอบซ้ายส่วนรายละเอียดใช้ ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ขนาดขนาดตัวอักษร 16 พอยท์ ธรรมดา ภาษาจีนขนาดตัวอักษร 12 พอยท์ ชนิดธรรมดา • การเขียนบทความแต่ละประเภทมีรายละเอียดดังนี้ 1. บทความวิจัย ประกอบด้วย 1.1 บทนำ 1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย 1.3 สมมติฐานการวิจัย (ถ้ามี) 1.4 วิธีดำเนินการวิจัย - ประชากร - เครื่องมือ - การเก็บรวบรวมข้อมูล - การวิเคราะห์ข้อมูล 1.5 สรุปและอภิปรายผลการวิจัย 1.6 ข้อเสนอแนะจากการวิจัย 1.7 บรรณานุกรม 2. บทความวิชาการ ประกอบด้วย 2.1 บทนำ 2.2 เนื้อเรื่อง 2.3 บทสรุป 2.4 บรรณานุกรม

ที่	หัวข้อ/ส่วนประกอบ	คำอธิบาย
8	ตารางและกราฟ (ถ้ามี)	ตารางที่แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูล
9	รูปภาพ	รูปภาพประกอบให้ส่งต้นฉบับเป็นภาพถ่ายหรือสไลด์ที่มีความคมชัด และส่งจัดไฟล์รูปภาพเป็นนามสกุล JPEG PNG

3. รูปแบบเขียนการอ้างอิงในเนื้อหาและบรรณานุกรม

การอ้างอิง

การอ้างอิงที่นิยมใช้ในปัจจุบันคือ การอ้างอิงแบบแทรกปนในเนื้อหาหรือการอ้างอิงระบบนาม-ปี ทำได้ 2 รูปแบบ แล้วแต่ความเหมาะสมของวิธีการนำเสนอ

1. ใส่วงเล็บท้ายข้อความที่อ้างถึง

...ข้อความที่นำมาเขียน... (ชื่อ นามสกุล, ปีที่พิมพ์: เลขหน้าที่ใช้อ้างอิง)

ตัวอย่าง : การเพิ่มขีดความสามารถให้ท้องถิ่นในการจัดระบบและบริหารจัดการเงินกองทุนของตนเองเป็นการสร้างศักยภาพเพื่อนำไปสู่การพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน รวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในอนาคต (มนูญ สอนเกิด และคณะ, 2545: 9)

2. ใส่วงเล็บท้ายชื่อบุคคลที่อ้างถึง

ชื่อ นามสกุล (ปีที่พิมพ์: เลขหน้าที่ใช้อ้างอิง) กล่าวว่า ...ข้อความที่นำมาเขียน...

ตัวอย่าง : ธีรยุทธ บุญมี (2541: 30) กล่าวว่า การบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านจะทำให้เกิด ความโปร่งใส ความรับผิดชอบ และสามารถตรวจสอบได้ดียิ่งขึ้น ตามหลักธรรมาภิบาล

หมายเหตุ : ในส่วนชื่อผู้แต่ง หากผู้เขียนเป็นชาวต่างประเทศให้ใช้เฉพาะ นามสกุล เท่านั้น

บรรณานุกรม

รูปแบบการเขียนบรรณานุกรมพร้อมตัวอย่างบรรณานุกรม
ของทรัพยากรสารสนเทศ ดังนี้

4 รูปแบบ จำแนกตามประเภท

1. หนังสือ

หนังสือ รวมถึงเอกสารทางวิชาการที่มีการจัดทำเป็นรูปเล่มหนังสือ เช่น รายงาน
การวิจัย รายงานประจำปี เอกสารประกอบการสอน เป็นต้น

ผู้แต่ง. (ปีที่พิมพ์). **ชื่อหนังสือ**. ครั้งที่พิมพ์. สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.

ตัวอย่าง:

กัลยา วานิชย์บัญชา. (2546). **การวิเคราะห์สถิติขั้นสูงด้วย SPSS for Windows**. พิมพ์ครั้งที่ 3.
กรุงเทพฯ : บริษัท ธรรมสาร จำกัด.

Drake, M. A. (2003). **Encyclopedia of Library and Information Science**. 2nd ed.
New York : ผจญภัยท่องเวลากับนายพีบอดีและเซอร์แมน Marcel Dekker.

2. บทความจากวารสาร หรือสิ่งพิมพ์ต่อเนื่อง

ผู้เขียนบทความ. (ปีที่พิมพ์). **ชื่อบทความ**. **ชื่อวารสาร**. ปีที่ (ฉบับที่) : เลขหน้า.

ตัวอย่าง :

รัชนิวรรณ วณิชยณอม. (2548). การปรับใช้สมรรถนะในการบริหารทรัพยากรมนุษย์ . **วารสาร
ข้าราชการ**. 50 (2) : 10-24.

Gavin, J. (2005). Alternative strategies for promoting information literacy. **The Journal
of Academic Librarianship**. 31 (4) : 352-357.

3. วิทยานิพนธ์

ผู้เขียนวิทยานิพนธ์. (ปีที่พิมพ์). **ชื่อวิทยานิพนธ์**. ระดับและสาขาวิทยานิพนธ์ มหาวิทยาลัย.

ตัวอย่าง :

ชมพูนุท ยอดยิ่ง. (2551). **กิจกรรมการสอนทักษะการรู้ สาระสนเทศของครูบรรณารักษ์ : กรณี
โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 1**. รายงาน
การศึกษาอิสระปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการสารสนเทศ บัณฑิต
วิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

Ponroung, P. (1993). **Factors affecting decision making of groups of production credit**. Master thesis in Rural Development Management, Graduate School, Khon Kaen University.

4. เอกสารอิเล็กทรอนิกส์

การอ้างอิงเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ให้ใช้รูปแบบเดียวกับสิ่งพิมพ์ แต่ถ้าข้อมูลมีไม่ครบ ให้ลงรายการเท่าที่ปรากฏ โดยเพิ่มเติมข้อมูลเพื่อการเข้าถึงที่ชัดเจน

ผู้เขียน. (ปีที่พิมพ์). ชื่อเรื่อง. ค้นเมื่อวันที่ เดือน ปี, จาก URL

ตัวอย่าง :

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน. (2548). **การปรับใช้สมรรถนะในการบริหารทรัพยากรมนุษย์**. ค้นเมื่อ 14 ธันวาคม 2552, จาก <http://ocsc.go.th/veform/PDF/competency.pdf>

Bruce, Christine S. (2004). **Information literacy as a catalyst for educational change : a background paper**. Retrieved November 23, 2004, from <http://www.ncils.gov/libinter/infolitconf&meet/papers/bruce-fullpaper.pdf>

4. ส่งต้นฉบับ 1 ชุด พร้อมแผ่นบันทึกข้อมูลที่กองบรรณาธิการ หรือจัดส่งทางอีเมลมาที่ journal.human@dru.ac.th

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
Faculty of Humanities and Social Sciences

Academic Journal for the Humanities and Social Sciences

Dhonburi Rajabhat University

Owner

Faculty of Humanities and Social Sciences Dhonburi Rajabhat University

Editorial Office

Faculty of Humanities and Social Sciences Dhonburi Rajabhat University

Honorary advisors

Asst. Prof. Dr. Yuwalak Vejwitayaklung
Assoc. Prof. Dr. Wilai Tangchitsomkit

Editorial Advisors

Asst. Prof. Dr. Tayawan Kakhum
Mrs. Pimpanga Phangnaren
Asst. Prof. Dr. Rodsarin Dittabanjong
Dr. Maliwan Sukprasert
Mr. Sarun Sanpasiri

Editorial Editor

Asst. Prof. Dr. Chanthana Inthachim

Editorial Board

Emeritus Prof. Dr. Achara	Wongsothorn	Chulalongkorn University
Prof. Dr. Udom	Warotsikkadit	Office of the Royal Society
Prof. Dr. Arun	Raktham	Thammasat University
Assoc. Prof. Dr. Wilaiwan	Khanittanan	Thammasat University
Assoc. Prof. Dr. Jirasak	Rodchan	Dhurakij Pundit University
Asst. Prof. Dr. Naris	Wasinanon	Huachiew Chalermprakiet University
Asst. Prof. Dr. Chollada	Pongpattanayothin	Bansomdejchaopraya Rajabhat University
Asst. Prof. Dr. Phadung	Prommoon	Suan Dusit University
Asst. Prof. Dr. Akhawit	Ruengrong	Bansomdejchaopraya Rajabhat University
Asst. Prof. Dr. Sombat	Watchkama	Uttaradit Rajabhat University
Asst. Prof. Dr. Thongchue	Khiatthong	Dhonburi Rajabhat University
Asst. Prof. Dr. Nutchaya	Unskul	Dhonburi Rajabhat University
Asst. Prof. Dr. Wongsakorn	Poempol	Dhonburi Rajabhat University
Asst. Prof. Dr. Patana	Srisuruk	Dhonburi Rajabhat University
Asst. Prof. Dr. Sumitra	Danpanich	Dhonburi Rajabhat University

Managing Committee

Mrs. Chompoonut	Thawornwong
Mrs. Jirada	Ueasiriwatthanachai
Mrs. Amonnat	Sanunsilp
Mr. Jakkapan	Promchaluy
Mrs. Kamonchanok	Thammika
Mr. Sarawin	Chinnawong
Mrs. Prueksa	Dokkularb

Designer

Mr. Wichian	Tienpraenimit
-------------	---------------

Electronic Distribution

Mrs. Alisa	Aloontanahirun
------------	----------------

Coordinator

Ms. Jittima	Arayamankhong
Mr. Manit	Gusonkhum
Mrs. Kannika	Kaewngam
Mrs. Somsamorn	Subsangsong